

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.



GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBLIOTEK



100158 9196

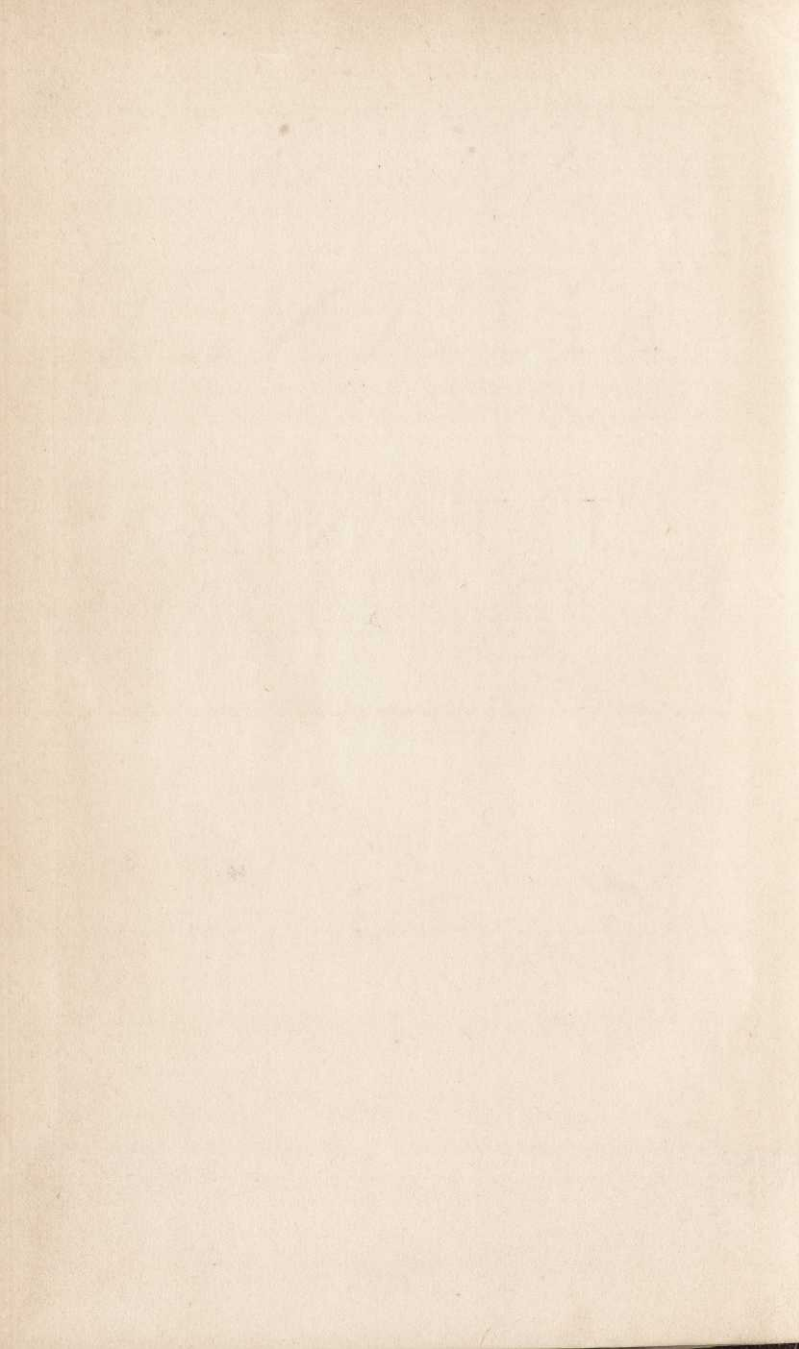


Allmänna Sektionen

Litt.
Sv.

4
Litt. Sv.
1780

Emi Hudson.



TITANIA

EN KÄRLEKSSAGA

AF

AXEL LUNDEGÅRD.



STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

TITANIA

AF

AXEL LUNDEGÅRD.

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1892.



I.

Det stryker en ås längs med Skånes södra kust. Den liknar en bölja, som stannat på sin väg mot hafvet; och det är som om slätten samlat allt hvad den äger af fruktbarhet och skönhet i denna våg, som sluttar mot Östersjöns strand. Än löper den så nära kusten, att det salta vattnet kan kyssa dess fot; än drager den sig tillbaka milsvidt inåt landet och höjer då mera trotsigt sitt skogbevuxna krön, likt en kam af skum. I sina dalsänkningar gömmer den små sjöar, kransade af al och björk och bok.

På krönet af denna sluttning och vid en af dessa sjöar ligger det urgamla herresätet Norrbyholm, fordom ett tillhåll för den fruktade sjöröfvare och sjöhjälte, som gett gården sitt namn. På den tiden lär slottet ha varit befästadt med vallar och grafvar. Det låg gömdt mellan trädens kronor,

och endast vårdtornets tinnar förrådde att skogen dolde ett af Skånes mäktiga feodalsäten. Men från detta torn hade slottsherrn en vidsträckt utsikt öfver Östersjön, och där uppifrån kunde hans spejare hålla ögonen på de seglare, som drogo längsmed kusten. I den lilla vik, som skär sig in i stranden en half mil nedanför slottet, lågo säkert herr Severins fruktade kapare förtöjda, likt kedjade falkar med hopfällda vingar, men färdiga att flyga ut på rof.

Hvem som ägt slottet innan det föll i Norrbys händer, därom har historien ingenting att förmäla. En gammal sägen antyder, att här, på samma plats, funnits ett annat herresäte med ett annat namn och att detta i 14:de och 15:de århundradet innehafts af den mäktige Thotte-släkten; men något tillförlitligt dokument, som bestyrker denna sägen, finnes icke. Emellertid har Norrbyholm sin »trollhög» alldeles som det andra Thotte-godset: Näs. Och på trollhögens krön säges i forna dagar en al ha stått, delad vid roten i två stammar, mellan hvilka trollkällans klara vatten porlade fram.

Här var det också som den sköna fru Anna blef bergtagen. Det är denna sägen som lämnat motiv till två visor, hvilka funnits i Norrbyholms arkiv, sirligt prentade på gulnadt pergament:

I.

Den mörka, stolta fru Anna
utgick en arla morgonstund
att svalka sin heta panna.
Hon hade ej sofvit en enda blund.
— Längtan, längtan är tung.

»Hör på, du liten tärna.
Sofver min gosse i gullsängen sin?
Jag vyssade honom gärna
men måste möta maken min.»
— Längtan, längtan är tung.

Hon tycktes ängsligt bida
svaret . . . men tyst, med bortvänd blick,
vid hennes vänstra sida
den unga Karin Bjerre gick.
— Längtan, längtan är tung.

»Hör på, du liten tärna.
Leker min gosse med gullvagnen sin?
Jag lekte med honom gärna
men måste möta maken min.»
— Längtan, längtan är tung.

Den våta, fina sanden
kved som ett barn under husfruns sko.
Hon gick längs insjöstranden
och hann dit hän där trollen bo.
— Längtan, längtan är tung.

Med handen på sin panna,
spanande stod hon på trollhögens krön,
den mörka, stolta fru Anna,
som glömt sin morgonbön.
— Längtan, längtan är tung.

»Hör på, du liten tärna.
Ser du en lansspets skymta fram?
Den blinkar som en stjärna
i moln af solbelyst landsvägsdam.»
— Längtan, längtan är tung.

»Jag ser en hjälmkam brinna.
Är det min herre och man, som bär
den hjälmen?» — »Lätt är att finna
det riddaren Anders Stigson är.»
— Längtan, längtan är tung.

»Hör på, du, Karin Bjerre.
Spring som en hind och flyg som en vind
att öppna för slottets herre
den närmaste lilla trädgårdsgrind.»
— Längtan, längtan är tung.

Herr Anders Stigson, den stränge,
sporrar med lust sin gångare god.
Han saknat sin hustru länge.
Det bränner hett, hans unga blod.
— Längtan, längtan är tung.

Det stänker gnistor ur mullen;
gångarens hof emot stenarne skär.
Han spränger upp för kullen...
Fru Anna fanns ej längre där.
— Längtan, längtan är tung.

Men alen, klufven vid roten
grönskade lika frisk som förr.
Och källan, som lekte vid foten
dolde att där var trollens dörr.
— Sorgen, sorgen är tung.

* * *

II.

I fyra somrar begråter
herr Anders sin maka, i djupaste sorg.
Den femte kommer; och åter
står bröllop i Thottarnes borg.

Och jungfru Ellen, den blida
af Braheätt, från Gyllebo
hon böjer knä vid hans sida
hon lofvar herr Anders sin tro.

Och lustigt musiken klingar.
Det glimmar ur slottets fönster gladt.
Och mången riddare svingar
sin käresta rundt i natt.

Och mången riddare släcker
sin kärleks glöd i eldigt vin. —
Herr Anders handen räcker
åt unga bruden sin.

Då hördes plötsligt i salen
en röst som ljöd: »Herr Anders Thott,
fru Anna är ute på svalen
och väntar ett välkommen blott.»

Den arma fru Ellen, den blida!
Hon klängde sig fast vid sin makes arm,
och hjärtat mände väl svida
i hennes unga barm.

Dock hördes hon hastigt svara:
»Fru Anna är död, och är hos Gud!
En spöksyn må detta vara!» —
Herr Anders kysste sin brud.

Då ljud det igenom salen
för andra gång: »Herr Anders Thott
fru Anna är ute på svalen
och ber om ett samtal blott.»

Han rynkade ögonbrynen,
den stränge herr Anders Stigson Thott,
och gick att möta synen
på svalen i sitt slott.

»Hvad viljen I mig, fru Anna?
Hvad förer Er hit? Hvar kommen I från?»
Hon sänkte sin mörka panna:
»Jag ville se min son.»

»Jag kommer borta från kullen.
Där svek jag min tro, där glömde jag Gud,
där hölls jag fångslad vid mullen,
där vardt jag bergkungens brud.

»Dock lekte mig ständigt i hågen,
när elden lyste i trollens sal,
hur solen glänste på vågen
här uppe, och vinden var sval.

»Då brände mig luften där inne.
En natt när jag sof i trollkungens famn
stod Eder bild för mitt minne. —
Då nämnde jag Edert namn.»

Han såg på henne och ryste.
Hon var så blek — och så vän ändå.
Och hennes ögon lyste.
som svarta stjärnor två.

»Nu kunnen I mig frälsa.» —
Hon böjde sig fram mot herr Anders Thott. —
»Såframt I viljen mig hälsa,
som maka i Edert slott.»

»Såframt I viljen mig lofva
att fylla det villkor trollen satt.
Säg viljen I låta mig sofva
hos Eder en enda natt?»

Hon stod i sitt hvita linne
med naken fot och upplöst hår.
Det väckte väl månet minne
från lyckliga flydda år.

Det väckte väl månet minne
det svarta hår, den hvita barm.
Det rörde sig i hans sinne
en känsla vek och varm.

Han tog ett steg. Då hördes
med ens en frasande klädnings ljud,
hans skuldra lätt berördes.
Det var hans unga brud.

Ett sällsamt allvar lekte
i hennes milda ögon blå.
Det var en blick, som smekte
och varnade stolt ändå.

Det var som om hon lade
i den sin hela kärlek in,
allt medan hon skälvande sade:
»Så välj då, maken min.»

Det blef så tyst. Men åter
i hallen ljud fru Annas röst,
lik huldrans, när hon gråter
i skogen en natt i höst.

»Herr Anders, min begäran
kan aldrig lända Er brud till men.
Jag lämnar åt henne äran
att vara Er maka se'n.

»Men fräls mig ur trollens händer
för Kristi skull, herr Anders Thott.
Och aldrig sedan jag vänder
tillbaka till Edert slott.»

Herr Anders Stigson kände
en rysning genom sitt hjärta gå.
De blickar, som hon sände,
dem kunde han nog förstå.

De svarta ögonen brunno. —
Men skönare lyste de ögon ändå
ur hvilka tårar runno
som dagg ur blommor blå.

Då hördes från riddarsalen
ett surrande ljud, och klockan slog.
En stormil, som fyllde svalen
hän genom slottet drog.

Fru Anna lyftes af vinden
Och hvirflades rundt och rycktes med.
Runt om den bleka kinden
det svarta håret sig vred.

Dock, ännu in i det sista
med hotande eld hennes öga brann
och, vidgadt som ville det brista,
det slocknade och försvann.

Den hvinande vindens brusning
som fyllde slottet nyss, drog hän,
dog bort som en sakta susning
där ute bland parkens trän.

Men huset skälfde i grunden
för suset af denna svaga vind. — —
Och alltifrån den stunden
var husets herre blind.

* * *

Som sagdt, historien om herr Anders Thott och hans båda fruar är en saga, och mellan denna saga och det faktum att Sören Norrby någon tid varit herre på borgen, finns icke någon brygga af historiska dokument. Lika litet är det bekant, hvem som efter herr Sören blef gårdens ägare; antagligen har den någon tid tillhört danska kronan. Men i slutet af sextonde århundradet innehades Norrbyholm af den mäktiga ätten Lindenow, som ägde flera egendomar i grannskapet och inom hvilken den gick i arf till år 1788, då generalmajoren grefve Axel Wiede genom sitt giftermål med fröken Ulrika Eleonora Lindenow blef herre till Norrbyholm. — Han uppförde den gårdsbyggnad som står där ännu i dag: en tvåvåningslänga från öster till väster med två framskjutande en-våningsgafflar mot norr. De forna vallgrafvarna ha blifvit fyllda, men den öppna platsen mellan

flyglarna kallas ännu borggården; där är också hufvudfasaden och därifrån leder en allé af hundra-åriga almar ner till landsvägen genom trädgården och parken.

Från herregårdsbyggnadens fönster har man en vidsträckt utsikt norrut öfver den vida slätten, som börjar vid åsens fot. På denna sida står ingen skog och skymmer. Men öster-, söder- och västerut är slutningen närmast gården tätt bevuxen med bokar och ekar; dock finnes mot söder en ut-huggning af samma bredd som hufvudbyggnadens längd.

Grefve Axel Wiede hade en enda son, Johan, som var född 1790 och vid unga år anställdes som kabinettskammarherre vid Karl XIII:s hof. Efter konungens död drog han sig tillbaka till Norrbyholm, som han ärft efter sin fader. Han var förenad i ett barnlöst äktenskap med den sköna och högdragna Amelie Gjedde.

Grefvinnan Amelie dog 1829, och två år därefter ingick grefve Johan ett nytt äktenskap med fröken Lovisa Augusta Eleonora Minck, som skänkte honom en dotter och en son.

Dottern, Alfchild, var född 1833 och blef samma dag, som föräldrarna firade sitt silfverbröllop —

den 7:de maj 1856 — förmäld med ryttmästaren vid skånska husarregementet friherre Otto Alexander Lindenow.

* * *

Det var en eftermiddag i juni 1857. Herrskapet hade som vanligt dragit sig tillbaka till grefvinnans kabinett, där kaffet serverades af gamle Larsson, klädd i snusbrunt livré med förgyllda knappar:

Grefvinnans kabinett låg i hufvudbyggnadens andra våning och var det sista i den långa fil af rum, som vette mot söder, och från hvilkas fönster man kunde se ut öfver sluttningen mot stranden och öfver det blåa hafvet, där hvita segel skymtade fram och försvunno. Som två lefvande kulisser åt detta fragment af naturens skönhet stodo de gröna skogarne af ek och bok, begränsande utsikten mot väster och öster.

Vid sitt arbetsbord framför det ena af kabinettets fönster satt grefvinnan Lovisa, spenslig och fin som en liten figur i sèvres. Hennes ansikte var blekt och blidt. Från tinningarne och ned mot kinderna hängde ett par konstmässiga lockar,

en på hvarje sida. Dragen voro som skurna i elfenben; näsan, genomskinligt tunn och krökt i den allrasom sirligaste båge, gaf ett uttryck af själfmedveten nobless, som de milda blå ögonen och den goda munnen mildrade men icke förtogo.

Hon hörde till en gammal svensk adelssläkt, hvars stamträd ursprungligen säges ha haft sina rötter i ett af Tysklands små furstendömen. På mödernets härstammade hon i rakt nedstigande led från den berömda Tyge Brahe; men eljes hade ätten inga lysande anor att uppvisa. Ingen af dess medlemmar har spelat någon betydande roll i det offentliga lifvet, och historien har ingenting att förmäla om segrar vunna på slagfältet af några bland grefvinnans förfäder. Likväl saknar släkten icke sin tradition, och dess mera intima historia har bevarat mången rörande legend om segrar, vunna på ett annat fält än krigets: försakelsens segrar öfver det egna Jaget, känslans segrar öfver mänskliga fördomar, segrar för människosläktets eviga rätt att älska och älskas. Det är en lång rad af kvinnor och män med exalterade ögon, som träder oss till mötes från denna intima historias blad; men bland försakelsens bleka trubadurer rider mången hurtig riddare med sin käreasta framför sig på sadelknappen och mer än en friherre Minck

har gjort som stamfadern Tyge Brahe, hvilken äktade en jungfru af ringa stånd, eller, såsom en äldre häfdatecknare uttryckt sig, »glömde sin visdom och sin börd, som bort afhålla honom från ett slikt giftermål, emedan äran alltid bör gå före kärleken».

Grefvinnan Wiedes kärlekshistoria var, också den, i god öfverensstämmelse med släktens traditioner. Hon hade kommit till Stockholm som en 16-årig ungmö, och i sin onkels hus hade hon då ofta träffat den elegante kabinettskammarherren grefve Johan Wiede, som på hennes hjärta gjort ett intryck, hvilket aldrig utplånades. Han hade väl också uppjudit all sin älskvärdhet för att vinna henne, och det hviskades redan i societeten om den förestående förlofningen, då grefven helt plötsligt kom att gäcka allas beräkningar i det han intogs af en häftigt uppflammande lidelse för den mörkögda skönhet som blef hans första gemål.

Lovisa Minck drog sig tyst tillbaka, dolde sin misräkning — och blef sin kärlek trogen. Hon hade många friare, men hon förblef ogift. När grefve Johan Wiede, efter ett tioårigt olyckligt äktenskap, blef änpling, träffades de två ånyo och det gamla lefde upp igen. De blefvo gifta; och i detta äktenskap funno de båda lyckan till sist.

— Hon var då redan 30 år, och han var 12 år äldre.

Men det stod att läsa i dessa grånade makars ansikten att människan aldrig blir för gammal till att njuta lyckan, om lifvet ger den. Det stod att läsa i grefvinnans ögon, som ännu strålade när de vändes emot den 67-årige maken, där han satt i hörnet midt emot henne, bläddrande i dagens post.

Han satt bekvämt tillbakalutad i sin hvilstol. Hans hvita hår och hans hvita skägg lyste öfver kanten af tidningen, som han höll utbredd framför sig. När han ibland lät den sjunka, såg man ett manligt och vackert ansikte, som åren berört med varsam hand. Också var det hans stolthet, att han ännu alltjämt när han gick på jakt, träffade sitt mål så säkert som någonsin förr. Han brukade säga om sig själf, att han hörde till den gamla stammen och han talade gärna om sin farfars far, karolinen, som var med vid Narva, Pultava och Bender och som ätit mögladt bröd och sofvit i genomskjutna tält på Rysslands frusna stepper.

»Hvad nytt i tidningen, Johan?»

Grefvinnans ögon hade länge varit riktade på den läsande. Hon var van att få dela allt med sin make — också dagens små nyheter, som han brukade läsa upp för henne ur tidningarna strax efter

middagen. Men i dag var han så intresserad af sin lektyr, att han, mot vanan, tog allt för sig själf; och då han hörde att hon blef otålig, nickade han endast lugnande och svarade utan att se upp:

»Det är om prins Oscars förmälning. Du skall få höra strax.»

Grefvinnan måste gifva sig till tåls, och liksom för att söka förströelse under väntetiden togo hennes blickar vägen öfver rummet till den lilla soffan bakom divansbordet, i hvilken »tant Sofie», hela husets hjälpreda och allt i allom, tronade ensam med sin stickstrumpa.

Hon var en 40-års ungmö med ett slätkam-madt, nunneligt yttre och Minckarnes milda blå ögon lysande ur ett vaxlikt blekt ansikte. Fröken Sofie Minck var kusin med grefvinnan. Också denna telning af slakten hade haft sin rörande lilla roman, hvilken för tjugu år sedan funnit sin afslutning inom Norrbyholms murar, då hon kom dit med ett hjärtesår, som tiden nu tycktes ha läkt. Romanens epilog var nog en smula burlesk, om man endast ser till de yttre dragen; ty hjälten, den ofrälse unge prästman, som Sofie Minck skänkt sitt hjärta och som ståndsfördomarne på den tiden hindrade henne att skänka sin hand, var nu en värdig prost med istermage, fader till åtta barn.

Men för henne existerade icke denna epilog, och det *var* icke heller denne vördige prost, som hon älskat. Det var en annan, en man kring hvilken hennes längtan ännu alltjämt kunde samla sig med smärtsam styrka, när hon om aftonen var ensam på sitt rum, efter dagens arbete; och *han* stod ännu i glans för hennes erinring, och vördig prostens frodiga bild hade aldrig förmått undanskymma hans kära bleka ansikte och hans smärta figur, kring hvilken den veckade kaftanen smög sig så smidigt och lätt.

Måhända var det just honom hon tänkte på nu, med hufvudet lutadt öfver stickstrumpan; någonting särskildt måste det ha varit, som upptagit hennes tankar, eftersom grefvinnans ögon förgäfves påkallade hennes uppmärksamhet.

Midt emot henne vid andra sidan bordet satt Alfhild Lindenow, med ryggen vänd mot fönstret, där modern hade sin plats; men det var som om hon känt att moderns blickar eller tankar i detta ögonblick sökte henne, ty hon vände sig om och mötte hennes fråga:

»Har du haft bref från Otto i dag?»

»Nej.»

Den unga grefvinnan Lindenow var blond som hennes mor varit det när hon var ung. I

den ställning, hon intog när hon vände sig om, framträdde konturerna af hennes gestalt mycket tydligt, och man såg att hon var hafvande. För tillfället hade den unga grefvinnans ansikte ett oroligt uttryck, och hennes mor stod just i begrepp att fråga efter orsaken, då hon afbröts af grefven, som nu läst sin artikel till slut och började skratta helt hjärtligt borta i sitt hörn.

Allas ögon riktades emot honom, ty nu visste man att en lustighet måste komma. Från det närgränsande rummet trädde de båda studiekamraterna in, först den 16-årige Erik Lindenow, en son till baron Ottos afidne bror, och efter honom den 17-årige Nils Wiede. Sist visade sig i dörren en lång, mörk herre; det var ungdomarnes lärare. Han var själf endast 22 år gammal och han bar det borgerliga namnet Johnson; men han ansikte talade hvarken om den borgerliga härkomsten eller om de unga åren. Det var ett energiskt ansikte med skarpa drag, sådana man ofta ser hos unga män vuxna upp under en sydligare himmel än vår. Detta ansikte föreföll redan färdigt, som om det mognat under en varmare sol. Det fanns ingenting af den karakterslöshet i dragen, den obestämdhet i linierna, hvilken så ofta finnes hos unga män, födda under nordens bleka sol. — Hans svarta

hår var högt uppstruket öfver en bred panna; de bruna ögonens blick var en smula närsynt, men han bar hvarken glasögon eller binocle. Näsan var stor och djärf i sin böjning; men de svarta mustascherna kommo den att framträda mindre starkt.

Hans första blick flög hastigt och omärkligt hän till den unga grefvinnan Lindenow, men strax därefter gled den öfver till gamle grefven, hvars ansikte fick ett godmodigt gäckande uttryck då han såg magistern slå sig ner i soffan, vid sidan om »tant Sofie», hvars förklarade gunstling han var.

»Här står ett referat öfver festligheterna vid prins Oscars förmälning,» började grefven med en djup basröst af en mörk timbre, som gjorde att allt hvad han sade föreföll allvarligare menadt än det var. För människor, som icke kände honom, kom det hjärtliga skrattet oftast helt oföberedt, när det avslutade ett skämt, framsagdt med denna allvarliga röst.

»Ja, själfva referatet ämnar jag ingalunda läsa upp. Det skulle bli för långt — och Eric läser det nog för faster sedan. — Men här är ett citat ur *Journal de Francfort*, som» — nu glittrade skälmen fram ur ögonen — »det kanske kunde vara godt för ungdomen att höra.»

Han hostade lätt, för att markera öfvergången, fördjupade ögonen i tidningen och läste:

»Prins Oscar har denna gång liksom under sin resa sistlidna år vunnit allas hjärtan genom sin nedlåtenhet och välvilja. Hans höga brud var förtjusande i sin myrtenkrona öfverströdd med diamanter. Detta äktenskap har landets alla sympatier, hvilket man bemödar sig på hvarje sätt att ådagalägga. Prins Oscar intog lika mycket såsom dansör, som han förut vid paraden behagat såsom ryttare. Han dansade oupphörligt, och *vår tids ungdom borde af denne furste taga ett godt exempel.*»

De sista orden läste han med ett särskildt eftertryck; när han strax därpå lät tidningen sjunka och höjde sina gråa ögon, satt skälmen kvar därinne och log. Han vände sig emot Nils och Erik.

»Nå, pojkar? Hvad säger Ni om det här?»

Gamla grefvinnans ögon fingo ett förväntningsfullt uttryck och togo samma riktning. Det artade sig till ett af dessa animerade meningsutbyten, som voro hennes makes stora glädje och åt hvilka ingen roade sig så godt, som han själf. Han hade en gång för alla vant de båda ungdomarne att tala fritt, och han tog gärna emot uddiga repliker. Säker på den respekt, han ingaf,

ansåg han aldrig nödigt att uppehålla den genom yttre ceremonier, än mindre med konstlade medel.

Den förste som svarade var Eric Lindenow. Han var lång och spenslig med ett frimodigt och skälmskt ansikte, som ännu var ett barns, men dock här och där tycktes visa ansatser till ett manligare uttryck. Håret var mörkt och benadt vid sidan; ögonen mörkblå, lifliga; näsan skarp som ett näbb, hvarmed dess ägare nog skulle kunna hugga sig fram genom världen. Hans sinne var lättroligt, och när han blef entusiasmerad var han idel eld och lågor. — Nu upplät han sin mun och sade i en mycket afgörande ton:

»Jag tycker att det är dumt, farbror.»

Det var som om grefvens munterhet väntat på detta svar för att bryta lös; men nu tog den sig också ett långvarigt och bullrande uttryck, som irriterade den känslige Eric. Han uppfattade det så, som om han gifvit anledning till munterheten genom det sätt hvarpå han tolkat sin mening, och han tillade förklarande:

»Jag menar att det är dumt skrifvet! Det är väl ingenting att ta exempel efter, att en prins kan dansa. Det kan ju alla.»

Hans ton hade nu blifvit på allvar indignerad, och hans kinder flammade som om han blifvit

personligen kränkt af dumheten i de citerade orden.

Men nu vände sig grefvinnan till sin son:

»Än du då, Nils? Hvad tycker du?»

Nils Wiede var liten och satt, blond med blå ögon och ett blidt uttryck i sitt ansikte. Han var en vacker yngling, men man lade icke mycket märke till honom. Det var någonting färglöst i hans väsen. Särskildt, när han och Eric befunno sig i samma sällskap, observerades han icke alls. Det var därför hans mor alltid bemödade sig om att framdraga honom ur dunklet.

»Jag tycker som Eric,» sade han nu.

»Du tycker alltid som Eric,» anmärkte grefven.

»Ja, men *dessutom* finner jag det i hög grad taktlöst att yttra sig så om en medlem af vårt konungahus.»

Nu lyste grefvinnans ansikte upp och hon nickade gillande. Men fadern betraktade sin son till hälften ömt, till hälften skälmskt.

»Hofman!» sade han. Därpå räckte han tidningen åt Eric. »Nu kan du läsa upp för faster om högtidligheterna.»

Eric mottog förtroendet och satte sig vid fönstret på andra sidan om grefvinnans arbetsbord. Faster och Nils bildade auditoriet. Grefven vecklade

ut en annan tidning, och bakom den blundade han snart helt stilla. Naturen tog ut sin rätt också af ättlingen till en bland Karl XII:s drabanter.

»Grefvinnan ser inte glad ut i dag,» sade magister Johnson i det han vände sig till sin moitiée på andra sidan bordet, med ett uttryck af grannlaga deltagande, som visade att orden voro mer än en fras.

»Det tycker jag också,» bekräftade fröken Sofie, när svaret dröjde. »Alfhild har verkligen sett klen ut hela dagen. Hur är det med dig?»

Alfhild Lindenow lyfte sina ögon från arbetet och lät virknålen sjunka ned i sitt knä. Hon sände en skygg och öm blick först till sin far och sedan till sin mor. Men grefvens ansikte var helt och hållet doldt af tidningen, och gamla grefvinnan lyssnade mycket uppmärksamt till Eric, som föreläste Herman Bjurstens hälsning till den unga bruden:

»Svag får ej nordens höga kvinna vara,
en lekfull docka ej, ej ystert barn,
ej smycka sig med purpurglansen bara
och väfva in sig uti flärdens garn.
Hon får ej blekna om ock nöden ställer
som Sturens änka henne främst en gång...»

»Jag vet inte,» sade Alfhild Lindenow. Hon talade lågt och hennes röst var osäker. »Jag förstår det inte själf. Men ända sedan jag vaknade i dag har jag känt en tryckande ångest. Det ligger en sådan beklämning öfver mig . . . Jag tycker att jag bara vill gråta.»

Medan hon talade stego också tårarne upp i hennes ögon och glänste under de långa ögonhåren, som om de i nästa sekund skulle falla ned på kinderna.

Magistern ville lugna henne genom att tala och omedvetet talade han i samma ton som en läkare använder då han genom frågor till patienten hoppas komma sjukdomens orsak på spåren.

»Grefvinnan har sofvit illa i natt? Eller hur?»

»Nej, tvärtom! Jag har sofvit tungt. Men på morgonen hade jag en hemsk dröm, som väckte mig.»

»Hvad drömde du då?» frågade tant Sofie med en röst, som liknade ett barns, när det väntar att få höra en spökhistoria.

»Jag drömde om två svarta storkar, som kretsade öfver mitt läger med hemska skri. Upp och ned flögo de, ideligen upp och ned; och tiden föreföll lång som en evighet . . . och jag såg ingenting annat än dessa fyra svarta vingar, hörde

ingenting annat än dessa hemska skri. Det lät som vipeskri om våren, blott ännu mera förtviffladt och sönderslitande... det trängde genom märg och ben. Det var då ångesten kom öfver mig. Jag vaknade, och sedan kunde jag inte sofva — och inte bli ångesten kvitt.»

Tant Sofies bleka ansikte hade fått ett så förskrämdt uttryck, som om det slätstrukna håret skulle resa sig i nästa sekund.

»De svarta storkarne,» sade hon sakta och eftertänksamt. »Ja, de ha kommit i år.»

Men så var det som om hon helt plötsligt erinrat sig magisterns närvaro och hämtat mod ur medvetandet därom. Hon vände sig emot honom:

»Magistern känner kanske inte den gamla sägnen, som hör till gården. Hvar gång de svarta storkarne visa sig på Norrbyholm, betyder det, att en medlem af ägarens familj skall dö. Man säger att det hittills alltid slagit in. Säkert vet jag, att de endast två gånger förut visat sig här sedan gården kom i Wiedesläktens ägo. Och första gången var det året, då gamle grefve Axel dog; och den andra det året, då grefve Johan miste sin första gemål.»

Det blef ett ögonblicks tystnad. Och genom rummet hördes Erics röst: »... på aftonen kommo

Wiesbadens och Bieberichs borgare med fackeltåg och musik: 78 musikanter, 171 sångare, 200 fackelbärare... och på Rhen, utanför Bieberichs slott, ankrade ett rikt illuminerat ångfartyg...»

»Ja, men... grefvinnan tror väl aldrig på skrock?» — Magistern hänvände sin replik halft till fröken Sofie, halft till Alfhild Lindenow, som åter tagit till sitt arbete och som nu åter lät det sjunka ned i sitt knä, då hon svarade:

»Nej, jag tror inte på skrock; och jag tror inte heller, att ett par svarta fåglar bestämma öfver människors lif och död. Det där ligger nog i en annans hand. Men hur det är... man har så svårt att frigöra sig från sådana gamla traditioner, och äfven om man inte just *tror* på dem så tänker man på dem ändå. — För öfrigt... våra ögons synvidd är ju så begränsad. Vi famla i mörkret hela vårt lif. Hvem vet...? Det är först på andra sidan grafven som alla gåtor lösas.»

Tant Sofie beledsagade hennes ord med många små bifallande nickar och stirrade framför sig med en blick, som såge hon just nu rakt in i den mörka natten, genom hvilken människornas lif går fram.

»Nå,» sade magistern, »jag förstår nog att de gamla sägnerna skola ha en stor makt särskildt öfver mycket känsliga sinnen. Kanske finns det

också i allting liknande — aningar och hvad man nu kallar det — mycket som spetsfundigheten aldrig kan förklara. Men det finns också mycket som vi med vårt förstånd kunna fatta — och i det här fallet tror jag mig åtminstone kunna förklara, både hur denna ångest uppkommit och hvarifrån den härleder sig.»

Återigen blef det en paus i samtalet och åter hörde man Erics röst:

»... Deras Kungliga Högheter gåfvo den 14:de i Streits hôtel middag, i hvilken deltog jänte den tyske äldre dame, som åtföljde från hembygden prinsessan till hafskusten, generalerna baronerna Palmstjerna och Mansbach, envoyén baron Manderström, chargés d'affaires Sterky och Sandströmer, hofmarskalken Flach...»

Magistern fortsatte:

»Som sagdt, jag tror att denna ångest har sin naturliga förklaring. Antag att grefvinnan någon af de föregående dagarne lagt märke till de svarta storkarne på taket. Synen har gjort ett starkt intryck först och främst för den gamla sängens skull, möjligen också af någon annan anledning — man är vid olika tillfällen helt olika mottaglig för sådana intryck. Antag att grefvinnan för tillfället varit särskildt disponerad. Intrycket

har bitit sig fast i själen — och så har det kommit igen i drömmen och naturligtvis antagit de fantastiska proportioner, som drömmen alltid meddelar också de hvardagligaste ting. Däraf har ångesten kommit.»

Fröken Sofie beledsagade hans ord med många gillande bifallsnickar, men det förskrämda uttrycket vek icke från hennes ansikte.

»Ja, ja,» sade hon. »Så är det nog. Det låter mycket naturligt.» — Men hennes blick talade ett annat språk än hennes läppar. Hon ville så gärna öfvertygas; men hon *var icke* öfvertygad.

Den unga grefvinnan sade ingenting. Hon satt ännu alltjämt med hufvudet lutadt öfver sitt arbete. Uttrycket i hennes ögon kunde man icke se.

Magistern fortsatte:

»Jag tror att nattens delvis omedvetna drömlif har mycket större betydelse för vår sinnesstämning om dagen, än vi ana; och särskildt för mycket känsliga människor . . .»

Han afbröts af Alfhild Lindenow, som hastigt reste sig upp. Hon var blek som om hvarje droppe blod sjunkit bort från hennes ansikte. Ögonen med de onaturligt stora pupillerna glänste feberaktigt och stirrade ut i luften. Hon höll hufvudet

en smula på sned och stod med öfverkroppen något framböjd, liksom lyssnande.

Eric Lindenow hade afbrutit läsningen, gamle grefven hade vaknat i länstolen, och gamla grefvinnan reste sig upp för att gå fram till sin dotter, men hejdade sig vid en åtbörd af hennes hand. Så stod hon ännu en sekund framböjd, lyssnande.

»Ja,» sade hon slutligen, »jag hör hofslag; en ryttare, som rider i karriär — mycket fort.»

Nu hade alla rest sig upp, och de lyssnade alla; men ingen hörde dessa hofslag mer än hon. Modern gick fram emot henne, tog henne om lifvet och kysste henne ömt.

»Du är sjuk, mitt barn. Jag hör hur ditt hjärta slår. Och din puls . . .» hon tog sin dotters handled mellan sina fingrar och med klockan i sin andra hand började hon räkna pulsslagen.

Återigen blef det tyst. Det spända uttrycket stannade kvar i Alfhild Lindenows ansikte och det var som om den nervösa öfverretning för ett ögonblick gjort henne clairvoyant.

»Han kommer närmare,» sade hon med skälfvande röst. »Nu rider han in i alléen. Hör ni?»

Alla lyssnade; alla höllo andan. Det blef tyst som i en dröm. Endast en fluga surrade mot rutan i det ena fönstret, sökande sig en väg ut i

det fria. Men öfver detta ljud hörde man nu verkligen hastiga hofslag.

Eric och Nils försvunno i det närgränsande rummet mot norr och posterade sig hvar vid sitt fönster, därifrån de hade utsikt öfver borggården och alléen.

De öfriga hade stannat kvar. Det var som om den unga grefvinnans oresonliga förskräckelse hade meddelat sig till dem alla och förlamat dem alla. Det var som om hennes abnorma själstillstånd öfverförts till dem alla. Ingen sade ett ord; alla lyssnade andlöst. Grefven stod som förstenad framför sin stol, i samma ställning som han intagit då han reste sig nyss. Gamla grefvinnan hade slagit ena armen kring sin dotters lif liksom för att stödja henne, och tant Sofie hade närmat sig denna grupp, för att vara till hands, om det skulle behövas. — Magistern hade dragit sig så långt som möjligt tillbaka i rummet; också han var blek.

Nu såg Nils Wiede från sin plats en ryttare spränga fram genom alléen.

»En husar!» sade Eric. De två orden bröto tystnaden så skarpt, som om de talats i ett alldeles tomt rum. Och när Nils i detsamma aflägsnade sig springande, ljödo hans steg som hammarslag mot det bonade golfvet. — Ett ögonblick därefter

närmade sig stegen ånyo. Han trädde in i rummet med ett försegladt papper.

»Till far. Kurir från Ljungbyhed.»

Grefvinnan släppte sitt tag kring dotterns lif och gick bort till sin make, som med sina darande händer slitit upp konvolutet och dragit fram ett bref, hvilket hans feberaktigt famlande fingrar bemödade sig att veckla ut. Också tant Sofie och Nils Wiede hade närmat sig denna grupp.

Den unga grefvinnan stod ensam på golvet, hvit i ansiktet som marmorkaminen framför hvilken hon stod. Magistern såg hur hennes blickar med en sugande intensitet hängde fast vid grefvens ansikte, som ville hon ur hans minspel draga fram sanningen redan innan den uttalades . . . sanningen, som gällde lif eller död.

Han vardt så blek den gamle grefven. Han tog sig med handen till pannan och sände sin dotter en skygg blick, i hvilken hon läste bekräftelsen på sin aning. Hennes kropp sjönk plötsligt ihop som om den uppburits af en stålfjäder, hvilken i detta ögonblick brustit. Hon föll framstupa mot kaminen och hennes hufvud slog hårdt mot golvet.

Magistern och Nils skyndade till. Man bar henne in i moderns sängkammare. Blodet sipprade fram på hennes hvita sommarklädning strax under

det vänstra bröstet, där en af kaminens skarpa kanter trängt in och bildat ett trekantigt sår.

Hon hade läst rätt i sin faders ansikte. Hennes make var död. Depechen från Ljungbyhed innehöll ett meddelande om, att ryttmästaren baron Otto Lindenow eftermiddagen förut ljugit döden vid en fältmanöver, då hans häst störtat och kastat sin ryttare af.

* * *

Two månader senare nedkom hon med en dotter, som i dopet fick namnet Maria.



II.

Gamla grefvinnan satt i sitt kabinettt å Norrbyholm en eftermiddag i mars 1867. Hon satt där just som hon setat så många år af sitt lif, vid fönstret mot söder, framåtlutad öfver det lilla arbetsbordet; ja, det var som om också det stycke stramalj, hon höll i sina händer, varit detsamma på hvilket hon sedan många år tillbaka broderade samma hundhufvud af brunt sefirgarn, syende långsamt och gratiöst, med nålen mellan sina hvita fingerspetsar.

Själff var hon icke heller mycket förändrad. Något äldre hade hon väl blifvit, men det syntes icke stort. Man glömde att lägga märke till de spår, som tiden lämnat efter sig i detta ansikte; man kom sig icke för att räkna skrynklorna och vecken. Man såg blott att uttrycket var detsamma som förr — att mildheten och godheten icke åldrats.

Också detta rum var sig likt; men länstolen borta i hörnet var tom och i stället hängde på väggen därofvänför ett porträtt i olja. Ditupp lyftes hennes blickar gång på gång, och alltid kom det samma glans i ögonen därvid.

Gamle grefve Johan hade afidit stilla midt under krigsbullret från den danska halfön, den 21 april 1864, tre dagar efter stormningen af Dybböl, där Nils Wiede och Eric Lindenow varit med. Sedan dess hade nu snart tre år förflutit, år som glidit hän i töcknig enformighet utan att lämna efter sig ett enda yttre spår i gamla grefvinnans lif. Han var borta; det var det negativa innehållet af dessa år. Eljes var allt sig likt. Därnere i den ena flygelbyggnaden bodde ännu Alfhild Lindenow med sin dotter; och i den andra bodde Nils, som öfvertagit förvaltningen af godset. Tant Sofie höll ännu den inre ekonomiens tyglar i sin hand. Och gamle grefvens enskilda rum, i nedre våningen af hufvudbyggnaden, strax innanför ridarsalen, stodo alltjämt i samma skick hvare han lämnat dem, då han gick bort.

Grefvinnan såg ut genom fönstret. Därutanför blåste det en råkall östanvind, och himlen var grå, full af flygande snömoln, som drefvo lågt öfver ett melankoliskt landskap — ett stycke död

natur i sin hvita liksvepning, märkt med ett svart kors där landsvägarnes pilträd, stickande upp ur snön i långa dubbelrader, lupo samman från norr och söder och öster och väster.

Hon kände denna utsikt så väl. Hon hade sett den landremsa, öfver hvilken hennes blick nådde, i alla årstider och i alla belysningar. Hon visste att den döda naturen skulle stå upp igen till nytt lif, att den mulna vinterhimmelen skulle klarna. Myllan skulle skära långa streck i snön mellan de höstplöjda åkrarnes fåror, och när vårsolen blef varmare skulle snön smälta också i fåror. De svarta skogskulisserna skulle knoppas och grönska, och det gråa hafvet därute blåna. Allt som nu låg fruset och dödt skulle då bli varmt och lefvande.

Denna naturens eviga förnyelse, kring hvilken hennes tankar kretsade som i en dröm, fick för henne den djupaste innebörd. Man såg det i hennes ansikte. Dess uttryck hade förut varit lika melankoliskt som det ödsliga vinterlandskapet därute; nu blef det ljusare och ljusare, som om den kommande våren redan speglat sig däri.

Och återigen vände hon sina blickar inåt och lyfte dem uppåt mot porträttet på väggen. Hon satt länge försjunken i betraktande af det hvita

hufvudet med de kära dragen. Till sist slöt hon ögonen; och då var det som om denna bild blifvit lefvande. Det var som om han själf varit henne nära och befunnit sig just här i detta rum. Hon hörde frasandet af tidningen, som han vecklade upp; hon hörde hans röst, och den ljud som musik för hennes öron, ljud som en gammal kär melodi, ett accompagnement till lyckliga minnen; och hon smålog där hon satt med slutna ögon, smålog som ett barn småler i sömnen.

Hon vaknade med en suck till verkligheten; men öfver dragen låg ännu alltjämt ett skimmer, likt reflexer på en aftonhimmel efter en sol som gått ned. Och när hon åter böjde sig ner öfver stramaljen med det bruna hundhufvudet, tycktes uttrycket i hennes ansikte ännu vittna högt om lyckan som lifvet skänkt henne.

Det hade börjat skymma. Gamle Larsson kom och tände veden i kaminen. Strax därefter samlades alla familjens medlemmar kring brasan i grefvinnans kabinett; ty blott den enda lilla stunden efter middagen var oinskränkt helgad åt minnet af den döde; men alla dagens öfriga timmar tillhörde de lefvande. Alla visste det; och alla respekterade denna ensamhet, som finkänsliga människor respektera en annans andaktsstund.

Snart flammade brasan i den stora kaminen, och grefvinnan satt i Johans egen bekväma stol borta i vrån; hennes ögon tålte icke att hon flyttade sig närmare elden, där Alfhild Lindenow tagit plats med sin lilla dotter på en pall vid sina fötter.

Alfhild Lindenow var nu 34 år gammal; men tiden hade med lätt hand gått hän öfver hennes drag. Uttrycket i hennes ansikte påminde om modern; men den sorg, som hos gamla grefvinnan mildrades af hoppet om ett snart återseende, bar hos dottern, naturligt nog, en starkare prägel af tillkämpad resignation. Än i dag hade hon icke helt och hållet öfvervunnit sin längtan till det jordiska paradiset; och under de tio år, hon vandrat om i öknen med sitt barn på armen, hade hennes tankar ofta, ofta vändt åter till den lyckliga tid, då hennes kärlek lefvat sitt korta, rika lif.

Barnet hade varit hennes tröst; också hade hon från början ägnat sig helt och uteslutande åt detta barns vård. Någon amma ville hon icke taga i huset, ehuru läkarne tillstyrkte det; hon ammade själf, fastän såret i hennes bröst helt nyligen blifvit läkt. Och alltifrån första stund, då tanke- och reflexionsförmågan vaknade i den lillas hufvud, hade modern ensam tagit sig af dess ans och vård.

lygt. Hon ville icke anförtro åt en främmande människa att ge den första näringen åt Marias själslif; därför gjorde hon sig själf till sin dotters lärarinna, och Maria hade hittills ingen annan haft.

Alfhild Wiede hade själf fått en bättre uppfostran än hvad som i allmänhet bestods adliga unga damer i midten af nittonde århundradet, men då hon först försökte meddela åt sitt barn något af det hon själf en gång lärt, fann hon, att det mesta af denna boklärdom förflyktigats under tidens lopp. Hon måste då själf förvärfva sig dessa kunskaper på nytt. Hon letade fram sina gamla skolböcker och gaf sig att studera dem. Men just genom detta själfstudium blef det henne så mycket lättare att sänka sig ned till barnets nivå, och så blef hon trots bristen på metod, en utmärkt lärarinna. Hon var som en äldre kamrat, och det var som om mor och dotter gemensamt tagit de första stegen i de elementära kunskapernas förårdar. Också var förhållandet emellan dem prägladt af en sällsynt innerlighet, och Marias själ utvecklades på detta sätt fortare än hvad som under andra förhållanden skulle ha varit fallet, ty förtroligheten inskränkte sig icke till lärotimmarne, och barnet gjorde alltid så många frågor, på hvilka modern måste försöka att gifva nöjaktiga svar.

Detta satte henne ofta i förlägenhet; men hon undstack sig aldrig bakom sin moderliga auktoritet och gjorde icke heller anspråk på någon som helst ofelbarhet. Hvad hon icke visste, låtsade hon sig aldrig veta; och när hon icke kunde besvara en fråga, erkände hon det utan falsk blygsel, hvar efter mor och dotter tillsammans sökte det svar, som modern icke ensam kunnat finna.

Man lefde ett stilla och indraget lif. Då och då kunde det nog hända, särskildt om somrarne förr, då Nils och Eric tillbringade sina ferier i hemmet, att en våg af främmande människor, vänner och grannar slog in öfver Norrbyholm. Då blef det plötsligt lif och rörelse öfver allt; ungdomliga röster ljödo från borggården, lätta steg ekade i korridorerna, ljusa sommartoiletter lyste fram ur de mörka alléerna, och alla gästrummen i hufvudbyggnaden voro upptagna. Men Alfhild Lindenow höll sig alltid tillbaka. Det var som om hon stått utanför och icke haft några beröringspunkter med denna ungdom, som dansade inför hennes ögon likt myggor i solen. Man sade att hon blifvit gammal till själen, fastän hennes yttre icke bar vittne därom.

Kanske var det just hennes tillbakadragenhet som väckte hos mången ung man ett begär att

trösta. Säkert är, att en och annan erbjöd sig, men att ingen blef antagen.

Och så sjönk vågen och det blef ensamt och tyst igen, och ju ensammare det blef, dess närmare slöto sig de kvarvarande till hvarandra, dess mer sökte de genom sin kärlek ge innehåll åt ett enformigt lif.

Åren gingo; gamle grefven dog och stillheten omkring dem ökades. Alfild Lindenow njöt af den tanken, att hon nu snart skulle ha sin ungdom bakom sig. Hon hade blommat, och för framtiden väntade hon sig ingen annan glädje än den som skulle komma henne till del i andra hand, genom det väsen af hennes eget väsen, som nu snart också skulle knoppas och blomma.

Hon såg med en öm blick ner på det ljusa lilla hufvudet, som stödde sig så förtroendefullt och hängifvet emot hennes knä, och hon fick ett ögonblickligt och starkt intryck af, hur innerligt de hörde samman, de två.

Maria satt och stirrade in i elden med ett par vidöppna blå ögon, medan hon lyssnade till hvad tant Sofie och morbror Nils hade att berätta. Men samtidigt togo hennes tankar sina egna vägar, och allt hvad hon hörde blef endast som ett tema

till de variationer hennes fantasi skapade, en Ariadnetråd i de drömmar hon drömde.

Tant Sofie talade om Tyge Brahe, mannen som hade en näsa af silfver och ett hjärta af guld och som upptäckte den nya stjärnan i Cassiopæa, hvarigenom han bebådade »att en prins skulle födas i Nordanlanden, som skulle komma det tyska riket att darra och som 1632 skulle dö.» Herr Tyge gifte sig utanför sitt stånd, men den maka han valt gjorde hans lif lyckligt. Hon var hans stöd i motgångens dagar, hon följde honom trofast i lust och nöd. Hon dog i landsflykt och efterlämnade sex barn, af hvilka en dotter blef stammoder för släkten Minck.

Morbror Nils berättade om ätterna Wiedes och Lindenows berömda män, om den tappre Axel Wiede, Karl XII:s drabant, som var med i Bender; om den myndige Nils Clausson till Vik, som icke ryggat tillbaka för en fejd med ett stort och mäktigt rike. Han var befallningsman på Elfsborgs fästning, och, som bruket var bland den tidens herrar, dref han utrikeshandel med egna skepp. Ett af dessa skepp hade engelsmännen uppbringat och kvarhållit. Han vände sig förgäfvets till den engelska regeringen med anhållan om dess frigifvande; hvarken hans egna påmin-

nelser eller svenska rådets framställning ledde till önskad resultat. Då begärde han af den svenska regeringen tillstånd att taga sin rätt med våld af det land, som icke tycktes vilja ge honom den i godo, och så utfärdade han ett öppet bref, däri han, den enskilde mannen, förklarade England krig. Historien förmäler att hans kapare tillfogat Englands handelsflotta mycket afbräck.

Eller också var det sägner om trollhögens invånare och deras sällsamma förhållande till människors barn, som gåfvo stoff till hans berättelser. Då hände det ibland, att gamla grefvinnan själf tog till orda.

Hon älskade alla dessa sägner, som nu mer och mer försvunno. Tiden hade blifvit så nykter. Man trodde på ingenting. Allting skulle skärskådas; allting skulle granskas. En dag hade man trott sig upptäcka, att trollen voro människor också de. Man hade skärskådat dem i det moderna dagsljuset och sett, att de voro skapade som andra, att de hade öron och ögon, näsa och mun, alldeles som folket mest. Men man hade icke lagt märke till, att allt detta var ädlare till sin form, än hos folket mest; och man hade icke heller fäst sig vid de ädlare inre egenskaper, hvilka motsvarade dessa yttre. Allt detta var kännemärken

på en gammal kultur; det var någonting som trollsläkten hade framför de nya människorna från i dag och i går.

Detta förstod man icke eller ville man icke förstå. Nu skulle trollen afklädas alla gamla prerogativ; och ingen tänkte på, att man genom att tillintetgöra dem också tillintetgjorde någonting, som i århundraden burit vår kultur och varit en plantskola för dygd och goda seder.

Hon talade sig varm. Detta hade för henne en symbolisk betydelse, som de närvarande väl förstodo. Och när hon slutligen berättade sägnen om bonden och brödet, blef den i hennes mun till en fabel, syftande på en knappt årsgammal politisk tilldragelse.

En bonde arbetade en sommardag ute på marken, odlade jorden, så som det var hans kall. Vid middagstiden, när solen brände som hetast, lade han sig att sofva i skuggan af ett träd, med hufvudet mot trollhögens fot. Han vaknade strax därefter och fann en sönderbruten brödspade vid sin sida. »Ja' lagar fälle den här», tänkte han; och han grep sig an med arbetet. När han slutat lade han sig åter att sofva. Återigen vaknade han och kände då något tungt på sitt bröst. Han grep efter det med händerna och fann en välbakad

pöskaka. Brödspaden var borta, och han förstod att pöskakan var trollens lön. Han lät sig den väl smaka, torkade sin mun med afvigsidan af sin hand, reste sig och gick till sitt arbete. Han ryckte i tömmarne, som vanligt, för att få oxarne i gång; båda djuren satte sig på hasarne därvid.

Otålig fattade han tag i plogen och sköt på; plogen skar en lång fåra i marken och drog oxarne med sig. Han hade blifvit alldeles otroligt stark efter denna opåräknade måltid; och det dröjde icke länge innan medvetandet om styrkan gjorde honom högmodig. Från den tiden upphörde det goda förhållandet mellan bonden och trollen. Han ansåg sig numera för god att vara dem till tjänst. Han började härma deras klädedräkt och deras later. Han ville icke tjäna; han ville styra. Och nu nyligen har han fått makten i sina händer.

»Det skall spörjas en gång i en framtid hur han förvaltad den. Jag tror, han kommer att draga allting ner till sin materiella nivå. Allt hvad som höjer sig däröfver skall han ju icke kunna fatta, och kunskaperna, bildningen, skönheten, geniet, allt som ger lyftning och glans åt lifvet, skola till sist bli hemlösa i det land, där han härskar. Då först kommer tillvaron att bli så ful och platt som man redan börjar säga att den är. — — —

Då skola de sista trollen slutligen icke ha annat att göra än stänga sig inne i sina högar och dö af hunger. — Ingen reparerar deras sönderbrutna brödspade längre. Hvar och en tänker blott på att göra sin egen så stor som möjligt. Grisslan har blifvit tidens vapen; utan brödspade kan man icke lefva.»

Ljudet af hennes spröda, darrande röst dog bort. Skymningen bredde sig öfver rummet; glöden i kaminen falnade. Gamle Larsson kom in med den stora lampan, som han ställde på bordet. Postväskan hade han också med sig; den öfverlämnades åt unge grefven, som alltid öppnade den själf.

Han var en ljuslett ung man af medelhöjd, med blåa ögon och ett par små ljusa mustascher. Hans typ företedde den blandning af godsägare och militär, som man finner hos flertalet af officerarne vid Skånes kavalleriregementen. Han hade valt den militära banan och var redan löjtnant vid Skånska husarregementet; men den militära tjänstgöringen upptog icke mer än ett par månader hvarje år, och den öfriga tiden ägnade han åt förvaltningen af sitt fädernegods, som han öfvertagit på arrende.

Inom familjen sökte han, så godt sig göra lät, fylla den plats, som hans far lämnat tom.

När lampan blifvit tänd och hela familjen samlades kring bordet under de långa vinteraftnarne, var det alltid han som uppläste de små nyheterna ur dagens post. — Också denna afton satt han på sin vanliga plats; och bland allt det myckna ointressanta kramet i tidningen från närmaste stad, fann han slutligen en liten nyhet, som intresserade alla de närvarande.

Provinsialläkaren i orten hade sökt och erhållit fyra månaders tjänsteledighet för hälsans vårdande, och till att bestrida tjänsten hade förordnats philosophiæ magistern, medicinæ doctorn och chirurgiæ magistern Alfred Johnson — den forne informatorn på Norrbyholm.

»Det var verkligen en angenäm nyhet!» utropade den unge grefven, och af uttrycket i hans ansikte kunde man se, att utropet kom från hjärtat. Men strax därefter såg man också, att gamle grefvens lynne lefde kvar hos hans son, ty hans ögon fingo alldeles samma godmodigt retsamma uttryck som faderns, när han vände sig emot den gamla ungmön med ett gäckande: »Eller hur — tant Sofie?»

Men tant Sofie hade blifvit tio år äldre, och i hennes bleka nunneansikte, som nu omgafs af ett silfverhvitt, slätstruket hår, syntes icke ringaste

moln vid den välkända anspelningen. Hennes vackra, milda ögon fingo endast ett ännu mildare uttryck än förr, ett uttryck som bar vittne om, att det gamla trofasta hjärtat bevarade sin välvilja.

»Jo,» sade hon. »Det var en mycket angenäm nyhet.»

Och nu fanns det icke mera att hämta ur posten och åter kom det förtroliga samtalet i gång. Nils Wiede berättade om sin sista utrikesresa, förliden höst, då han under ett par månaders tid dagligen träffat sin barndomsvän och frände Eric Lindenow, som tjänstgjorde vid k. maj:ts beskickning i Rom. Han artade sig till att bli en god diplomat, Eric Lindenow — så otroligt det lät. Han hade redan lärt att dölja tankar och känslor, att behärska sin naturliga liflighet. Också hans unga frisinne hade fått en helt annat grundton. Han hade börjat räkna med realiteter i stället för med drömmar; med ett ord: han började bli en man. — — — Och från det närvarande gingo Nils Wiedes tankar tillbaka i tiden. Han talade om deras gemensamma barndoms- och uppväxtsår, om lifvet vid akademien, där bådas unga hänförelse sjungit sig hes på tidens melodier. De hade svärmat för ett abstrakt frihetsideal och blåst upp en vacker såpbubbla om Nordens enhet — en såp-

bubbla som nu snöpligen brustit, men för hvilken de båda åtminstone vågat sina lif den gången det gällde att inlösa gamla förbindelser.

Han talade med en mild men en smula brådmogen öfverlägsenhet om dessa ungdomsdrömmar. Det var som ville han säga, att han för sin del redan lämnat dessa fantasterier långt bakom sig, men blickade tillbaka på dem med det goda samvetets lugna välvilja som på ett oundvikligt utvecklingsskede. — Och när det gällde Eric talade han med verklig beundran om detta lifliga sinnes flammande hänförelse för allt som var skönt och sant och rätt och stort.

Medan hans tankar sysslade med dessa gamla tider, föll honom namnet Alfred Johnson mer än en gång på läpparna, och han nämnde det alltid med en aktning, som tog sig uttryck i själfva tonfallet, hvarmed han talade. Och i berättelsen om de två frändernas ungdomslif kom det så, utan att han visste det, ännu en tredje bild: bilden af en man, som kämpade sig själf fram i världen, tum för tum, som aldrig haft någon annan att trygga sig till och som därför aldrig kunnat taga ett steg, hvilket hans klara förstånd ogillade. Han hade icke haft råd att svärma för abstrakta ideal; han hade icke haft råd att vara med bland dem, som

erfodrig
maj.

sjöngo sånger till friheten och gáfvo stora löften — hvilka de flesta af dem senare sveko. Hans väg hade gått snörrätt framåt, steg för steg; och hvarje steg hade varit en själföfvinnelse, en tankens och klokhetens seger öfver allt det inom honom, som var entusiastiskt hjärtevarmt och ungt. Hvar gång hans ande velat lyfta sina vingar, hade han stäckt dem med egna händer. På så sätt hade han blifvit den karakter han var, och fastän åldersskillnaden mellan honom och hans två elever icke var stor, hade de båda blickat upp till honom, med tacksamhet för alla goda impulser och med en respekt, som höll i sig långt efter det de alla tre blifvit kamrater, fria studenter vid samma universitet. —

Följande söndag vid middagstiden körde provinsialläkarens ekipage uppför alléen till Norrbyholm. Det stannade vid hufvudtrappan och Alfred Johnson steg ur. Nils Wiede såg det från sitt arbetsrum i flygeln och skyndade öfver borggården för att hälsa honom välkommen; och när han stod framför sin gamle lärare, utsträckte han icke handen med skånsk säfflighet utan slog båda armarna omkring honom i ett hårdt famntag.

Det var som någonting mjuknat i doktors ansikte vid denna välkomsthälsning och han be-

svarade den med en rörelse, ovanlig för denne man, hvares mest i ögonen fallande karaktärsdrag var en själfbehärskning, som ofta slog öfver i stelhet.

»Vi ha först helt nyligen sett nyheten om ditt förordnande,» sade Nils.

»Det är inte heller länge sedan jag kom till orten. Det var i går.»

Nils tog sin gäst under armen och de gingo uppför trappan till andra våningen, där damerna voro församlade i grefvinnans kabinett.

»Allting är sig likt här,» sade doktorn och såg sig om, sedan han hälsat. Tant Sofie nickade välvilligt vid hans ord alldeles som förr i världen. Men gamla grefvinnans ögon vändes mot den tomma stolen; och Alfhild Lindenow såg ner till sin dotter, som så småningom vågat sig fram från sitt gömställe under bordet, där hon dolt sig vid sin mors fötter, när hon hörde den främmandes steg. Nu måste hon fram för att hälsa.

Doktorn lyfte henne i sina armar och såg på henne med en underlig blick. Hon liknade sin mor, men håret var ännu ljusare än moderns och ögonen ännu djupare blå, med fina svarta radier strålande ut från pupillerna. — Han kom att tänka på blåklint och en solbelyst teg med vajande mognad råg.

Hans ansikte hade återtagit sitt uttryck af stelhet. Det var så många minnen som stormade lös på honom härinne — minnen om känslor, som han kufvat och kväft och som han för alltid trott vara begrafna. Nu reste de sig igen med friska krafter, som hade de endast legat i ide under de tio gångna åren. — Hade han vetat, att så var, skulle han aldrig ha kommit hit igen.

Detta kände han mycket starkt, när han satt vid middagsbordet, midt emellan gamla grefvinnan och hennes dotter, pinad af medvetandet om, att han icke kunde vara naturlig i sitt sätt gentemot dessa båda kvinnor, framför allt icke mot henne, som varit föremål för hans första hopplösa kärlek, en kärlek, så blodlös och abstrakt, som ett ungdomssvärmeri kan vara, en kärlek hvars tillvaro ingen visste af, därför att han dräpt den med egen hand just när den ville vakna upp till medvetet lif. Sedan dess hade nu tio år förflutit, och ännu kände han sina nerver darra blott hon vände sina ögon emot honom.

Det var dock icke endast detta som gjorde hans hållning, hans minspel, hela hans sätt att vara så onaturligt stelt. Det var också någonting annat. Till trots för den vänlighet och hjärtlighet hvarmed han blifvit mottagen och som lyste

honom till mötes både ur Nils Wiedes hederliga ansikte och ur fröken Sofies milda ögon, kunde han icke frigöra sig från slafkänslan, känslan af att han var den ende plebejen bland dessa människor. Han kände sig till mods som om han ännu varit informator i huset — löntagare, tjänare. Det var därför han icke kunde återfinna sitt naturliga Jag. Det stack sig undan som ett skyggt barn gömmer sig för främmande människor och lämnade kvar på stolen vid bordet en tråkig och stel mannequin, som med långa mellanrum producerade allmängiltiga fraser åt hvilkas banalitet hans andra Jag hånlog från sitt gömställe. I hvarje sekund hörde han den gäckande rösten af detta andra Jag, och ju mer det hånade honom för hans tafatthet, ju tydligare det visade honom, hvilken ohjälpligt ömklig rol han spelade inför den kvinna, som han skulle velat behaga framför andra, dess mer tafatt blef han verkligen och dess ömkligare fann han själf sin rol.

Men middagen tog slut, och de båda herrarne drogo sig tillbaka till Nils Wiedes enskilda våning. Så snart doktorn stigit öfver tröskeln till det rum, där den unga grefvinnan Lindenow befann sig, kröp hans naturliga Jag åter fram, och han blef sig lik, just sådan, som han var i själ och hjärta,

och Nils igenkände med glädje sin lärare och vän, som han ännu höll så mycket af.

När familjen i skymningen samlades kring brasan, hade doktorn redan rest. Tant Sofie satt och stirrade in i glöderna, som om hon därinne sett skymta fram konturerna af ett ansikte, hvilket varit henne kärt en gång för länge, länge sedan. Och hon upplät slutligen sin mun och sade i en ton som om hon drömde eller som om hennes tankar vore långt, långt borta:

»Han är verkligen ovanligt hygglig.»

Ordens platthet stack af mot den drömmande tonen; men Alfhild Lindenow, som satt vid sidan om henne framför brasan, hade icke öra för det komiska i denna disharmoni. Utan att veta hvarför, kände hon sig fientligt stämd emot detta yttrande. Det föreföll henne nästan som om tant Sofie velat inympa på henne känslor, tankar, meningar, som hon själf icke kunde dela och emot hvilka hon instinktligt värjde sig. —

I vagnen, som sakta skakades fram mot byn, satt Alfred Johnson med hatten i hand. Den kyliga vinden fick spela kring hans heta hjässa, innanför hvilken han kände sin hjärna arbeta. Det fattades också ett beslut därinne: till Norrbyholm skulle han icke ofta komma. Alltför mycket af det gamla

hade rest sig upp inom honom ånyo; detta måste vara kufvadt innan han åter satte sin fot öfver den unga grefvinnans tröskel.

* * *

Mer än en månad hade gått, och doktorn hade icke förnyat sitt besök. Så ofta Nils besökte honom i byn för att taga honom med hem till herregården, fann han alltid en eller annan förevändning att hålla sig undan; än väntade han sjukbud, än var han trött af dagens mödor — hvilket dock aldrig hindrade honom att behålla Nils hos sig. De trufdes så väl i hvarandras sällskap.

En eftermiddag i maj stannade Norrbyholms ekipage återigen utanför hans bostad; men vagnen var denna gång tom. Kusken hade blott med sig en biljett till doktor Johnson, ett visitkort med några synbarligen i största hast nedskrifna rader:

»Min lilla systerdotter är sjuk. Det är väl ingenting farligt, hoppas vi, men Alfhild är orolig och ber dig komma.

I hast, din vän

Nils Wiede.»

Han satte sig strax i vagnen, som rullade af mot Norrbyholm. Han var till mods som om han helt plötsligt blifvit befriad från en tyngd, hvilken tryckt honom öfver bröstet; han rätade ut sig i vagnen och andades djupt och fritt. Han trodde icke ett ögonblick, att den åkomma hos den lilla, tack vare hvilken man kallat honom, kunde vara af någon betydelse. Han tänkte öfver hufvud taget icke på, att det var till en sjukbädd han var kallad. Han var helt och hållet upptagen af glädje öfver den tillfällighet, som nu tvingat honom att bryta det löfte, han gifvit sig själf. Det hade icke gått en dag under den förflutna månaden, då han icke känt frestelse att öfverträda förbudet.

Det var en af de första vårdagarne. Ekarnas kronor hade ännu icke fått ett enda blad, men björkar och bokar stodo i jungfrulig fågring, klädda i sin lätta, blekgröna skrud. Gräset på marken hade samma bleka ton, och ur dess grönska lyste hvitsipporna som nyfallna snöflingor. Inifrån skogen hördes staren hvissla.

Alfred Johnson satt tillbakalutad i vagnen med armarna korslagda öfver bröstet. På många många år hade han icke känt sig så lugnt och soligt lycklig som i dag.

Men när vagnen körde öfver borggården och stannade utanför trappan till flygeln, där unga grefvinnan bodde, kom en lika omotiverad och lika stark beklämning helt plötsligt öfver honom. — I förstugan möttes han af Nils, som föreföll nervös. Maria hade feber; och febern tilltog.

Den lilla låg i sängkammaren; hennes mor och tant Sofie sysslade kring bädden. Då han trädde in i rummet, vände sig grefvinnans ögon emot honom med ett oroligt uttryck. För första gången i sitt lif mötte han dessa ögon utan att slafkänslan kom öfver honom.

Han började sina frågor och sin undersökning, konstaterade tillvaron af feber och en torr, besvärlig hosta. Dessutom tycktes ögonen ömtåliga för ljuset. Det sista tydde på mässling, som gick epidemiskt bland barnen i trakten. — Han ordinerade chamomillte och lät rulla ned gardinerna.

»Är det farligt?» frågade modern och hennes skrämnda blick lyfte sig upp emot honom för att söka tröst.

»Det tror jag inte,» sade han. Hjärtat klapade fritt och starkt i hans bröst. Nu hade han icke den där känslan af underlägsenhet, därför talade och förde han sig med en helt annan säkerhet. Här, i sjukrummet, kände han sig hemma-

stadd; här voro rollerna ombytta. Här var han den öfverlägsne i kraft af sitt kall. Här gällde hans auktoritet som läkare mer än alla släkten Wiedes anor.

Sjukdomen utvecklade sig i början normalt. På tredje dygnet visade sig utslagen i ansiktet. Fyra dagar senare borde affjällningen ha börjat, men i stället blefvo halsplågorna, tyngden öfver bröstet och värken i kroppen värre än förut. Krisen dröjde. Han ordinerade starka svettdrifvande medel och till sist ett varmt bad; men allt förgäfves. Mässlingen slog in och snart tillstötte andra, elakartade symptom. Febern tilltog, den sjuka fick ett håll i ryggen, och snart var lunginflammationen i fullt flor.

Då högg den tanken honom för första gången i bröstet: om hon skulle dö! Och han stirrade med ångest ned på hennes rödflammiga ansikte med de ljusskygga ögonen. Aldrig förr hade han känt läkarens ansvar så tungt som nu. Detta spåda lif hängde nu i en silkesfin tråd.

Den aftonen for han icke till byn igen; han stannade på Norrbyholm. Nu gällde det att uppbjuda alla vetenskapens resurser i den förestående kampen med döden; och hans energi reste sig som en brottare och såg sin fiende in i ögonen med

en själfmedveten och djärf blick. — Men i nästa ögonblick sjönk den till jorden med bruten rygg-rad, ty han visste, att det icke var på honom det berodde i grund och botten. Med all sin energi skulle han icke kunna tillföra denna bräckliga lifs-mekanism ett enda uns mera motståndskraft än den ägde honom förutan. Han kunde blott upp-märksamt följa sjukdomens utveckling, motarbeta alla onda tecken och underhjälpa alla goda. Mer förmådde hans vetenskap icke.

Medvetandet därom alstrade en känsla af van-makt, som pinade honom dess mer ju mer han såg, hur den unga modern led. Hon kunde icke förmås att unna sig någon hvila de första nätterna, fastän han erbjöd sig att vaka i hennes ställe. Hans anbud mottog hon med tacksamhet, men hon stannade också själf i rummet. Till sist öfver-väldigades hon likväl af trötthet och somnade i stolen där hon satt. Då svepte han ömt en filt omkring henne, och hans hjärta blef så varmt därvid.

Allt efter som sjukdomen drog ut på tiden, blef det honom mer och mer klart, att den unga grefvinnan i längden icke skulle uthärda all den sömnlöshet hon frivilligt underkastade sig; och han måste slutligen begagna sin myndighet som

läkare och tvinga henne att unna sig den hvila, hon behöfde.

Hon böjde sig för hans vilja; det föll sig helt naturligt. I deras gemensamma kamp emot döden var han den själfskrifne ledaren. Hennes förtroende till honom blef slutligen alldeles oinskränkt, och med en innerlig värme kände hon, att om någonsin hennes barn blef henne återgifvet, skulle hon ha honom att tacka därför. Långt innan krisen kom, hade hon också fått full visshet om, att barnet skulle lefva; och denna visshet måste han göra allt för att uppehålla, ty hennes hälsa hämtade sin näring däraf. Men samtidigt var det som om en hand kramat kring hans hjärta vid tanken på, att om barnet icke kunde räddas, skulle också modern dö.

Själ f sparade han sig icke. Hon kunde icke sofva lugnt, om icke *han* vakade. När ingen fara var för handen, försökte han en gång skaffa dem båda hvila genom ett fromt bedrägeri. Han öfvertalade henne att gå till sängs och lofvade att själf vaka; men utpå natten somnade han med godt samvete i stolen, där han satt. Han vaknade vid ett lätt buller och såg den unga grefvinnan, klädd i nattdräkt, framför sig i skymningen.

»Jag blef så orolig,» hviskade hon. »Det kändes så underligt. Jag måste gå hit in.»

Han kunde sedan icke förmå henne att söka hvila igen; men hon ville icke heller tillåta honom att draga sig tillbaka. Han stannade också gärna kvar. Det var någonting smekande intimt och förtroligt i samvaron här i detta halfskumma rum, där endast en nattlampa brann som en lysmask och där han trots skymningen såg konturerna af hennes kropp medan tystnaden insvepte dem båda i sitt mjuka täckelse.

Ändtligen, på tjugonde dygnet efter sjukdomens början, kom krisen med en stark svettning. Hostan började lösa sig; på halsen, öfver öronkörtlarna, visade sig en bulnad som mognade till en böld; och så började tillfrisknandet. — Doktorn hade då tillbringat det mesta af tio dygn på Norrbyholm och det mesta af tio nätter utan sömn. Om dagarne hade han ibland måst fara bort på sjukbesök, sofvande i vagnen. Hans krafter voro till ytterlighet medtagna. När han därför nu bjöd farväl med den uttryckliga förklaring, att faran var öfverstånden, kände han ingenting annat än en trött, lugn glädje — såg han icke, att den unga grefvinnans ögon hade ett annat uttryck än förr.

Reconvalescensen blef lång. Doktors besök blefvo mer och mer sällsynta och till sist afstannade de alldeles. Nils Wiede reste till mötet; och

det fanns alltid tillräckligt med sjukdomsfall, som kunde tjäna en läkare till förevändning att hålla sig undan. Nu behöfde man honom ju icke längre. Nu återstod ingenting för honom att göra på Norrbyholm. Han skulle få sitt honorar och därmed skulle de båda åter vara kvitt, han och hon. Ett honorar! — några sedlar för det människolif han räddat, några guldstycken för nattvak och möda. Kanske också en smula tacksamhet på köpet! Men det var icke *det*, han begärde af denna kvinna. Det var någonting annat, något som hon icke kunde ge. — — Och så kom hela hären af svarta tankar dragande genom hans själ som kraxande korpar öfver ett mulet höstlandskap.

Han måste kufva detta. Han *måste*. Och han grep sig an därmed. — Men sin längtan kunde han icke kufva. Den var som en hjärtats hunger, en ögonens törst, ett alla sinnens behof. Han törstade efter att se henne, han hungrade efter att veta henne i sin närhet, höra hennes röst, fransandet af hennes klädning, ljudet af hennes lätta steg. Han älskade henne; och denna kärlek var en sjukdom, som han burit latent inom sig i tio år, innan den nu bröt ut.

Dock — öfver alla dessa själens affektioner låg hans vilja som en senig och stark hand, i hvilken

alla trådarna till hans varelses mekanism voro samlade; och handen knöt sig och trådarna spändes, och han stannade kvar i sin bostad, fast längtan drog honom dit bort — till henne.

När 14 dagar förflutit fick han en biljett från fröken Sofie. Hon frågade om doktorn alldeles glömt bort vägen till Norrbyholm. Han svarade med ett artigt bref och ursäktade sig. De sjuka lade tyvärr helt och hållet beslag på hans tid; det skulle eljes vara mycket angenämare att få ägna den åt de icke sjuka. —

För den unga grefvinnan hade tiden flutit hän i en lugn, stilla glädje. Hon såg sin dotter hämta nya krafter för hvarje dag och hon var så helt och hållet försjunken i detta skådespel, att hon glömde allting annat.

Och ändå — medan hon satt och njöt af sin lycka, låg det just innerst i hennes sinnen en känsla af varm tacksamhet emot honom, till hvilken hon visste sig stå i skuld för denna lycka. Hon tänkte icke så mycket på honom personligen; men det var som om han funnits inom henne, därför att hennes tacksamhet, lik en beslöjad spegel, återgaf hans drag. Och detta alstrade en förnimmelse af värme och välbehag, som hon icke känt sedan många, många år tillbaka. — Det föll henne

icke in att göra sig reda för hvåri den bestod. Om någon sagt henne, att det var en gryende böjelse för en man, skulle hon ha afvisat denna tanke som en orimlighet. Hon var icke någon svärmande ungmö; hon var en erfaren, mognad kvinna. Hon var 34 år och hennes blomningstid var förliden. — Så trodde hon själf.

Men det hjälper icke att inbilla sig vara en gammal kvinna, så länge ett rebelliskt hjärta ännu har hela sin ungdom kvar. Hon anade ingenting om den naturens process, som försiggick i detta hjärta, hon var så omedveten som en ung björk eller en flicka på tjugo år; men det *var* safven som steg i den hvita stammen, och det *var* kärleken till en man, som gaf denna underbara värme åt hennes blod.

Hon talade icke gärna om honom och hon kände icke något behof att se honom. — Men dess mer längtade tant Sofie efter att riktigt af hjärtat få tacka honom; och hon fick en bundsförvant i den lilla patienten, som nu, då dag efter dag gick utan att hon fick återse sin vän doktorn, började öfverhoppa sin mor med frågor, hvarför han aldrig kom. Hennes barnahjärta hade under sjukdomen fäst sig vid honom med samma lidelsefulla värme, hvarmed detta lilla hjärta omfattade

luteandi
allt, som det öfver hufvud taget omfattade. — Hon var exklusiv i sin smak, och flertalet människor voro för henne likgiltiga; men ur detta likgiltighetens stadium hade doktorn under sjukdomen trädt ut.

»Hvarför kommer han aldrig? Mamma får skriva och be honom komma. Säg att lilla Mia längtar.» — Den lilla fick sin vilja fram till sist.

Det var själfva midsommarsdagen hän emot aftonen han kom. Det första besöket gällde flygeln och den lilla reconvalescenten, som nu var fullkomligt återställd, men i alla fall hölls inom hus, af öfverdrifven försiktighet. Maria blef stormande glad öfver att se honom och slog sig ner på hans knä med en min som skulle hon veta att försvara denna plats emot hela världen. Han lade beskyddande sin arm kring hennes skuldra, och emellan dem kom ett lifligt samtal i gång. — Modern satt tyst och hörde på.

Men doktorn skulle aflägga ett besök också hos gamla grefvinnan. Den lilla hade svårt att finna sig däri, och innan han gick, måste han lofva att komma igen. »Säga farväl till Mia efter visiten hos Mias mormor!»

Han möttes på trappan af fröken Sofie, som, strålande af förtjusning, förde honom till gamla

grefvinnan. Hon satt i sitt kabinet, som vanligt, framför sin afidne makes porträtt, mot hvilket hennes blickar lyftes gång på gång.

Doktorn blef varmt välkomnad och öfvertalades att stanna kvar. Efter teet kom unga grefvinnan, medförande hälsningar från Maria, att doktorn *måste* komma in och säga godnatt, som han lofvat. Emellertid slog hon sig ned och hörde på konversationen. Hon tyckte att doktors sätt hade fått mera frihet. Allvarlig och en smula stel var han dock ännu.

Tiden gick fort, och ingen anade att klockan redan hunnit bli tio, då man hörde henne slå. Alla reste sig upp, som på kommando; på slaget tio drog sig gamla grefvinnan alltid tillbaka. Man bjöd godnatt.

Doktorn och unga grefvinnan följdes åt öfver borggården. Det hade börjat skymma mellan trädens kronor, då de stego in öfver tröskeln till hennes hem. En betjänt tände lampan i salongen.

Inne i sängkammaren låg Maria vaken och väntade. Mycket sömnig var hon, men hon hade hållit sig käckt. När hon nu sade godnatt, slog hon af misstag sina armar kring doktors hals. —

När den lilla somnat, smögo de sig på tå ur rummet, in i salongen, där grefvinnan bad doktorn taga plats.

Han gjorde så, men ångrade det strax. Konversationen gick trögt. — Hon satt vid divansbordet, med hufvudet böjdt öfver sitt handarbete. Lampskenet föll ner öfver hennes fina blonda hår och gaf dess yttersta kanter en ljus silfverglans. Från sin stol borta i skuggan såg han detta vackra hufvud afteckna sig i skarp profil mot fonden af ett mörkblått draperi. Hans ord följde efter hvarandra med långa pauser och hade den ihåliga matta klang, som orden få, när den talandes tankar icke fylla det tomma ljudet med sin själ.

Hur ofta hade han icke förr, då han var informator på Norrbyholm, obemärkt låtit sina blickar flyga ~~läm~~ till detta ansikte och njutit dess skönhet, som nu. Han kände med vemod skillnaden emellan nu och då. Då älskade han henne kanske redan; men det var ett ungdomssvärmeri utan hopp, en lönlig tillbedjan — ingenting mer. Nu . . . Ja, något hopp hade han ju icke heller nu, och ändå kände han i sitt bröst slitningarna af en längtan, som tycktes vilja bryta sig fram med våld. Det var en mans medvetna kärlek, okufflig i sin lidelsefulla styrka.

Hon märkte att han såg på henne, men hon hade icke samma förnimmelse därvid, som eljes alltid kom öfver henne under främmande människors blickar — ett stickande obehag, så starkt, att det nästan blef till en fysisk plåga. Nu var i stället en känsla af välbehag starkt framträdande. Det låg leende kring hennes mun, och ögonen blefvo helt fuktiga. »Hvad han är god,» tänkte hon. »Inte är det underligt, att barnet håller af honom. Barn ha en säker instinkt, som nästan aldrig vilseleder dem.» — —

— — »Ja, men någon gång tycker jag ändå, att doktorn borde haft tid att se om oss? 'Man kan hvad man vill!' — Det är ju doktors valspråk?»

»Ja.»

»Nå? Är inte valspråket sant?»

Han vred sig på stolen, som för att vrida sig undan svaret.

»Si non é vere, é ben trovato,» sade han småleende.

»Doktorn skämtar!»

»För att slippa vara allvarlig — ja!»

»Men det kläder doktorn mera att vara allvarlig.» — Det sades lätt och lekfullt, men han förstod, att repliken dolde en liten tillrättavisning.

»Det tror jag nog,» — hans ton blef med ens helt vemodig; men det var som om han märkt det själf och försökt att ge orden en annan klang genom en anstrykning af trött ironi. — »Jag hör visst inte till dem, som äro skapade att se lustiga ut! Den fé, som delar ut ansiktsmaskerna åt människobarnen, rättar sig aldrig efter våra önskningar. Melankolikern får ibland en skrattmänniskas gutta-perka-ansikte, och den andlige clownen kommer att likna tragediens sånggudinna. — — För min del lutar jag visst inte åt någon af de där ytterligheterna, men jag har alltid önskat mig en gladare uppsyn än jag fått. Jag kan aldrig komma på en maskerad utan att märka, hur fullständigt jag saknar förmågan att föra mig i glädjens salonger. Om jag än *är* aldrig så munter och uppsluppen, kan jag inte visa det; och det kommer sig kanske blott däraf, att den slarfviga féen från början råkat ge mig den sorgsna ansiktsmasken i stället för den glada. — Så är det också när jag försöker skämta någon gång — som nu,» tillade han med ett småleende. — »Det är alltid i en ton, som om jag läste upp en likpredikan öfver mig själf.»

Hon visste ingenting att svara. Det blef ett ögonblicks tystnad, och han strök sig nervöst med

handen öfver sin panna, gång på gång. — Så sade han sakta:

»Man kan hvad man vill. — Ja, det är väl sant ändå. Jag *ville inte* komma hit.»

Hon såg upp med en skrämd blick och hennes hjärta började slå med korta, häftiga slag. Det kom öfver henne en aning om, att nu, i nästa ögonblick, skulle någonting hända, som skulle slita i sär hennes lif.

Men hon såg honom sitta så lugn och stilla där borta i skuggan, en smula blek, men fullkomligt behärskad. Han höll ögonen nedslagna, liksom af fruktan, att de eljes skulle kunna förråda någonting, som han icke *ville* röja. Och hans röst ljöd så trött som en tiggares, när han för tusende gången upprepar sin inlärdade bön om bröd:

»Förstår grefvinnan inte, hvarför jag blef borta?»

Och när hon skakade på hufvudet, tillade han:

»Det är annars inte svårt att förstå!»

Återigen blef det en paus. Och nu var det som om en sorgens ängel gripit kring hennes hjärta med två varma, mjuka händer och som om hjärtat krympts samman under denna lena tryckning. Det var icke någon ren sorg hon kände, ej heller någon ren glädje, utan en blandning af

glädje och sorg. Men tårar fyllde långsamt hennes blåa ögon.

Han såg icke på hennes ansikte; men genom hennes tystnad kände han, att hon nu hade förstått.

»Ja — inte sant? Det var skäl nog för mig att hålla mig undan, hur mycket det än sved. Men jag har aldrig varit van att inrätta mitt lif efter hvad som för ögonblicket lockat mig mest eller att företaga någon handling, som mitt förstånd ogillade.» Han talade alltjämt i samma lugna, trötta ton: »Nu förstår grefvinnan, hvarför jag inte kom — — och jag skulle inte heller ha kommit nu, om jag inte fått det lilla brefvet. Men det brefvet afklippte trådarne mellan min vilja och mina handlingar — och nu känns det som om viljan vore förlamad. Jag är inte herre öfver allt det inom mig, som förr var fjättradt och bundet. Det bryter sig fram med våld . . . » han afbröt helt plötsligt och tillade i en annan ton: »Ja, grefvinnan ser, att jag blifvit en stackare, eftersom jag sitter här och beklagar mig.»

Hon skulle velat resa sig upp och gå; men hon kunde icke. Det fanns någonting, som manade henne att fly så långt bort att denna röst icke kunde nå henne. Men hon satt kvar, lyssnande till hans ord, af hvilka hvart och ett var

en spindelväfstråd kring hennes själ. Hon kunde icke slita en enda af dessa trådar, spunna af hans kärlek — och hon skulle icke velat lösgöra sig, om hon kunnat det, ty det var just lyckan att känna sig så helt och starkt bunden.

Han började åter — och nu med en klang af bunden lidelse:

»Jag vet nog, att jag är ingenting för er. Hvarför skulle ni då be mig komma. Jag har kommit därför, att ni ville det. Och det, att jag sett er, har gjort allting mjukt inom mig — också viljan, som borde vara hård. Det är därför jag talar till er så, som jag nu gör. Jag borde vara starkare — det vet jag nog. Jag borde vara stolt nog att gå bort ur er åsyn utan att någonsin säga...»

Han tystnade tvärt och reste sig upp. Återigen for han med handen öfver sin panna och han vände sig bort några sekunder. Då var det som om senorna i hans kropp fått sin spänstighet igen, och när hon ånyo såg hans ansikte framför sig, bar ansiktet ett småleende. Kallt och ödsligt var det; men ett småleende ändå.

»Förlåt mig!» sade han i det han bugade sig. »Jag skall gå nu. Grefvinnan är säkert trött. Farväl.» —

Och så var han borta.

Hon satt kvar. Hon hörde han steg öfver borggårdens grus. Det var som om hennes Jag delat sig i två väsen. Det ena följde honom på vägen, där han gick — ville hålla honom kvar med smekande, ömma ord. — Det andra gladde sig åt, att allt nu var förbi, att den sista kris, som kunnat bryta hennes lif i sär, nu var lyckligen öfverstånden. Han skulle aldrig själfmant komma igen; det visste hon. Och hon skulle aldrig kalla honom; det visste hon ock.

— — Men krisen *var* icke öfverstånden. Tvärtom, nu började den först. Allt hvad det fanns inom henne af kvinna, hela den varma, rika fonden af längtan att ge sig hän i kärlek till en man, allt detta, som slumrat i tio år, reste sig nu under de dagar som följde. Det var som om denna halfva bekännelse tryckt ut ett fönster till hennes eget inre, där elden länge brunnit men utan styrka af brist på luft. Nu slog flammorna upp i himmelens sky, och hon, som under så många år af sitt lif känt all sin ömhet och kärlek samlade kring sitt barn, märkte nu med ångest och skräck, att hennes upproriska naturs kraf på lycka för egen del gjorde sig gällande med en okuflig styrka, emot hvilken själfva moderskärleken ingenting förmådde.

Dock — hur starkt krafvet än gjorde gällande, underkasta sig ville hon icke! Och så blef det kamp mellan den gamla kärleken till barnet och denna nya kärlek till honom, som räddat barnets lif. Det var en onaturlig och smärtsam strid, ty den nya känslan var den gamlas barn, som hon närt vid sitt eget bröst — och när Alfhild Lindelow skulle välja mellan de två kände hon sig till mods som en mor ställd i valet mellan sina två barn, af hvilka det ena måste dö.

Så måste väl då det yngsta dö, eftersom de icke kunde lefva båda. Hade det endast berott på henne, skulle de kanske kunnat det. Hennes hjärta kunde icke dela; men det skulle kunnat skänka en oändlighet åt båda, så att allt hvad hon gaf den ena icke behöft inkräkta på den andras rätt. — — Dock — hon visste att Maria utan hänsyn till hur mycket eller hur litet, skulle fordra intet eller allt. Och hon visste än mer, att om hon svek sitt barn, skulle det i den lillas själ sättas ett märke, som lifvet aldrig skulle kunna helt utplåna. Detta väsen af hennes eget väsen var så ömtåligt och så sjukligt känsligt! Hon kunde icke öfvergifva sitt barn för en annan!

— — Men hon älskade honom, den andre, älskade honom med hela sin inåtvända naturs

innerlighet och styrka. Det hade kommit öfver henne så plötsligt. Under andra omständigheter skulle hon kunnat undvika faran; hon skulle kanske ha kunnat det, om hon i tid gifvit akt på sig själf. Men hon hade ingenting annat. Det var först nu nyligen som allt blifvit henne klart, men nu var det också ohjälpligen för sent. Nu visste hon, att hon älskat honom länge, från första stund, då hon såg honom knäböja vid barnets sjukbädd! Känslan hade haft tid att växa och hade slagit rötter som genomträngt hela hennes varelse. Hon visste att det icke fanns någon bot, att hon skulle älska honom alltid — alltid!

Ju mera hon tänkte öfver allt detta, desto tydligare stod det för hennes medvetande, att i denna labyrinth voro båda utgångarna till lifvet bevakade af en lidandets ängel med ett flammande svärd. Det fanns blott en enda möjlig utväg — den som ledde ner i jorden.

Tiden gick. Det var som om hennes lifsenergi dag för dag vittrat bort under dessa slitningar, hvilka hon förgäfves bjöd till att bekämpa. Krafterna sjönko. Hon blef så blek och mager som om hon gått och burit på någon dödlig sjukdom, hvilken fullbordat sitt förstörelseverk i flygande hast. — Tant Sofie hade flere gånger före-

slagit att skicka efter doktorn. Men Alfhild hade bestämdt förbjudit det.

Till sist kände hon sig så kraftlös, att hon icke orkade stiga upp. Då skref Maria till doktorn — på eget ansvar.

Det var i slutet af juli; och den 1 augusti var förordnandet slut. Han hade under den tid han tjänstgjort i distriktet, tillvunnit sig allas sympati, och helt nyligen hade några af ortens inflytelserikaste män hänvänt sig till honom med anhållan, att han skulle nedsätta sig i byn som praktiserande läkare. Trakten var tätt befolkad och man trodde sig kunna garantera honom stora inkomster.

Det fanns verkligen goda utsikter för en ny läkare på platsen; men doktor Johnson hade afböjt anbudet. Han längtade bort härifrån. Han kände sig förödmjukad af den roll han spelat inför henne, som han älskade. Han hade sagt till sig själf upprepade gånger, att så, som han uppfört sig, kunde utgången icke bli någon annan än den blef. Det var icke på detta sätt man vann en kvinnas hjärta! — Sättet visste han nog, i teorien: Man måste vara stark, modig, öfverlägsen, segerwiss. Men han hade just visat sig som motsatsen af allt detta, och nu var spelet förloradt. Nu måste

*aföverlägsen
- Sättet
segerwiss
- aldry*

han bort, ju förr dess hellre, bort för att arbeta och glömma.

Då fick han en dag Marias lilla biljett.

»Min gode doctor, min kära mama är sjuk och jag är mycket ledsen och därför får doctorn koma nu.

Maria Lindénov.»

Det kom öfver honom en underlig förnimmelse. Det var som hade han stått i begrepp att kasta bort sitt lifs lycka och som om en barnahand sträckts ut för att hålla den kvar. Han kände sig glad utan att veta hvarför. Förnimmelsen var oklar; den var som dimma genomskimrad af en aning om sol.

Men så arbetade sig en tanke fram ur dimman: Hon var sjuk. Hon behöfde hans hjälp. — Han skyndade till henne.

Hon var ensam i sitt sofrum i det ögonblick han trädde ditin. Maria hade icke väntat honom så snart, och ingen hade förberedt den sjuka på kans ankomst. — Hennes ansiktes uttryck när hon såg honom, talade så tydligt att han förstod. Måhända berodde hans skarpsynthet däraf, att han, i det ögonblick, då han trädde in i rummet, var så helt och uteslutande läkare, en iakttagare som kunde se fenomenet objektivt. Det var som om

det tändts ljus innanför hennes bleka, genomskinliga kinder, och ljuset strålade med ännu större styrka ur de blå ögonen.

»Är doktorn här?» — Hon räckte honom sin tunna hand.

»Ja, och det ser ut som om jag behöfdes här. — Jag borde visst ha kommit förr!»

Hon svarade icke med ett ord, men leendet kring hennes mun svarade. Han såg på henne: maktlös och trött låg hon där; men nu kände han, att han hade hennes lifsöde i sina händer. Nu berodde allt endast af hans klokhet och omtanke.

När han den aftonen lämnade Norrbyholm, var hans beslut fattadt. Han skulle stanna kvar här så länge hon behöfde honom. Det kunde bli länge nog — tyvärr — men han hade tålmod; och under tiden kunde han handla. —

Några dagar senare kom Nils hem. Och redan samma kväll ägde det afgörande samtalet mellan honom och doktorn rum.

»Jag skall tala lugnt och objektivt, som gällde det icke mig. Jag skall hålla mina känslor alldeles utanför och yttra mig endast i min egenskap af läkare. — — Det enda som kan rädda din systers lif, är ett energiskt inskridande. Orsakerna till

sjukdomen måste undanrödjas. Orsakerna äro striden emellan hennes känsla för sitt barn och hennes kärlek till en man. — — Jag förstår mycket väl alla de betänkligheter, som komma att möta från din mors sida. Men jag ber dig eftertryckligt framhålla, att det gäller lifvet. Hvad dig själf beträffar . . .»

Nils Wiede hade tårar i ögonen. Han räckte fram sin hand:

»På mig kan du räkna. Det vet du.»

»Tack.» — Alfred Johnson stred mot sin rörelse. Han ville icke låta den bli herre. Han måste ju tala lugnt och objektivt. Och han fortfor:

»Se här hur jag tänkt mig allt ordnadt. Maria bör snarast möjligt lämna hemmet. Det måste ju ändå ha skett om ett års tid; nu har det blifvit en tvingande nödvändighet, nu, då hennes mor är oförmögen att handleda hennes uppfostran. Det finns en pension i närheten af Lausanne i Schweiz; anstalten är renommerad och klimatet är godt. Den passar också därför, att flickans bröst under flere år efter den sjukdom hon nyss genomgått, kommer att ha disposition för lungsot. Redan innan allt detta kom på, hade jag tänkt säga, att ett ombyte af luftstreck antagligen skulle bli nödvändigt.» —

I september reste Maria, ledsagad af tant Sofie, till pensionen i Lausanne. Hennes mor var då ännu sängliggande sjuk. Doktorn besökte henne hvarje dag.

Nils Wiede hade framställt allt för gamla grefvinnan så hänsynsfullt, men på samma gång så allvarligt, som situationens allvar kräfde. Och gamla grefvinnan svarade den fordne informatorn att för henne gällde dotterns lif mer än alla ståndsfördomar. Alfred Johnson kysste hennes hand, när hon sade det; det sades så enkelt, så hjärtevarmt och så själfullt fint.

Själff visste Alfhild Lindenow ingenting här-om. Hon hade underkastat sig skilsmässan från sitt barn, men att denna skilsmässa endast var förspelet till någonting annat, som skulle hända, anade hon icke. Hennes kärlek hade så småningom återgått till det omedvetenhetens stadium, hvar-ur han väckt den genom sin halfva bekännelse. Hon inbillade sig, att sjukdomen skulle beröfva henne den fägring, hon ännu hade kvar; och då skulle det vara slut med alla slitningar. Då skulle han icke fordra mer än hvad hon kunde ge — vänskap och tacksamhet.

Han lät henne förblifva i denna tro; ännu var hon för svag att uthärda följderna af en kris. Månad gick efter månad; och hvarje dag såg hon

*Så gammal
sin kärlek
vara så
mer den se
lyster.*

honom vid sin sjukbädd, alltid lika lugn. Och för hvarje dag blef hennes eget sinne också mera lugnt, och hennes kärlek vågade sig slutligen helt obekymrad fram ur sitt skal, att sola sig i hans ögon några minuter. Då gällde det för dessa ögon att ingenting förråda! Om de talat blott en enda gång, skulle känslan åter ha dragit sig tillbaka i sitt skal, och sedan skulle han aldrig kunnat locka fram den igen. — Nu var hon säker, och på samma gång hade hon en förnimmelse af lättnad, som efter en öfverstånden lifsfara, ty hon kände att hennes vilja var fullkomligt i hans makt och att hon måste ha gett honom allt hvad han fordrat i sin kärleks namn.

Han visste också, att han kunde fordra allt; men ännu dröjde han. Han såg hälsan och krafterna så småningom komma igen, såg frukten af sin energi och sina ansträngningar mogna under sina ögon. Och så böjde han sig ner och tog frukten i sin hand.

Det var en afton i december. Alfhild Lindenow hade i mer än en månad varit uppe det mesta af dagen och till och med fått företaga små korta promenader i vagn vid middagstiden. Det hade också händt, under denna tid, att doktorn icke besökt henne så ofta som eljes.

Hon längtade efter honom nu. När han kom fram emot henne och räckte henne sin hand till hälsning, lyste kanske känslan varmare än eljes ur hennes ögon, ty han nöjde sig icke med handen i dag. Sakta och ömt drog han henne in till sitt bröst, och hennes medvetande drunknade i en lång, innerlig kyss.

Då hon vaknade igen, mötte hon hans ögon; och hon förstod, att nu var hennes öde besegladt. Det var som om hon hisnat inför den lycka, som nu låg framför henne. Hon höjde sig upp på tå och lade armarne kring hans hals:

»Jag är två år äldre,» sade hon småleende, som med ett sista svagt försök till protest. Och i det hon dolde sitt ansikte vid hans bröst: »Det är så jag kunde piska mig själf för det. — Men jag kan inte hjälpa det!»



III.

Våren 1868 blef doktor Johnson utnämnd till provinsialläkare i Kronobergs län. Kort tid därefter hölls ett enkelt bröllop å Norrbyholm, och de nygifta afreste till sitt hem.

Djupt inne i Småland mellan mörka, tysta furuskogar, ligger en sjö, till formen som ett hjärta, vändande sin spets mot söder. På dess norra strand skjuter en udde ut mellan de båda hjärtkamrarne, och på uddens yttersta spets ligger den hvita villa, som är provinsialläkarens bostad.

Naturens fysiologi rundt om insjöns stränder är tungsint och mörk; det är som om de höga furorna utestängde solen. Men denna enda punkt är leende och ljus. Här växer björkskog, här blomma lindar; det är som en lekande idyll midt i nordens djupa allvar. — Knappt en åttendedels mil norrut från läkarebostaden ligger kyrkobyen,

gömd af skogen. Byn är liten och bär namnet Wimmerstad, liksom den löfskogsbevuxna udden kallas Granudden. Så heter ock den hvita villan, och hit var det, Alfred Johnson förde sin brud.

Vid insjöns södra strand, just där hjärtespetsen skjuter in, ligger det gamla herresätet Aspinge. Utifrån sjön ser man blott ett koppartäckt torn och en röd gafvel med hvita tinnar och nischer; skogbevuxna öar i viken dölja de öfriga konturerna af slottets profil. Men på närmare håll visar sig byggnaden vara af rödt tegel, två våningar hög, och bilda en fyrkant, som omsluter en liten borggård. — Söderifrån kommer man fram till slottets trädgård genom en allé af gamla alar; en bro af murad gråsten för vidare öfver vallgrafven till en hvälfd portgång, som ännu har kvar sina järnbeslagna ekportar, hängande på stora järnstaplar. Från porten leda trappuppgångar å ömse sidor till byggnadens inre.

Några historiska märkvärdigheter finner man icke i detta inre, och själfva byggnadsstilen är förstörd genom klumpig modernisering. De gamla fönsterna ha delvis fått lämna plats för nya, större; men riddarsalen och tornrummet därinnanför ha undgått den moderna vandalismen. Riddarsalen har en väl bibehållen gyllenläderstapet och ett

porträttgalleri; tornrummet har en hög panelning med målade tapeter i ramar af trä — förutom sin hemska spökattiralj.

Slottet är helt och hållet omgifvet med vallgrafvar, också mot sjösidan; endast en smal landstrimma skiljer vallgrafven i norr och öster från insjöns strand. — Därnere i vallgrafvarna simma svanor, som tyckas tillhöra en annan tid än vår. Långsamt och förnämt röra de sig hän öfver det feta vattnet, som aldrig krusas af en vindkåre. Utanföör, vid stranden, sorla friska, klara vågor; men intet af dessa högförnäma djur har någonsin lyft sina vingar till flykt öfver den smala landremsan för att sänka sig ner och bada i det kyliga, rena vattnet. Generation efter generation har lefvat och dött med synvidden begränsad af dessa vallgrafvars stenvmur.

Och som svanorna så ha människorna i detta slott lefvat, generation efter generation.

Ätten Du Camp var väl ursprungligen fransk; men stamfadern för den svenska grenen hade vunnit sina riddarsporrar under Sveriges blågula fana. Han tjänade som simpel soldat vid belägringen af Riga, var med i drabbningen vid Walmowitz och i slaktningen vid Stuhm, där han vann sina epåletter genom att rädda den svenske konungen undan

fångenskap eller död. Konungen befann sig midt i ett handgemäng, och en polsk soldat hade redan fattat tag i hans gördel för att rycka honom ned från hästen, då Casimir Du Camp skyndade till hjälp och nedsköt polacken med sin pistol.

Som officer deltog han i kriget mot Tyskland, förde kompani vid Breitenfeld och bataljon vid Lützen. Han tjänstgjorde efter konungens död någon tid under dennes illegitime son, grefven af Vasaborg, och blef af honom sänd till Sverige i något diplomatiskt ärende.

Casimir Du Camp var femtio år då han för första gång såg sitt nya fädernesland. Som lön för sina krigiska bedrifter blef han af förmyndare-regeringen upphöjd i adligt tillstånd och utnämnd till öfverste för Smålands knektar. — Den unga drottningen, åt hvilken han lånat en summa penningar, gjorde honom sedan till friherre.

För en del af den rikedom, han vunnit i kriget, köpte han det gamla herregodset Aspinge, och här byggde han slottet sådant det står där ännu i dag, med tinnar och torn. Här firade han sitt bröllop med en jungfru af den svenska högadeln; här slog han sig till ro att fortplanta sin ätt.

Inne i den mörka riddarsalen hänger ännu hans porträtt, måladt af en samvetsgrann konstnär,

som icke förskönat den gamle krigarens drag, men kanske just därför gett åt eftervärlden en så lifvande bild af en människa och af den tid i hvilken hon lefde. Klädd i full rustning stiger han fram från den mörka fonden; hans ansikte är barskt i uttryck och skarpt i konturerna som vore det skuret i trä. Pannan är låg och smal, ögonen genomträngande och mörka, näsan spetsig och lång; dess rödblå färgton synes vara ett minne från lägerlifvets dryckeslag. Mustascherna och pipskägget äro borstiga och svarta.

Sådan blickar han emot oss från väggen, stamfadern för friherrliga ätten Du Camp; och vid hans sida, inom en annan ram, står hans maka och ser på honom, med en min som om hon helt nyss slutat en af sina sparlakansläxor. — I själfva verket förmäler sägnen, att det stenhus, hvars ruiner man ännu kan se i ett hörn af trädgården, blifvit uppfördt af den tappre öfversten enkom för det ändamålet, att han inom dess murar måtte finna en tillflyktsort undan sin trätgiriga gemål.

I det hela taget har folksägnen åtskilligt att förtälja om denne barske herre och om hans gods och borg. Han var en svår bondplågare och därför trodde allmogen icke, att han kunnat få ro i

sin graf. Det hviskades, att han hvarje natt kom körande med sitt hvita spann genom skogen rundtom sjön på vägen från Wimmerstad by. Han sprängde i karriär genom alléen till slottet, öfver bron och in i porten, där han hejdade sina eldfnysande fålar med ett ryck. Han steg ur vagnen och gick uppför trappan genom riddarsalen in i tornrummet, där sängen i långa tider efter hans död alltid måste stå bäddad. Om innevånarne i slottet icke iakttagit detta, finga de själfva icke en blund i sina ögon; men om sängen var bäddad, somnade spökelset lugnt.

Dock tyckes det, som om det en och annan gång stigit upp genom taket till det ofvanför belägna tornrummet i andra våningen, hvilket bar namnet »det förseglade rummet». Ännu i början af århundradet hade ingen vågat sig in i detta rum, men en betjänt sades genom nyckelhålet ha sett en gråklädd gubbe sitta därinne. En annan hade mött spökelset en afton, då han vågat sig ut i korridoren utan ljus, och hade med sina händer kommit att beröra den gråe mannens kala hjässa. — Många år därefter skakades han regelbundet af starka frossbrytningar — särskildt vår och höst — just på den timme af dygnet, då hans händer första gången berört spökelsets hemska hjässa.

Spökandet hade grasserat ohejdadt under många år, och detta kom sig — efter hvad det berättades — däraf, att de Guds ords förkunnare, som tjänstgjorde i trakten, alltid varit stora skälmar och sålunda föga skickade att fördrifva djäfvulen från andra, eftersom de icke fördrifvit honom ur sitt eget kött. — Hände sig så en gång, att man fick en oförvitlig präst till Wimmerstad. Hans namn var mäster Staffan och han åtog sig att göra slut på spökerierna. I sällskap med en ämbetsbroder begaf sig mäster Staffan en natt upp i det förseglade rummet. När de trädde ditin, fanns ingen därinne; men på slaget tolf öppnade sig en remna i golvet och en gråklädd gubbe uppenbarade sig. Mäster Staffans ämbetsbroder tog ögonblickligen till fötterna vid denna hemska syn, men själf stannade mäster Staffan kvar, i känslan af sin oförvitlighet, och började med myndig stämma läsa högt ur sin bok. Dock, ju mera han läste, dess högre växte spökelset, och till sist afbröts prästen af dess hånfulla ord: »Så-å! Är det ingen annan än du, Staffan gåsetjuf!» — Men den oförvitlige herr Staffan höjde sitt hufvud och sade, medan det blixtrade ur hans klara ögon: »Väl är det sant, att jag i min ungdom stal en gås, men för den gåsen köpte jag en bibel, och det är med den

boken, jag nu återskickar dig till helvetet, du lede ande!» Därmed slog herr Staffan spökelset i pannan med sin bibel; och synen försvann i samma stund. Men ännu kommer stamfadern en gång om året körande till Aspinge med sitt hvita spann. »Emedan gamle Du Camp kunde förebrå Staffan en ungdomssynd, kunde han icke åläggas full stillhet.»

Många liknande historier förtäljas om Aspinge, och slottets dystra läge har säkert i sin mån bidragit till att ge fart åt sägnerna. Det är som om öfvernaturliga, onda makter lurade här på de små människobarnens steg. — I alléen, som från landsvägen leder fram till slottets trädgård, där händer det alltsomoftast, att bonden möter ett liktåg af hvita spöken — när månskenet glittrar på alarnas stammar och dimman stiger i ljusa sommarnätter. Ve den, som skådar detta liktåg! Han kommer att dö — ty nattdimmorna äro farliga här, och trakten är osund.

Allting bidrager till att höja det intryck af dysterhet, som ligger öfver denna gamla borg, där den sofver inbäddad i den höga furuskogen, från hvars djup ufven om höstaftnarne låter höra sitt hemska uhu. Det är som om den mörka skogen för hvarje år ryckte mer och

mer inpå lifvet af detta slott och utestängde solen därifrån.

Men solen glittrar fritt öfver sjön därutanför, öfver hela den arkipelag af små öar och holmar, som, när träden löfvas, stänga utsikten helt och hållet och endast lämna en smal strimma öppen, genom hvilken man ser den hvita villan i löfskogsbrynet på insjöns andra strand.

Ekonomibygnaderna och hela den areal af odlad mark som hör till gården ligga söderut, på andra sidan skogen. Slottets herrar ha alltid själfve brukat sin jord. Aspinge är fideikommiss och har ärfvs genom generationer af äldste sonen till ättens hufvudman.

Inne i riddarsalen hänga porträtten af dessa stamfaderns ättlingar i rakt nedstigande led; och de flesta ha i anletsdrag och uttryck bevarat någonting af den gamle krigarens typ. Det är ett stycke genealogi i bilder, man har framför sig. Men de sju generationerna tyckas beteckna lika många grader af fysisk och psykisk degeneration. Rasen har icke förädlats; den har försämrats med hvarje nytt släktled. Här och där tycker man sig skönja bättre ansatser. Ansiktsdragen bli mindre hårda, stamfaderns brutala och djärfva uttryck försvinner; men i stället för brutaliteten kommer snart slappheten,

och i de pussiga ansiktena tycker man sig ännu tydligare skönja spåren af en smygande last, fortplantad från släktled till släktled.

Alla dessa ättlingar af den gamle krigaren äro afbildade som han, i uniform, och uniformerna, med deras olika gradbeteckningar, bekräfta det intryck man mottager af ansiktena, ty galonerna bli färre allteftersom det kraftigt barska uttrycket försvinner ur dragen.

Längst till vänster ser man porträtt af fideikommissets nuvarande innehafvare och af hans maka. Porträtten äro nya, de upphängdes den 9 oktober 1867, den dag då baronen blef 50 år och erhöll sitt afsked från armén.

Baron Gustave Du Camp presenterar ett pussigt ansikte med smal panna, omgifven af gråsprängdt hår. Han bär infanterikaptens uniform men utan den obligatoriska svärdsstjärnan. — Det sades att vederbörande, genom att icke föreslå honom till erhållande af detta nådevedermäle, velat straffa en oduglig militär — liksom en kolerisk gentleman straffar en försumlig kypare genom att inhibera de vanliga drickspengarne.

Gustave Du Camp var sin icke mycket begåfvade faders — kaptenen och riddaren af svärdsorden Casimir Du Camp — icke mycket begåfvade

ende son. Om hans många förtviflade och hopplösa försök att bli student, cirkulerade på sin tid otaliga anekdoter i den sydsvenska universitetsstaden, till hvars notabiliteter »Skälen» hörde. — Själfva detta smeknamn var ett minne från ett misslyckadt examensförsök, hvarvid Gustave Du Camp utmärkt sig på ett alldeles särskildt sätt — i den stil, som nu en gång för alla var honom egen. Han hade redan genom sitt svenska scriptum lyckats öfvertyga sina domare om, att hans kunskaper i tre viktiga examensämnen voro underhaltiga; och detta genom en enda liten mening på mindre än två skrifrader! Han hade nämligen valt ämnet: »Om människans odödlighet» till föremål för sina spekulationer, och därvid bland annat, försäkrat, att »Skälen, såsom en materiell del af kroppen, nedstiger i grafvens tysta djup».

Han anade icke, att han på grund af detta påstående, skulle bli underkänd i modersmål, kristendom och filosofi, ty i sitt bref hem till sin far framhöll han just med stolthet denna samma sats, tilläggande, att han »nästan tyckte sig ha själ att vara stolt däröfver».

Ortografien var i det hela taget aldrig »Skälens» starka sida; och många år senare lyckades han genom ett nytt alster af sin penna förvärfva sig

en lika stor och lika smickrande ryktbarhet. Han hade i något ärende farit in till staden en lördagsafton, och hade på något outgrundligt sätt förlorat sin hufvudbonad. När han vaknade följande dag, voro alla butiker stängda, och »Skälen» måste, för att kunna resa hem anständigt klädd, låna en hatt af en vän i staden. Det var denna persedel, som han dagen därefter återsände från Aspinge jämte en biljett af lakoniskt innehåll:

»Käre vänn.

Härmed sender jag haten tack för jag hatten.

Din

G. Du C.» —

Efter alla misslyckade försök att aflägga studentexamen, hade det slutligen blifvit bestämdt, att Gustave Du Camp skulle försöka vinna officersgrad genom att gå den s. k. långa vägen; och han inskrefs som volontär vid det linie-regemente, där fadern tjänat. — Han hade relationer och avancerade snart genom underofficersgraderna. Sju år efter det han fått sin första underofficersbeställning blef han officer vid regementet. Längre var vägen icke.

Men som officer dansade Gustave Du Camp icke på rosor. Det dröjde icke länge innan kam-

raterna upptäckte, hvilket material till ett driftämne man hade i detta klena hufvud, och snart blef »Skälen» hela officersmessens »Kioku». Alltid var det han som fick kläda skott för kamraternas mustiga kvickheter, och när något skämt planerades, var han alltid det beskedliga offret — som alltid gick i fällan. — Detta bidrog icke att öka »Skälens» själfaktning eller höja hans själförtroende.

Han skonades aldrig; äfven när det gällde affärer — små växlar och lån — var det han som fick släppa sitt namn till. Transaktionen försiggick alltid på ett sätt, som om det hela varit ett lustigt skämt; men för »Skälen» blef det alltid allvar, när förfallodagen kom.

Han avancerade emellertid vid regementet; han blef löjtnant och han blef kapten. Kompani-chef blef han aldrig, men han förde dock kompani ibland, och detta var hans skräck. I bataljons-exercisen visste han hvarken ut eller in, och förste pluton-chefen måste alltid hviskande underrätta honom om, hvad han hade att kommendera. Då lyckades »Skälen» ibland få in sitt kompani på dess plats i anfallskolonnen eller linien. Men ofta hörde han fel i hastigheten och ofta hörde han icke alls; då stod han förlamad af rädsla, och hans

kompani stod stilla med honom, medan hela bataljonen för öfrigt var i rörelse . . . och långt i fjärran hörde man chefens gälla röst spörja, »om fan farit i sjetten kompaniet».

När regementet var formeradt på linie efter slutad exercis och korum hållits, blef då alltid kapten Du Camp kallad fram för fronten för att mottaga en skrapa af sin chef. Och »Skälen» stod inför öfversten med darrande knän, som en beväringspojke inför sin löjtnant, utan att våga röra handen från mösskärmen, mottagande alla snubbor med en undergifvenhet, som hade sin grund däri, att han var helt och fullt medveten om sin svaghet. — Men bakifrån sedd, tedde sig »Skälens» figur vid sådana tillfällen icke mycket imponerande.

Värst mädde han emellertid under fältmarscher och fältmanövrer. Han hade tidigt blifvit maklig och fet och han kunde, sedan han blifvit kapten »och fått mage i stället för kompani» — som kamraterna sade — icke gå tusen steg utan att känna ett ööfvervinneligt behof af hvila. Vid hvarje fältmanöver var »Skälen» en stående kund på trossen, och slutligen uppfann han den metod, som han sedermera alltid praktiserade: att rapportera sig sjuk redan vid marschens början. Då gick

det alltid en böljning af munterhet genom lederna, när — långt innan man tillryggalagt den första kvartsmilen — nyheten kom, att »Skälen» gått på trossen. Där satt han under hela marschen, drickande konjak och sodavatten, torkande sin panna, från hvilken svett dropparne pärlade lika ymnigt som om han marscherat i spetsen för kompaniet.

Om lifvet »i fält» således icke var af angenämaste slag för den arma »Skälen», så var lifvet »hemma på roten», som han sade, i ännu mindre grad angenämt. Han hade, strax efter det han blifvit officer, låtit förleda sig till ett mycket obetänksamt steg, i det han ingått äktenskap med sin dåvarande kompanichefs syster, en bedagad, spetsnäst adelsjungfru, som medförde i boet ett gallsjukt lynne, och som kanske just i kraft af denna sin hemgift tog sig för att se ned på sin herre och man. Detta giftermål, som från början var planerat som ett skämt — alldeles som växeltransaktionerna — blef för den stackars »Skälen» till ett ännu bittrare allvar. Men kanske hade det i alla fall skänkt honom en eller annan stund af glädje, ty — »mot förmodan», sade kamraterna skratande — äktenskapet blef välsignadt först med en son och sex år därefter med en dotter.

Sonen, Casimir, artade sig från barnåren som en äkta Du Camp. Han hade släktens traditionella »dåliga läshufvud», och det hade icke slösats mycket arbete på dess utbildning. De kunskapsfrön, som en energisk informator trott sig kunna bibringa den unge Casimir, buro ringa frukt, och när en guvernant, mamsell Andersson, försökte fullfölja sin manlige företrädares verk, blef resultatet icke stort bättre. Casimirs syster, Gerda, upphann utan svårighet sin broder på läxornas vädjobana, och sedan dess vandrade de båda långsamt framåt, hand i hand. Resultatet blef för Casimir, att han vid 15 års ålder nödtorfteligen lärt sig att läsa, räkna och skrifva. Särskildt hans ortografi lämnade dock, liksom faderns, åtskilligt öfrigt att önska. Däremot lyckades han, i och för konfirmationen, samvetsgrant instudera Luthers lilla katekes, hvilket säkerligen kan betraktas som den största seger, han i hela sitt lif vunnit på kunskapens fält.

Det hade aldrig funnits någon trefnad i det hem, där han och hans syster växte upp. Förhållandet mellan föräldrarne hade icke varit godt så långt barnen kunde minnas tillbaka, och det blef icke bättre under årens lopp. Modern hade alltid en min som om hon blifvit djupt förorättad

af sin make. Det hände också ibland, att det kom till skärmytslingar mellan de två, och barnen hörde då sin mor utslunga förebråelser mot fadern »därför att han inte var någon karl». — Han teg alltid så länge skuren varade. Men när den uppretade kvinnan försvunnit, smällande dörren igen efter sig, började »Skälen» reflektera öfver — och han tänkte alltid högt — hvad glädje och lycka denna furie egentligen skänkt honom i lifvet, eftersom *hon* trodde sig ha rätt att göra *honom* förebråelser. — Aritmetiska problem voro i allmänhet icke hans starka sida, och han visste det själf; men att facit i detta fall måste bli noll, det trodde han sig kunna svära på.

Kom han då händelsevis att se upp och varseblef han barnen i någon vrå af rummet, sökte han alltid bortförklara den scen, de varit vittne till; och det slappa ansiktet lyste så småningom upp, blef nästan vackert. Han höll af sina barn. Den kärleken var det bästa han känt i lifvet, ljuspunkten i en tillvaro där allting eljes varit jämnmulet grått. — Han sörjde icke däröfver, och han hade kanske aldrig ens tänkt sig, att det kunde vara annorlunda. Han tog tillvaron sådan den var och bar den med samma jämnmod som en oxe bär sitt ok.

Också modern höll af sina barn, fastän hon aldrig visade det. Och egentligen var det kanske endast sin dotter, hon höll af. Den förstfödde påminde henne alltför mycket om sin far, då däremot dottern föreföll henne vara ett skott af hennes egen stam. När hon drömde om sin ungdoms kärlek, föresväfvade det henne ibland, som en hallucination, att Gerda var ett barn af den man, som hon älskade en gång, men hvars hjärta hon aldrig vann.

De båda barnens guvernant, mamsell Andersson, var en medelålders, spetsnäst ungmö, som friherrinnan Du Camp, förunderligt nog, hedrade med sin svartsjuka. Att »Skälen» gifvit henne någon rimlig anledning därtill, torde få anses tvifvelaktigt; han var nu en gång för alla ingen initiativets man. Men skulle han verkligen vid något tillfälle ha tagit miste på sin hustru och sin guvernant, så har det säkert skett i all ärbarhet och misstaget har från början berott därpå, att mamsell Anderssons skarpa profil och platta, kantiga figur i mångt och mycket påminde om friherrinnans, sådan den var när hon var ung.

Mamsell Andersson var dock till sina inre egenskaper en fullkomlig kontrast till sin matmor: hon var en ödmjuk och godsint kvinna och hyste

den allra största respekt för allt hvad som kallades grefve eller baron, således också för den arma »Skälen», för hvilken hon på alla sätt visade sin beundran. — Det var säkerligen första gången Gustave Du Camp framkallat denna känsla hos någon människa; också kunde han icke neka sig nöjet att mottaga en eller annan yttring däraf, och det var detta som vållat friherrinnans svartsjuka.

Bland alla dessa tre fanns ingen som barnen helt och odeladt kunde sluta sig till. För modern hade de alltför stor respekt, och sin kärlek till fadern vågade de icke visa; ty fastän modern icke fordrade af barnen hvad hon själf icke gaf dem, vakade hon likväl med ett par afundsjuka ögon öfver, att icke någon ömhet kom hennes make till del.

Under sådana omständigheter växte syskonen upp. Det föreföll dem ofta, som hade de ingen här i världen att älska, utom hvarandra, och känslan af öfvergifvenhet gjorde, att de slöto sig till hvarandra med en sällsynt innerlighet.

Den våren, då Alfred Johnson med sin hustru flyttade till Granudden, var Casimir 18 år och Gerda 12; och just då inträffade en händelse, som för de båda syskonen fick en djupt ingripande betydelse. Deras mor afled helt plötsligt i lunginflammation. Det var som om denna tilldragelse

för några månader ryckt upp fadern ur hans försoffning, och under sommarens lopp grubblade »Skälen» allvarligt öfver hvad som borde göras i och för barnens uppfostran. Resultatet blef, att Casimir på hösten sändes till en landtbruksskola i Skåne och Gerda till en pension i Schweiz, som doktorinnan Johnson rekommenderat och där hennes egen dotter befann sig. — Mamsell Andersson stannade kvar på Aspinge.

* * *

Pension Biedermann, Villa Alhambra, *Lausanne* (Schweiz) den 9 nov. 1868.

Käre Kisemir.

Nu är det verkligen icke för tidigt, att mitt utlofvade långa bref till dig anländer! Tack för dina rader, roligt var det, att du trifs så godt, från pappa har jag haft bref och han är frisk och kry, men det vet du väl, som är honom mycket närmare än jag. Jag lofvade att skriva hur här är i Schweiz, jag ångrar nästan att jag lofvade det, för här är så *rysligt vackert*. Du minns vi läste i Geografien om Geneversjön eller Lac Léman (det uttalas Lemang, och inte Lemann, som mamsell Andersson sade), aldrig hade jag tänkt att den kunde

vara så blå! Och så höga berg, det kan du aldrig tro, så *rysligt höga* och på afstånd flera snögubbar, däribland en som kallas Dent du Midi, d. v. s. Söderns tand. Du kan tänka dig hvad allt det här är roligt att se för den som aldrig varit utom vårt kära Småland? Men det bästa af allt har jag gömt till sist och det är min *bästa vän*, kan du gissa hvem det är? Hon är dotter till doktorinnan Johnson och heter Maria Lindenow och hon är *mitt ideal*, hon är ett år yngre än jag, men jag *beundrar henne* och önskar att jag vore som hon. Hon var ju äldre här på platsen och van också, och jag var ju nykomling och kunde inte språket, så jag hade ingen annan som förstod mig än hon, men hur *rysligt, ryligt snäll*, hon varit kan jag inte uttrycka. Om du visste, hur vacker hon är, hon har de blåaste ögon jag sett i mitt lif och så ljust silke till hår och hon är den duktigaste och snällaste af oss alla, hon är af mycket förnäm släkt (grefvinna), och hennes mamma är visst också det fastän hon låter kalla sig bara doktorinna, men det passar ju också bättre till Johnson. Skrif nu snart till din egen syster och hälsa pappa när du skrifver

från Gerda.

Här är nästan sommar ännu. Vet du om vårt lilla hvita föl vuxit mycket därhemma?

Villa Alhambra, *Lausanne* (Schweiz) den 27 april 1869.

Käre Kisemir.

Det är nu rysligt längesedan jag såg dig, är det inte? och jag längtar mycket, men får ju stanna ute denna sommar i stället för att resa hem som jag hade tänkt. Lyckligtvis får inte Mia heller resa hem utan får stanna här också, stackaren! det blir på tredje året som hon inte varit hemma i Sverige, men hon *vill inte* hem. Jag är nu hennes *bästa vän* och har hennes förtroende, men det är icke mycket hon talar om emedan hon är så *rysligt sluten* och talar aldrig om sig själf men är den mest deltagande, uppoffrande vän när det är fråga om någon annan att hjälpa eller råda eller så, men så mycket har jag räknat ut att det är det att hennes mamma gift om sig, som gjort henne sådär, ja, för hon är inte som vi andra, hon är så, jag skulle säga »lillegammal», men det låter *fult* och *fult* är ingenting hos henne, men hon är så allvarlig och skrattar inte så som vi andra och allt detta kommer sig visst af att hennes mamma gift om sig och därför vill hon inte hem, nu har hon för resten fått en liten bror, det skref en tant som hette Sofie, och hon skref att hon fått honom af storken, men det tror vi inte, och att Mias mamma var sjuk. Men Mia sade att hemma på hennes mormor grefvinnan Wiedes gods, en stor herregård i Skåne, bruka ett par svarta storkar komma när någon skall dö och då är det ju icke omöjligt

att de hvita kunna komma när någon skall födas, hvad tror du? Jag har visst aldrig berättat hvad Mia sade när hon för första gången kom in i den katolska dômes i Lausanne, ett par kamrater som voro här då, ha berättat det för mig. Hon hade förut bara varit i reformerta kyrkor, som har hvita kalkväggar som våra kyrkor därhemma, men hennes mormor hade sagt henne att i kyrkorna bor Gud, som ju också är sant, Mia sade ingenting, men tyckte väl att det såg kallt och naket ut på väggarna, för hon är så *förfärligt känslig* för allt som är vackert, men när hon då en vacker dag kom in i den katolska kyrkan, där allting är så vackert så du kan aldrig tro det, hon var då nyss kommen ut och tio år, så frågade hon lärarinnan, som hon gick med, »hvar är Gud?» hon ville se honom, förstår du, men nu får jag sluta för nu ringer det strax till middag och jag får kamma mig först, hälsa pappa om du skrifver och skrif snart till din syster

Gerda.

Villa Alhambra, *Lausanne* (Schweiz) den 3 mars 1870.

Min käre bror.

Jag är så *förfärligt glad* för nyss kom Mia och berättade att hon skulle resa hem i maj i år, och jag skall ju också resa hem då och det skall bli så *förfärligt roligt*, du kommer väl också, lille Kise?

du kommer då att träffa Mia för hon blir väl en månads tid på Granudden, sedan skall hon till Norrbyholm till sin mormor grefvinnan Wiede, men nu vill jag säga dig, att du skall vara mycket artig emot henne och inte behandla henne som en barnunge fast hon ser ut så för hon är klokare än både du och jag tillsammans, men du kan tro att jag vuxit på dessa år, ja, det kan du *aldrig* tro, jag har fått *figur*, hvad tycker du? och är riktigt generad för att gå i korta kjolar också lägger jag ner dem så långt jag kan för det passar sig ju inte för en *vuxen dam* att ränna rundt sådär, det säger Mia också, men egentligen skall man ju gå och läsa först innan man får långa kjolar och jag skall ju inte gå fram förr än om *två år* jag undrar verkligen hur jag skall ta mig ut till sist, som den tjocka prostinnan Pettersson i korta kjolar nästan, men Mia klär det med de korta, hon är så spenslig och fin alldeles som ett barn som hon ju också är förstås utom med afseende på hufvudet för hon är klokare än de flesta stora, men kom nu ihåg lille Kise att när du träffar henne får du inte tala till henne som till ett barn utan vara artig och uppmärksam som emot en stor. Från Pappa har jag nyss haft bref och skref till honom i går, nu är du väl snart riktigt duktig i landtbruket så att du snart kan öfvertaga Aspinge när du kommer hem? Skrif snart till

din syster *Gerda*.

I början af juni kommo de båda flickorna hem, Gerda till Aspinge och Maria till Granudden.

Det var då nära tre år sedan Alfhild Johnson sett sitt barn, och Maria hade brådmognat under denna tid, det märkte modern genast. Det var icke längre två barnaögon, som blickade henne till mötes. Hon anade nog hvad som vållat förändringen och hon kände ett sting i hjärtat, som om ett gammalt samvetsagg å nyo huggit sin klo däri. Hon visste med sig, att moderskärleken *fanns* inom henne; hon kände det till och med som om den blifvit starkare, fått en mörkare färgton i skuggan af den själföföbråelse, från hvilken hon aldrig kunnat helt frigöra sig; men hon förstod vid första ögonkast att Marias hjärta icke var oförändradt; att det slutit sig som en blomkalk sluter sig i natt och kyla.

Under de tre år Maria vistats i Schweiz, hade mor och dotter uppehållit en regelbunden brevväxling och i brefven hade de båda bemödat sig om att bibehålla den intima tonen. Det hade också lyckats. Men i det personliga umgänget kunde det icke längre döljas att två lefvande varelser stodo emellan dem, och Maria kände det, som om de båda stått moderns hjärta närmare. — Detta alstrade tvång, å ömse håll, i umgänget mellan mor och

dotter. Därför drogo de båda en suck af lättnad när de sågo den hvita snipan från Aspinge lägga till vid bryggan nedanför villan och Gerda Du Camp springa upp, medan brodern, som rott henne öfver sjön, satt kvar i båten.

Oftast tog Gerda sin väninna med sig, men det hände också ibland att hon stannade kvar på Granudden; då måste Casimir ro ensam tillbaka öfver sjön. I sådana stunder kände den gode brodern en häftig förbittring emot den lilla nipper-tippa, som tycktes vilja undantränga honom ur Gerdas ynnest. Den unge mannen, som redan var en fullvuxen herre, kunde knappast för en dag undvara sin fjortonåriga systers sällskap. Han var van vid, att hon ägnade sig uteslutande åt honom, och han hatade nu smått sin ljushåriga lilla rival. — Också var detta barn nästan högdraget emot honom — visade honom aldrig ringaste vänlighet. Han fann henne »lillegammal».

Den månad, Maria hade att vistas på Granudden, gick emellertid snart, och i juli afreste hon till Norrbyholm. Casimir drog en suck af lättnad, och sommaren blef en idyll för de båda syskonen. På hösten for han tillbaka till sin landtbruksskola; Maria och Gerda återvände till Lausanne.

Året därefter blef unga baron Casimir Du Camp en myndig man, och han kom hem till Aspinge, medförande intyg från landtbruksskolan om god flit och goda anlag för allt hvad som hörde till den praktiska delen af en landtbrukares kall. Betyget för de teoretiska studierna var däremot icke lysande, men »Skälen» var fullt nöjd med resultatet i alla fall. Att sonen skulle bli något »läsljus» hade han aldrig hoppats; han fann det vara nog, om Casimir kunde bli en duktig landtbrukare.

En duktig landtbrukare blef Casimir, och det dröjde icke länge innan han helt och hållet tagit tyglarne i sin hand. »Skälen» såg detta gärna; han tyckte sig ha hunnit den åldern då han också privat kunde betraktas som pensionsmässig. Godsets underhafvande beundrade redan »den unge baronen». Han steg upp med solen och var aldrig rädd för att taga i; tvärtom hade det ofta händt, när han gjorde sin rond på markerna och såg folket syssla med något hårdt arbete, att han lagt sin egen friherrliga rygg till. Han blef därigenom mycket populär.

På sommaren anlände Gerda till Aspinge; och nu stannade också hon. På hösten började förberedelsen till hennes första nattvardsgång, som

ägde rum följande vår. Hela detta år voro syskonen uteslutande hänvisade till hvarandras sällskap och det innerliga förhållandet emellan dem blommade åter upp. Gerda beundrade sin bror. Han var *en man* nu; han styrde godset; han hade makt. Men emot sin syster var han alldeles som förr; och detta föreföll henne så otroligt. Hon hade tänkt sig möjligheten af, att han skulle se ned på henne som på en underlägsen varelse därför att hon var så mycket yngre. Men hon var hans förtrogna nu som förr; och han visade henne en ömhet, som värmde in i hjärtat. När hon skulle fara in till Wimmerstad, var det alltid han själf som körde, och när lektionen hos prostens var slut, hämtade han henne alltid själf. En och annan gång var han i upprymd sinnesstämning och hans andedräkt hade en söt lukt som af punsch. Men något nöje skulle han ju ha medan han väntade.

abs.

I juni samma år, som Gerda gått till nattvarden för första gång, kom Maria till Granudden, och umgänget mellan de båda unga flickorna blef lifligare än någonsin; men nu hände det aldrig, att Casimir fick ro ensam hem öfver sjön. Gerda hade dragit sin bror med in i vänskapsförbundet. Han måste naturligtvis låta sig nöja med den roll, de andra tilldelade honom. Det var ingen fram-

stående roll; men han höll till godo, eftersom han befann sig i minoriteten och eftersom han hade att välja på att mottaga den eller gå ensam för sig själf.

Han trufdes i flickornas sällskap. Båda voro honom långt öfverlägsna i intelligens och detta gjorde att deras barnslighet icke föll honom så starkt i ögonen, som den eljes möjligen skulle ha gjort. I hemlighet beundrade han deras lärdom och vishet.

Barnsliga voro de emellertid. De lekte ännu, och den 21-årige fideikommissarien måste leka med. Dock behöll han sin underordnade ställning också i leken; när de voro prinsessor, var han endast hund.

Han måste också tjäna sina prinsessor med en hunds trohet. När ett vackert äpple glänste från toppen af ett träd, pekade Maria majestätiskt ditupp och sade befallande: »apporte!» Han måste bära det till henne krypande »på fyra ben», för att icke förstöra illusionen af leken. Då hände det ibland, att hon strök öfver hans hufvud med sin hand och sade:

»Tack, snälle pudel!»

På hösten for Maria till Norrbyholm. Det hade blifvit bestämdt, att hon skulle förberedas till konfirmationen af prosten i församlingen där och vistas hos mormodern hela året. Strax efter det hon blifvit konfirmerad reste hon, i sällskap med tant Sofie, till Paris, för att utbilda sina musikaliska anlag vid dess konservatorium.

* * *

Paris den 20 november 1873.

Kära Gerda.

Nu har jag varit två månader i Pris utan att du fått en rad ifrån mig, och du har säkert mer än en gång tänkt, att jag fort glömmer mina vänner. Tro likväl icke det! Tro hellre, att dagarne här rinna bort utan att man vet, hvart de taga vägen och att jag håller lika mycket af min lilla jättekvinna som förr. Jag skall nu försöka godtgöra min försummelse med ett långt bref.

Mitt intryck af Paris? frågar du. Ja, kunde jag bara beskrifva det! Feber, brådska — hjärtlöshet! Lifvet stormar fram på dessa gator, människorna hafva så brådtom, vagnarne köra så fort, ett enda ovarsamt steg, så ligger man som en myra krossad under hjulen och det är som om ingen, ingen skulle sakna en här! Man känner sig så

liten, bara som ett stoftgrand. Öfverallt stå ruinerne kvar och tyckas nästan ryka ännu efter sista branden, och på väggarna kan man ännu läsa här och hvar: *Egalité, Liberté, Fraternité*. Det gör ett så egendomligt intryck att se dessa ord och så tänka sig allt blod som runnit, alla grymheter som blifvit föröfvade i deras namn. Jag gripes af ångest och beklämning. Jag blir rädd för människorna och lifvet, den vilda jakten därute på gatorna skrämmer mig och jag flyr in i någon utaf kyrkorna, där tystnaden vaggar sinnet till ro. Den katolska kyrkan är som en mor, hvars famn ständigt är öppen, vid hvarje dagens timme kan katoliken stå inför sin Gud. Du vet hur jag njuter af stämningen i en sådan kyrka. Där är så vackert, alltid, men mest när solen strålar in genom de stora fönstren och de mångfärgade rutorna kasta alla regnbågens färger öfver de gråa stenmassorna — det är alltid med en känsla af återvunnen kraft, som jag går därifrån. Minns du mina fantasier om att bli nunna — för att ständigt få bära den vackra dräkten? I går såg jag i »St. Geneviève» några novicer som nyss tagit slöjan och som tillhörde den orden, jag skulle hafva valt, och alla gamla drömmar vaknade ånyo, de voro så sköna i den violetta skruden med dok af tunt, elfenbensfärgadt tyg, som föll i mjuka veck kring hufvud och axlar. Det var särskildt en af dem, som jag fäste mig vid, hon var så genomskinligt blek och hade ett så själfullt uttryck, och jag tänkte mig henne

knäböjande i skymningen framför altaret i jungfru Marias kapell, gestalten till hälften i skugga, det mot madonnabilden uppåtvända anletet belyst af vaxljusen, hvilkas varma sken samlade sig i två ögon, lyftade uppåt i andaktsfull bön. Det var liksom en illustration till min gamla dröm, ja, du minns, jag inbillade mig, att jag skulle bli en ädel och god människa så snart jag fått ikläda mig en nunnas vackra dräkt, jag tänkte att allt som är skönt också måste vara godt.

Men apropos detta (jag märker först nu att satsen kan ha en dubbelmening), så har jag här i Paris träffat en verkligen originell gammal dam (empire-typen) som på allvar tyckes praktisera teorien om att »allt som är skönt också måste vara godt». Hon bor här i samma pension som jag, och vet du *hon kan aldrig äta någonting som icke är vackert* det är att hafva ett mycket starkt skönhetsbehof, eller hur? Jag tror att hon hellre skulle svälta än äta någonting som vore *fult att skåda*, men jag tycker mycket om henne, ty hon är själf både vacker och god och dessutom full af fransk esprit. Familjen, jag bor hos här i Paris, består för öfrigt af en änka på 44 år med en enda dotter, som är 25! Hennes (moderns förstås) man dog för en del år sedan efter att hafva förstört nästan hela deras förmögenhet. De äro förtjusande, både mor och dotter, *intelligenta, fint bildade* människor. Du som brukar »svärma» för folk, skulle bli alldeles förälskad i modern! Nej, nu måste jag sluta!

v
Brefvet har ju nog blifvit långt, men jag tycker att jag ingenting sagt dig. Oh sådan musik man kan få höra här! Därom *kan* jag ingenting skrifva lika litet som angående mitt eget fusk på konservatoriet, men du vet att jag älskar, *älskar* (hör du?) min flygel och när jag egenhändigt dammar af honom hvarje morgon, förstår jag inte hur man kan vilja byta bort honom (som Amélie gjorde) med en s. k. »fäbsteman». Jag tycker att ingen tvekan skulle vara möjlig.

Hälsa nu alla därhemma och skrif, snart till din

Maria.

P. S. Min kusin Eric är här vid legationen och är mycket vänlig och snäll. Jag tycker också bra om honom.

Jag har glömt att skrifva min adress, som är:
Rue Richelieu 6.

Paris den 9 januari 1874.

Käraste min jättekvinna.

Jag fick nästan samvetsagg, då jag mottog brefvet med de vänliga lyckönskningarna till det nya året, *jag* hade ju inte sändt dig någon hälsning, men du förstår att... Nå, jag skall icke ursäkta mig! Nu beder jag dig emellertid framföra mitt tack till din bror och så kysser jag dig själf på kinden och önskar dig lycka till de 18 åren.

Och så . . . nej, jag vet icke hvarmed jag skall börja, om jag skall tala om mig själf, jag *kan aldrig* stilla jättedotterns omättligen hunger efter »nyheter från Paris». Man upplefver nog mycket här, men icke mycket som är värdt att berätta, och det som är värdt att berätta kan man icke berätta. Om jag t. ex. skulle försöka skildra min afton i går, det skulle bestämdt misslyckas. Jag var på en förtjusande vacker fest, en välgörenhetsfest i en af de fashionablaste salongerna här, det var naturligtvis min kusin Eric som gjort sitt diplomatiska inflytande gällande för att skaffa mig med, och jag eskorterades utom af honom också af en äldre dam ur vår bekantskapskrets. Jag kan omöjligt beskrifva festen, den var lysande och bevistades af ett kosmopolitiskt sällskap af närmare 300 personer tror jag, alla möjliga språk hörde man talas och alla möjliga typer såg man, t. o. m. en *isländska* (hvad tycker du!). Hon bar en svart dräkt med en lång hvit slöja och någonting som liknade en krona på hufvudet (men hon såg icke vidare majestätisk ut för öfrigt!). Jag kom rätt sent, hade väntat att få åtminstone en af mina två nya klädningar (som sömmerskan lofvat skicka hem), men ingen klädning hördes af. Slutligen insåg jag, att Eric måste vara otålig och att, om jag icke ville gå miste om festen, jag måste taga hvad jag hade och fara, jag hade ända sedan årets början varit borta hvarje kväll, och icke en enda af mina baltoiletter såg riktigt fraiche ut. Nå, jag tog en tunn hvit musslins-

klädning (nästan höghalsad), virade ett långt och mjukt sidenskärp kring lifvet, fäste i sidan några skära rosenknoppar med långa stjätkar och var färdig. (Detta om min toilette har jag talat om därför att det var min höghalsade musslinsklädning som jag hade att tacka för... gissa hvad? Tålamod!) Genast i början hade jag i den lysande samlingen lagt märke till en ståtlig arab (en verklig, det var ingen kostymbal). Han var hufvudet högre än alla de andra och, — oh, en sådan hållning, en sådan plastik i hvarje rörelse! Det var som om den kvafva luft, vi inandades, blifvit högre, friskare, renare omkring honom, *friluftsmänniskan*. Förstår du det? Det låg i hållningen, i — jag vet icke hvad, men jag kände det så. Den vackra hvita burnusen tog sig ännu renare ut mot den mörka hyn, i turbanen blixtrade en halfmåne af diamanter, ett annat ännu större smycke fäste manteln på hans ena axel, om lifvet hade han ett bredt guldbälte och i bältet satt en dolk, inlagd, liksom allt hvad han bar, med alla möjliga slags ädelstenar, som gnistrade i ljuset. Ja, jag kan icke beskrifva honom, men du förstår att hans apparition gjort ett djupt intryck på mig, det var icke teatergrannlåt eller falska juveler, juvelerna voro lika äkta som hans drag voro ädla, och det vill säga mycket! Naturligtvis var jag nyfiken på honom. Eric hade försvunnit efter att hafva presenterat mig för en del människor, och jag väntade icke att få återse min kusin förr än festen var slut;

döm då om min förvåning när jag ser honom komma emot mig i sällskap med — gissa hvem? Araben! Han presenterades som prins (namnet har jag glömt) och vi började konversera. Hans röst var låg och musikalisk, han talade franska korrekt (prononcerade bättre än jag!). Vi sutto länge och språkade, ända tills det blef tid att bryta upp och man kom för att hämta mig. Han intresserade mig mycket, och innan vi skildes inbjöd han mig (och så många människor jag skulle vilja hafva med mig) att besöka sitt land. Vi skulle blifva hans gäster, ett af hans slott skulle ställas till vårt förfogande, och prinsen själf och alla hans hustrur skulle göra allt för att *komma oss att glömma Europa* (som han sade). Jag får kanske anmärka, att jag *kände på mig*, att han *menade* allt hvad han sade. Denne öknens son såg ut till att aldrig ha ljugit, och jag förstod, att inbjudningen hade sin grund i en arabisk gästfrihet, som förefaller oss européer egendomlig, men som för honom tycktes vara den naturligaste sak i världen. Nå, hvarför tror du nu, att just jag blef föremål för hans vänliga uppmärksamhet? Jo, därför att jag var den enda unga kvinna som icke var décollettée — och därför den enda som i hans ögon var värd att tilltalas! Där har du ett stycke österländsk kritik öfver västerländsk moral!

Jag ser att mitt bref vuxit till en hel volym af postpappersark, blif icke förskräckt när du mottager det och tro för all del icke, att mitt hjärta

(på det sätt, som *du* menar) är med i denna lofsång öfver den ståtliga öknens son. Jag var naturligtvis mycket intagen, det nekar jag ingalunda till, men jag förstår ännu icke, hur man kan hålla af en sådan främmande man mer än man håller af sina närmaste, mer än t. ex. du håller af din bror eller jag älskar min musik. Du ser att jag fortfarande är den »isbit», du alltid beskyllt mig för att vara när det icke gäller min musik! Farväl med dig nu, jag måste sluta, fastän jag tycker mig ännu ha en hel mängd *nödvändigare* saker att skriva om; men det får väl gömmas till en annan gång. Hälsa alla de dina och skriv snart till din

Maria.

Trouville sur Mer den 20 augusti 1874.

Kära Gerda.

Tack för ditt bref, som jag mottog just på själfvaste min födelsedag (alldeles som du beräknat) och tack för dina lyckönskningar och hälsa din bror och tacka för hans. Jag hinner nu icke skriva många rader, ty jag måste sällskapa hela dagen. Som du kanske hört talas om är mormor här nu, jämte morbror Nils och »moster» Majken, som alldeles icke ser ut som någon moster; hon är icke mer än tre år äldre än jag. De äro ute på sin bröllopsresa hon och morbror Nils. Vi alla och tant Sofie ha bott här hela sommaren, nu nyligen

har kusin Eric också slutit sig till oss så att vi bilda en hel skånsk koloni (af släktingar). Det var meningen att jag skulle ha rest hem i sommar, som du vet, men då mormor ville hafva mig med sig hit och skref till mig därom redan i maj, blef min resa till Sverige inställd. Jag trifs här mycket bra, det är ett så egendomligt dagdrifvarlif, man promenerar på *la plage*, man badar (baden äro här-liga), man dejeunerar, man dinerar och man dansar i Casino (där *spelas* också, ja, d. v. s. på »gröna bordet», hasardspel, men för resten rymmer lokalen också en ganska elegant liten teater, och där ges konserter, någorlunda skapligt, och komedier ganska bra). Vi släktingar hålla samman, förstås; alla människor här beundra mormor, *la vieille comtesse suédoise*, som hon kallas allmänt. Ingen kan tro att hon är 72 år, så rask som hon är. Kusin Eric är älskvärdheten själf, jag tycker mycket om honom och jag skulle önska att du vore här (hvarför, kan du försöka gissa!). Vi stanna ända till in i september, om vädret blir godt. Nu ropar Eric mitt namn (jag sitter och skrifver för öppna fönster men bakom nedrullade persienner). Det är tid att promenera, ebben är för handen, man går nu torrskodd där man badade för några timmar sedan. Jag hinner nu bara skrifva mitt namn under brefvet, om det skall komma åstad i dag (och det vill jag helst, annars vet jag icke när det skall komma åstad). Skrif snart igen, så skall du få ett längre bref i utbyte, från din

Maria.

Paris den 7 maj 1875.

Kära Gerda.

Nu är det bestämdt att jag reser härifrån i slutet af denna månaden, jag stannar väl i förbifarten en veckas tid på Norrbyholm, men hoppas att vara hos er under första hälften af juni i alla fall. Jag längtar mycket bort härifrån, Paris skrämmer mig, gör mig orolig, jag trifs icke. På Norrbyholm måtte vara förfärligt tomt efter mormor, hvem skulle också ha trott, när man såg henne i fjol sommar så rask och kry, att hon inom ett år icke skulle finnas till, ju mer jag grubblar öfver detta — döden — dess klarare står det för mig, att människolifvet icke skulle ha någon mening om icke själen vore odödlig, och jag är säker om att hemma på Norrbyholm hennes själ finns kvar i »grefvinnans kabinet», där hon satt vid fönstret och drömde och såg upp emot morfars porträtt på väggen och hoppades på ett återseende efter döden. Jag är säker på att jag aldrig skall kunna sätta min fot öfver det rummets tröskel utan att känna mig kringsväfvad af hennes ande, utan att minnas henne och se henne. Hennes lif är som en vacker saga, som manar oss alla att bli *goda* som hon, hennes hjärta, som rymt så mycket kärlek, *kan* icke vara dödt därför att hjärtslagen stannat, *känslan* måste lefva kvar, det är icke möjligt annat, och känslan, det är själen. Oh om mitt lif kunde bli som hennes, så fattigt på yttre

händelser (om man så vill) men så rikt på innehåll, den som har varit god som hon har icke lefvat förgäfvdes. Nu måste jag sluta, många hälsningar, au revoir! Din

Maria.



IV.

Det var sent på eftermiddagen en af de sommarens första dagar, då allting grönskar och blommar, medan grönskan ännu är späd och frisk och blommorna ännu icke börjat fröas. På vägen som förde från Granudden västerut, längsmed insjöns norra strand, kom provinsialläkarens ekipage körande, och i vagnen satt doktorinnan Alfhild Johnson.

Hon var nu 42 år gammal, men det ansikte, man såg i skuggan af sommarhatten, hade ännu sin ungdom kvar — detta något, som skimrar och glänser, obeskrifligt som färgstoffet på en fjärils vingar eller en blommas blad. Det kommer sig väl af kroppens och själens hälsa i förening, af lycka eller af det hjärtats surrogat därför, som heter förnöjsamhet.

Den moderna forskningen på fysiologiens område har ådalagt, att en människas organism kan

förstöra sig själf genom att afsätta syror som förgifta blodet. Detsamma gäller i ännu högre grad om en människas själ.

Det finns kvinnor som aldrig synas ha ägt detta något, som är ungdom; det finns kvinnor som ägt det några år af sitt lif, men hos hvilka det vissnat i förtid, dräpt af ett bitterhetens gift, som svikna förväntningar alstrat; och det finns kvinnor som bevarat det långt in i ålderns höst, länge efter det håret blifvit gråsprängdt eller hvitt.

Det var detta, som fanns kvar hos Alfhild Johnson, sådan hon satt där i vagnen. Det låg som ett skimmer öfver hennes ansikte; och ljuset kom inifrån.

Hon vände sig om och såg sig tillbaka: därborta mellan de gröna träden skymtade hon ännu en hvit flaggstång; därborta var hennes hem, hennes kärlek, hennes framtid — hennes allt. Hon sände en kyss med vinden att bäras till make och son.

Så riktade hon åter ögonen framåt; och hennes tankar gingo samma väg. Hon for att möta sitt förflutna i sin dotters person.

Det förflutna ägde också hennes kärlek. Icke så, att de båda känslorna numera kunde komma i strid med hvarandra; de hade brottats och den

ena hade segrat. Men den andra var henne lika kär, och just därför kunde den ännu vara henne en källa till lidande.

Hon älskade sitt barn lika varmt som förr; de andra hade icke inkräktat någonting af Marias plats i moderns hjärta — men hjärtat hade vidgats i otrolig grad under den kris, det haft att genomgå, innan den nya kärleken till en man kämpat sig till sin rätt att lefva; det hade vuxit så stort att det kunde rymma dem båda, den nya känslan och den gamla sida vid sida. — Det var detta som Maria aldrig förstätt.

Och just därför var det alltid med en svidande förnimmelse i hjärtetrakten, som modern tänkte på detta barn; ty hon visste att Maria känt det som om hon förlorat sin plats i moderns hjärta, därför att en annan också dragit därin. Denna inbillning hade präglat det känsliga och skygga barnets väsen med det brådmogna allvar, hvilket modern aldrig kunnat se utan att känna det som en anklagelse.

Alfhild Johnson hoppades att tiden skulle ha mildrat det och att det helt och hållet skulle försvinna under sommarens samlif, nu då Maria icke längre var något barn. — Hon gladdes åt detta samlif, men fruktade det på samma gång, som

någonting okänt, opröfvadt, någonting, som kan dölja ett lidande i stället för en väntad glädje. Det var kanske icke nog, att Maria icke längre var ett barn; det fordrades måhända någonting annat också. Innan hon kunde förstå sin mor, måste hennes eget hjärta ha talat, måste en man ha dragit förlåten bort från hennes känslolifs allra heligaste . . . Men detta kunde ha inträffat under de gångna två åren, och då skulle hon själf ha erfarit hvad det är, detta, att älska.

Vid denna tanke ljusnade Alfhild Johnsons ansikte under den skuggande sommarhatten; det lekte ett småleende kring hennes mun och hon nickade för sig själf gång på gång, med strålande ögon.

Ja, den som icke känt det själf, kan aldrig förstå hur allt annat sjunker till intet i jämförelse med detta enda. Den, som aldrig känt det själf, kan icke fatta dess väsen: mildhet som fördrager allt och styrka, som förmår allt. Hvad äro förstånd, vilja och beräkning gent emot detta hjärtats kraf? Fjun i en vind. —

Nu hade man hunnit den punkt, där vägen delar sig i två armar, af hvilken en går mot Aspinge, längsmed stranden, och en svänger af mot väster, inåt landet. Det var vägen till stationen.

Sjön försvann ur synhåll; vagnen körde in i en tät furuskog; det blef välgörande dunkelt för ögonen, som blifvit trötta af det myckna solljuset, och lisande svalt för nerverna, som blifvit heta af den starka värmen. Alfhild Johnson sköt hatten tillbaka och lät furuskogens kyliga luft fläktas in öfver tinningar, panna och kinder.

En timme därefter stannade vagnen framför stationshuset, och hon steg af. Hennes figur var ännu ungdomligt smärt, snarare spenslig än fyllig.

Hon gick ut på perrongen. Den var öde och tom. Några godsvagnar stodo som sofvande djur, orörliga på det yttersta spåret. Utanför en vaktstuga satt en stationskarl, klädd i blårandiga sommarkläder, också han utan tecken till lif, lik en hinduisk afgud utanför sin pagod. Svalorna susade genom luften, ut och in i de bo, som de byggt sig under stationshusets tak. Ännu skulle det dröja mer än en half timme innan tåget kunde vara framme.

Alfhild Johnson gick in i väntsalen. Genom dess fönster, som vette utåt vägen, såg hon den lilla korg-trillan från Aspinge köra upp till trappan, med betjänt på hundsvotten. Unga baronen släppte tömmarne och hjälpte sin syster ur vagnen. De kommo in i väntsalen.

Gerda du Camp var nu en ståtlig ungmö på nitton år, så utvecklad, som en mogen frukt. Hvarje blodkärl tycktes fylldt i hennes kropp, och hon förde sig med utsökt behag. En smula högdragen föreföll hållningen, liksom ansiktets uttryck, hvilket fick sin prägel af näsans hårda böjning. Ögonen voro mörkbruna, håret glänsande svart, benadt midt öfver den låga pannan. — Hon hälsade med en stel böjning på hufvudet, men stelheten försvann, så snart hon började tala. Hon talade lifligt, och hela ansiktets uttryck förändrades därvid:

»Jag kunde inte styra mig hemma, när jag visste, att Mia skulle komma — — Jag är ju hennes bästa vän.»

Det flög en skugga öfver Alfhild Johnsons ansikte; det var som om hon funnit en hemlig förebråelse dold under de alldagliga orden. Men hon svarade med ett småleende:

»Jag vet, det skall glädja Maria att se sin bästa vän här.»

»Det hoppas jag också. Därför bad jag min snälla bror låta spanna för, och så följde han själf med, för sällskaps skull.»

Hon klappade sin snälla bror beskyddande på skuldran, och han steg nu fram, hälsande med den

fjäderprydda hatten i hand. Han var af medelhöjd och väl proportionerad. Den gröna jägardräkten med blanka knappar satt ledigt på hans breda axlar och slöt sig tätt kring hans midja. När han räckte fram sin hand stod han starkt framåtböjd, med bröstet spändt och ryggen svängd och de små fötterna på militäriskt vis utåtvända, med slutna hälar. Hans bruna ögon hade ett aktningfullt och uppmärksamt uttryck. Håret var svart, benadt vid vänstra tinningen öfver den låga pannan.

Han sade ingenting; långt innan han fått tid att öppna munnen, hade hans lifliga syster åter börjat tala:

»Jag förstår knappt, hur de här åren kunnat gå utan Mia. Å hvad jag har saknat henne! Vi lefva ju också mycket ensamt hemma och — det var så förtjusande roligt den sommaren hon var här sist.»

Alfhild Johnson hörde på med ett förbindligt småleende, men det mesta af hvad Gerda sade berörde Marias mor på ett pinsamt sätt. Hon såg nog, att känslan var äkta, fastän orden voro något för mycket högröstade; men just denna osminkade glädje öfver återseendet gjorde att hon själf kände sig så fattig. Medvetandet om hur innerligt för-

hållandet mellan de båda unga flickorna var, kom henne att förnimma afståndet mellan henne själf och hennes barn ännu större; och i det stackars modershjärtat bröt ett gammalt sår, som aldrig velat läkas, ånyo upp därvid.

»Mia har *alltid* varit min bästa vän. Andra flickor kunna ha mer än en bästa vän, men ingen har för mig kunnat ersätta Mia.» — — — —

Tåget brusade fram öfver magra marker, mellan mörka granar med ljusgröna skott och hvita björkar i en bladskrud som ännu icke förlorat ett grand af sin friskhet; förbi sjöar, i hvilkas djup himmelens ljusa strömoln speglade sig; öfver myrar, där den svarta torfmyllan tittade fram. Maria Lindenow såg ut genom kupéfönstret och igenkände Smålands natur.

Om en half timme skulle tåget vara framme vid stationen. Hon slog ihop den gult inbundna bok, hon läst i, och satt några ögonblick försjunken i tankar, stirrande framför sig med en drömmande blick.

Den lilla resmössan af mörkblått siden var skjuten tillbaka, och under dess skärm ringlade sig det ljusa håret fram i naturlig rikedom, silkeslent och fint. Ett par lockar hade lossnat och fallit ner öfver pannan, ner mot de stora

blåa ögonen, som hade ett vemodigt, sorgset uttryck.

Hon tänkte på sitt lif, på allt hvad hon sett och upplefvat under de år som gått. Det var så mycket — och så litet på samma gång. Hon hade varit med i hvirfveln, där allting brusar och sjuder, och hon hade känt sig som ett stoftgrand, en atom i en kokande trollgryta. Allt var som en dröm; de människor, hon mött, voro som skuggor, väsenlösa fantomer, hvilka strukit förbi utan att beröra henne. Hon hade varit så ensam — en främling därute, där hennes väsen icke hade några rötter.

Och ändå — hela den skönhetsvärld hon drömt om, fanns ju där! Men det var icke nog. Hon älskade musiken så högt som någon konstnär kan älska sin konst; men konsten hade icke förmått tillfredsställa hjärtats behof. Hjärtat längtade efter någonting mera, någonting, som hon icke funnit därute, någonting varmare, mera personligt — hon visste icke hvad. Men nu, då hon nalkades denna tysta vrå af världen, var det som om en förnimmelse af oändlig trygghet breddt sig ut öfver henne, och på samma gång kände hon en välgörande, behaglig trötthet, sådan man erfar då en stark längtan blifvit stillad.

Denna längtan hade varit starkare än allting annat — starkare än en öfverretad nutidsmänniskas längtan om våren efter tystnad och hvila, gröna ängar och gröna träd, ren luft och blå himmel, när hon under tillvarons vinterdagar bott i en stad med ett evigt, rastlöst, jäktadt buller af vagnshjul och spårvagnsklockor, en stad med gråa gator och gråa hus och en luft som är sjuk och en utsikt utan himmel. — Detta var någonting ännu starkare; det var hemlängtan. Och därför var också njutningen, nu då den nått sitt mål, så mycket större. Det var som om allting häruppe vore mera ägnadt att bringa hennes väsen i harmoni; det var som om själfva den luft, hon andades, vore den för hennes lungor mest välgörande. Något liknande hade hon alltid känt, när hon återvändt från utlandet till sitt eget fosterland; men aldrig hade hon känt det så starkt som nu.

Hon reste sig upp och började rulla ihop sin respläd; hon lyfte sina armar och sträckte sig upp emot nätet ofvanför soffan; och grannen midt emot såg hennes smärta figur i den mörka resdräkten afteckna sig mot kupéens ljusgrå tapet. Korsetten hade hon lagt af på resan, och kroppens konturer framträdde fritt under det mjuka tyget. — Det var blott ett enda ögonblick, han såg henne

så, men kroppens ställning och linier brände sig outplånligt in i hans minne, och som han var en konstnär, växte det fram ett konstverk därur. — Tre år därefter vann han med detta konstverk sitt lifs största seger. Det var en kvinnobild i marmor, med armarne sträckta upp öfver hufvudet, framåtböjd, med slutna ögon. Han kallade den lakoniskt »*Ut!*» och den föreställde en kvinna i det ögonblick hon kastar sig ut i vattnet; men som han var en symbolist, hade han i kroppens rena linier och i ansiktets uttryck karakteriserat en jungfru i öfvergångsåren, och hela konstverket fick därigenom mera innehåll och själ: man tänkte sig att det var *lifvet* hon störtade sig ut i och att en mans armar mottogo henne där. — Det hela var en dikt; den rann upp i hans hjärna i detta ögonblick. —

Lokomotivet signalerade station. Maria slog ner fönstret och viftade med näsduken till sin mor. Tåget stannade och hon steg ur kupén, men i sin ifver att komma fort halkade hon på trappsteget och föll rakt i famnen på Gerda du Camp, som begagnade sig af tillfället och välkomnade Mia med en hjärtlig kyss:

»Efter som slumpen kastar dig *först* i mina armar, så . . .» och hon såg bort till Alfhild Johnson,

hvars ansiktsuttryck åter fördunklades. Maria märkte den lätta skuggan, och den ömtåliga känslighet, som förrådde sig däri, grep henne in i hjärtat. Hon vände sig till sin mor för att godtgöra hvad slumpen brutit, slog armarna omkring hennes hals och kysste henne, varmare än hon kunde minnas att hon gjort det på mången god dag.

Moderns ögon öfversvämmades också strax af tårar.

»Välkommen!» sade hon, »och måtte du kunna trifvas här nu!»

»Tack, tack, det kan jag säkert»... i det samma såg Maria att unga baron Du Camp stod med hatten i hand, framåtböjd och med ett aktningsfullt uttryck i sina bruna ögon, och hon räckte honom sin hand, småleende. Hon tänkte på den tiden, då hon brukade stryka honom öfver nacken och säga: »tack, snälle pudel!» Och hon gjorde för sig själf den iakttagelsen, att pudeln verkligen hade ett par riktiga hundögon. —

Vagnarne gåfvo sig af från stationen samtidigt, men det dröjde icke länge innan doktors stora hästar lämnat de små öländingarne långt bakom sig.

Mor och dotter samtalade. Orden följde på hvarandra utan hast; detta var ju endast inlednin-

gen till en längre tids samlif. Man talade om likgiltiga ting. Ingen af dem berörde något af det, som låg dem närmast om hjärtat; de började känna det som om kylan från de föregående möttena ännu alltjämt fanns kvar.

Mest rörde sig samtalet kring Norrbyholm och dess invånare; här möttes deras känslor i den gemensamma sorgen öfver moderns och mormoderns död. Maria medförde många hälsningar från Nils Wiede och hans unga maka och från tant Sofie, som icke trufdes så väl på Norrbyholm efter gamla grefvinnans död. Den unga var själf en praktisk och verksamhetslysten husfru, och tant Sofie kände sig därför helt öfverflödig. Hon var så van att härska ensam och enväldigt öfver sitt område, att hon icke kunde fördraga någon annan vid sin sida, äfven om det var själfva husfrun.

Vägen vek af mot vänster och vagnen körde fram ur skogen; därefter låg insjöns vatten, krusadt af vinden, med tusentals små hoppande vågor, hvilka alla tycktes ha uppfångat hvar sin purpur-droppe från den dalande solen. Själftva solnedgången såg man icke; den var dold af skogarne. Men dess röda ljus bröts i en annan sjö många mil borta i väster, studsade därifrån åter upp på himmelen och färgade ett par hvita ullmoln röda

som om de dränkts i blod, speglades åter i den nya sjön och purprade dess vågor.

Borta på andra stranden sågos tegelmurarna och de stolta tornen af Aspinge slott, aftecknade mot fonden af den mörka furuskogen. Samtalet gled så småningom dit öfver; Maria frågade efter den gamle baronen.

Gubben var sig lik, tyvärr; han hade sina drinkare-perioder, nu som förr, då han stängde sig inne på sitt rum, drog sig undan som ett sjukt djur och drack, drack, drack. Dessemellan kunde han vara beskedlig, riktigt en rar gammal gubbe med hvitt hår och hvitt skägg; men hans näsa började att bli märkbart blå.

Under sina ljusa mellanstunder gladde han sig åt det sätt, på hvilket sonen skötte gården. Den unge baronen sades vara en mycket duktig landtbrukare, och allting hvilade nu i hans händer. Gubben hade blifvit så van att vara en nolla, medan friherrinnan lefde, att han sedermera icke kunnat finna sig i någon annan roll. Nu var det barnen, som öfvertagit förmyndarskapet. Nu som förr låser man in sina spritvaror och nu som förr köper han brännvin i smyg — han kallar det själf för konjak, men det är den rena finkeln. Han har sin pension och den omsätter han samvets-

grant i spirituosa; det är Kongl. Maj:t och kronan som består hans rus. Han har instruerat sonen, att denne aldrig skall ge honom ett öre. Men ibland, när han hvarken har pengar eller brännvin och alkoholbegäret — »Saulsandan», säger han själf, en smula patetiskt — kommer öfver honom, då går han till sonen och ber att få låna så och så många kronor till den eller den dagen. Han får alltid pengarne och han återbetalar dem punktligt, när han får sitt kvartal; han betraktar det som om han lånt af en tredje person — icke af sig själf eller sin son utan af gårdens kassa. —

När vagnen körde upp till villan stod Alfred Johnson på trappan och höll sin lilla parffel vid handen. »Go'da', go'da', go'da'!» ropade den lille, viftande med sin mössa i luften. Och nu var det som om modern glömt allting annat, icke tänkt på, icke sett någonting annat än de två däruppe. Hennes ögon glänste så varmt, när de vändes emot gruppen på trappan; mannens och barnets ögon svarade; alla dessa sex blickar möttes och smekte hvarandra långt innan vagnen stannat. För första gången i sitt lif kunde Maria se detta, utan att känna det som om allt hvad modern gaf vore taget från henne själf. Nu hade hon endast en svag förnimmelse af att hon stod utanför den

trollkrets, inom hvilken dessa tre dvaldes; men hon kände icke längre någon bitterhet därvid.

Långt utåt natten sutto de ännu på verandan. Samtalet hade afstannat och tystnaden insvepte dem, lätt och genomskinlig som skymningen själf. Månen stod högt på himlahalvfvet, liten och rund, och från denna nattens sol duggade det silfverstoff öfver den svarta, blanka ytan af insjön, hvars vågor somnat in. Men från andra stranden hördes plötsligt en skroflig röst bryta fram ur stillheten, ropande: »båt! båt! båt!» med en ton så jämmerfull och oartikulerad som om en drucken sjöman kämpat för lifvet därute. — Maria for upp, förskrämd:

»Någon ropar därutifrån!» sade hon. »Någon är i nöd!»

Men styffadern sträckte helt lugnt sin arm emot henne och tog hennes hand i sin:

»Blif inte rädd, det är bara bergufven i Aspingeskogarne.»

Hon kände sig tacksam därför, att han icke skrattat åt henne. Hon hade en förnimmelse af, att hennes ytterliga förskräckelse borde ha förefallit löjlig, och vid sådana tillfällen, då hon var skälfvande ömtålig för minsta ljud, kunde ett skratt ofta förefalla henne så hjärtlost och kallt. Nu

förstod hon, att han velat lugna henne genom sitt handtag och fick ett intryck af finkänslighet och godhet, som värmdes hennes hjärta. Och återigen bredde sig en välgörande känsla af lugn och ro öfver henne — som om hon under alla dessa år irrat hemlös omkring i världen och först nu kunde få hvila riktigt ut.

Så gingo de första dagarne, och Maria trufdes i sitt hem. Hon kände sig i harmoni med sitt hemlands natur och njöt som en vederkvickelse stillheten i dessa tysta skogar, dit intet buller från världen därutanför nådde hennes öron. Hon tyckte sig just vara skapad för att lefva i en sådan aflägsen vrå; hon gick och bar på ett innerligt välbehag.

Denna förnimmelse, oartikulerad och fin som den var, gömde kanske redan inom sig det första svaga lifstecknet af hennes hjärtas längtan, och var själf en af de fina trådar som hennes väsen sträckte ut för att slå rot i den jord, där hennes lif skulle blomma.

Rundt omkring på vägar och stigar, mellan hvita stammar och gröna buskar såg man hennes ljusa sommarhatt skymta fram. Än gick hon med sin mors arm i sin, än såg man vid hennes sida styffaderns höga, ranka figur; än ledde hon vid

handen sin lilla halfbror, Johan, som hon redan började hålla af så smått. Detta var också ett af de nya skott, som hennes känslor skjutit här hemma: ute i den stora världen, där det var kallt och där hon frös, hade hon hittills aldrig varit så mycket kvinna, att hon känt någonting för de barn, som förts i hennes väg.

Sin väninna på andra sidan sjön hade hon däremot alldeles glömt under dessa första dagar, fastän hon borde ha vetat, att denna lifliga själ skulle lida formliga kval af längtan efter att se henne. Det var slutligen modern som påminde: »Du får väl fara till Aspinge nu snart?» — Och som hästarne voro lediga just den eftermiddagen, blef det spändt för och Maria reste. —

Vagnen stannade utanför trappan i slottets port. Af mamsell Andersson fick Maria veta, att Gerda fanns på sitt rum, och hon skyndade själf ditupp. Hon kände vägen: uppför trapporna och rakt fram genom korridoren. Hon knackade på dörren, men hörde intet lifstecken därinifrån; då öppnade hon dörren och steg in objuden.

Gerda låg och sof på sin soffa — en otroligt lång ärevördig och obekväm möbel med förgyllda fötter. Det syntes på ställningen att hon somnat med ens, helt och hållet oförberedd. Maria stod

ett ögonblick och betraktade henne småleende; därpå böjde hon sig ner och kysste henne. — Hon for upp, gnuggade sig i ögonen, slog armarna kring Marias hals:

»Mia, Mia! Å hvad jag är glad! Tack för det du kom! Tack!» — Hon reste sig upp. — »Men du kan tro att jag har hatat dig i förgår och i går och i dag, för det du inte hördes af! Hur kunde du också låta hela tre dar gå utan att göra min af — —»

»Jag kom inte att tänka på det!»

»Nej, visst! Naturligtvis! Men jag 'kom att tänka på det' ska' du tro. Jag har inte gjort annat än tänkt på det; och inte har jag sofvit i natt — därför finner du mig nu så här! Jag var så förbittrad på dig, så du kan inte tro det! Det kokte i mig — och jag somnade först framåt morgon- sidan, men hade inte sofvit en timme förrän en sparf kommer flaxande inom fönstret och väcker mig. — — Men berätta, berätta nu —» afbröt hon sig själf och riktade ett par förväntningsfulla ögon på Maria. »Du har väl upplefvat en hel del därute i stora världen? Nå? Jag får kanske påminna Mia om, att Mia lofvat mig sitt förtroende *i allt*. Och du har ju nästan ingenting skrivit! — — Har Mia varit kär?»

Gerdas ögon fingo ett glupskt uttryck och frågan föll ner tung och oväntad som en projektil, utslungad af hennes plötsligen exploderande nyfikenhet. Maria skrattade:

»Nej, jag har verkligen ingenting i den vägen att berätta. Jag förblir min gamla kärlek trogen — du minns att en nunnas lif, i sida hvita kläder, begrafven i ett stilla kloster med hvita murar, var min framtidsdröm.»

»Ja, men det där var ju barnsligheter och dem borde Mia ha vuxit ifrån nu!»

»Barnsligheter,» sade Maria drömmande, »åja, på sätt och vis. Det kan ju aldrig förverkligas... Seså, sätt dig nu som i gamla tider» — Maria kröp själf upp i soffan och lutade sitt hufvud emot Gerdas skuldra — »och låt mig hvila hos dig. Om du visste hur ofta jag längtat efter detta, därute! Det är så kallt därute — hu! Jag fryser alltid. Ingenting kan värma mig... Jag menar, att jag aldrig kan bli varm så ända in i hjärteroten, som jag inbillar mig, att ni andre kunna värmas. Det är bara någonting yttre — skönhet och sådant — som för ett ögonblick... Ja, men i mitt inre förefaller jag mig själf nästan oberörd! Och alla människor tro, att jag är kall, och kanske är jag det, men jag vet inte ändå — — det förefaller

mig ofta som om det inte vore så, egentligen. Det finns bestämdt någonting inom mig, som längtar efter att få smälta och som skulle tina upp, om bara lifvet gaf solsken nog. Men det har lifvet hittills aldrig gett!»

Gerda tryckte det ljusa hufvudet in till sitt bröst och smekte det med sin hand:

»Nu känner jag igen min egen Mia, min brådmogna, reflexionssjuka barnunge; och nu är det bäst, jag får bli din mamma igen. Ja — nu har jag dig här och nu släpper jag dig inte! Gör dig inga illusioner, tro inte att du får vistas mycket på Granudden! I kväll kan du få resa hem, eftersom man troligen väntar dig, men i morgon kommer jag själf och bortför dig — roende öfver sjön kommer jag, som en sjöröfvare, förstår du! Min snälla bror är roddare på mitt vikingaskepp — och sedan vi tagit dig slipper du inte lätt från Aspinge. En och annan gång får du väl fara öfver till de dina, under bevakning, men så föres du tillbaka igen hit till ditt fängelse — och vet du hvad? i sommar *ska'* du lära dig att rida, nu hjälper det inte att du försöker komma undan! Jag fick till julklapp en ny sadel — utmärkt fin! — och jag har aldrig själf begagnat den, bara därför att jag tänkte *du* skulle inviga den. Du kan

inte tro, hvad min snälla bror är skicklig ryttare — och hvad han undervisar bra. Nå — ger du dig?» —

En stund senare knackade det på dörren och Casimir trädde in. Han bugade sig förläget rodande:

»Jag visste inte —»

Maria räckte honom sin hand. Han mottog den så som en konfirmand i kyrkan mottager en psalmbok af sin själasörjare; hans ögon, hans min, hela hans personlighet uttryckte den mest vörd-
alv
nadsfulla uppmärksamhet.

»Jag har skaffat dig en elev, Kisemir! Kan du gissa hvem?»

Unge baronen betraktade sin syster med en frågande blick:

»Nej.»

»Fröken Lindenow!»

»Ja, jag vet inte . . .»

Han ämnade säga någonting blygsamt, men tanken trasslade in sig i orden, och Gerda måste som vanligt hjälpa honom ur förlägenheten:

»Du vet inte hvad det skulle vara, som du kan lära fröken Lindenow! Jag förstår din förvåning, men det är inte heller frågan om boklärdom. Det är ridning.»

Han bugade ännu och upprepade, medan han såg på Maria, alltjämt med samma frågande blick:

»Ja, jag vet inte — —.» Längre hann han icke heller nu, innan Gerda afbröt:

»Du vet inte om du *törs* erbjuda dig?»

Han nickade till bevis på, att hon tolkat hans mening; och hon tillade småleende:

»Blygsamhet skadar aldrig; men erbjud dig du, i alla fall. Antagen blir du troligen, icke för din egen förtjänsts eller värdighets skull, utan helt och hållet på min rekommendation.»

De skrattade alla, och denna ordvändning blef sedermera under sommarens lopp alltid föremål för samma munterhet, då den brukades i ett slags frimurarspråk emellan de tre. —

Gerda hade verkligen vetat disponera sin väninnas tid så, att Maria kom att tillbringa mesta delen af denna sommar på Aspinge och minsta delen i sitt hem. Öfver sjön var det knappast en timmes tur från Aspinge till Granudden; och så snart Maria dröjt borta mer än en dag, gjorde alltid sjöröfvar-snipan, rodd af unge baronen och styrd af Gerda, ett strandhugg nedanför den hyita villan, och flyktingen uppsnappades.

Flyktingen var aldrig helt ovillig att låta sig fånga. Maria var känslig för all värme, och den

värme, som strömmade henne till mötes från dessa två, hade snart nog upptinat hennes frusna hjärta. Förtroligheten emellan Maria och Gerda tilltog för hvarje dag. De voro ständigt i hvarandras sällskap, och Gerda försäkrade ofta — med den nyans af lidelse, som skymtade fram vid alla utbrott af hennes känsla — att hon nu icke kunde undvara Mia en enda timme. — När man såg dem tillsammans, dessa två: den spensliga blondinen med det blida anletet och den ståtliga mörka skönheten med det högdragna uttrycket kring munnen och den skarpa fågelprofilen, kunde man icke gärna tro, att den af de båda, som styrde, var den blida dufvan och icke den stolta kungsfågeln!

Dock syntes de två fåglarne icke ofta i hvarandras sällskap utan att en tredje, en roffågel också han, kretsade om i deras närhet. Det föll sig från början helt naturligt, sådant förhållandet emellan syskonen var, att Casimir Du Camp, nu som för tre år sedan, skulle få en liten plats med i vänskapsförbundet. Nu som förr nöjde han sig med den plats han fick: som pudel, och han följde dem öfverallt med en hunds trohet. Han var aldrig i vägen; men han var med öfverallt. Han generade aldrig de två väninnorna, vare sig nu detta berodde på hans egen instinkt eller på systemens

goda ledning, som han blindt underkastade sig; men det kändes ofta helt tryggt att veta honom vara så nära. — Han talade icke många ord; han visste med sig, att konversation icke var hans starka sida. För öfrigt hade han ju ingenting att säga denna begåfvade och kloka unga dam, som själfva hans begåfvade och kloka syster beundrade, och som dessutom kom direkt från den stora världen. Han hade de mest vidunderliga och förvirrade begrepp om den stora världen; och hon, som kom direkt därutifrån, visste och förstod så mycket, som han själf icke hade någon aning om. Därför vågade han sig icke någonsin i samtal med henne, på egen hand. Men det behöfdes icke heller, ty Gerda var alltid närvarande som en skyddsängel åt hans klena intelligens, och ledde allt till det bästa.

Maria vande sig också snart vid denna stumma slaf. Omärkligt gled han in i hennes dagliga lif och tog en plats där utan att hon visste det. Med den säkra instinkt, som en djup känsla så ofta ingifver, gissade han alla Marias önskningsar och uppfyllde dem innan hon ens hunnit uttala dem. Han var alltid till hands, och han insvepte henne i en atmosfär af små alldagliga uppmärksamheter, därför saknade hon honom när han någon gång

var borta. Fjäskande eller påflugen blef han aldrig, och hans tjänstvillighet — som kunde sträcka sig till de obetydligaste småsaker — bevarade alltid ett sken af ridderligt galanteri, som gjorde, att han icke drogs ner till domestikens nivå. Han var endast, nu som alltid, en inkarnation af vördnadsfull, grannlaga ridderlighet. — När Maria sedermera i lifvet sökte dana sig en bild af Casimir Du Camp, sådan han varit under denna sommar, då han vann hennes hjärta och hand, såg hon honom alltid i den gröna jägardräkten, som framhäfde hans ungdomligt smidiga figur, halft framåtböjd och med ögonen riktade på henne själf, liksom lyssnande. Det var som om han ständigt gått och lyssnat efter en önskan uttalad af henne. — Ögonens uttryck föreföll henne ofta drömmande och melankoliskt. —

Men det fanns tillfällen, då den stumma ödmjukheten föll af honom och då han, som följd däraf, visade sig ännu mera till sin fördel. Han var hurtig, han var stark och han var god, och hvar gång hon märkte någon af dessa egenskaper hos honom, fann hon honom vacker. Det var alltid endast glimtvis dessa sidor af hans väsen trädde fram, och de gjorde därför ett så mycket starkare intryck. De satte Marias fantasi i rörelse;

*Hand out
gigantisk
ultraviolet*

als

det var som om hon sett en dräkt af rödt siden och guld skymta fram under vecken af en tiggares kappa.

Han undervisade henne i konsten att sitta till häst. Genom sin orubbliga trygghet lyckades han öfvervinna den ängslan, hon kände i början; och under hans och Gerdas ledning utbildade sig Maria så småningom till en icke alltför skicklig rytta-
rinna. Hvarje dag, som Maria tillbringade på Aspinge, gjorde de små utflykter till häst i hvar-
andras sällskap, och alltid var det riddar Casimir som själf ledde fram stolts jungfruns gångare. För att komma upp i sadeln måste hon stiga med sin fot på hans hand, som han höll ut i luften till trappsteg åt henne. — Ofta hade hon tillfälle att beundra hans skicklighet som ryttare och den elegans, med hvilken han satt till häst. —

En julimorgon vaknade Maria tidigare än vanligt i sin bädd på Aspinge. Hon gick bort och öppnade fönstret; när hon såg, hur strålande vädret var, klädde hon sig och gick in för att väcka Gerda. De kommo öfverens om att taga en promenad till fots genom parken för att riktigt kunna njuta den tidiga timmens friskhet.

Klockan var icke mer än sex; och det såg ut som om hela slottet sofvit. Endast från köstrakten hördes någon rörelse.

De gingo öfver bron, rakt genom trädgården och parken. På andra sidan furuskogen fanns öppen mark; dit styrde de sina steg, och de aflägsnade sig ett godt stycke utåt fältet. Till sist sågo de borta på ett svedjeland en skara arbetare församlade. De bröto sten och sysslade just med en riktig koloss, som de förgäfves sökte få upp ur jorden. De ansträngde sig af alla krafter, spände sina muskler under sång; men det stora blocket trotsade alla ansträngningar.

Unge baronen hade stått en stund och sett på; nu kastade han af sig rocken med en hurtig rörelse och grep fast i en stång. Alla de andra förnyade sina ansträngningar; men Maria såg endast en enda smidig figur spanna och böja sig; och nu släppte stenen sitt tag i jorden.

»Bravo!» ropade Gerda. Maria rodnade blott, hon visste icke hvarför, men hon kände en häftig hjärtklappning. De hade båda fått ett intryck af, att han ensam lyft hela stenen.

Då han hörde sin systers röst, vände han sig om, ännu blossande röd i ansiktet, och krånglade rocken på sig med en tafatt rörelse. Och så skyndade han fram för att hälsa, och så intog han sin vanliga plats, tyst som alltid och med samma uttryck i ögonen som det alltid fanns i dem, då

de riktades emot Maria — de tycktes alltid vilja säga henne, att han var helt och hållet till hennes disposition. Maria förnam i dag ett särskildt välbehag därvid, det välbehag som en kvinna alltid känner i medvetandet af, att hon är en stark mans härskarinna, kan leda honom med sitt finger, inspirera hans handlingar och bruka hans krafter. — Det kan gälla kroppens styrka och det kan gälla själens; men ju starkare den kraft är, som en kvinna anar hos en man, dess större är njutningen, välbehaget att veta sig älskad af denne man. —

När Maria på aftonen kom hem till Granudden, fann modern ett uttryck i hennes ansikte, som aldrig ens glimtvis funnits där förr. Djupt inne i de blåa ögonen satt det. Det var icke lyckans direkta ljus; detta var ännu helt beslöjadt, blott en aning om lycka, ett ljus bakom en gardin. Men ljuset lyste i många dagar.

Och så småningom tyckte sig modern finna, att Maria nu icke längre såg på sin styffar med samma ögon som förr. Förr fingo de alltid ett egendomligt skyggt uttryck, när de vändes emot honom eller mötte hans; nu var uttrycket förändradt: det fanns intresse och det fanns tacksamhet i blicken. Hon misstog sig icke: Maria kände verkligen ett helt nyvakadt intresse för denne

man; hon kände sig tacksam emot honom, därför att han genom sin kärlek under alla dessa år spridt ljus och värme öfver moderns lif. — Det var som hade hon aldrig förr kunnat fatta hvad detta var.

Att hon kunde det nu, stod säkert i samband med denna andra underbara förnimmelse. Det var som om hennes blod undergått en svag temperaturförändring, eller det var som om en nästan omärkligt varm fläkt andats in öfver hennes hjärta och för första gång framkallat den skälfnings, som aningen om kärlekens lycka framkallar i en jungfrus bröst, då hennes kvinnliga natur håller på att vakna upp till medvetet lif.

Under dessa sista år därute i världsstaden hade hon ju till sin yttre företeelse redan varit en fullvuxen kvinna, och mer än en ung man, den hon mött på sin väg, hade sändt henne blickar, som hon icke förstått; ty det fanns ingenting inom henne själf, som svarade. — Hon var vacker; man sade, att hon var rik, och hon bar ett förnämt namn. Hon hade haft tillträde till de skandinaviska kretsarne i Paris, och hon hade träffat mer än en ung man, som representerade blomman af sitt lands ungdom. Också hade hon, särskildt af en bland dem, med hvilken hon kunnat umgås på förtroligare fot, därför att han var af

samma släkt och bar samma namn som hon, mottagit många andens väckelser. Men hennes känslolif hade ingen förmått väcka — ty tiden var ännu icke för handen.

Det var som om den kris, hon genomgått som barn, för många år gjort hennes hjärta stumt. I sitt stilla sinne hade hon gått och burit på en obestämd ångest för lifvet; det var därför hon blickat ut emot det med dessa tungsinta ögon, i hvilka det icke fanns en skymt af den nyfikenhet, man eljes alltid finner hos unga flickor i utvecklingsåren — ögonen med det smärtsamt sjäfulla uttrycket, som icke förändrades, när munnen log.

Nu var uttrycket förändradt. Betydde detta, att hennes sofvande hjärta var väckt? Och i så fall: af hvem? — Så frågade modern sig själf i tysthet. Men svaret vågade hon knappast ge sig själf, ty det enda möjliga svaret var: Af Casimir Du Camp.

»Ja, ja,» sade hennes make, till hvilken hon slutligen anförtrodde sig, »kärlekens vägar äro outransakliga. Ho vet!»

Men hon kunde icke tro det. Och fastän hon visste, att hon själf icke skulle ha ett ord att säga, om hennes dotter verkligen gjort sitt val, kunde hon icke hindra sin moderskänsla från att

uppresa sig gent emot utsikten till en förening mellan hennes barn och den unge baron Du Camp. Hon hade alldeles ingenting emot honom, hon ansåg honom blott för en af de unga män, af hvilka det går tretton på dussinet, men såsom sådan ovärdig att bli Marias make.

Hon resonnerade kallt: Denne unge ädling hade icke en enda af de egenskaper, hvilka hon måste förutsätta hos den man, som skulle kunna göra Maria lycklig. Han var i allt en kontrast till henne; de voro icke skapade af samma lera, de två.

Hon såg dem båda i inbillningen: Maria själf full och fin och vek, med en brinnande kärlek till allt som var skönt i lifvet; med ett väsen så ömtåligt, och ett sinne så känsligt, att ett enda ovarsamt andetag kunde fördunkla det. — Och så han! Det sista skottet af en släkt i fysisk dekadans, utan spår af den ursprungliga kraft, hvarmed stamfadern en gång vann sin friherrekrona och sitt guld; en landjunkare utan intresse för andliga ting, en själ-plebej utan skönhetskänsla — — och som slutligen af fadern ärft disposition för *dyrkamper*

Här hejdade hon sig alltid; hon visste icke hvarför. Djupt i hennes sinne skimrade det fram en sanning, hvilken dock aldrig fick form; men

den blef liggande därnere på själens botten, och det var som om den spridt en smula ljus ändå — som en aning eller som någonting, man vet, fastän man icke kan uttala det. — Och liksom denna oklara sanning från början framkommit som svar på ett hvarför, så alstrade den nu själf en ny fråga, som fick ett lika dunkelt svar. —

Man vet ju icke dagen, när den första knoppen slår ut på det unga träd, som aldrig blommat, och man vet ju icke stunden, då den första kärleken vaknar i en jungfrus bröst. Den stunden kommer tidigare för den ena kvinnan, än för den andra; tidigt för de mörka döttrarna af Söderns sol, sent för de blonda barnen af den långa vintern.

Maria Lindenow hade lefvat nära hälften af sitt lif i sydligare nejder; men hon hängde fast vid sitt fosterland med alla sitt väsens rötter. Som hennes hår var silkesfint och ljust och hennes ögon blå, så bar ock känslolifvet tydliga spår af nordiskt ursprung; det var som det land, i hvilket hon blifvit född, till hvilket våren kommer sent och sommaren sent, men som till gengäld har en sommar då solen aldrig går ned, en sommar så skön som intet annat land på jorden.



TITANIA

EN KÄRLEKSSAGA

AF

AXEL LUNDEGÅRD.

II.



STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

STOCKHOLM.

ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1892.

V.

Det led h n mot slutet af september.

Eftersommaren hade varit en serie af klara dagar. S den var redan väl inbergad, och de gula stubb krarne lyste i solen. Björkarna rundtom den hvita villan hade för länge sedan förlorat sin ungdomliga friskhet, men i rabatten utanför verandan hade tobaksplantorna och majsst nden skjutit alnsh gt upp i luften. Astrar och dahlier blommade.

Maria satt på tr dg rdssoffan under den stora linden och läste, men tankarne voro icke med i det hon läste; tankarne, som flugit ut till fjärran blånande rymder, vaggades i v llukter och summo i solljus. Det var icke det solljus och icke den vällukt, man förnimmer med de yttre sinnena, fast ljuset kom från solen och dofterna från resed s ngen; men förnimmelserna hade blifvit förfinade,

idealiserade genom att öfverföras till de blå rymder, där hennes tankar dvaldes.

Allt var tyst omkring henne; det hördes icke ett ljud och det rörde sig icke en fläkt. Men just denna djupa tystnad skrämde henne till sist upp ur dvalan, tvang henne att lyfta sina ögon och se:

Sjön låg blank som en silfverbricka, och himmelens hvita strömoln speglade sig däri alldeles som i sommarens dagar; men luften hade blifvit en enda nyans mera kylig och klar. — Medan hon satt och stirrade ditut, varseblef hon en välbekant snipa, som sköt fram bakom en af holmarne. Hon reste sig hastigt och skyggade ögonen med handen — men såg icke mer än en enda människa i båten. Det var Gerda själf, som rodde.

Hon kastade boken och började springa ner emot båtbyggn, utan handskar och utan hatt; det ljusa fina håret fladdrade och brann i solskenet. Hon stannade och viftade med näsduken, som hade hon haft någon lönlig förhoppning om, att en människa skulle resa sig från båtens botten och besvara hennes hälsning; Gerda, som satt och rodde, med ryggen vänd emot henne, kunde icke se den.

Maria kände en underlig beklämning; hjärtslagen blefvo häftigare och häftigare. Hon skulle

velat ropa, men det var som om ropet skulle ha fastnat i strupen utan att nå fram. Hon kunde endast vifta med näsduken, mekaniskt, upp och ned; men oron inom henne blef starkare och starkare och till sist bredde den sig ut öfver själen som en tryckande ångest — hon visste icke för hvad.

Hvem vet hvaraf dessa sjäslifvets oförklarliga skiftningar komma. Som de fasta kropparnes molekyler krympa samman och vidga sig vid luftens temperaturförändringar, så krymper ock själen samman, eller vidgar sig, påverkad af orsaker, dem vi icke känna; och som dimmor stiga öfver ängen, när sommardagens hetta förbytes i nattens svalka, så stiga underliga stämningar upp från det omedvetnas djup, när skymning faller öfver själen; och vi gripas af en orimlig, oförklarlig ångest, lik den, vi kände som barn, när vi med skygga, hastiga steg passerade en kyrkogård vid nattens inbrott. — Kanske vandrar också vår omedvetna förnimmelse i sådana ögonblick öfver minnets kyrkogård, där alla vårt lifs sorger och förhoppningar ligga begrafna, och den ångest, som griper oss, har kanske ock sin grund i fruktan för det stora obekanta, det, som ligger på andra sidan nuet. Det stora obekanta är ju icke blott döden, utan också lifvet; och lifvet såväl som döden kan fylla oss med

hemska aningar. Det är som om en stor kall hand lade sig öfver själen; icke dödens — livvets hand. —

Många år efteråt erinrade Maria sig ännu den kyla, som i detta ögonblick genomträngde hennes själ, lik en aning om, att hennes lifs öde nu skulle afgöras.

När Gerda vände sig om för att se efter kursen, varseblef hon Maria på bryggan; hon reste sig upp i båten och förde sin hand till munnen som en ropare:

»Jag kommer för att enlevera Mia?»

Maria svarade icke; men hon stod kvar i solskenet, viftande och nickande. Gerda satte sig åter ned på toften och rodde så att vattnet brusade kring bogen. — Hon sprang upp på bryggan, omfamnade och kysste Maria, lyfte henne sedan på lek ett par tum från marken och släpade henne hän emot båten:

»Nu tar jag Mia som hon går och står!»

Marias ångest var som bortblåst från det ögonblick, då Gerda lagt sin arm kring hennes lif. Hon kände sig helt glad och munter och hon besvarade varmt sin väninnas smekningar.

»Jättemö! Du måtte väl tillåta, att jag får ta hatt och kappa med mig?»

»Inte behöfver Mia hatt och inte behöfver Mia kapp! Jag skall svepa in henne, när hon kommer i båten, i en stor, mjuk schal, så att bara en liten nästipp sticker fram.»

»Ja, men jag *vill* inte följa med strax. Jättedottern får lof att vara artig först en stund — sällskapa med Mias mamma och pussa hennes lille bror.»

Mia dref sin vilja igenom, nu som alltid; och arm i arm gingo de upp emot villan.

Jättemön var fångad och blef kvarhållen. Timme följde på timme, Gerda sökte förgäfvets, gång på gång, att få Maria med sig; det slutade alltid så, att hon själf dukade under för alla familjemedlemmarnes förenade älskvärdhet. Den unge sjuåringen, Johan, utmärkte sig särskildt i detta fall, och Alfred Johnson konstaterade med fadersglädje, att Gerda var mycket känslig för den lilles uppmärksamhet.

Efter middagen kom ett ridande bud från Aspinge. Casimir hade blifvit orolig och sändt ut denna kunskapare för att få veta, om Gerda lyckligen anländt till Granudden. — Kunskaparen fick en kopp kaffe, en sup och en smörgås samt återvände med det beskedet, att fröken kommit välbehållen i land.

»Och hälsa att fröken stannar här till kväll,» ropade Maria just som betjäntpojken högg sporrarne i hästen. Han nickade, hästen satte af, och ryttaren hörde icke Gerdas vanmäktiga protester.

Det blef naturligtvis så, som Maria bestämt. Gerda stannade till kvällen. Men det kom någonting oroligt, feberaktigt, nervöst i hennes väsen, som Maria icke förstod. Gerda Du Camp, jättekvinnan, nervös! Det var otroligt, men det var så i alla fall. — Och på samma gång kom det en undfallenhet i hennes sätt, en smidighet, som nästan gränsade till inställsamhet, och Maria märkte att Gerda, så ofta hon trodde sig kunna göra det obemärkt, såg på henne med ett underligt uttryck i ögonen — men undvek hennes blick.

Det blef helt skunt innan de voro färdiga att begifva sig af. Maria hade lofvat att följa Gerda till Aspinge redan samma kväll, och jättemön höll strängt på detta löfte. Hon vågade icke ro ensam öfver sjön. — Doktorn erbjöd sitt ekipage, för den händelse hon skulle vilja resa landvägen hem, men detta afböjde hon lika bestämdt. Hon kände farleden så väl, och fick hon blott Mia med sig i båten, skulle hon alldeles icke vara rädd.

Snipan sköt ut från land. Gerda skötte ensam båda årorna. »Mia ska' styra och låta jättekvinnan ro!» sade hon.

Mia intog sin plats vid rodret och, med foten stödd mot toften, rodde Gerda så, att det sorlade kring bogen. Det var någonting brådskande i årslagen, någonting feberaktigt i ansträngningen; det var som rodde hon så förtvifladt för att återvinna en förlorad, dyrbar tid.

»Jättedottern rör som gällde det lifvet,» sade Maria. — Hon fick intet svar.

Hon teg en stund, satt och blickade drömmande ut öfver insjöns mörka spegel. Hvita dimmor började stiga öfver vattnet. »Nu kommer spökena,» sade hon. »Är jättemön rädd?»

»Ånej.» — Nu hvilade hon äntligen på årorna ett enda ögonblick. — »Men jag har ondt samvete.» Och hon tog i med förnyad kraft.

»Hvarför har du det då?»

»För det — min snälla bror — fått vara ensam — hemma — hela dagen. Och jag — hade lofvat...» Hon tog ett kraftigt årtag mellan hvart annat eller hvart tredje ord.

»Att komma tillbaka snart?»

Gerda nickade.

»Med dig,» tillade hon.

Så blef det tyst. Det hördes intet annat ljud än årornas plaskande och vattnets knotande mummel, när snipan trängde sig fram genom dess yta.

De passerade den sista holmen, och slottet stod plötsligt för Marias ögon, högt och dystert. På längre afstånd och vid full dager föreföll det nästan som ett leksakshus, krympte det ihop till ett intet i den omgifvande naturen; men nu då Maria såg det helt plötsligt dyka upp ur mörkret, gaf det ett intryck af skrämmande storhet.

Ett enda ljus lyste från de fönster, som vette mot sjön. Dess reflex stod som en upp och ned vänd kägla i det mörka, blanka vattnet.

»Hallå!» hördes en röst från stranden. »Är det Gerda?»

Maria skälfde vid ljudet af denna röst. Den föreföll henne så ensam och så sorgsen, så, som den steg fram ur skymningen och skogen. Den kom nervsträngar att dallra inom henne, om hvilkas tillvaro hon ingenting vetat förr än nu. Den väckte ett gråtmildt medlidande och kom hennes ögon att tåras, men dess tonfall var en smekning, mot hvilken alla sinnen sträckte sig. Hon tänkte icke på honom, som ropat, det var som om den konkreta personligheten icke existerat — men den ensamma rösten, som steg fram ur skymningen

och skogen, blef för hennes inbillning till en sång om saknad och längtan, som grep henne djupt och som föreföll henne så outsägligt, så vemodigt skön. — Hon höll andan och lyssnade inåt mörkret, om hon icke skulle förnimma blott ett enda ord ännu. Då hördes utifrån ett genomträngande skri, som af en människa i nöd. Det slog henne med en plötslig skräck, som dock snart försvann, lämnande efter sig en ängslande beklämning och ett dunkelt medlidande, som väckte alla kvinnliga instinkter att omhulda, hjälpa, stödja.

*Stachurs
hand inbill
fick sig
nöt!*

När båten lade till vid bryggan, stod Casimir däruppe; han blottade sitt hufvud, räckte Maria handen och nästan lyfte henne upp, allt med sin vanliga chevalereska artighet, men utan att säga ett ord. Han hjälpte också sin syster upp; därpå sprang han själf i båten för att förtöja den.

»Det blir storm till natten,» sade han. »Lommen skrek.»

»Casimir är ledsen,» hviskade Gerda; och Maria kände sig förunderligt gripen däraf, alldeles som när hon hörde hans röst därute på sjön.

Stämningen var tryckt och blef icke bättre under aftonens lopp. De båda flickorna drogo sig snart tillbaka.

Marias rum, det gästrum som hela sommaren stått till hennes disposition, färdigt att mottaga henne när helst hon än anlände, låg i andra våningen, mot öster, skildt från Gerdas rum som vette mot norr, genom själfva »det förseglade rummet». Utsikten var vacker; den omfattade icke hela sjön utan blott den inskjutande viken; men på dess andra strand såg man den skogbevuxna sluttningen, som långsamt sänkte sig ned mot stranden. Öfver dess taggiga silhouett höjde sig månen stor och blank.

Gerda hade följt Maria in i rummet, men stannade icke kvar som vanligt. Detta var eljes den stund, som de båda älskade mest af alla tider på dygnet. I dess skymning trufdes förtroligheten och frodades munterheten; också hade de tjocka väggarna i detta rum just under dessa gräns-timmar mellan natt och dag återkastat månet högljudt och friskt utbrott af munterhet, och de tunga gardinerna hade i sina veck uppfångat månet hemlighetsfullt, hviskadt förtroende. — Men denna afton föreföll Gerda trött, eller nedslagen, eller både trött och nedslagen. Hon tog strax godnatt.

Maria började afkläda sig, mekaniskt som i sömnen. Hon kände sig så underligt matt; hennes hufvud var tomt, och alla tankar borta. Hon

iförde sig nattdräkten och kammade sitt hår; så gick hon fram till det ena fönstret, öppnade det och satte sig på en stol i den djupa fönstersmygen, med hufvudet stödt mot handen.

Vikens vatten glittrade och glänste, glittrade hvitt där månreflexen föll, glänste svart där den mörka skogen speglades. Det var som om det ljusa och det mörka därefter legat i strid; det var en idelig darrande växling, en månskenets ebb och flod, ty det hade börjat fläktas smått och insjöns vatten hade kommit i rörelse.

Men ännu var vinden helt svag och lätt. Den kom från söder och förde med sig en doft af kåda och barr. Allt hvad skogen andats ut under dagens hetta och som stått och tätat mellan stammarne, fördes nu bort af den lätta brisen och kastades ut öfver sjön, där det så småningom blandades med sötvattnets kvalmigt-instängda luft. Men dessförinnan hade några friska fläktar strukit in genom det öppna fönstret till Maria, som insöp dem med fulla lungor.

Hon satt och stirrade ut, och det var som om naturen betraktat henne med ett sorgmodigt öga. Hon kunde icke frigöra sig från det magnetiska inflytandet af denna allvarstunga blick; sakta, oemotståndligt drog den till sig hennes väsen och

fängslade det med sin trolska vilja. Hon hade icke längre någon bestämmande makt öfver sig själf, icke mer än en växt, underkastad naturens lagar. Hon reflekterade icke heller öfver sitt själs-tillstånd, icke mer än tusenskönan tänker på, hvarför den sluter sina kronblad för nattens kyla och öppnar dem för dagens värme och sol. Det var som om en dvala fallit öfver henne, men hon märkte allt hvad som försiggick omkring henne, hörde dörren öppnas bakom sig, hörde steg öfver golvet och visste att det var Gerda som kom; dock vände hon sig icke om.

Då kände hon ett par armar kring sina skuldror, och en varm kind lade sig in till hennes egen, som nattvinden kylt; och hon höjde sin hand till en smekning. Men handen träffade icke Gerdas kind utan tinningen, där den blef liggande några sekunder. Ingen af dem yttrade ett ord.

Slutligen vände Maria sig om emot Gerda. Också hon var klädd i nattdräkt; det svarta håret var upplöst och föll i glänsande kaskader öfver axlarnes hvita linne. Maria såg henne in i ansiktet; halfskymningen gjorde detta ansikte så blekt och ögonens uttryck var så exalteradt, som om hon med möda kufvat en stark sinnesrörelse.

»Har jättedottern inte lagt sig än?»

»Nej. Och inte Mia heller?»

»Nej.»

Åter vände Maria sina blickar utåt; och det glänsande svarta håret flöt samman med det glänsande ljusa.

»Det är så vackert i kväll — härutanför.»

»Tycker Mia om Aspinge?»

»Ja.»

Knappt hade detta ja förklingat förrän tystnaden åter välldes fram, lik en flod af mörker, i hvilken allt lif drunknar.

Gerda reste sig upp och gick några steg af och an på golvet. Hon ville strida mot denna tystnad; men det föreföll så hopplöst som om hon velat ösa läns en ocean af mörker. Hon tog en stol, flyttade den bort i fönstersmygen och satte sig vid Marias sida.

»Vet Mia hvarför jag kom ensam till Granudden i dag?»

»Nej.»

»Därför att jag hade någonting att tala med Mia om — ensam.»

»Hvad var då det?»

»Det var» — Gerda gjorde ett uppehåll och slog ner ögonen — »det var någonting, som Casimir bedt mig fråga dig om.»

Nu stod Marias hjärta stilla — det föreföll henne som om det stannat med ens, likt ett urverk, när fjädern brister. Och återigen var det som om all viljekraft förtunnats inom henne, så att hon icke kunde förklara sina handlingar för sig själf. En ögonblickets impuls dref henne att kasta detta samtal åt sidan, ty hon anade dess syftning, fastän hon icke direkt förstod den.

»Se,» sade hon och pekade mot himmelen, där två mörka moln sväfvade fram. »Lommen spådde rätt; vi få oväder.»

Men Gerda såg icke ditut; hon såg in i sin väninnas ansikte, och när Marias ögon, i hvilka hon sökte svaret på den fråga hon aldrig uttalat, undveko hennes egna, böjde hon sig fram, fattade Marias hand och ville draga henne till sig; men hon satt orubblig kvar och såg ut genom fönstret. Då reste sig Gerda från stolen och, utan att hon rätt visste, hur det gått till, låg hon i nästa sekund på knä framför Maria, med armarne kring hennes lif och ansiktet doldt i hennes sköte.

»Han älskar dig.»

Det lät tonlöst, sorgset, ty sinnesrörelsen hade stämt hennes röst i moll.

Och återigen bröt tystnaden in öfver dem.

Maria satt ännu alltjämt och stirrade ut. Hennes medvetande var borta. Mekaniskt strök hon med sin hand, gång på gång, hän öfver Gerdas hår.

Det spred sig en iskyla genom Gerdas inre, och det var som om kylan strömmat ut från dessa fingerspetsar, hvilka strökos så lätt hän öfver hennes hufvud. Hon kände det som om hennes eget hjärta i detta ögonblick fått ett svidande sår. Stackars Casimir.

Och sorgen steg inom henne och fyllde hennes själ; och så brast hon i gråt. Det blef en paroxysm, som drog igenom henne lik ett rasande oväder, sköflande, uppryckande, vändande upp och ned på allting. När den dragit förbi låg det idel bitterhet och skälfde ofvanpå utmattningens lugn. Då började hon tala:

»Å nej, å nej! Hur kunde jag tro det! För oss blommor minsann ingen lycka...»

Hon höll upp ett ögonblick, fortsatte därpå åter:

»Du känner vår släkts historia — du vet att lyckan inte trifs riktigt inom dehär gamla murarne. Om hon någon gång kommer till oss, är det alltid bara på besök — —

... »Jag hade gått och hoppats — ja — det var nog dumt af mig — och kanske egoistiskt

*detta är
hän till
hän till*

också — för det har aldrig fallit mig in, att du kanske inte skulle *finna* lyckan här — om du också *gaf* lyckan. — Men jag märkte, hur han för hvar dag under denna sommar blef alltmer och mer . . . Ja, man behöfver bara se på hans ögon, när han betraktar dig! — Och ända från den tiden, då vi båda voro i pension, har det varit min kära-
ste dröm. — Ja, för jag håller så mycket af er båda. Han är så snäll och så god — Mia kan aldrig tro, hvad han varit god emot mig — så långt jag kan minnas tillbaka. Han var ju äldre än jag, men vi voro så ensamma — hade bara hvarandra att leka och sällskapa med. Och sedan vi blifvit vuxna» — hon gjorde ett uppehåll och sänkte rösten — »ja, ett sådant lif som vi lefva här, alstrar en alldeles särskild förtrolighet.»

Maria lyssnade, lyssnade blott. Gång på gång strök hon med handen ned öfver Gerdas hår. Hon kände sig insvept i en atmosfär af värme; hvarje ord var en ljum fläkt. Hon var som en blomknopp, när ett vårregn faller öfver dess blad och rötter, allting svällde inom henne, allting växte. Men hon var sig icke mäktig; och fastän hon förstod, att Gerda missuppfattat innebörden af hennes tystnad och den stumma smekningen, kunde hon icke finna ett ord för att säga henne det.

Gerda fortfor:

»Jag har vetat det länge — hela hans sätt är ju förändradt — han är inte lik sig, när han är i Mias närhet. Han är annars duktig och hurtig, inte sådär stum och ödmjuk — men aldrig visar sig en man mindre till sin fördel, än i sällskap med en kvinna, som han älskar, men aldrig tror sig kunna få. Han blir så misslyckad och så otymplig . . .

»Ja, så var det i går kväll; vi hade båda gått och hängt med hufvudena — det var ju två hela dagar som du varit borta den här gången — ja, så kom han in till mig i skymningen. Jag satt vid mitt fönster, alldeles som du nu, och han satte sig hos mig och tog min hand, alldeles som jag nu håller din, och så såg han på mig, bara såg — så här — men i hans blick låg hela bekännelsen.»

Maria vände sig emot Gerda och mötte hennes blick. Aldrig hade hon sett så tydligt som i detta nu, att Gerdas ögon liknade broderns. Och nu voro de eldade af samma känsla, som hans; de glänste af exaltation. Och det var som om dessa bruna ögon med de stora mörka pupillerna oemotståndligt dragit Maria till sig. Hon såg ingenting annat än dessa glänsande ögon; det var som om en mäktig ljum våg gripit henne och fört

henne med sig; hon öfverlämnade sig utan motstånd åt dess bärkraft, hennes ansikte sjönk ned emot Gerdas, ögonen slöto sig, och så gaf Maria Lindenow den första kärlekskyssen åt den man, hon älskade.

Då kände sig hon, som mottagit den, genom-bäfvad af lycka, som om hon verkligen varit den, hon var i Marias inbillning, eller någon annan ung man, som vunnit sin första erfarenhet på erotikens område. Och förenade i denna illusion och i den ömsesidiga känslan af lycka, förblefvo de några sekunder orörliga, mun mot mun och hand i hand.

Men så småningom vaknade en annan känsla hos Gerda, någonting liknande älskarens triumferande glädje och stolthet, då han, sedan den första förklaringens rus förflyktigats, finner sig sitta med armen kring den kvinnas lif, hvilken han länge i hemlighet hoppats vinna.

Hon började tala igen, icke med samma mollklang i rösten som nyss, icke heller med sin vanliga liflighet i dur, utan mera beslöjadt, drömmande, vekt:

»Jag är så lycklig — å, Mia, Mia! — Jag tänker på framtiden här på Aspinge. Jag ämnar stanna här nu — förstår du! — och löjtnant Wollisoe får korgen — du vet, han är ortens enda

resurs i ungherreväg, min enda förhoppning att slippa dö som gammal nucka. Men nu, — farväl Wollsoe. Nu stannar jag på Aspinge tills mitt hår blir grått — för jag antar att ni vill ha mig, och mitt rum häruppe kan jag ju få behålla — och pappa behåller sitt därnere — hela regionen omkring riddarsalen — men häruppe inreda vi sju rum riktigt vackert och varmt åt er. Det blir salen med de tre fönstren utåt sjön och så hela filen af rum i västra flygeln — tror du inte det kan bli bra? Jag vet, du får göra alldeles som du vill, för min pappa är inte mindre intagen i dig än min snälle bror och . . .»

Hon skulle nog ha fortsatt länge ännu, men en häftig vindstöt skakade plötsligt fönstret, fläk-tade med gardinerna, strök förbi de unga flickorna och fyllde rummet bakom dem. Denna vindpust väckte dem båda som ur en dröm. Naturen, sensommarnatten därute, som bundit deras sinnen och fyllt dem med sin sorgmodiga, sjuka längtan, blåste dem nu själf i ansiktet med ett: vakna! — Gerda reste sig upp och stängde fönstret.

»Det blir storm till natten,» sade hon.

»Så tycks det.»

»Det är sent. Mia behöfver sofva. Godnatt!»

Gerda slog armarne kring hennes hals och kysste henne. Maria mottog och besvarade smekningen med en dunkel känsla af att den beseglade någonting — verkligheten af den dröm de drömde tillsammans nyss.

»Jag tror inte han sofver. Jag skall gå till honom strax. Jag får väl svara honom . . .»

»Han skall fråga själf.»

Gerda gick.

Maria kunde icke sofva. Hon låg och lyssnade till vindens hvinande; det var som om själfva den mörka granskogen stönade utanför fönstret. Af och an svängde den gamla rostiga väderflöjeln på slottets torn. Då och då hörde hon liksom lätta steg eller lätta slag mot rutan — när stormen slet en handfull blad af den stora lönnen och kastade dem mot rutorna. — Men härinne, närmast omkring henne, rufvade mörkret och tystnaden, och mörkret insvepte henne och tystnaden dolde henne — och den trygghet och det lugn, som hon förnam, blef till en symbol för hela den framtid, hvars perspektiv öppnat sig för henne i dag. Och medan hela hennes väsen sträckte sig ut, välbehagligt hvilande på botten af detta lugn, lät hon sin tanke gå tillbaka öfver de år, hon lefvat, och hon tyckte sig först nu helt och hållet ha

återfunnit det underbara välbefinnande, hon kände som barn hemma på Norrbyholm under den uppslagna bordklaffen, kring hvilken hon hängt mammas gråa filt. Det var hemkänslan under eget tak. Känslan är densamma, vare sig taket hvälfver sig öfver ett palats i marmor eller blott är ett matbords uppslagna klaff.

I den känslan somnade hon in.

Hon vaknade tidigt, med ett starkt behof af frisk luft och solsken, sprang ur bädden och gick att öppna fönstret. Hon såg med missräkning, att himlen var mulen och grå.

Därnere i vallgrafven summo de hvita svanorna, och därutanför på andra sidan landremsan sågs insjöviken och båtbyggnaden; just därborta skymtade en jägardräkt fram. Hennes hjärta började klappa häftigt, och nu liksom vid alla sinnesrörelser kände hon en varm blodström stiga upp mot kinderna.

Hennes första impuls var den att påskynda sin toilett. När hon var färdig gick hon åter fram till fönstret och öfvertygade sig om, att denne moderne riddar Toggenburg i grön jägardräkt ännu fanns kvar på samma plats; men i stället för att belöna hans trofasthet så som hon ämnat: genom att ensam taga sig en promenad i trädgården denna

mulna morgonstund, följde hon en annan ingivelse och gick genom korridoren hän till Gerdas dörr.

Hon knackade på.

»Stig in!»

Gerda satt framför spegeln och kammade sitt långa hår, som insvepte hela hennes hufvud i ett svart dok, hvarur blott en smal strimma af ansiktet tittade fram; men i den smala strimman sutto två vaksamma mörka ögon, som genast flögo hän till Marias spegelbild, då hon trädde in i rummet.

»Mia redan uppe?»

»Och du! Vill jättemön promenera?»

»Gärna! Kommer strax. Gå du i förväg och vänta på mig vid båtbyggn.»

Båtbyggn? Det klang till inom Maria. Det var just där hon sett den gröna jägardräkten. Visste jättedottern?

»Nej, jag väntar. Du är väl snart färdig?»

»Snart? Du vet inte hvad det vill säga att ha en sådanhär tagelruska på hufvudet. Det fordras evigheter bara för att komma igenom den med en kam. Och i dag är det sju resor värre än vanligt! Mia måtte ha rufsats om förskräckligt med det i går!»

Det tog sannerligen tid, och Maria blef helt otålig. Hon ångrade, att hon icke följt Gerdas

uppmaning: att vänta henne vid båtbyggen . . . där *han* satt. Men hon skulle icke ha vågat! Hon fick hjärtklappning blott hon tänkte sig ensam med honom.

Slutligen blef Gerda färdig; och de gingo.

»Jag vet en som blef glad i går!» sade Gerda. »Han kastade sig på mattan och kysste tåpetsen af min toffel!»

Maria smålog; i inbillningen såg hon denna toffelkyssningsscen och fann den helt originell, kände sig helt stolt öfver honom som var scenens hjälte.

»Jag tror inte, han har sofvit många timmar i natt. Och jag tänker, vi gå inte många steg innan vi möta honom.»

De hade passerat bron öfver vallgrafven och — liksom af en gemensam instinkt — vikit af till vänster ner emot båtbyggen och viken. Maria skymtade redan den gröna jägardräkten mellan träden och kände sig trygg i medvetandet, att hon icke var ensam.

Casimir Du Camp hade tillbringat en orolig natt, hvilket eljes icke var hans vana. Han besvärades icke af sömnlöshet: några sekunder efter det han lagt sig, sof han alltid en kroppsarbetares lugna, djupa sömn.

Men i går kväll, efter det Gerda försvunnit, och efter det den första uppbrusande glädjen stillat sig, befann sig Casimir Du Camp helt oförmodadt ansikte mot ansikte med en oöfverskådlig här af tankar och känslor, hvilkas tillvaro han aldrig anat och inför hvilka han blef helt bortkommen, som om han hals öfver hufvud blifvit kastad in i ett sällskap af främmande människor, om hvilka han ingenting visste, hvarken namn eller titel eller samhällsställning . . . Det var tankar på framtiden, tankar, som voro sin faders barn och därför började på jorden, men som efterhand blefvo mer och mer öfversinnligt fina, tills de nästan förlorade sig i drömlandets blå regioner. Han svärmade; Casimir Du Camp, »Skälens» son, svärmade som en ung flicka, när hon älskar för första gången.

Dessa ovanliga utfärder i ett obekant land medtogo dock snart hans krafter, och knappt hade han gått till sängs — några timmar senare än vanligt — förr än han somnade in med en obestämd formlös förnimmelse af, att en stor glädje väntade honom vid uppvaknandet den följande dagen.

Han vaknade med hjärtklappning. Han kunde icke hålla sig inne. Han måste ut. Men han vågade icke aflägsna sig från slottet, och han slog

sig ner på bänken vid båtbyggn, därifrån han hade utsikt till slottet och till Marias fönster. — Att hon också skulle kunna se honom, föll honom icke in, eljes skulle han säkert ha valt en annan plats.

Han hade nämligen kommit att tänka på någonting, som han i går, rusig af den första underrettelsens lycka och medan det afgörande ögonblicket ännu icke var så nära som nu, icke reflekterat öfver: det fanns ännu ett tomrum emellan honom och lyckan, och han måste taga ett steg för att komma öfver det; men han förstod icke, hur han skulle kunna taga detta sista steg. Han måste säga någonting! Medvetandet därom fyllde honom med ångest, och det var därför hans hjärta ännu klappade så häftigt, medan han satt på bänken och väntade. Han var till mods som en god soldat på en farlig post; han bäfvade för hvad som komma skulle, men han blef kvar på sin post.

Det var honom därför en behaglig öfverraskning då han såg Gerda i Marias sällskap. Systemens närvaro fyllde honom alltid med tillförsikt; han visste, att hon, så vidt möjligt var, skulle leda allt till det bästa. Det föresväfvade honom också nu en dimmig och oresonlig tanke: att Gerda på ett eller annat sätt skulle kunna bespara honom

det sista afgörande steget. Det föreföll honom allt omöjligare att han skulle kunna taga det själf, ju närmare Maria kom.

Också förstod Gerda mycket väl, att de båda kände trygghet af hennes närvaro; men för denna enda gång hade jättedottern ingen försyn för de två människobarnens skrupler.

Hon var vid öfverdådigt lynne i dag, det hörde Casimir redan på det klingande godmorgon! hvar med hon hälsade honom på långt håll. Han for upp vid detta tillrop och satte sig i rörelse lika oemotståndligt som en dragonhäst, när uttrycknings-signalen når hans öra. Gerda observerade genast, att han i dag var om möjligt ännu mera stel och tafatt än vanligt; det sätt, på hvilket han hälsade, var sådant, att hon skulle velat skratta Hans Förlägenhet midt upp i ansiktet! — Och Maria! Intet tecken till att hon uppfattat det komiska elementet i denna friare-episod! Tvärtom! Också hon såg förlägen ut, fastän hon som kvinna och världsdam bättre förstod att dölja det.

Gerda förstod, att de båda, så vidt det i deras förmåga stod, skulle undvika hvarje tète à tète. Men nu *skulle* det ske, just den här mulna höstmorgonen, det hade hon föresatt sig, så sant hon hette Gerda Ulrika Du Camp.

Samtalet emellan Casimir och Maria fick knaggla sig fram på egen hand — och det blef också därefter, sedan de första hälsningarna väx-lats; Gerda var högst intresserad af allting rundt-omkring dem. Hon började med att plocka rosor i en närbelägen rabatt och skänkte sina båda skydds-lingar hvar sin blodröda knopp. — Casimir satt och sneglade hän till rosenbusken; han var van att taga exempel af systemen. Det fanns ännu fullt af blommor kvar. Han kunde ha lust att plocka en hel bukett af rosor till henne, som satt vid hans sida och teg. — Men han vågade icke full-följa sin afsikt utan fick i stället mödosamt söka ännu en fras, en segelgarnsända att flicka in i konversationens snöre, som redan var fullt af knutar. — Gerda hade lämnat de tu, gått ner till bryggan och börjat draga i båtlinan. Båten var full af vatten, men hon klef i och började ösa den.

»Ska' jag inte hjälpa dig?» ropade Casimir i sin nöd.

»Nej tack!» svarade hon obarmhärtigt.

Men Maria greps af en aning. Hon reste sig upp och gick ner mot bryggan, följd af Casimir, som drog en suck af lättnad. — Dock, i och med detsamma de hunno ned, hade Gerda kastat loss och började sjungande ro utåt viken.

Där stodo nu de två! De ropade och bådo med en klang af förtviflan i sina röster, att hon måtte taga dem med; men den grymma var obeveklig och ju mera förtvifladt de ropade, dess munt-rare klingade de strofer ur »Brudéfærden i Hardan-ger», som hon sjöng.

De funno sig oåterkalleligen dömda till en tête à tête.

Samtidigt vände de sig om och började långsamt gå uppför trädgårdsgången. Båda tego; men det var ingen frihetens tystnad, icke den tystnad som är en hvila och på samma gång kan vara uttryck för den mest intima förtrolighet; det var en sådan tvångets tystnad, då hvarje sekund tynger som en dödssynd på samvetet och då man känner, att man sjunker djupare och djupare, tills man sitter fast i den ända till halsen, utan möjlighet att med egen hjälp komma ur den olidliga situa-tionen; ty för hvarje sekund som går, blir det svårare och svårare att finna ett ord och att säga det enkelt och naturligt.

De gingo under ap-lar, hvilkas röda frukter lyste fram mellan gröna blad, längsmed gulnande gräsmattor och förbi blomstergrupper af hvita astrar och brokiga georginer. De kommo in i parken; och deras beklämning ökades.

Maria såg ingenting annat än gruset i gångarne, som de passerade; det var som om en oändlig packe af gul buldan rullats upp för hennes sänkta blickar, eller som om en gul strimma strukit förbi i en dröm. All hjärnans verksamhet var samlad i ett själlöst åskådande, som icke gaf utrymme åt någon tanke eller iakttagelse. Hon visste icke hvar hon befann sig, och när hon slutligen hörde en hostning vid sin sida, anade hon icke om en lång stund eller endast en kort tid förflutit sedan de lämnat bryggan. — Men hostandet efterföljdes icke af något ord, och återigen sjönk tystnaden öfver dem, tryckande tung. Den gula sanden förbyttes till gräs under deras fötter; de gingo och gingo, och en evighet af gräs följde på en evighet af grus; och i gräsevigheten fanns det icke heller någon tid.

Plötsligt tvärstannade Maria och gaf till ett rop; famlande med sin hand grep hon tag i den gladt öfverraskade Casimir Du Camps arm. Ur den gröna grässtrimman under sina ögon hade hon sett någonting svart ringla fram, och hennes okufliga rädsla vid denna syn hade brutit förtrollningen.

Casimirs första själsrörelse, då han kände hennes skälfvande hand kring sin arm, tog form af en önskan, att det skulle vara verklig fara på färde.

Han hade under deras tysta promenad lika orubbligt sett mot skyn, som hon själf sett mot marken. Nu riktade han sin uppmärksamhet nedåt och varseblef snoken, som intagit en mordisk försvarsställning med lyftadt hufvud. Ögonen gnistrade i detta hufvud, och den klufna tungan for ut och in genom gapet som om det lilla djuret velat sätta sig i respekt med detta oskyldiga vapen. Casimirs första ingifvelse att blindt kasta sig öfver fienden, vek för en annan; han kände Marias hand på sin arm och han såg det lilla djuret framför sig, det fanns ett orsaks-sammanhang mellan denna snok och denna hand på hans arm, och han blef helt vänligt stämd emot reptilen, höll riktigt smått af den och skulle icke gärna velat göra den något ondt.

Hela hans väsen fylldes som genom ett trollslag af ett djupt, tryggt lugn; och han lade sin högra hand på Marias, där den ännu hvilade på hans vänstra arm.

»Det är ju bara en snok,» sade han; men uttrycket i hans röst, och blicken, hvarmed han såg på henne, talade ett mycket tydligare språk.

Hon vågade icke möta denna blick, som hon dock kände riktad på sig; hon vågade icke fatta detta uttryck i hans röst, som hon i alla fall förstod.

Den var eljes icke mycket uttrycksfull, hans röst; men nu hade den haft en klang så mjuk och varm att den nästan blef själf full, och de alldagliga sex orden: »Det är ju bara en snok!» blefvo till ett helt litet poem.

De stodo kvar i samma ställning — alldeles så, som de stannat då Maria ryckte till — länge efter det snoken ringlat bort i gräset. Hans ögon sökte hennes, och hon förnam det, som om de kallat; men hon kunde icke förmå sig att se upp. Hon kände sig smekt af hans längtan, men hon skulle icke varit kvinna, om hon icke instinktliskt försökt uppskjuta afgörandet. Hon började också småningom lösgöra sin hand från hans arm, och det var just den oböjliga energi, hvarmed handen hölls kvar, som kom henne att se upp till honom med en förvånad blick.

Men detta uttryck af förvåning försvann strax, när hon såg in i hans hängifna ansikte, och alldeles så, som aftonen förut, drogs hon oemotståndligt mot de exalterade ögonen. Blundande, liksom bländad af den kärlek och den lycka, som strålade emot henne, böjde hon sitt hufvud tillbaka med en omedveten och vacker rörelse, mötande med sina läppar Casimirs första kyss.

Och återigen var tiden icke längre till för dessa två, som stodo tryckta intill hvarandra i en lång omfamning. — — —

Maria vaknade till medvetandet igen och såg sig omkring; de befunno sig i parkens bryn med utsikt öfver åker och äng. Den mulna himlen hade klarnat och öfver dess blåa djup simmade molnen som tunna, porösa isflakar, genomskimrade af sol. Här och där voro de tätare, och då några af dessa tätate fläckar kommo framför solen, fördunklades en del af landskapet, medan det öfriga stod skimrande ljust. Hon såg ett skugglandskap och ett sollandskap sida vid sida. — Det var som om hon sett sin framtid och sitt lif.

* * *

Maria reste ensam hem till Granudden, mot aftonen.

Hon satt tillbakalutad i vagnen, som gungade henne mjukt, i behaglig takt, upp och ned. Hon såg mörka tallar med bruna stammar, helt rödaktiga på sina ställen, där en förlupen reflex af den dalande solen föll; hon såg björkar med bleknadt löf, men hvilkas stammar glänste så hvita som på den första vårdagen. Träden stodo stilla;

icke en susning spelade genom kronorna; men uppe i skyn flögo ett par snabba svalor af och an. Himlen var hög och blank, icke blå utan metalliskt hvitgrå med en skiftning i rosa nere mot horisonten.

Hon slöt ögonen, lutade sig ännu längre tillbaka i vagnen och andades i djupa drag; vid hvarje andedrag fylldes hennes bröst af en balsamisk luftvåg, som gjorde själfva andhämtningen till en njutning. Och vid allt detta var det som om hon hört en melodi, hvilken kom allting att dallra inom henne, därför att alla minnen från denna dag och alla aningar om framtiden klingade samman däri. Hon kände sig så genomträngd, så helt och hållet och så alltigenom fylld af lycka, att det var som om en enda nyans mera skulle ha gett henne döden. —

— Det lyste icke ur ett enda fönster i villan på Granudden, när vagnen stannade därutanför. Allt var tyst i huset, och Maria trodde att alla gått till hvila.

Själff visste hon, att hon icke skulle kunna sofva. Sakta, för att icke väcka någon, smög hon sig ut på verandan. I skymningen varseblef hon strax konturerna af två människogestalter borta i ena hörnet; då hon närmade sig urskilde

hon tydligare: styffadern satt lutad mot en af de stolpar, som uppbyro den lilla altanen ofvanpå verandan; på bänken vid hans sida, halfliggande och med hufvudet lutadt mot hans bröst, såg Maria sin mor.

Hon hade aldrig förr sett dem i en så intim och förtrolig ställning. De hade alltid undvikit ömma scener och smekningar, när hon fanns i närheten... Förr skulle hon väl också ha känt sig helt annorlunda till mods, om hon sett dem så; men nu såg hon på allting med andra ögon än hittills.

Sakta gick hon bort till dem. De hade rest sig upp och betraktade henne; ansiktet var helt förändradt till sitt uttryck; det var som hade det mognat på detta enda dygn, medan hon varit borta. Allt det som nyss varit omedveten längtan, hade nu medvetet brutit fram ur hylsan; den unga flickan, som drömt obestämda drömmar, hade blifvit en kvinna, som vet sitt framtida öde.

När Alfhild Lindenow såg sin dotters ansikte, förstod hon strax hvad som händt. Hon tog Marias hufvud mellan sina händer och välsignade henne med en innerlig kyss på pannan.

Då brast Maria i gråt och föll på knä framför sin mor. Hon fattade hennes hand och kysste

den; därpå tog hon sin styffars hand, som hon också kysste. Hon inneslöt dem båda i en öm blick och sade ett enda ord:

»Förlåt!»

De visste båda hvad det betydde.



VI.

I oktober reste Maria till Skåne, åtföljd af Casimir, som skulle göra bekantskap med sina blifvande släktingar. Han återvände dock redan efter ett par dagar till Aspinge; men Maria stannade kvar på Norrbyholm.

Det hade kommit nytt lif i tant Sofie, då hon fått veta, att bröllopet var så nära förestående. Hon grep sig an med utstyrseln, eldad af en verksamhetslust, som under flere månader icke fått någon användning, och med den ifver, som alla äldre ungmör röja, när det gäller att med linne, spetsar och dun bädda mjukt åt en annans lycka. Det är någonting feberaktigt i denna ifver, det är som arbetade de så flitigt med händerna blott för att döfva sitt hjärtas saknad — de ha ju aldrig själfve fått erfara lyckan att samla och ordna för ett eget hem.

Att det *var* en lycka — en stor lycka — förstod Maria nu. Hon hade plötsligt blifvit bekajad med en samlarevurm, som kom henne att småle åt sig själf. Allt vackert, som hon såg, ville hon äga, och allting kom henne att drömma om det välsignade nästet uppe bland Smålands furuskogar, hvilket hon skulle ombona så varmt åt sig själf och åt honom, som hon älskade. För hennes inbillning stod detta lilla bo som ett tempel, där hvarje rum var ett heligt rum; ty där bodde Gud, som var kärleken.

Tiden gick fort under dessa bestyr, och Maria var glad. I alla vinklar och vrår af den gamla herregården såg man henne, beskäftig som en ärla om våren; och det lyste omkring henne där hon sprang. Hennes hållning, hennes min och takten af de små fötterna, som dansade hän öfver golfven, allt stämde samman till en sång utan ord: Jag är lycklig, lycklig, lycklig!

Lycklig var hon. Det var som om lifvet för henne begynt med den mulna sensommarmorgonen, då hon för första gång hvilade i Casimirs famn och kände sig omsluten af hans starka armar. När hon nu såg tillbaka på tillvaron, sådan den varit innan han, den ende, den rätte, fördes i hennes väg, syntes den henne så mörk och kall,

och hon ryste när hon tänkte på, att hon kunnat få tillbringa alla sina år i samma mörker och samma kyla utan en aning om lifvets djupaste och rikaste innehåll.

Nu visste hon hvad det var, detta: att älska, och att veta det var lyckan. Och ändå — ibland kunde det komma öfver henne en underlig beklämning, som när hon i barndomen förirrat sig till en obekant stig i skogen; ty den väg, som låg framför henne, var en okänd väg. Men i tankarne utsträckte hon då alltid sin hand; och han, som gick vid hennes sida, fattade den, och tryckte den, och tryggheten bredde sig öfver henne på nytt.

Hon tänkte alltid på honom; i allt var han med. När hon var i sällskap med andra människor och det talades och skrattades, då föreföll det henne alltid som om endast en del af hennes väsen var närvarande; den andra var hos honom, som hon tillhörde.

Hon skref mycket ofta till honom — långa, varma, uppriktiga, omedelbara bref. Hon skulle velat lägga hela sin själ, hela sin inre varelse för hans ögon och säga: sådan är jag. Framför allt skulle hon velat åstadkomma en samvetsgrann förteckning öfver alla sina fel, för att, småleende af

lycka, räcka honom den långa listan och säga:
»Så många fel har jag. Kan du älska mig ändå?»
— Men hon tyckte sig aldrig kunna få förteck-
ningen färdig!

Från honom fick hon små korta, torra affärs-
bref till svar på sina egna långa hjärteutgjutelser;
men som allt var förträffligt, hvad han gjorde, så
voro breffven det ock. På samma sätt som hon
hos honom själf såg tusen goda egenskaper,
hvilka intet annat öga uppdagat, så såg hon det
ock hos hans bref; och ett kort bref, mellan hvars
rader hennes egen känsla lagt in ett rikt inne-
håll, var för henne ett bref skrifvet med manlig
koncentration, hvarför själfva torrheten snart blef
en dygd. Affärsbrefstilen såväl som de orto-
grafiska felen fingo en personlig karakter och
blefvo små egenheter, som gjorde honom olik
alla andra och kom henne att älska honom så
mycket mer.

Och när han berättade henne, att höstutsädet
på Aspinge var slutadt eller att Bläsan nedkommit
med en kalf, då kände hon sig dragen in i hans
förtroende, och för hennes inbillning hägrade som
i en skön dröm ett samlif, där makarna dela allt,
hvarje tanke, hvarje känsla, hvarje solgrand af lif-
vets bagateller.

*Fantaisie
icke ver
biten förs
hon sig ge
Samm
hon med
joca ritt
tomheten
mans be
och i tom
byärme
i kamm*

På ett sådant förtroende svarade hon alltid genom att meddela honom någonting af det, som låg hennes hjärta närmast, och den förbluffade Casimir fick ett bref uppfyllt af religiösa frågor och af de djupaste mänskliga spörsmål, tolkade på försök af en sanningssökande själ. Genom alla dessa frågor skimrade odödlighetshoppet som en fackla i natten. Hon blef helt exalterad af den tanken, att deras kärlek icke vore för detta lifvet allena, utan att hon äfven i en annan och bättre värld skulle återse honom, som var hennes allt härnere; och hon målade detta nya lif med färger, som lånat sin värme af hennes jordiska kärlek. — När Casimir läste det, var han till mods som om han fått en opåräknad gåfva och gladde sig åt utsikten till detta nya lif som ett barn gläder sig åt desserten efter en god måltid. — Hennes frågor satte honom icke i förlägenhet; det var honom lätt att besvara dem, tack vare det grundliga studium han i ungdomsåren måst ägna Luthers lilla katekes. Detta var den visdomskälla, ur hvilken han öste, och den säkerhet, hvarmed han svarade på allt, gjorde ett djupt intryck, ty i hans svar lade hon alltid in tusentals djupsinnigheter, som Casimir aldrig haft någon aning om, därför att de härstammade från en sfär, långt öfver den, där hans tankar dvaldes.

Maria beundrade honom i hemlighet; men å andra sidan fann hon sig själf vara föremål för en blind beundran, och detta gaf jämvikt åt förhållandet. Mellan raderna i hans bref läste hon samma ödmjuka tillbedjan som i hans ögon. Hon var för honom ett väsen från ett annat land, och hvarje ord, han hänvände till henne muntligen eller skriftligen, hade i sitt tonfall ett visst något, som hennes hjärtas instinkt förstod. *Hon var för honom det högsta af allt.* Själfva hans tro på Luther, hela den grundval på hvilken hans bildning hvilade, skulle ha störtat samman, om hennes mun behagat blåsa på ett enda af katekesens bud. —

Strax på nyåret skulle bröllopet firas, och i medio af december reste Maria hem till Granudden. Det hade då blifvit bestämdt, att tant Sofie skulle komma till Aspinge, där det behöfdes en van och kraftig hand till att fatta den inre hushållningens tömmar nu, då mamsell Anderssons dagar snart skulle vara räknade.

Hon skulle flytta strax efter bröllopet. Gamle baronen hade med blödande hjärta bragt sina barn detta offer. Själf visste den stackars »Skälen» icke, hur han skulle kunna lefva utan denna kvinna, vid hvars omsorger han vant sig. Hon var ju den enda varelse i världen, som beundrat

der ha
en förklar

och det ha
och vinst

honom — den enda som älskat honom, tänkte han ibland.

Tålig och resignerad som alltid, tog hon det själf som en naturlig sak, att hon skulle resa, när barnen så önskade. Och ändå sved det henne in i hjärtat, när hon tänkte därpå. Hon kunde alldeles icke göra sig reda för, hvare det bestod, men att det fanns någonting däri, som icke var rättvist, det kände hon. Det var icke framtida näringsbekymmer, hon fruktade; för hennes utkomst var det rikligen sörjdt. »Familjen Du Camp har ju riktigt hedrat sig,» sade hennes syster, som var gift med en urmakare i grannstaden och som spekulerade på, att urmakarens barn skulle få ärfva sin moster. — Men mamsell Andersson kände icke samma glädje öfver det ekonomiska resultatet — därtill var hennes hjärta för djupt engageradt.

* * *

Till bröllopet hade det kommit flera långväga gäster. Brudens morbror, grefve Nils Wiede från Norrbyholm, hade med sin grefvinna tagit in på Granudden; men då utrymmet i den hvita villan var mycket begränsadt, hade brudens kusin, baron

Eric Lindenow, fått bostad åt sig anvisad på Aspinge. Han kom direkt från Stockholm, där han för några månader sedan inträdt i tjänstgöring vid utrikesdepartementet.

Tant Sofie hade däremot icke kunnat lämna Norrbyholm, där hon ännu en gång fått tyglarne i sin hand under ungherrskapets frånvaro; men hon väntades till Aspinge inom den allra närmaste tiden.

Vigseln förrättades af kyrkoherden, hofpredikanten Pettersson i Vimmerstads kyrka, som högtiden till ära för första gången blifvit uppvärmd af en järnkamin, skänkt af gamle baron Du Camp. Koret var smyckadt med bladväxter, blommor och grönt från Aspinge orangeri, och hela templet var fullpackadt af byns eljes föga kyrksamma invånare, för hvilka den unge baron Du Camps bröllop var en högst märklig tilldragelse. För de inbjudna bröllopgästerna var plats reserverad kring altaret. Församlingens klockare hade komponerat en bröllopsmarsch — af reminiscenser från en mängd populära musikalster, bland hvilka särskildt Ulfåsa-marschen och Kronobergarnes regementsmarsch gjorde sig i hög grad gällande. —

Maria hade hela den dagen rört sig som i sömnen. Hela organismens verksamhet var så

starkt koncentrerad inåt, att alla yttre sensationer förnummos endast med half styrka. Det var som när någonting aftecknas på näthinnan i ett öppet öga, men icke frambringar något intryck på själen, därför att tankarna äro borta, och ingen ordnande kraft skänker de döda konturerna medvetandets lif.

Där hon nu, förd af sin styffar, gick genom den tätt packade midtelgången upp emot altaret i Vimmerstads gamla kyrka, såg hon ut öfver församlingen, men varnade ingenting distinkt, lika lika litet som hon kände, att hennes fötter berörde marken. Hon visste, att Casimir skulle finnas däruppe i koret, men hon kunde icke urskilja hans drag i detta kaos af ansikten. Det hviskades bland åskådarne; hviskningen strök som en vindil genom säf, hufvud efter hufvud böjdes under en sakta susning; men hon hörde ingenting däraf. Man fann henne vacker i den hvita skruden med myrtenkronan öfver det ljusa håret. Dräkten slöt sig ledigt till den smärta figuren. Det var icke någon öfverdådig dräkt, icke någon uringad, juvelgnistrande fest-skrud, af det slag hon sett så ofta i den stad, som var medelpunkten för all europeisk lyx. Det var en fin och kysk klädning, tusen gånger vackrare i sin medvetna enkelhet än alla de lysande konstverk, som utgå från de parisiska

ateliererna till den högre societetens damer af värld och halfvärld.

Den reflexionen gjorde Eric Lindenow, som stod vid sidan om Gerda Du Camp och som just lutade sig ned emot henne för att hviska någonting i hennes öra. Den berömde skalden presenterade sig i en uniform så guldsmidd och ordensprydd, att Vimmerstadsborna aldrig i sitt lif sett någonting liknande; och gamle Per stötte sin gumma i sidan, pekade på den ståtliga företeelsen och gaf luft åt sin vördnadsfulla häpnad i en hviskning:

»Sir du den höge herrn där, Lotta? Han måtte vara mer än kungen!»

Men detta styfva guldprål tillfredsställde ingalunda Eric Lindenows skönhetslängtan. Han drömde om flydda sekler, då människorna ännu förstodo att lefva, liksom de förstodo att kläda sig med smak och elegans. Det var just om detta han hviskat till Gerda; denna idé var hans favoritkäpphäst, och han begagnade hvarje tillfälle till att värfva proselyter, i synnerhet bland damerna.

Han mönstrade de närvarande och fann ett rikligt materiel för sina teorier:

»Inte sant? Det är en underlig samling? Och jag själf är den underligaste af alla! Gerda måste

finna mig förfärlig! — i det här guldtrådsfodralet med påhängdt glitter — i långpermissioner, med en båt på hufvudet eller under armen — och en värja som inte passar mer än en eldgaffel till en prålig kälkborgardräkt!»

Han kastade en ironisk blick nedåt sig själf, och Gerdas ögon togo samma riktning; men hon tycktes icke öfvertygad.

Eric Lindenow var, oafsedt dräkten, en ståtlig företeelse. Den höga, icke mycket fylliga gestalten hade någonting förnämt i hela sin hållning; icke den konstgjorda förnämhets, som består i en afmätt stelhet — hans rörelser och hans sätt voro snarare alltför fria än motsatsen; men det var någonting gratiöst i denna frihet, en frihet och en elegans, som tycktes bero på andens fullkomliga herravälde öfver kroppen, hvilket gjorde att en smula själ skimrade fram i hvarje minsta kroppens åtbörd.

Hans hufvud var litet och välbildadt; särskildt hade hjässan en vacker kontur, som gaf halsen en simmande svans hållning. De stålblå ögonen hade ett skarpt uttryck, men gnistrade ofta af munterhet. Näsan var af örn-typen; munnen lefnadslustig och käck, med svarta mustascher, omsorgsfullt-raffineradt kammade uppåt. Håret var benadt strax ofvanför vänstra tinningen, men det

föll icke som på Casimir Du Camp, beskedligt nedåt pannan, likt en hängande man; det höjde sig likt en korpvinge, lyftad till flykt.

Han talade lifligt och raskt med den lekfulla förtroligheten hos en man, som blifvit en smula bortskämd af kvinnlig ynnest. Eller kanske just detta hans sätt från början betingat hans framgångar; ty kvinnorna älska friheten äfven när de själfva böja sig för tvånget, och den uppstyltade korrektheten får ofta en korg, där en smula temperament och natur skulle ha vunnit en lätt seger.

— Rösten var icke stark, men hade en vacker timbre. Han skorrade lätt, icke otympligt, som en skånsk bonde, utan med en civiliserad, europeisk skorrning, som låg öfver allt, hvad han yttrade, likt ærugo nobilis öfver gamla smycken af brons.

De lifliga ögonen flögo öfver församlingen och glänste till då och då, som om han inom sig magasinerat ett helt fyrverkeri af lustigheter.

»Tänk hvad en fest skulle taga sig annorlunda ut med kavaljerer i brokiga siden- och sammetsdräkter i stället för de svarta frackarne; med silkesstrumpor och knäbyxor i stället för de förfärliga långpermissionerna — och så skor med röda klackar och rosetter! — Hur man i allt

lägger an på fulheten! Det ligger i tidsandan! Jämnlikhet i fulhet är tidens lösen! Se bara på de svarta hattarne! Finns det något mera smaklöst än dessa hufvudbonader, till hvilka man lånat modellen från skortenspiporna på lokomotiven, tidens gentlemens! — — Eller — kan man tänka sig någonting fulare än modet med de långa klädnin-garna! Det modet kan passa för Amerika, där damernas fötter mätas med aln — inte häruppe, där vi mäta våra kvinnors fötter i tum!»

Han såg på henne, alltjämt med samma leende, en smula gäckande, en smula öfverlägset, liksom hans tal, men godmodigt i grund och botten. Gerda tyckte om både minen och talet. Hans konversation roade henne; den hade en doft af stora världen, och detta låg som en krydda öfver allt hvad han behagade säga. Dessutom var hans minspel så uttrycksfullt; det föreföll henne alltid, när hon såg dess skiftningar, som behölle han det muntraste och kvickaste af hvad han tänkte för sig själf; och hon började redan förnimma en längtan efter, att han skulle dela med sig åt henne af dessa undansnillade rikedomar.

Nu togo hennes blickar samma riktning, som hans; och hans blickar anträdde en flykt ut öfver de församlade bröllopsgästerna. Där var gamle

baronen i sin bästa vapenrock, med blågult skärp; hans vänstra hand höll kring sabelfästet, men ansiktets uttryck var allt annat än krigiskt; det var så fredligt som en äldre välvillig kvinnas ansikte. Vid hans sida stod Marias mor och stred med en rörelse som hon icke kunde behärska, medan hennes bror, grefve Nils, såg jovialisk och sorglös ut som alltid. Husaruniformen lyste upp i församlingen och fördunklade fullständigt den infanteriuniform, som inneslöt lille löjtnant Woll-sioe, en son till hofpredikant Pettersson och hans frodiga gemål. — Den unga grefvinnan Wiedes dräkt gnistrade af gamla smycken och kom väl till heders mot bakgrunden af Alfred Johnsons enkla svarta frack.

Alla väntade; men den energiske och välmenande klockarens festmarsch tycktes aldrig vilja taga slut. Hofpredikanten Pettersson stod redan framför altaret, med kyrkohandboken i hand och det särskildt för högtiden skrifna festtalet insmuggladt mellan dess blad. Alla voro otåliga. — Eric Lindenow fördref tiden med att hviska sina anmärkningar till Gerda — det hade icke undgått honom, att hon villigt lånade dem sitt öra.

»Hvad folket är fult häruppe!» — han såg ut öfver menigheten. »Ju längre norrut man kom-

mer, dess fulare bli människorna, tycks det — ja, det blir samma förhållande, när man kommer söderut, på andra sidan skönhetsgränsen, trakten kring Medelhafvet, där den antika kulturens vagga stod. Italiens bönder likna våra grefvar — och beduinerna äro Afrikas italienare. Så komma de öfriga folkslagen — jag förmodar att Afrika har sina germaner så väl som Europa — och så långt ned mot ekvatorn ha vi negrerna, heta zonens lappar, liksom lapparne äro polcirkeln negrer. —»

Men nu slutade ändtligen festmarschen med en halsbrytande piruett på orgel, i hvilket luftsprång kompositören nedlagt all den lifsglädje hvaraf ett klockarehjärta kan vara mäktigt — och den högtidliga aktens senare del tog vid.

Hofpredikanten grep sig an med sitt festtal, som lyckligt täflade i längd med klockarens festmarsch. Han hänvände många högstämtd-förnuftiga och många högstämtd-oförnuftiga ord till det unga brudparet. Han fördjupade sig i genealogiens irrgångar och sökte slå symboliskt mynt af sina i och för festtalet förvärfvade heraldiska kunskaper. Han sammanslingrade de båda familjernas vapen till ett slags heraldiskt monogram, som blott hade ett enda fel: att den sammanhållande tråden var spunnen af hans egna tankars ull.

Hela denna kaskad af ord var, för så vidt det gällde bruden, förspild. Orden bullrade som tomma ljud på hennes öronhinnor; till hennes hjärta trängde de icke. Allt det, som rörde sig och bröt sig inom henne, tog ännu alltjämt hennes själslif helt och hållet i anspråk. Dock kände hon dunkelt alla de nyfikna blickarne, som riktades emot hennes ansikte för att följa dess skiftningar, och detta gjorde, att hon icke kunde upplyfta ögonen. Casimir hade flera gånger förgäfves sökt hennes blick.

Han stod vid hennes sida, klädd i sin nya, svarta frack. Blek var han just icke; snarare var väl färgen i hans ansikte något friskare än vanligt, och öronen lyste blodröda. Han var lycklig, just så lycklig, som det öfverensstämde med hans natur att bli. Det var hvarken någonting öfversvinneligt eller någonting öfversinnligt i hans lycka, ingenting af det, som älskar att sväfvä kring i blåa rymder och som lyfter högt öfver den jord, hvardagslifvet trampar med sina platta fötter; det var icke den fjärlingsvingade lycka, som dansar fram genom själen och sjunger, det var en sund hvardagslycka, en solbränd jänta med frodiga kinder och bred mun och ett par bastanta ben att stå på.

Under dessa sista dagar hade han varit föremål för en uppmärksamhet, som aldrig förr i

lifvet kommit honom till del. Han kände sig smickrad däraf. Hans lilla Jag, som länge bott likt en dvärg i mörkret, såg sig helt plötsligt försatt midt i solskenet och fann med en oändlig öfverraskning, att det endast varit en inbillning, när det trott sig vara en dvärg. Det var ju den medelpunkt, kring hvilken hela denna lysande konstellation rörde sig.

Alltifrån den dag, då det blef bekant, att han vunnit Maria Lindenows hjärta och hand, hade människorna verkligen behandlat honom med större aktning. Det hade börjat på Norrbyholm, där han blifvit mottagen med en uppmärksamhet, som det var naturligt nog, att man visade Marias blifvande make, men som i början föreföll honom själf oerhörd. Han vande sig emellertid snart, han njöt däraf, och hans själtkänsla svullnade som hufvudet på ett med vattensot behäftadt barn. — Han förstod icke, att man på Norrbyholm gjort upp för sig ett schema af den man, som skulle vinna Marias hjärta, och att det snart nog skulle uppdagas, om hans bild icke passade in i detta schema. Under de få dagar, han stannade där, blef upptäckten icke gjord — han hade ju alltid Maria vid sin sida.

Efter det han återkommit till Aspinge hade själfkänslan så småningom åter blifvit reducerad

om icke till sitt forna intet så åtminstone till normala dimensioner. Här var han icke blott Maria Lindenows trolofvade utan äfven Casimir Du Camp sådan man känt honom sedan många år tillbaka; men i alla fall såg man på honom med andra ögon än hittills, och själfva den mycket skeptiske doktorn Alfred Johnson sade till sig själf, att det omdöme han hittills bildat sig om Casimir Du Camp otvifvelaktigt behöfde justeras; det måste finnas en eller annan fördold egenskap, som gjorde det förklarligt, att Maria valt honom och ingen annan till make.

Men alltsedan bröllopgästerna börjat anlända hade Casimirs själfkänsla återigenom börjat svälla på ett onaturligt sätt. Han kunde icke dölja för sig själf, att han under dessa dagar var medelpunkten i den lilla värld, som räckte så långt hans tankar gingo. Och där han nu stod framför altaret, hade han en mycket stark känsla af, att han var den förnämste i detta lysande sällskap, förnämligare än grefven och ryttmästaren, förnämligare än friherren och skalden — han sade du till dem båda! — förnämligare än hofpredikanten framför altaret och mycket, mycket för mer än hans son, den lille löjtnanten, hvilken han hittills betraktat nästan som en jämnlike.

En varelse fanns det likväl, som han aldrig skulle våga betrakta som en jämnlige, inför hvilken han alltid skulle känna sig som ett käril af gröfre lera, och det var just hon, som stod vid hans sida, och hvars namn prosten nu nämnde, i det han frågade honom, Casimir Du Camp, om han ville taga henne, Maria Lindenow, till sin maka och älska henne i nöd och lust. Han svarade ett kraftigt och bestämdt ja, ett ja, så fullt af innerlig öfvertygelse, som en hurtig och matfrisk pojkes svar på sin mors öfverflödiga fråga, om han vill ha smörgås, när det lider framåt eftermiddagen.

Och så vände sig hofpredikanten till henne med sin fråga. Vid ljudet af Casimirs röst hade hon vaknat upp ur det dvallika tillstånd, hvori hon befunnit sig, och nu svarade hon hvad hennes hjärta lade henne på läpparne, ett ja, som ljudt likt en suck, sådan man kan få höra i skogen en sommarnatt, när allting sofver och endast äldrottningen vallar med sin längtan i månskenet.

Det var som om denna suck fortplantats ut i kyrkan till åhörarne; den dödstystnad, som rådt i det ögonblick hon uttalade det afgörande ordet, lämnade nu rum för en hvisknings-epidemi, som bredde sig hastigt från bänk till bänk. Det var som om den allmänna uppmärksamheten samlats

helt och uteslutande på denna punkt af ceremonien; nu var spänningen öfver, och reaktionen kom i denna il af tassel och tassel, som hofpredikanten förgäfves sökte besvärja med de böner, hvarmed akten afslutades.

Då grep klockaren fatt uppe på orgelläktaren. För andra gången började han bearbeta tangenterna med fingrar, som lånat kraft af hans inspiration, och för andra gången ljöd den kompilerade tonskapelsen, nu i ett vrålande forte, som oemotståndligt lyfte församlingen. Gubbar och gummor foro upp från sina bänkar och kastade längtansfulla blickar hän emot templets portar, som just nu öppnades; men respekten för det nådiga herrskapet höll dem fångna i stolarne; endast den lösa hopen, som fyllt midtgången, hade så snart kyrkdörrarna slagits upp försvunnit som agnar i korsdrag och skockade sig nu åter på kyrkogården, vid grindarna, som brudföljet måste passera. Och nu skred brudparet fram genom den tomma midtgången, och efter dem följde de inbjudne, par efter par, alltefter släktskaps- och rangordning — sist kom lille löjtnant Wollisioe, missbelåten med det hårda öde, som gjorde, att han, en svensk officer i uniform, skulle vara den som afslutade detta lysande tåg, att han offentligen måste schavottera

som den där stod lägst i rang, och, till råga på olyckan, måste föra vid armen sin egen ofrälse, korpulenta mamma! —

Släde efter släde styrde mot Granudden, där doktorn och doktorinnan Johnson gáfvo middag för brudparet och bröllopgästerna.

Stora, hvita flingor dalade sakta ned från den gråa vinterhimlen, lade sig öfver vägar och stigar, öfver tak och träd, öfver den frusna jorden och det frusna vattnet. Ideligen dalade de ned; och timme gick efter timme. Fönsterrutorna skimrade i bröllophuset; därutanför hade en mängd af byns småfolk samlat sig, tåligt väntande, att festmåltiden skulle taga slut, då brudparet skulle ropas fram.

Och det blef afton; det snöade icke längre; mörkret bredde sig öfver jorden.

Ute på den isbelagda sjön hade en väg blifvit utstakad med granar och enar; nu tändes becfacklor längs med denna väg, som förde från Granudden till stranden vid Aspinge, där godsets underhafvande byggt en äreport åt sin husbonde och hans unga brud.

Natten kom; den väntande folkhopen försvann. Det hördes bjällerklang, och den första släden körde fram. Casimir lyfte sin hustru upp i en bädd af

mjuka, varma fällar och tog själf plats vid hennes sida; kusken slog klatsch med piskan och det bar af i sakta mak. Efter dem följde alla gästerna för att ledsaga brudparet och låta vinterluften svalka blodet.

Från andra stranden lyste alla slottets fönster som eldslågor i natten, äreportens lyktor tändes, och ordet *Välkomna!* framstod i eldskrift mot fonden af den mörka skogen. Godsets underhafvande, som samlat sig vid äreporten, blottade sina hufvuden, när Casimir och Maria foro förbi, och ett par bastanta hurrarop ljödo ut öfver sjön.

På en improviserad vinterväg längsmed vallgrafvarne och öfver bryggan, som också blifvit kantad med facklor, gled släden in i porthvalfvet, där medarnes gnisslande mot stenläggningen blandade sig med ekot af bjällerklangen, som återkastades af borggårdens murar.

Förbi de nigande pigorna gingo de unga upp för trapporna till den våning, de skulle bebo. Casimir öppnade dörren och lät Maria stiga in; därpå följde han själf efter, stängde dörren och öppnade sin famn; och alldeles som han gick och stod i björnskinnspäls med skärp kring lifvet, slöt han henne i sina armar och kysste henne.

»Välkommen i ditt eget hem!» sade han.

Därinne var det varmt och ljust, alla dörrar stodo öppna, och i hvarje kakelugn fanns det glöder efter en nyss utbrunnen brasa. De gingo från rum till rum. Maria ville se allt. För henne kunde denna afton aldrig bli lång nog, och hon vaggades af fina stämningar och hon kände sig lyft öfver jorden och hon var lycklig, lycklig som en människa är det endast några få, välsignade stunder i sitt lif.

Det var som om hon hållit i sin hand en kostbar, mogen frukt; och hon var icke ett naturbarn, hvars primitiva instinkt dref henne att strax föra den till sina läppar. Dessförinnan lät hon sina ögon smekas af dess form och färg, höll hon den upp i ljuset, så att det fina fjunet glänste, insöp hon dess doft, strök hon med sin hand öfver det lena hullet. Och — som hon var en kvinna — skulle hon helst velat gömma den till följande dag.

Casimir var en man. Han var icke någon raffinerad varelse, och skönhetsinnet var icke det starkaste af hans sinnen; men i sitt förhållande till Maria leddes han af en instinkt som icke visade miste. Hela hans känslolif tycktes ha blifvit adladt af hennes kärlek. Han visste hur ömtålig och skygg hon var; medvetandet därom kom alla goda

Han
var a
inte a
us om
ai hnu

frön i hans hjärta att spira och blomma, och han blef taktfull och finkänslig af ett eget inre behof, utan någon som helst föresats eller viljesyttring. — Kanske anade han också, att själfva lyckan skulle bli rikare om han ingenting fordrade men mottog allt — knäböjande — ur hennes händer. Han hade en nästan religiös vördnad för detta begrepp: lyckan, och lyckan hade för honom blifvit förkroppsligad i Marias spensliga gestalt. Han var nästan rädd att taga för hårdt i henne, han fruktade att han skulle kunna göra henne illa med sina grofva händer.

De gingo från rum till rum, beskådade allt och smekte allt; från det lilla kabinetet, där Marias skrifbord stod och där allt var monteradt med siden i hennes ögons färg, till matsalen med ekboiseringen, ekmöblerna och det gamla stillebensstycket af en okänd holländsk mästare; till det gula förmaket, där tapeter och allt var hållet i samma färg som Marias hår; till biblioteket, som också var musikrum och hvars förnämsta prydnad var en Erards flygel, en bröllopgåfva från Nils Wiede och hans gemål. Och så stannade de slutligen i salongen, där Casimir började släcka ljusen.

Men innan de återvände genom våningen till dess innersta rum, det enda som Maria ännu icke

sett, drog hon sin make hän i fönstersmygen och, stödd på hans arm, med hufvudet lutadt mot hans bröst, pekade hon med handen utåt och sade: »se!»

Därute gnistrade stjärnorna på firmamentet, och vintergatan drog som en ljus slöja öfver det mörka blåa hvalfvet. Insjöns vida snöyta spände sig ut mellan skogarne i öster och väster och norr. Holmarne hade utplånats, men de nakna träden med sina svarta grenar aftecknade sig här och där mot den hvita öknen. Ännu syntes vägen, där bröllopskaravanen dragit fram, och ännu brunno facklorna, som lyst dem på färden.

»Se!» upprepade hon sakta. »Är det inte vackert?»

»Jo.»

Men han såg icke denna skönhet med samma ögon som hon. Han hadé icke något sinne för naturdyrkan — allra minst i denna stund — fastän han böjde knä och tillbad, därför att han såg henne böja knä och tillbedja.

»Jag är så lycklig!»

Han betraktade hennes bleka ansikte, där det hvilade mot hans bröst med slutna ögon. Det föreföll honom så hjälplöst och tillitsfullt, så maktlöst och så trött. Allt det inom honom, som varit

obändighet och lidelse, krympte samman vid denna syn, lade sig ned för hennes fötter som en ödmjuk hund; och det var icke till följe af någon som helst medveten beräkning, som han nu böjde sig ned öfver henne och gaf henne just den smekning, hennes hjärta längtade efter, i den varma, ömma kyss, han tryckte på hennes panna.

Hon öppnade ögonen, och hennes blick strålade af en ousäglig tacksamhet och en oändlig kärlek. När han såg ned i detta bleka ansikte, som smålog emot honom, anade han, att han berört en sträng, som kom hela hennes nervsystem att dallra. Det var som när två grundtoner klinga samman i en harmoni, det var två känslor som uppgingo i hvarandra, det var som välljud, det var som vällust, det var den högsta lycka, som lifvet ger.

Länge stodo de så. Hennes hufvud hvilade mot hans bröst, och barmen häfde sig upp och ner som om hon sofvit. Han vågade icke röra sig, icke förändra ställning, knappast draga andan af fruktan för att störa hennes utflykt i aningens rymd. — Men medan han stod och betraktade henne, där hon hvilade i hans famn, försvann det ödmjuka uttrycket så småningom ur hans blick; det jublade inom honom: han kände att

hon tillhörde honom i detta ögonblick med hvarje fiber i sin kropp och hvarje tanke i sin själ. Det kom någonting segervisst manligt i hufvudets hållning, bröstet vidgade sig, musklerna spändes — och sakta lade han sina armar omkring henne, lyfte henne upp och bar henne bort.

* * *

Det ena fönstret efter det andra blef mörkt i slottet. Men fast den stora byggnadskolossens ögon slötos, slocknade icke människornas medvetande därinne, vyssjades icke de stormande känslorna till ro.

Därupe, just i samma rum, som bevittnat den nattliga scenen mellan Maria och Gerda, då Casimirs öde afgjordes, stod nu, i fönstersmygen, en hög och spenslig man, blickande melankoliskt ut i natten. Det var Eric Lindenow. Han hade tagit af sig sin uniform, hela den officiella ståten, och ifört sig en varm och mjuk filtrock; och det var som om han på samma gång afklädt sig sitt officiella Jag, gåpåar-Jaget, det käckä och hurtiga, som nog var hans natur, men blott en enda sida af hans natur, en sida, som han själf på alla sätt odlat och som därför vuxit sig stor och stark på

rusom
som
blatt
veckta
tra
isgan
mis
den

bekostnad af allt annat i hans väsen. Han hade velat vara just det, som han blifvit: solskenslynnnet i den mulna litteraturen, lifsglädjens och lefnadslustens representant i en generation af blodlösa epigoner, diktaren i en stor stil bland små-filande formtalanger, och liksom hela hans yttre tycktes ha tagit form af denna hans sträfvan att tillföra sitt hemlands andliga lif en smula nytt och friskt blod, så var det äfven med hans andliga hållning. Det var icke oafsiktligt som han, när han var ute bland människor, så käckt satte upp på sin käpphäst, lik en riddare med vajande hjälmbuske, och talade så utmanande och djärft, som om han alltid befunnit sig midt i en andlig tornering, om tidens tarfliga ideal, hvilka han föraktade. — Men ofta, när han befann sig ensam, som nu, kunde det hända att denne bälde skönheters riddare utan fruktan och tadel steg helt uttröttad ned från sin käpphäst, och att en blyg liten pilt kröp fram ur den ståtliga rustningen; det var den outvecklade sidan af hans väsen, känslomänniskan, som dolde sig i skalet af krigarens rustning, ömtålig, barnslig och vek som han var.

Den pilten hade just nu kommit fram, när det vardt afton efter dagens tornering; och i hans hjärna och hjärta rörde sig underliga tankar och

känslor. Det var ingenting klart eller medvetet; det var blott ett kaos, någonting liknande aning eller instinkt, blott ännu mera abstrakt än detta abstrakta; men det formade sig i hans sinne till en längtan efter någonting ljust och varmt och fint, någonting som snuddat vid hans tillvaro utan att han förmått gripa det.

Han tänkte på Maria sådan han sett henne som barn och senare i Paris som ett sextonårigt barn och sådan hon utvecklat sig där och sådan han sett henne nu. Hon var så förändrad nu. Barnet hade blifvit en kvinna; det var därför ögonens uttryck var ett annat än förr. Det hade tändt sig någonting i dessa ögon, någonting som enligt naturens ordning måste tändas där en gång; men underligt nog gaf honom detta en förnimmelse af vemod, af tomhet, af beklämning. Det var som hade han genom egen försummelse gått miste om just det, som kunnat fylla hans längtan och ge själ åt hans ihåliga skönhetsdyrkan. Och medan hans tankar oroligt kretsade omkring för att finna klarhet och få visshet om hvad detta var, skymtade för hans minne konturerna af en gammal saga, och det var som om han själf en gång sett den sofvande prinsessan i skogen, men icke förstått att väcka henne med en kyss.

Han vände sig inåt rummet och började gå af och an på golfvet, jagad af sällsamma tankar, som han förgäfves sökte fly. —

Men inne i sitt rum, på andra sidan om tornkammaren, reste sig Gerda Du Camp i sin bädd, lyssnande till ljudet af hans steg. Hennes inbillning hade, ända sedan hon blef ensam, uteslutande varit upptagen af honom, och då hon nu helt plötsligt hörde honom röra sig därinne, fick hon ett intryck, som om han kroppsligen vore henne nära, och hjärtat började slå med korta, snabba slag, så starka att hon hörde deras ljud, där hon låg och lyssnade med återhållen andedräkt. Men detta var blott ett ögonblicks förnimmelse, lik en grundlös fruktan, som snart försvann; och hon lutade sig åter tillbaka, knäppte händerna samman kring nacken, slöt ögonen och gaf sig drömmarna i våld.

Hon såg honom sådan han stått eller suttit vid hennes sida hela denna långa dag: med den djärfva profilen, lifsglädjes-mustascherna, som reste sig uppåt i trots mot naturen, hela detta hufvud, som lyfte sig på en krusad korpvinge ur den guldsmidda, ordensprydda dräkten, likt en fågel Fenix, som flyger upp ur gyllene flammor; och hon hörde honom med sin käcka ton strö sarkasmer öfver detta glitter, som han föraktade. Och sådan

han stod för hennes inbillning, tycktes han henne vara idealet för en man. — Men det var icke blott de yttre dragen af en man, som hennes inbillning tillbad. I hans dikter, som hon läst, och i alla de anekdoter från hans och Nils Wiedes uppväxtsår, hvilka hon hört Maria berätta, trodde hon sig ha funnit nyckeln till hans karaktär, och detta fyllde hennes mansideal med själ, gjorde bilden till en levande varelse, med hvilken hon sedan länge känt sig besläktad och med hvilken hon kände sig helt förtrolig.

Hon somnade in med ett småleende på läpparna. —

Men i sitt hem på andra sidan sjön hos sina ofrälse föräldrar, låg lille löjtnant Wollsioe, född Pettersson, och drömde om sitt kvinnoideal. Hon var lika hög och mörk, som han själf var liten och ljus, lika högadlig, som han själf var ofrälse; hon förde sig som en drottning, medbringande i boet en någorlunda anständig förmögenhet, var syster till fideikomissarien på Aspinge och hette Gerda Du Camp.

Den lille krigaren vred sig oroligt i sin bädd; det kom sig af hummer-mayonnäsen.

* * *

I sitt rum på nedra botten strax vid inkörsporten till slottet stod mamsell Kristina Andersson och såg ut genom fönstret. Därute, längs med bron, som förde öfver den frusna vallgrafven, brunno ännu några beckfacklor med röda, rykande lågor; där bakom skymtades trädgårdens snöbetäckta plan, och längst i fonden reste sig skogen som en kompakt massa af mörker.

Den sista släden hade försvunnit för länge sedan; nu syntes icke ett spår af lif. Icke en vindfläkt och icke ett ljud bröt denna frusna tystnad där utanför. Och inne i slottet hade nog alla gått till hvila; alla sofvo . . . endast hon . . .

Tårarna runno utför de vissnade kinderna och den spetsiga näsan blef helt våt och blank; en reflex af det fladdrande fackelljuset kom den att glänsa som metall.

Hon tänkte på de femton åren, hon tillbringat i detta hus, som hon nu måste lämna. Hon hade uthärdat många förtretligheter, både förr, medan friherrinnan lefde, och sedermera . . . Men hur mycket hon än haft att utstå, af missaktning, fientlighet, otacksamhet, var det bästa i hennes lif knutet till detta hem. Hvarför kunde hon icke få stanna? Hvarför kunde hon icke få lägga ned sitt hufvud och dö? Hvarför . . .? — — Nåja hon visste

det ju. Det var detta — — med baronen — — kanske hade hon också förtjänat sitt öde? Hon visste det icke. Hon visste blott, att hon älskat dessa barn, för hvilkas skull hon nu jagades bort. Hur hade hon icke under alla dessa år sedan . . . Ja, hur hade hon icke hungrat efter ett vänligt ord af den ene eller den andra! Men det var alltid som om en förtrollning stått emellan dem! —

Och hennes tankar fortsatte på den sorgens väg, de slagit in, likt dödssjuka människor, hvilka förgäfves söka hjälp vid någon vidskepelsens källa. —

— I sitt sofrum innanför riddarsalen satt gamle baron Du Camp halft afklädd, med stöfveln i handen, stirrande filosofiskt ut i luften. Den stackars »Skälen» såg icke så pussigt glad ut som vanligt; det var tydligt, att en vemodig tanke bitit sig fast i hans själ.

Det var tanken på den stackars Kristina. Det sved i hans hjärta, att han nu skulle mista henne. Han hade glömt det för dagens glädje, i festligheterna, i umgänget med människorna; men nu i ensamheten kastade sig tanken öfver honom med förnyad styrka — det kändes som om den helt fysiskt kommit hans strupe att torka ihop. Han visste ett osvikligt botemedel mot denna torrhet i strupen, men han hade lofvat sina barn att under hela

denna dag icke smaka en droppe af detta medel! Och han hade hållit sig som en tapper karl däruppe vid middagsbordet, hade icke ens blinkat, när brickan med smörgåsar och småsupar presenterades honom — hade afvisat den med en stolt rörelse. Det var icke heller så svårt — då. Han hade icke ens känt någon frestelse, han var alldeles icke någon älskare af spirituosa. Han drack det — det var sant — men utan någon egentlig smak. Det var blott vid de tillfällen, då denna torrhet i strupen kom öfver honom, som han använde en tår brännvin som medicin — för att bota själens svårmod. Man sade, att han drack för mycket — ja, ja (han nickade förnumstigt), det var nog så! Det bodde en djäfvul i spriten, och djäfvulen hade förtrollat honom — så att, när han såg en sup, kunde han aldrig låta bli den — fastän han alldeles icke tyckte att det smakade godt, snarare illa — mycket illa.

Han visste, att det stod en flaska och ett glas i det yttre rummet, till vänster innanför dörren — i det snidade ekskåpet... just där stod det sattyget...

Men han hade ju lofvat! Och en karl håller itt ord!

Beslutsamt kastade han stöfveln på golvet och började draga strumpan af; men tanken på Kristina

och på den förestående skilsmässan grep honom så hårdt, att han icke kunde draga strumpan helt af foten utan måste låta den stanna på halfva vägen. Och återigen satt han en lång stund, stirrande ut i rummet, och hans sinne drogs som genom ett djäfvulskt trolleri till flaskan och glaset — i skåpet — därinne — till vänster. — Och det var som om tungan torkat fast vid gommen — han *måste* taga någonting i munnen för att få tungan loss.

Men han hade lofvat...!

Då bullrade det från riddarsalen och den stora klockan slog tolf slag. Tolf! »Skälen» såg en utsikt till räddning skimra fram ur mörkret. Dagen var ju slut nu! Och löftet gällde blott den dag, som nu var slut.

Han reste sig, gick med smygande steg skyggt öfver golfvet, öppnade skåpet och tog ut flaskan. Utan att ens anlita glaset, som stod vid sidan, förde han den med skälfvande händer till sina läppar och drack.



VII.

Vintern gick, och våren kom, och i juni höll sommaren sitt intåg i Småland.

Den tiden var just »Skälens» tid; försommaren var hans jaktsäsong.

Det var en solhet dag, klockan var half tio på förmiddagen, och »Skälen» var som värst i farten. Med försiktiga steg gick han längsefter sparris-sängarna, följd af en lång herre i kavaj och knäbyxor och med en pittoresk rothatt öfver sitt svarta hår. Det var Eric Lindenow, som sedan en vecka vistades på Aspinge.

Gamle baron Du Camp tyckte om den elegante diplomaten-skalden; och denna tillgifvenhet daterade sig från första stund, då de båda gjort bekantskap. Men nu, under det dagliga umgänget, hade förtroligheten emellan dem skjutit ännu starkare rötter; och det var särskildt dessa jägarexkursioner, som bidragit därtill. »Skälen» kunde nu-

mera knappast undvara sin jaktkamrat; och hans känslor voro besvarade. Eric hade fattat ett starkt tycke för detta gamla original, som han betraktade med konstnärsögon och fann vara en intressant typ af en andlig sengångare, sittande på lägsta grenen af den mänskliga kunskapens träd, där han suttit hela lifvet igenom.

Också nu såg Eric med kärleksfulla blickar på den gamle, som vandrade längsmed sparris-sängarna, klifvande som en katt i vått gräs, stirrande ihärdigt längsefter krönet af de långa mullhögarna. Han var klädd i en lång rock af blårandigt sommartyg; fötterna voro instuckna i ett par gråa filtofflor; på hufvudet bar han en af sin sons aflagda jägarhattar, grön till färgen, prydd med en trofé af hökfjädrar. Under vänstra armen höll han sin jaktväska — en gammal blecklåda — och i högra handen mordvapnet, en kasserad brödknif.

Sådana man såg dem där, på hvar sin sida om sparrissängen, voro de ett par kontraster; och i inre måtto voro de det ännu mer. Det var kanske just detta, som gjorde, att de kände sig dragna till hvarandra.

»Sehär, farbror! Här ha vi en!» — Eric lyfte sitt ben och pekade med spetsen af sin snörkänga

på en sparrisknopp, som just höll på att bryta sig igenom den gråa, saltorkade myllan.

»Tack ska' du ha! Jaha — — inte sant? Här gäller det att ha öronen styfva!»

»Jo, jo men!»

»Skälen» mönstrade stället med en misstänksam blick:

»Men tänk om det bara är en gök?» — Allt mindre villebråd benämndes gök på fackspråket.

För att få klarhet i denna viktiga fråga föll jägaren på knä framför sängen. Han satte jaktväskan på marken, och tog knifven i sin vänstra hand, därpå lät han högra handens pekfinger stryka bort myllan, så att sparrisknoppen blottades; och han konstaterade med en smackning, att villebrådet hade normal tjocklek. Nu började den egentliga operationen. Först isolerades delinkventens hufvud, också detta med högra handens pekfinger; därpå fattade han knifven och började sakta och försiktigt — för att icke sära det hvita hullet — blotta stjärken allt längre och längre ner. Då han slutligen nått tillräckligt djup, höll han upp ett ögonblick och drog ett djupt andetag, som för att hämta krafter till den maktpåliggande operationen. Och så sänkte han knifven och stötte den i sitt offer med något af en mördares raseri, hvarefter han

tog liket i hufvudet och kastade det i bleck-kistan. Till sist utplånade han alla spår af striden, skottade med knifven igen det hål, han grävt, reste sig med ansträngning och knogade vidare, stirrande snålt efter nya offer.

Jakten hade börjat för mer än en half timme sedan och ännu hade de båda jägarne icke hunnit genomleta mer än fem af de tjugo sparrissängar, som utgjorde det ordinarie jaktområdet. »Skälen» var outtröttlig i denna sport, men Eric började finna nöjet enformigt. Dock följde hans ögon ännu uppmärksamt sparrissängens rygg, och just där den slutade upptäckte han plötsligt ett par små svarta skor under en ljus klädningsfäll. Han såg upp: Gerda stod framför honom och smålog.

»Godmorgon!»

Eric lyfte på hatten och besvarade hennes godmorgon, men »Skälen» hade ännu ett par alnar kvar, hvilka hans spanande falkblick ännu icke öfverfarit, och han fortsatte utan att förändra en min, stirrande med vidöppna, glas-stela ögon. Först när han hunnit öfvertyga sig om, att icke den minsta lilla gök undgått hans uppmärksamhet, besvarade han sin dotters hälsning, men tämligen onådigt. Han anade, att hon kom för att lägga beslag på hans jakthund, och han ville icke gärna

undvara honom. Erics närvaro ingaf honom en känsla af trygghet, att intet byte skulle kunna sticka sig undan.

»Hvad! Tänker du inte hålla ut? Jägarlivets strapatser ta' för mycket på krafterna, kantänka?»

»Ånej, inte just det — men jag gör ju ingen nytta. Farbror finner själf de allra flesta.»

Gubben småmyste belåtet.

»Tror jag det! Du är ju bara nybörjare! Men du har anlag och . . . ja, fyra ögon se i alla fall bättre än två. Kom med du!»

»Skälen» var helt ängslig till mods. Tanken på, att han, lämnad åt sig själf, skulle kunna gå förbi en enda liten gök, som sedan skulle skjuta upp ur myllan och få sitt läckra hvita hufvud färgadt violett i solgasset, fyllde honom med dunkla farhågor. Han skulle nödgas gå igenom hvarje säng två gånger, om Eric öfvergaf honom nu!

Den pliktförgätne hade verkligen redan börjat aflägsna sig, i sällskap med Gerda.

»Au revoir, farbror! Lycka till!»

Gubben stod och såg efter dem, brummande; det var hans hjärtas missbelåtenhet som tog sig detta oartikulerade uttryck. —

— Gerda Du Camp var icke lycklig.

Det utmärkande draget i hennes karakter hade ända sedan barnåren varit en lidelsefull längtan efter sjäslif, efter en intellektuel motsvarighet till sig själf, någonting att klänga sig fast vid andligen. Det var denna längtan, som fått sitt första uttryck i vänskapen till Maria Lindenow. Det fanns från Gerdas sida någonting fordrande, någonting exalteradt i denna vänskap, och Marias kyliga lugn verkade blott ännu mera tilldragande på hennes passionerade häftighet, som ibland kunde taga uttryck liknande en mans svartsjuka. Gerda kunde icke fördraga, att någonting af det, som rörde sig i Marias själ, skulle undgå henne; och när hon en eller annan gång såg Maria ryckt hän af en stämning, som hon själf icke fick dela, var hon så illa till mods som en man, utanför den stängda dörren till kärestans kammare, om han vet, att hon själf vistas därinne, men icke äger något medel att göra sig hörd och icke själf förmår öppna dörren. Då kunde hon gripas af ett oresonligt agg, som gjorde, att hon helt och hållet förlorade herraväldet öfver sig själf. — Det hände en gång, under loppet af föregående sommar, att hon i sällskap med Casimir kom ridande till Granudden för att hämta Maria. Maria var icke hemma; hon hade gått ut och tagit vägen mot skogen. Casimir

stannade då kvar för att sällskapa med Marias mor, och den energiska Gerda gaf sig ensam ut att uppsöka sin väninna. Hon fann henne också till sist. Maria stod och blickade ut öfver sjön. Hon hade just stannat invid en ung björk, och hennes vänstra arm böjde sig liksom smekande kring dess hvita stam. Hon var så försjunken i drömmar, att hon icke lade märke till Gerda, som kom gående på skogsstigen klädd i riddräkt och med ridspö i hand. — Då Gerda hann fram till platsen, sade hon icke ett ord; men hon gaf sig till att piska björken med sitt ridspö. Det var ett skämt — naturligtvis; men det låg allvar under skämtet, lika visst som det fanns verklig vrede i hennes slag.

Just denna sommar, då Casimir och Maria funno hvarandra tack vare henne, var ju eljes förtroeligheten mellan de båda flickorna större än någonsin förr; och Gerda hoppades, att den skulle förblifva lika stor i all framtid. Hon drömde om, att de tre ständigt skulle lefva samman: Maria, Casimir och hon själf; förhållandet emellan dem skulle förblifva oförändradt, med det lilla undantaget, att Maria blef Casimirs maka. Hon hade aldrig tänkt sig annat, än att hon själf alltid skulle vara den, som andligen stod Maria närmast; hon visste, att Casimir aldrig skulle göra henne den

platsen stridig. Han skulle aldrig kunna uppträda som hennes rival, när det gällde Marias själ; därför hade hon aldrig känt någon svartsjuka gent emot honom och därför hade hon med en sådan värme kunnat tala hans sak.

Gerda förstod snart, att hon missräknat sig, då hon trott sig kunna bibehålla en plats emellan de båda makarna. Från Casimirs sida mötte inga hinder; han hade verkligen aldrig drömt om att göra anspråk på det i Marias väsen, som Gerda helst ville behålla för sig själf. Men Maria kunde icke dela, icke skänka bort sin kropp åt den ene och sin själ åt den andra, och så fick Casimir utan egen förskyllan eller värdighet själen på köpet. Maria kunde icke älska sin make utan att också älska i honom en intelligent människa; och om han icke fanns, måste han uppfinnas. Hon gaf honom från början sitt fulla förtroende och invigde honom som en andlig jämbörding i sitt andliga lif. Men samtidigt som hon öppnade sin själ fullt och helt för Casimir, blef hon gentemot Gerda inbunden och förbehållsam; och detta helt plötsligt och utan någon öfvergång. Instinkten sade henne, att kejsarens nya kläder icke borde ses af profana ögon.

Denna plötsliga omkastning i Marias sinne, kände Gerda som en svår orättvisa. I början led

hon också alla svartsjukans kval; men så småningom blef hon resignerad och drog sig tillbaka. Dock satt det en tagg i hennes sinne, och så ofta hon såg Maria offra åt Casimirs imaginära intelligens, kunde hon icke helt och hållet behärska sin bitterhet. Den tog sig uttryck i en min eller en betoning; men Casimir märkte det aldrig, och Maria ville icke märka det.

Det var för Gerda en högst bedröflig tid, som följde efter det alla bröllopgäster lämnat Aspinge. Det blef så ensamt och så trist. Det var som om vintern begravt henne lefvande i detta slott, som icke längre var hennes hem. Casimir och Maria hade sitt hem där, icke hon. Hon kände det, som om hennes själ varit en fattig, hvars hunger Maria försökt stilla med en konventionell allmosa; men hon var för stolt att mottaga den; hon kände det som om hennes hjärta varit en tiggare, som hungrade medan de två frässade i öfverflöd; det föll ingen smula från deras rika bord; och om det fallit någon, skulle hon icke ha tagit den upp — ty den skulle icke ha stillat hungern. — Fadern slöt sig mer och mer inom sin egen värld i nedre våningen, med sin flaska och sina minnen; tant Sofie var upptagen af sin verksamhet från morgon till kväll. Hvar och en hade sitt; hon ensam hade

ingenting. Ingenting annat än den lille löjtnanten, som ofta inställde sig för hennes ögon, och alltid med en min, som sade, att han gärna ville trösta. Men Gerda såg ner på honom med en blick, som sade: Du är för liten, min vän.

Hon drömde om en annan man, en man som var större än hon själf, en man att se upp till, att stödja sig vid. Det var Eric Lindenow, som lekte henne i hågen. I ensamheten stod hans bild för hennes minne, och det var som om tillvarons enda ljusglimt kommit till henne från denna bild. Hon visste icke, att hon älskade honom, i alla händelser hade hon icke uttalat *ordet* för sig själf; men hon tänkte på honom alltid och hon längtade efter honom alltid.

Denna längtan hade just samma mörka grundton, som den längtan efter en själens motsvarighet, hon känt från barnåren, och som hon ett ögonblick trott, att vänskapsförhållandet till Maria skulle tillfredsställa. Hon lefde under dessa månader i en atmosfär, som var fylld af hans ande; hon läste hans dikter om och omigen, och för hvar gång, hon läste någon af dem, tyckte hon sig upptäcka en ny sida eller nyans af hans väsen och glädde sig däråt, som åt en funnen skatt. —

Till Granudden kom hon ofta under denna tid; dels gaf det lindring åt hennes oroliga lynne att göra dessa korta resor, dels trufdes hon bättre än någonsin i detta varma hem.

Ofta stannade hon där till sent på kvällen; det var skymningsstunderna, hon älskade mest. Då tändes brasan i doktors rum, och familjen samlade sig där efter slutad middag. Alfild Johnson satt in sin mans stol, och den lille Johan låg vid sin mors fötter. Fadern hade flyttat fram den bekväma skrifstolen åt Gerda; men då hon aldrig ville mottaga den, tog han den för sin egen del, och Gerda slog sig ner i en liten gungstol, som Alfild fått af sina föräldrar, då hon var tio år; det var en barnmöbel, som jättekvinnan tycktes skola krossa med sin tyngd.

Och tiden gick, och brasan brann ned, och glöderna begynte falna, och skymningen bredde sig som ett flor öfver allas ansikten. Och när man kunde tala utan att ses, fick samtalet den doft af förtrolighet, som Gerda längtade efter. Det rörde sig ofta om Norrbyholm och om gamla tider; och hvar gång Erics namn nämndes, kände hon det som om en varm andedräkt strukit hän öfver hennes hjärta, och det skälfdes därvid.

En sådan skymningsstund var det ock, som man för första gången dryftade möjligheten att fånga diplomaten-skalden för en eller annan vecka af den stundande sommaren. Alfred Johnson var den, som först skref till honom och bragte frågan på tal.

När Eric Lindenow mottog detta bref, förnam han en underlig rörelse i hjärtetrakten; och van som han var att iakttaga och analysera alla mera ovanliga kroppens och själens rörelser, frågade han sig nu också själf, hvad detta hade att betyda. Han var så pass mycket af en parisare, i teori och praxis, att han, när det gällde att söka förklaringen till ett fenomen, som föreföll egendomligt, alltid först ponerade en kvinna som utgångspunkt.

Det var Maria, han tänkte på strax när han fick detta bref, som förespeglade honom möjligheten af ett återseende mellan dem. Han var nyfiken. Det var kanske icke alldeles omöjligt, att hon under dessa månader . . . Det lekte ett småleende kring hans läppar.

Och han fördjupade sig i tankegången, som efterhand fick karakteren af en monolog, hvars sarkastiska grundton han tyckte sig höra lika klart, som om han verkligen hört sin egen röst.

Det var hela fyra månader, som hon varit gift nu, fyra månader som hon tillbringat i en

oafbruten tète à tète med en man som . . . verkligen icke kunde kallas begåfvad. Kunde det vara möjligt, att hon ännu icke fått ögonen upp! Och *om* . . .? Men nu slog tonfallet om, och rösthallucinationen blef sorgsen och full af medkänsla. — Ja, *om* hon kommit underfund med honom nu, börjat förakta hans dumbet och vämjas vid hans råhet — — då skulle hon ha en hård kamp att utkämpa, innan . . . Här afklipptes alltid tankegången.

Han svarade på brefvet i obestämda ordalag, inom sig besluten att icke resa. Gåpåaren, riddaren med den svajande hjälmbusken satte sig upp på världskloketens höga hästar för att trampa till döds den lilla gnista, som ännu ibland lät förnimma sin tillvaro genom en stickning i hjärtat, så ofta han föreställde sig Maria hvilande i Casimirs armar.

Och när sommaren hållit sitt intåg i Mälarestaden och semestern var för handen, då bestämde han sig nog för att resa direkt till Norrbyholm; men då han kom till den lilla stationen i Småland och i den tidiga morgontimmens ljus såg ekipaget från Granudden stå väntande därutanför, steg han i alla fall ur kupén och lät tåget ånga vidare mot söder.

Nu hade det gått dag efter dag, och ännu fanns han kvar, icke på Granudden utan på Aspinge.

Han hade flyttat ditöfver. Baronerna hade varit enträgna, både den gamle och den unge. De hade fattat en förunderligt varm tillgifvenhet för honom, de två! — Och återigen log han sitt parisiska småleende och återigen frågade han sig själf, om det kunde finnas en kvinna bakom denna tillgifvenhet.

Men han hade icke varit många timmar på Aspinge, förr än han redan kommit till den öfvertygelsen, att Casimir och Maria voro de lyckligaste äkta makar under solen. Och återigen kände han stickningen af den där gnistan, som aldrig tycktes vilja slockna, och det kom agg i tonfallet, när han sade till sig själf: »Hon *har* verkligen inte uppdat, att han är en idiot! Och att han är rå! Och att han inte förstår ett grand af hennes väsen!» — Eric Lindenow inbillade sig, att han med afsmak vände sig bort från en sådan själsmesallians.

Just i det han vände sig bort, sjönk hans blick liksom händelsevis ner i ett par bruna ögon; och dessa ögons uttryck fångslade honom, och en aning började fladdra inom honom som en ljuslåga i vinden.

Var denna aning riktig? Han fick lust att öfvertyga sig därom.

Det händer ibland, att den bästa människa, om hon för tillfället befinner sig i en upprörd eller oharmonisk sinnesstämning, genom en omedveten själens reaktion kan bli hjärtlös, hård och grym. När Eric Lindenow tog sig för att experimentera med Gerda Du Camp, för att utröna, om han verkligen helt ofrivilligt kommit att göra ett djupare intryck på hennes hjärta, anade han icke, att detta experiment skulle kunna innebära någon fara för hennes sinnesro; i så fall skulle han icke ha företagit det. Men han var icke den som såg kvinnor sentimentalt, han trodde icke på några obotliga hjärtesår — och en skråma fick man tåla, när man själf gett sig i leken!

Han sysselsatte sig mycket med Gerda; en spännande känsla af nyfikenhet dref honom att intränga i hennes lifliga själ och söka utforska dess djup. Hon föreföll honom som en ny, intressant varietet af ett släkte, hvars arter han eljes kände ganska väl, denna unga flicka med det sjukliga, dunkla begäret efter andligt innehåll att fylla sitt lifs tomhet med. Han kände sig omsväfvad af detta begär; och han lekte med det.

När han slutligen fann sig stå ansikte mot ansikte med en flammande eld, kunde han icke hindra sig själf att helt instinktlikt härma alla lågans

rörelser. Men han blef aldrig på allvar varm; och det var som om han genom allt hvad han medvetet yttrade velat tillkännagifva detta, ty hans mun förnekade genom sina sarkasmer just det, som ansiktets uttryck lofvade, då elden från Gerdas ögon speglade sig däri. Det var hans sätt att reservera sig mot dessa känslans reflexrörelser; och det var en själens hederlighet, som låg till grund därför.

Det hände också ibland, att han greps af leda vid sig själf, vid detta dubbelspel, vid tillvaron öfverhufvud. Det fanns ingen mening i detta! Hvarför gick han nu här dag efter dag i Smålands urskogar och spelade landsorts-don Juan utan medtäflare?

Han hade mer än en gång bestämt sig för att resa; beslutet fattades alltid om aftonen, när han höll råfsteting med sig själf, men morgonen kom med en frestelse eller ett hinder, och resultatet blef, att han stannade. Den senaste anledningen hade varit Casimirs födelsedag, som nu var inne.

Men han var icke vid sitt vanliga glada humör, där han i sällskap med Gerda vandrade omkring i parkens alléer framför slottet. Han anfäktades åter af ledan vid sig själf. I sällskap med den

gamle baronen kunde han glömma den; det var därför sparrisjakterna voro honom en så stor vederkvickelse och hvila; men när han var ensam med Gerda, kom tungsintheten numera alltid öfver honom. Och ändå kunde han icke förmå sig att undvika hennes sällskap. Han var till mods gentemot denna lek med känslor alldeles som »Skälen» gentemot brännvinet: han tyckte icke om det, men det var som måste han dricka det ändå, därför att »det sitter en djäfvul i spriten». — Det sitter en djäfvul i allt hvad man vänjer sig vid.

Då Eric såg Gerda denna morgon, kände han alldeles ingen glädje öfver den tète à tète, som han nu visste vara förestående. Han kände ingenting annat än att hon väntade honom.

Och så gingo de då sida vid sida; och ridaren med den vajande hjälmbusken började så småningom göra tjänst. Klädd i full rustning besteg han den ena efter den andra af sina käpphästar och voltigerade inför hennes ögon med en min så käck och ett leende så gladt, som en lindansare inför sin publik; men medan han trafvade som bäst, växte hans leda vid sig själf och blef så stark, att Gerda, som kände den instinktligt, slutligen icke kunde uthärda längre. Hon afbröt honom midt i en bravad:

»Jag skulle önska att du inte spelade komedi för mig,» sade hon.

Han såg på henne, förvånad. Det tonfallet hade han aldrig förr lagt märke till i hennes röst. Det var någonting på samma gång tvekande-skyggt och kufvadt-lidelsefullt, något af en ödmjuk bön och ett ofrivilligt skri, sådant en häftig smärta aftvingar. Det var någonting som tiggde att få se människan inom honom — icke den bålde riddaren utan den lilla människan sådan hon utgått från naturens hand. Den bålde riddaren blef så förbluffad öfver detta kraf, att han själfmant steg ned från sin höga häst — men rustningen kunde han icke strax frigöra sig ifrån.

»Jag skulle önska detsamma,» sade han. »Men hvem kan bli den gamle Adam kvitt? Man blir så van att spela komedi, att man gör det omedvetet, också för sig själf. Jag märker ibland att jag talar teaterrepliker och gör teatergester...»

Hon såg på honom, och i hennes blick brann längtan efter klarhet. Allt hvad han sade tycktes innehålla så oändligt mycket mer än orden uttryckte, och hela hans väsen drog henne till sig med underlig makt. Hon anade en skatt i detta väsens djup. Han liknade ingen annan man, som hon sett; han var så fullkomligt enastående, denne

skönhetens stridbare apostel midt i hopen af människor, hvilkas högsta åtrå och enda bön var den om mat för dagen. Hennes egen dröm om andligt innehåll åt sitt lif var ju också blott en sinnets reaktion emot en nykter och idétom tid; och det var som om den blifvit förkroppsligad i honom och i hans opposition mot materialismen i allt.

»Kan det vara så svårt att vara sann?» sade hon.

De gingo en stund tysta. Det var som om någonting långsamt vidgat sig inom hennes bröst och spänt på inifrån: det var denna tanke, på svårigheten att vara sann, som växte och växte till beklämning. — För henne skulle det vara så lätt, om hon bara visste, att han så ville. Hon skulle kunna stryka af sig all förställning som en främmande dräkt och låta honom själf med egna ögon iakttaga hvarje själens rörelse, som hon icke själf förstod. Han skulle förstå den, han, om han blott ville det; men det var just därpå allt berodde . . .

De hade just hunnit fram till hufvudalléen, som förde till slottet, då Gerda plötsligt vände sig om och utan ett ord till förklaring började springa längsmed en sidogång, med händerna framför sitt ansikte, under fruktlösa försök att kväfva gråten.

Han stannade och såg efter henne; en känsla af oändligt vemod fyllde hans själ. Om han i denna stund kunnat tvinga sitt hjärta att lyda, så skulle han ha skyndat efter henne, fångat henne i sina armar, torkat hennes tårar, tryckt henne in i sin famn . . . Men han kunde icke! — Det började bränna i ögonvrårna som om det bryggdes tårar därinne; och återigen kom det öfver honom en leda vid sin egen tillvaro, en leda så stark, som han aldrig tyckte sig ha förnummit den förr.

Han började gå långsamt fram emot slottet. Hans beslut att resa följande morgon hade blifvit orubbligt med ens.

* * *

Hela förmiddagen hade Maria varit strängt upptagen. Hon var i färd med att smycka sin våning, och man såg henne flyga som en trollslända från rum till rum, klädd i en morgonklädning af grekiskt snitt och med det blonda håret löst uppbundet i en knut. Ögonen strålade, kinderna strålade, hela hennes varelse stod det ljus omkring. Det var icke att misstaga sig på: denna kvinna var lycklig.

Också var det en festdag i dag: Casimir blef 26 år. Detta var för henne en tilldragelse af utomordentlig vikt, och när hon vaknade denna morgon, hade hon starkare än eljes känt längtan att falla på knä, sjunka hän i andakt och tacka Någon med hjärtats innerligaste ord för den stora lycka, som kommit henne till del. Hon hade icke förtjänat en sådan rikedom, hon hade fått allt till skänks liksom af en osynlig hand. Hennes själ höjde sig i tacksamhetens extas och kysste denna osynliga hand, från hvilken lyckans gyllene frukt fallit ned i hennes sköt. Hon tänkte på alla de lottlösa, på alla dem, som hoppats mycket, men som intet fått; och hennes hjärta fylldes af medkänsla. Men gömd under dess yta låg alltid det värmande medvetandet om hennes egen lycka; och det behöfdes blott en vindfläkt för att jaga alla sorgens dimmor bort och göra henne glad som nu, så glad att hennes ord blefvo till sång och hennes gång till dans.

Rum efter rum smyckades af hennes ifriga händer. Kammarjungfrun bar till henne blommor, som trädgårdsmästaren skickade upp: syrénér i alla nyanser, från de hvita till dem som stötte i rött, med alla mellantonerna i lilas och violett, ordnades i stora vaser, så att de hängde i naturliga

klasar öfver kanterna, likt pärlande skum i ymnighetshorn, som flöda öfver; rosor i alla färger, från de bleka till de purpurröda, samlades i buketter, kransades af friska blad; hvita konvaljer och narcisser slötos i ring om tulipaner i klara färger och skylde deras nakna stelhet.

Som en vårens gudinna gick hon fram, följd af sin tärna; och det blomstrade och grönskade där hon gick fram. Längst dröjde hon i sitt eget älsklingsrum, salongen som vette mot sjön. Här hade hon ordnat ett litet skönhetsrike af alla konstverk, som hon fått eller förvärfvat, allt hvad hon kunnat samla från skilda håll af sådant, som är fest för ögat och lyftning för sinnet. Här stod också den statyett i marmor, som var hennes födelsedagsgåfva till Casimir. Den hade nyligen anländt från Paris, och den hade blifvit uppställd på sitt postament i dag. Det franska namn, konstverket burit på den årliga utställningen, fanns inhugget i sockeln: *L'ange prononçant le nom de Dieu.*

Här i detta rum, som hon älskade mest af alla, i den vackraste vrån af deras kärleks paradis, stod nu ängeln och nämnde Guds namn. Hon stämde färgerna rundtom honom som strängarne på en lyra till samklang och harmoni. Och när hon ordnat allt, lät hon sina blickar fara hän öfver

allt och erfor ett innerligt välbehag, en smekande, värmande förnimmelse som om hon hört den skönaste musik. Hon satte sig ned och slöt ögonen.

Hon tänkte på honom. Han hade stigit tidigt upp och smugit sig på tå ur rummet för att icke väcka henne. Han var så hänsynsfull och så god . . . När han nu kom hem från markerna, skulle hon skynda honom till mötes, slå sina armar kring hans hals, se honom in i ögonen. Hon längtade efter honom. Det var som om hon icke sett honom på många dagar. Hon skulle granska hans drag och upptäcka nyansen af hans lynne; men lynnet var alltid strålande, när hon var hos honom. — Hennes längtan växte och växte.

Då hörde hon steg genom våningen; hon sprang upp för att kasta sig till hans bröst, så snart han inträdde i rummet. Men i stället för Casimir kom Eric småleende fram genom dörren till biblioteket.

Han såg på hennes ansiktes uttryck, hvilken välkomsthälsning hon tillämnat den inträdande, och han förstod, hvem det var, som hon väntat. Förunderligt återigen kände han den där svedan i hjärtat; den blef mera och mera smärtsam för hvar gång den upprepades.

Han hälsade och mottog hennes hand som ersättning för det famntag hon tillämnat en annan.

»God morgon!» sade hon. »Är du redan uppstigen?»

Hon satte sig borta i fönstersmygen, i själfva »den förtroliga vrån», och inbjöd honom att taga plats. Han slog sig ner på en låg taburett vid hennes sida.

»Jag har redan hunnit med mycket, må du tro!»

»Nå, berätta! Hvad är det för storverk, du funnit på?»

»Först och främst steg jag upp klockan sju.»

»Jag förstår hvilken kraftansträngning det måtte ha varit» — hon smålog — »för en man med dina vanor! Men vidare!»

»Vidare? Jag klädde mig, jag gick på sparrisjakt med farbror...»

»I honom har du gjort en eröfring. Han är alldeles förtjust i dig.»

»Han påstår att jag 'har anlag' för sparrisjakt.»
Maria skrattade.

»Nå, du utbildade dina anlag?»

»Ja, tills Gerda kom.»

Han blef med ens helt allvarsam; men då hon betraktade honom med en forskande blick,

lät han ett fint diplomatleende spela kring sina läppar.

»Jaså Gerda,» sade hon lugnt. Men han märkte, att hon iakttog honom: »Nå, vidare!»

»Ingenting vidare! Vi ha promenerat i parken. Vi ha konverserat — voilà tout!»

»Hvar tog hon vägen då?»

»Jag antar, att hon gick upp till sig. Själf har jag varit uppe och klädt om mig för att inte behöfva hälsa dig i knäbyxor och snörkängor — Gerda säger, att den dräkten inte klär mig.»

Han reste sig upp och började marschera omkring på golfvat, betraktande hennes anordningar. Hans ögon glänste, och näsborrarna vidgades som för att insupa vällukten i fullaste drag; han njöt den som en finsmakare njuter sitt vin, den bästa årgången, väl tempererad.

»Så vackert du ordnat allting. Och en sådan doft! Det är ju våren själf som du flyttat hitin! . . . Och här sitter du midt inne i den skönhetsvärld, du skapat, och njuter och drömmar.»

»Än du själf då?»

»Jag?» — Han skakade på hufvudet. »Detta är inte för mig. Jag känner mig till mods som borde jag ha tagit skorna af mina fötter, innan jag trädde hitin . . .»

Det lät nästan vemodigt; hon ville slå bort det.

»Det har du ju också gjort — snörskorna.»

Orden ledsagades af ett leende, som gjorde afbön för skämtet. Men han var nu en gång i sorgsen sinnesstämning, och han tillade, med lägre röst men med ett tonfall, som strök under orden:

»— — eller som om jag aldrig borde ha trädt hitin.»

Hon såg på honom, ännu alltjämt med detta vackra småleende, som tycktes bedja om absolution därför, att hon en sådan dag som denna icke kunde låta sig ryckas med af hans stämning.

»Hvarför plötsligt så vemodig, du lifsglädjens apostel?»

Och han svarade med en anstrykning af själfironi:

»Därför att teori inte är praxis. Har du inte lagt märke till det? Jag känner en asket, som predikar fri kärlek och malthusianism i litteraturen och en läsare, som drager i härnad emot religionen . . .»

»Och en melankoliker, som predikar lifsglädjens evangelium?»

Han teg. Han hade gjort ett par slag öfver golfvet och stannat framför piedestalen, på hvilken marmorstatyetten stod. Han betraktade den.

Det var en ängel med sammanknäppta händer och ett ansikte, däri hvarje drag andades hänförelse, ödmjuk tillbedjan. Ögonen voro vända uppåt, läpparne nämnde ett namn, det stora namn, inför hvilket hela gestalten böjdes ofrivilligt. Och öfver denna andakt skuggade vingarne som ett par stora, signande händer.

Hela figuren, sådan den stod där, lefde, andades; hvarje linie i denna marmorkropp var rörelse och innerlig hängifvenhet. Man kunde icke se den utan att själf känna lust att falla på knä och tillbedja.

Inför detta konstverk hade Eric stannat, försjunken i andakt. Maria såg på honom;

»Ja, icke sant? Den är vacker?» sade hon sakta. Han skakade på hufvudet:

»Nej.»

Det blef tyst, men han kände hennes förundran i luften bakom sig och tillade förklarande:

»Jag menar — 'vacker' är inte ordet. Det är för litet.»

»Du har rätt.»

Hon hade rest sig upp och gått fram till hans sida. I detta ögonblick möttes deras själar i en gemensam beundran; de kände båda med samma innerlighet.

Han var den, som först bröt tystnaden:

»Konstnärer borde aldrig ge sina skapelser namn; de misslyckas alltid därmed. Se nu till exempel detta: 'Ängeln, som uttalar Guds namn'. Det uttrycker ju inte en tusendel af det skönhetsintryck, bilden ger.»

»Hvad skulle *du* vilja kalla den?» frågade hon med en starkare betoning än vanligt på det lilla ordet *du*.

»Jag vet inte... 'Andakt' hade varit bättre, tror jag. Ordet hade rymt mera. Eller 'Hänryckning' eller 'Religion'.»

»Eller — 'Kärlek'!»

Hennes ögon strålade, när hon nämnde ordet; hela hennes varelse andades samma ödmjuka tillbedjan som marmorbilden däruppe. Det var som om hon omedvetet härmat dess hållning och ansiktsuttryck.

»Kärlek?» upprepade han, och läpparne kröktes redan till ett spotskt småleende; men då han såg på henne, afklipptes det med ens. Det kom ett allvarligt och sjäfullt uttryck i hans ögon, och han log som en ängel vid tanken på ett förloradt paradiset.

»Nåja,» sade han stilla, »kanske också det.»

»Jag har aldrig sett en vackrare och sannare bild af kärlekens väsen.»

»Ja *du!* Du hör till dem, för hvilka kärleken är i släkt med religionen.»

Det hördes ljud af steg. Maria böjde sitt hufvud framåt och lyssnade... I nästa sekund befann sig Eric ensam framför marmorbilden.

Han vände sig om, gick tillbaka till »den förtroliga vrån» och satte sig på den stol han nyss lämnat. Han stirrade framför sig på golvet med ett högst fundersamt uttryck i ögonen. Hans tankar sysslade med ett psykologiskt problem, som föreföll honom omöjligt att lösa. Hur var det möjligt...?

Han fick sitta där länge ensam och grubblande.

Maria hade sprungit Casimir till mötes i det blåa kabinettet, och där stodo de länge tryckta in till hvarandra i en stum omfamning. Också för honom var kärleken ännu lika ung och frisk. Hon var den kvinna han älskade, *den enda* han älskat. Han hade svärmat och flammats, han som andra, han hade också i hemlighet varit en ladugårdens Don Juan; men den känsla han ägnade henne, sin lagvigda hustru, hade han aldrig hyst för någon annan kvinna.

Se Casimir

Hon hade tagit hans hufvud mellan sina händer.

»I dag är min pudel tjugusex år.»

Han nickade fryntligt, men då han såg hennes ögon fyllas af tårar, fick han också själf tårarne i ögonen. Det lyckliga småleendet kring hennes mun blef mer och mer exalteradt; hon böjde hufvudet tillbaka och lyfte sig på tå upp emot honom, så att hennes ansikte kom helt nära upp emot hans.

»Tack!» sade hon. Och hon lade hela sin själ i det enda ordet.

Det var som en säkerhetsventil; när känslorna hotade att spränga hjärtat, flög det ordet henne alltid på läpparne.

De gingo långsamt genom rummen; han höll sin arm kring hennes skuldror, lik en fågel som skyddande håller vingen öfver sin älsklingsunge. När de hunnit till biblioteket, gjorde hon ett tecken mot salongen: »Eric är därinne»; och han släppte sitt tag, en väl dresserad pudel, som han var. Hon hade genom lära och efterdöme vant honom vid att aldrig gifva eller mottaga en smekning i en annans närvaro; och fastän han för egen del gärna skulle ha exponerat sin lycka och alldeles icke förstod denna känslans skygghet hos henne, tog han dock alltid hänsyn till den.

Medan de vandrade genom rummen, hade han icke med en min tillkännagifvit, att han sett, hur hela våningen var smyckad till fest. Han hade icke heller lagt märke till det. Det fanns alltid blommor häruppe, något mer eller något mindre, det fäste han sig icke vid. Hans ögon snuddade endast vid dem som vid likgiltiga ting; de framkallade hos honom icke minsta grand af det välbehag, åskådandet af allt skönt plägar frambringa hos en människa med odlad smak. — Men det hade aldrig fallit Maria in, att Casimir saknade skönhetsinne; tvärtom! hon inbillade sig, att allt hvad hon själf kände, återdallrade inom honom med samma styrka. Också nu trodde hon, att så var. Hvad betydde väl det, att han ingenting nämnt därom? I hans ögon hade hon läst ett tack för allt.

Kanske anade han också, att det var därute, i salongen, som hon samlat det vackraste och bästa af allt. Så var det säkert. Han hade sparat sitt tack af den mest finkänsliga ömhet. Han visste, att det *där* skulle göra henne mest glädje.

De trädde ditin, och han gick fram till Eric, som reste sig upp och gratulerade. Casimir fann sig smickrad och började tala om vädret. En välsignadt vacker försommar hade det varit; men nu behöfdes det regn.

lycksting
my

Marias ögon bevakade hans ansikte. Nu snart skulle det lysa upp, helt plötsligt; han skulle se allt: blommorna som hon ordnat och konstverket, som hon med en så innerlig glädje förvärfvat åt deras hem.

Men han fortfor att tala med Eric. Han försäkrade honom, att höskörden skulle bli god, om man kunde få den ordentligt i ladorna. Men det var det värsta — — Vår Herre skickade alltid så mycket regn just när höet skulle in — — annars skulle det aldrig behöfva bli foderbrist i gamla Sverige, som har tillräckligt jord för att föda sina söner — så att ingen egentligen behöfde resa till Amerika. — —

»Se dig omkring, Casimir!»

Han förstod icke, hvad meningen kunde vara, men lydde mekaniskt, vände sig rundt på klacken, stirrande.

»Ser du ingenting?»

Han skrattade till — ett självbelåtet skratt.

»Jo, jag ser mycket. Bland annat ser jag dig.»

Det mjuka tonfallet, när han nämnde det enda ordet: »dig», försonade henne med hela den öfriga repliken; hon hörde icke, att rösten eljes var oböjligt hård och skrattet nästan rått.

»Ser du verkligen ingenting? Ingen förändring?»

Återigen lät han sina ögon göra en rond omkring rummet, och nu fäste de sig vid piedestalen, på hvilken den hvita marmorängeln stod.

»Jo visst,» utropade han triumferande. »Det är ju en ny möbel!»

Eric hade svårt att behärska sin munterhet; den ton, med hvilken Casimir uttalade ordet »möbel», var oefterhärmlig. Det var tydligt, att han ansåg konstverket endast som ett mindre viktigt bihang till möbeln.

Maria trädde fram till statyetten och vinkade Casimir till sin sida.

»Hvad tycker du om ängeln?» frågade hon.

»Jag tycker bättre om dig.»

Hon smålog; men så upprepade hon frågan:

»Allvarsamt! Hvad tycker du?»

Han mönstrade marmorbilden, men kände synbarligen ingen glädje därvid. Uttrycket i hans ansikte var likgiltigt som förr.

»Jo, den är vacker,» sade han.

Vacker! Det var just ordet, som Maria användt, och Eric kände sig slagen af skillnaden i detta samma ords innebörd, uttaladt af den ene

eller den andra. I hennes mun hade det rymt så mycket; i hans lät det själlöst och platt. — Men för Maria var det synbarligen icke så; för henne blef det innehållsrikt, när han nämnde det. Hon försjönk i drömmar; hvarje hennes drag kom att andas beundran och hänförelse.

Eric hade rest sig upp och gått öfver golfvet; där han nu stod kunde han följa bådas minspel, och hvad han såg verkade på honom som ett alldeles nytt rön. Det var som om han för första gången iakttagit ett naturfenomen, och han kände samma förvåning som en urskogens indian inför en spegel, ett stycke stelnadt vatten, som nyss var innehållslöst tomt, men som, genom en enda liten vridning, kommit att återgifva ett landskap med alla dess fina skiftningar. — Han märkte, hur Casimirs ögon riktades emot Maria, och hur hans ansikte, som följd af ett instinktligt härmande, en ansiktsmusklernas reflexrörelse, antog just samma uttryck af hänförelse och beundran, som hennes. Till sist såg verkligen den gode Casimir ut som en konstantusiast af renaste vatten; och när Marias blickar åter mötte hans, var det som om hon fått ett svar, hört en ton som klingade samman med hennes egen känsla till den skönaste harmoni.

Men Eric tyckte sig plötsligt ha funnit ett spår, som kunde leda till klarhet i den gåta han grubblade öfver.

Nu trädde Gerda in i rummet. Casimir vinkade henne till sig med en liflighet, som alldeles icke var hans egen; när han fått henne placerad framför marmorbilden, slog han ut med handen som en deklamerande skådespelare och sade entusiastiskt:

»Nå, är den inte vacker?»

Hon såg på sin bror med en ironisk min och svarade:

»Jo, naturligtvis.»

Detta »naturligtvis» var, sådant det uttalades, en sarkasm; men den trängde icke igenom det tjocka pansar af oskuld, bakom hvilket Casimir satt förskansad.

* * *

På aftonen tog Eric farväl. Han måste resa tidigt på morgonen från Aspinge för att hinna det nedgående snälltåget, och han drog sig tillbaka strax efter det tæet serverats. Men när han väl befann sig på sitt rum, blef det honom klart, att

han icke skulle kunna sofva; och han smög sig genom korridoren nedför trapporna ut i det fria. Han gick öfver bron och genom trädgården ned emot viken.

Gerda hade hört ljudet af hans steg. Hon kunde icke heller sofva; hon ställde sig vid det öppna fönstret för att svalka sitt hufvud, som brände.

Därutanför var det ljust, ljusare än på dagen vintertid. Och medan hon stod och stirrade ditut, såg hon den hvita snipan glida fram för slottets fasad. Den ensamme nattsvärmare, som satt vid årorna, var ingen mindre än själfva Hans Sardonska Majestät — Eric Lindenow.

Han visste icke, att en kvinnas blickar från det öppna fönstret följde hans rörelser. Själf såg han upp emot ett annat fönster och i hans ögon brann samma eld, som lyste ur de mörka kvinnoögonen. —

I »den förtroliga vrån» satt Maria med hufvudet lutadt emot Casimirs bröst. Det var som om hennes kärlek vuxit för hvarje dag, utvecklats sig ur ett litet frö, fått djupare och djupare rötter och en rikare och rikare krona. Och i den kronan byggde alla vårens sångfåglar; och öfver dess friska grönska lyste och värmdes vårens sol. — —

Sådant låg lifvet framför dem; rikare och fullare skulle deras lycka bli, ty detta kunde icke åldras och skulle aldrig dö. Det skulle lefva i deras hjärtan länge sedan åren låtit snö falla öfver de unga känslorna.

Denna tanke tycktes henne så skön, att hon måste meddela den åt Casimir; och hon började tala, sakta, långsamt och utan att se upp — som om hon talat i sömnen:

»Jag drömmer mig oss båda som gamla: dig som en fin gammal man, lik min morfar, och mig som en fin gammal dam, lik mormor. Jag har i Paris sett en tafla föreställande ett sådant gammalt par — — de suto på tröskeln till sitt hus, omgifna af barn och barnbarn och barnbarns barn. — — Öfver dem tindrade alla stjärnor på Söderns mörkblå sommarnattshimmel — och det stod ett skimmer kring dessa båda gamla, som om de under ett helt långt lif samlat tillräckligt solsken att lysa deras väg nu när natten föll på . . .

»Den ena af dem är du och den andra jag. Det är du, som talar till de unga:

'Tro icke dem, som säga, att lifvet blott är ett ondt, en tung börda, som man lägger af innan man träder in genom den mörka porten — liksom en uttröttad vandrare sätter sin säck utanför

ingången till det hus, där han söker härberge. Lifvet är icke sådant. Det kan icke vara mörkt och kallt, så länge det finns något, som ger värme och glans åt allt — det outsägligt, obeskrifligt rika som innefattas i det enda ordet: kärlek... Så länge ett hjärta kan älska, så länge kan tillvaron aldrig bli den öken, man sagt, den är. — Men håll ditt hjärta i helgd! Låt inga onda känslor tränga in och oskära det. Om det såras, låt det sluta sig, men hata icke. Det är saligare att ha gifvit allt, äfven om man intet fått, än att ha mottagit allt och intet gett. — Se ljust! Ett såradt hjärta kan öppna sig på nytt och blomma på nytt. Den modige glömmer de mörka dagarne för att minnas de soliga. Det är icke blott enfalden och dumheten, som tro människorna om godt; klokheten och styrkan våga det ock! — —»

Han kväfde en gäspning i det han afbröt hennes tal med en kyss.

— — — — —

Tre veckor efter det Eric lämnat Aspinge, tillkännagafs förlofningen mellan löjtnant Theodor Wollsoie och högvälborna jungfru Gerda Du Camp.



VIII.

Det var en förmiddag i mars 1881. Solen lyste redan vårligt varm, snön, som fallit om natten, hade smält, och myllan var uppmjukad, men under ytan satt kälen ännu kvar, jorden var stenhård, och snövattnet, som icke fann aflopp, samlade sig i pussar på åker och äng.

Öfver markerna kom Casimir Du Camp gående, klädd i grå kavaj af hemväfdt tyg, med byxorna instoppade i skaften på ett par stora smorläderstöflar. På hufvudet bar han en mössa af räfskinn och i handen en knölpåk, som han själf skurit.

Han gick med tunga steg och stödde sig på käppen; vid hvarje hans stöfvel hängde ett stycke af hans jordagods, men det var icke detta, som gjorde hans gång tung.

Det sägs, att kråkorna i vårens tid, då make söker maka, få en lättare, spänstigare flykt än eljes. Den sommaren för snart sex år sedan, då Casimir vann Marias hjärta, hade hans hållning haft behag, hans rörelser lif och hans ansikte uttryck som aldrig förr. De gröfsta drag få en aning af själ när ögonen lysa af längtan.

Nu var längtan stillad, nu var elden slocknad, nu låg det i stället utbredd öfver dragen någonting mättadt-likgiltigt och sömnigt-belåtet, som harmonierade med den tunga, säffliga gången och gaf ett intryck af själfbelåtenhet och hvardagslycka.

Han var lycklig, men lyckan hade för honom blifvit hvardagskost, och han njöt den, som han njöt sina goda mål mat, frukost, middag och aftonvard.

De år som gått, hade medfört en och annan förändring i hans lif: hans syster hade blifvit gift, och hans gamle far hade skattat åt förgängelsen; men dessa båda tilldragelser hade icke kommit oväntade, och de voro alltför naturenliga för att störa Casimirs hjärtefrid.

Fadern hade förfallit mer och mer. Saulsandan var ständigt öfver honom under de tre sista åren af hans lif. En dag i juni 1879 upptäckte trädgårdsmästaren, att gamle baronen icke skurit

sparrisen; och han skakade betänksamt på hufvudet: då kunde »Skälen» aldrig ha långt igen.

På hösten dog han också, och sedan dess hade han hvilat i familjegravven på Vimmerstads kyrkogård, vid sidan om sin gemål, under de hängbjörkar, han själf planterat.

Han hade icke tagit stor plats, den gamle, och fastän tomheten sedan han var borta föreföll större, än man någonsin tänkt sig honom själf i lifvet, fylldes den dock efter hand som tiden gick.

Casimir Du Camp styrde sitt gods, älskade sin hustru och vegeterade.

Hans enda små bekymmer rörde sig kring väder och vind; men de voro också regelbundet återkommande. Än önskade han solsken och fick regn; än önskade han regn och fick solsken. Men hur det var, alltid kom äringen välbergad in i ladorna. Casimir Du Camp gnuggade händerna och sade till sig själf, att han kunde ha sparat sig alla bekymmer.

Ibland förnam han det nog också som en missräkning, att Maria icke skänkt honom några barn, men sorgen däröfver hade ingen starkare klangfärg, ingenting af sviken evighetslängtan. Han sörjde däröfver så, som öfver en följd af dåliga

år, dem Vår Herre beskärt. Han hoppades på bättre tider.

abs
I lifvets lugnaste vrår, där sällan en vindfläkt kommer dammet att hvirfla om, och där hvardagsmänniskorna trivas som bäst, där bor också en spindel, i hvars nät de alla fastna. Det är vanans spindel. Omärkligt spinner han sitt nät omkring dem, och första gången en tråd lägges snärjande kring offret, kallas den en omväxling i enformigheten; andra gången blir ett upprepande af någonting behagligt; tredje gången väntas det redan. — Då är flugan snärjd och kan icke komma loss. Hvardagsmänniskan har fått ett behof, en vana mer.

Omständigheterna gjorde, att Casimir en och annan gång måste göra en affärsresa in till närmaste stad. Strax efter det han öfvertagit förvaltningen af godset, hade dessa resor icke kommit ofta på, och sedan han blifvit gift hade de blifvit ytterligare reducerade till antal. Visst måste han äfven då lämna sin hustru en och annan gång i månaden, men han ställde alltid så till, att han var hemma på aftonen samma dag. — Efter faderns död befanns detta vara ogörligt; också måste han fara in till staden oftare än förr. Det fanns mycket affärer att uppgöra, han träffade många människor,

och i Norden kunna affärer icke uppgöras, människor icke råkas, utan att tömda glas måste bära vittne därom.

Casimir Du Camp hade i sin fars öde ett varnande exempel på, hvart detta kan leda; hela släktens historia under de senaste generationerna var också ett enda varningsrop. Han kände faran och hade föresatt sig att undvika den, men han var icke någon stark karakter, och han ville icke förolämpa någon genom ett afslag. Han var lättledd, han var höflig, han var svensk; och en svensk blir hellre en drinkare, än han förnärmar någon genom att säga nej till en like, som proponerar punsch eller brorskål. Casimir Du Camp skulle ha förebrått sig själf, att han var högmodig, om han vägrat att dricka; därför drack han. Men han konstaterade med tillfredsställelse, att han icke hade ringaste *smak* för spritvaror, och detta ingaf honom en känsla af säkerhet, hvar gång han tömde ett glas för att icke förnärma någon.

Resorna till staden följde tätare och tätare på hvarandra; han for hvar fjortonde dag, han for slutligen en gång i veckan. Han bekantskapskrets ökades. Han träffade unga officerare från ortens regemente — och han hade alltid haft en svaghet för officerare. Det var gladlynta ungdomar,

han trufdes i deras sällskap, och han drack för sällskaps skull. Snart kunde han icke undvara denna hvarje vecka återkommande omväxling i den enformighet, hvaraf hans lif eljes bestod. —

git mig
Maria anade ingen fara i dessa nu så ofta påkommande resor. Hade hon anat någon fara, skulle hon ha afvändt den, ty ett ord af henne skulle hållit honom kvar. Men just därför, att hon var medveten om sin makt öfver hans sinne — just därför var hon så rädd att missbruka den; och kanske *var* hennes makt så oinskränkt just därför att den aldrig missbrukades.

Och så unnade hon honom af hjärtat hvarje förströelse. Hon hade en dunkel föreställning om, att män i allmänhet ha ett mycket starkt behof af omväxling i sina yttre lefnadsförhållanden, därför att kärleken aldrig kan fylla en mans lif så helt, som den fyller hvarje kvinnas — om den är äkta. Därför gladde hon sig åt hans resor — så mycket mer som Casimir alltid återvände från staden i strålande humör; och det var som om hans kärlek skjutit nya, friska skott under denna skilsmässa, som icke sträckte sig öfver mer än ett dygn.

Det var först på den allra sista tiden, som det blifvit regel, att han dröjde längre borta. Han

stannade nu ofta i staden ett dygn och en dag; och, som om detta icke vore nog, reste han först med nattåget därifrån. Han ankom då icke förr än vid 4-tiden på morgonen till Aspinge. För att icke behöfva väcka sin hustru vid denna tidiga timme, hade han brukat sofva i nedre våningen, i sin fars rum, hvilka han låtit inreda åt sig.

En morgon sistlidne februari hade han åter rest in till staden. Maria hade som vanligt tillbringat en dag i ensamhet, därpå en natt och därpå åter en dag. Hon gick till sängs om aftonen och hon slumrade in; men vid 4-tiden väcktes hon af bullret från vagnen, som körde upp. Strax därefter tyckte hon sig höra en röst som ropade.

Hon var ensam i hela våningen. Tant Sofie bodde på nedra botten, i närheten af köksdepartementet. Endast kammarjungfrun befann sig inom hörhåll för Marias ringklocka; men henne ville hon icke väcka.

Maria hade satt sig upp i sängen; hon var yrvaken och hon lyssnade. Hjärtat klappade häftigt; det kändes som slag af en knuten barnahand inifrån, mot hennes bröst.

Återigen hörde hon rösten ropa; och strax därefter ljödo steg nere i vestibulen.

Hon reste sig ur bädden, tände med skälfvande hand ett ljus och gick på sina nakna fötter genom kabinettet och ut i matsalen, därifrån en dörr ledde ut till korridoren och vidare till stora trappan. Hon öppnade dörren och lyssnade.

Hon hörde ett släpande som af en tung kropp och fragment af ett samtal; det var kusken och betjänten som talade, pustande som under tyngden af en börda:

»Fan hvad det måtte ha gått hett till i dag!»

»Ja, jag förstår inte, hur han kommit i kupén! Jag måtte ta' en stationskarl till hjälp och bära honom ut i vagnen. Han var dödfull.»

Nu hörde hon *hans* röst, men hur förändrad! Det fanns ingenting af mänskligt uttryck i denna röst, det var ett djurs oartikulerade läte. Hon ryste till.

»Full? Hvem sa' att jag är full?»

Och så skrattade han.

Skrattet var det vänsta af allt. Maria kände benen svikta under sig och grep fast i dörrposten af fruktan för att svimma. — — De släpande stegen stannade, och skrattet dog bort. Det blef tyst, och Maria återvände till sofrummet.

Hon hade blifvit så uppskakad, att hon icke kunde somna in igen. Ideligen hörde hon detta

skratt. Det skorrade i hennes öron, det tryckte hennes inbillning som en mara, det bet sig fast i hennes själ som en vampyr. Hon tyckte, att hur gammal hon än blef, skulle hon aldrig kunna glömma det. Det var så själlöst och så djurriskt. Och denna röst utan mänskligt uttryck!

Var det *hans* röst, hon hört? Var det *hans* skratt? Nej, nej, hon kunde icke tro det!

Hon föll i en dvala, som icke var sömn, men rösten och skrattet förföljde henne. Hon spratt upp. Hon fick ej en blund mer i sina ögon den natten.

Hon hade lust att stiga upp, men blef liggande för att icke låta tjänarne märka, att någonting förefallit. Klockan åtta kom pigan för att tända brasen i kakelugnen. Maria låtsade som om hon sof.

Tant Sofie brukade sällan visa sig i ungherrskapets våning före frukosttimmen; hon hade alltid fullt upp att bestyra dessförinnan. Men i dag gjorde hon sig ett ärende ditupp redan vid nio-tiden. Hon sysslade en stund i matsalen, gick sedan genom kabinetet och knackade på dörren till sängkammaren:

»Sjusofverska!»

»Ja, kom in tant.»

Tant Sofie trädde in, klädd i hvit mössa och med en knippa af blanka nycklar skramlande vid bältet. Hon mönstrade Marias ansikte, och hennes ögon hade ett försiktigt, forskande uttryck.

»Har du sofvit godt i natt?» frågade hon.

»Åja.»

»Hörde du när Casimir kom hem?»

Maria tvekade; men då tant Sofie upprepade frågan, svarade hon:

»Nej.»

Hon trodde nästan själf, att hon talade sanning; hon hade redan börjat intala sig själf, att hela det nattliga uppträdet endast varit en dröm.

»Jo, han *kom* hem i natt,» sade tant Sofie.

»Det brukar han ju alltid, men när han inte vill väcka mig, lägger han sig därnere.»

Tant Sofie såg besynnerlig ut i ögonen.

»Ja, visst, jag vet nog det.»

»Det har händt rätt ofta — — han är ju alltid så finkänslig och god.» —

Casimir visade sig icke till frukost. Framåt förmiddagen steg han upp och tog sig en dusch. Det var en gammal vana sedan smekmånadstiden, och han höll i därmed. Han hade ännu samma behof som då af kroppslig renhet, hvar gång han skulle närma sig den kvinna, han älskade.

När han kom upp för att hälsa på henne, var hans ansikte blekt med ett lidande uttryck, och Maria greps af den häftigaste medkänsla.

»Hur är det med min pudel?» sade hon i det hon gick emot honom.

»Åjo. Inte värst bra.»

Hon höjde sig upp på tå och tog hans hufvud emellan sina händer, allt medan hon oroligt och ömt granskade det däfna uttrycket i han bruna ögon, hvilka dock snart slöto sig instinktliskt. Hon trodde, att han blundade af lycka under hennes händers beröring, hon lade sin arm under hans och drog honom in i sitt eget lilla kabinet, och där fick han ligga på chäslongen med hufvudet i hennes sköte; och hon fuktade sina händer med eau de cologne och höll dem på hans panna. Och till sist tog hon den kyliga kristallflaskan och rullade den långsamt från tinning till tinning.

Orsaken till illamåendet nämndes aldrig, och Maria tvingade sig själf till att glömma den. Hon ville icke veta den, ville icke minnas det nattliga uppträdet. Hon lyckades också till sist att helt och hållet bortarbota det ur sitt medvetande, genom en af dessa själens reflexrörelser, tack vare hvilka vi människor så ofta kunna dölja för oss själfve de mest påtagliga sanningar, när de äro af obehaglig,

*sanct
singula*

*Ä som
ginge
där!*

sinnesupprörande natur. Detta psykiska fenomen är af samma slag som det: att vi så lätt låta oss öfvertyga — och öfvertyga oss själfve — om allt som är oss behagligt. Den lungsiktige märker icke sjukdomens hastiga framsteg och de spår, den lämnar efter sig; han tror i det längsta, att hälsan skall komma en dag och beröra hans brutna kropp med sitt trollspö.

Liksom alla lefvande varelser ha sin själfbevarelseinstinkt, så ha alla starka känslor det ock. Alla egenheter, allt det inom en personlighet, som är ursprungligt och lefvande, har en särskild instinkt att reagera emot alla inflytelser, som hota dess existens. Och detta gäller framför allt, om känslan har så djupa rötter, att den icke kan tillintetgöras utan att personligheten själf går under därvid.

Så var förhållandet med Maria. Kärleken till Casimir hade genomträngt henne så helt, slingrat sig så helt kring hennes väsen, att den aldrig skulle kunna lösryckas därifrån, utan att hon själf förblödde; det var därför hennes själfbevarelseinstinkt ständigt var i färd med att undanskaffa, bortförklara och omdikta allt, som kunde innebära den ringaste fara för hennes känsla.

Det var som om känslan bott i en sluten värld af kristall, dit intet kyligt vinddrag nådde.

Ljuset föll ditin, och det yttre lifvets små händelser speglade sig däri, men allt fick en annan valör, sedt genom hennes inbillnings ögon. Också i denna ideella värld gick solen upp och ned, natt följde på dag och dag på natt, temperaturen växlade, det blef vinter och sommar och höst och vår, men hvarje årets tid och hvarje dygnets timme visste hon, att solen fanns, äfven om den för ögonblicket icke lyste, och själfva medvetandet därom var lycka.

När hon någon gång tänkte tillbaka på de gångna fem åren, lyste de alla för hennes erinring. Det föll henne aldrig in att söka särskilja de mulna dagarne från de klara; lika litet som det föll henne in att räkna alla de lyckans skiljemynt, som hon gifvit ut eller tagit emot. För hennes minne stod endast *helheten*; och dessa år radade sig upp vid sidan om hvarandra som fem nyslagna guldmynt.

När Maria denna soliga marsförmiddag såg Casimir komma vandrande öfver bron, blef hennes hjärta lika varmt som under kärlekens första vårdagar. För henne var han ännu alltjämt densamme som förr, och i hennes närhet *var* han också någonting mer än en landtjunkare, mättad af hvardagslycka. Hans bruna ögon fingo eld af uttrycket i hennes blå. Hans kyss var ännu varm,

och hans smekning öm; hon hade det godt vid hans bröst.

Så var det också denna dag, då han, efter att ha gjort sin vanliga förmiddagstoilett trädde in till sin hustru uppfriskad af duschen. Det var som om han med de grofva kläderna aflagt sitt eget hvardagsjag, och den småländske landtjunkaren blef en småländsk Romeo, som tillbringade en timme hos sin Julia. När timmen var förbi, förkunnade han henne, att han redan samma dag måste fara in till staden i affärer. Hon var ännu yr af lycka och hon skulle icke kunnat röra ett finger för att hålla honom kvar.

Han reste, och hon satte sig till pianot för att få tiden att gå.

Hvarje människa har sitt döfvande medel emot ledsnaden under lifvets tomma mellantider. Marias var musik. Musiken verkade stimulerande på hennes sinne. Tankarne kommo och gingo så lätt, medan fingrarne lupo öfver tangenterna. Hon spelade icke efter noter; det skulle ha bundit hennes tankar, tvingat uppmärksamheten att samla sig i en viss riktning och förtagit känslan af frihet. Hon lekte blott med välljud som ett barn med sina glaskulor, och det blef fria fantasier, fragment af allehanda tonskapelser sam-

manbundna till harmonier af hennes musikaliska instinkt.

Tiden gick fort under denna lek, och hon hörde icke hofslagen af sin styffars häst, när han red öfver byggan på eftermiddagen. Men tant Sofie, som befann sig i sitt eget rum på nedra botten, såg honom redan då han kom fram ur allén, och hon mötte honom på trappan och ledsagade honom upp. —

Förhållandet emellan Maria och hennes mor hade under dessa år varit innerligt och varmt. Det var som om de båda velat taga igen allt hvad de ömsesidigt försummat under den tid af skilsmässa och missförstånd, som följt på moderns giftermål. Det hade kommit jämvikt i deras relation till hvarandra. Hvar hade nu sin lilla fridlysta vrå, men två kvinnor, som älska, förstå hvarandra alltid och ha alltid mycket att säga hvarandra. Umgänget emellan de båda familjerna var hjärtligt och lifligt.

Också mottog Maria sin styffar med synbar glädje. Sedan de första hälsningarna voro utbytta och tant Sofie försvunnit för att styra om några förfriskningar, slogo de sig ned i den förtroliga vrån.

Alfred Johnson föreföll orolig. Han hade svårt för att hålla sig stilla. Han reste sig ofta

upp och gick af och an på golfvet. Hans ansikte var kanske icke blekare än vanligt, men vecket emellan ögonbrynen föreföll djupare.

På Marias fråga, huru det stod till i hemmet, hade han svarat ett buttert: »Jo, tack!» men själfva detta svar lät som ett försök att bemästra en frätande inre oro. Nu såg hon på honom, forskande:

»Du är så nervös i dag, käre far?»

Han gick med hastiga steg af och an och talade i en ton, som skulle föreställa kärf, men som för ett vandt öra förrådde en skälfvande ångest.

»Nåja! — Jag är inte riktigt nöjd med hennes hälsa. Eller rättare sagdt — jag förföljes af en fix idé. En inbillning helt säkert! — — Hon har på sista tiden klagat öfver värk i ärret — du vet, det där ärret under vänstra bröstet. Nå . . . jag har undersökt — — just i går — — och det var då som — — — Ja, du förstår dig inte på de här sakerna, men när jag säger dig, att kräfta i bröstet brukar börja så där — med en rörlig knöl — — och nu kände jag en sådan — och så inbillade jag mig strax det värsta — naturligtvis! Men det *behöfver* inte alls vara någon kräftknöl, det kan vara en mjölksvulst eller någon annan körtelsvulst.»

Maria fick en förnimmelse som om hufvudsvålen sammandroges; efter hand som han talade fortplantade sig hans ångest till henne, fyllde henne med sin kyla, kom hennes hjärta att skälfa som pendeln på ett ur, då det träffas af ett våldsamt slag. Hon reste sig upp, gick fram emot honom och lade sina händer på hans axlar, i det hon såg honom in i ögonen, som ville hon läsa en hemlighet i dem.

»Tror du...?»

Men i samma nu förstod hon, att han ingen som helst visshet hade att ge henne, att denne starke man själf kommit till henne för att söka sig ett stöd eller åtminstone för att få andas ut sin ovisshet.

»Tror?» upprepade han. »Jag tror allt möjligt, men vet ingenting, icke ens hur jag skall handla.» — Han teg en stund, och när han fortsatte kommo orden häftigt, liksom framstötta af den kufvade sinnesrörelsen: »Är det kräfta, så är det obotligt. Man kan försöka operation, men» — hans hand grep efter stolens ryggstöd och han drog ett djupt andedrag; därpå rätade han åter ut sig: »Ja, en operation kan aldrig häfva det onda, åkomman är icke lokal och — — döden kommer ändå...»

Nu hade han uttalat ordet, som bränt honom på läpparne. Han sade det med ett särskildt uttryck, framkastade det liksom på trots för att vittna om en mans sinnesstyrka. Men ögonens feberglöd och kallsvetten, som pärlade på hans panna, vittnade *emot* hans konstlade lugn.

Det blef en lång tystnad. Han hade ställt sig i fönstersmygen med ryggen vänd emot henne; och medan Maria betraktade honom, såg hon det trotsigt tillbakakastade hufvudet så småningom sjunka framåt och den styfva ryggen mjukna — — och till sist hade hela den bredaxlade gestalten, som stod där, inramad af den gula sidengardinen, antagit ett så tröslöst uttryck af tung sorg, att hvarken ögon eller ansikte kunnat tydligare förråda hur han led.

Starka naturer gömma ofta en kärna af blödig vekhet, och denne man hade mycket däraf. Sådana människor kunna icke undvara den hvila, som ligger i att några ögonblick hvarje dag afkasta den rustning, som eljes tynger deras fjät. Då blir den starke svag och den hårde vek; den världskloke mannen blir en obetänksam pojke, som låter munnen tala allt, hvad hjärtat lägger den på läpparne, utan att det kalla och nyktra förståndet får mästra och granska hvarje ord, som om det

vore en utfärdad förbindelse. — Men de blotta icke denna sida af sitt väsen mer än för en enda kvinna.

Maria hade hittills alltid föreställt sig sin styffar som en inkarnation af manlig kraft, af en styrka som aldrig kunde böjas. Hon anade icke hur känsligt det var, detta sinne, som viljan och nödvändigheten klädt i pansar, och hon hade aldrig sett honom, som nu, öfverväldigad af rörelse, sådan en människa blir i de ögonblick af sorg, då alla kryckor, alla de yttre hjälpmedel, på hvilka hon eljes stödjer sig, plötsligen falla undan och hon står lika hjälplös emot omständigheterna och lifvet, lika naken, lika hudlöst ömtålig som hon utgick ur sin moders lif.

Nu såg Maria för första gången sin styffar i en sådan sinnesförfattning. Förr hade hon beundrat honom som människa, högaktat honom, hållit af honom som den där gjort hennes mor lycklig, men från denna stund kände hon sig i släkt med honom på ett särskildt sätt; från den stunden *älskade* hon honom.

Från den stunden alstrades det också mellan dem en helt annan förtrolighet. Nu hade de en gemensam hemlighet, en gemensam fruktan och en gemensam sorg.

Några dagar senare reste Maria med sin mor in till staden, dit styffadern begifvit sig i förväg; han hade velat förbereda den skicklige kirurg, som skulle föra knifven vid den förestående operationen.

Alfhild Johnson visste ingenting om de farhågor, som hennes make hyste beträffande den körtelsvulst, hvaraf hon led. Hon hade länge varit nedstämd och nedtryckt till sinnet; mörka aningar kommo ofta öfver henne, men hon dolde dem lika omsorgsfullt, som han dolde sin oro.

Maria hade mottagit instruktioner af sin styf far: hon skulle försöka att visa sig liflig och glad under resan och framför allt icke låta den sjuka veta, att det fanns ringaste fara för utgången af denna lätta operation. Hon spelade denna roll så, som endast en kvinna kunde ha spelat den; och när modern såg henne så glad, kunde hon icke förmå sig att grumla hennes glädje. Hon hade eljes tänkt anförtro henne sina aningar. — Nu sutto de i stället midt emot hvarandra under resan, mor och dotter, talande likgiltiga, ytligt-glädliga ord, medan bådas hjärtan voro fyllda af sorg. —

Operationen försiggick under de gynnsammaste auspicer, och såret läktes raskt. Men trots dessa

goda tecken blef sommaren dyster. De båda familjerna slöto sig till hvarandra med ännu större innerlighet än förr. Det var som om aningen om en förestående skilsmässa fyllt luften omkring dem. Ingen kunde göra sig reda för hvarpå det berodde; men tyngden af denna aning kände de alla.

När hösten kom, och björklöfven gulnade kring den hvita villan, och dagarne blefvo kortare och kortare, och hela naturen beredde sig att somna in i vintersömnen, då kände Alfhild Johnson, att en ny svulst kommit igen alldeles på samma ställe, där den gamla skurits bort. Hon nämnde i början ingenting därom för att icke oroa sin man; men han misstog sig icke på sjukdomens karakter. Hela hennes vissnade organism, hvars lifsfunktioner ingenting förmått att återställa, sade honom det tydligt nog: hans maka hade icke lång tid att lefva. En afton, då hon skulle gå till sängs, undersökte han hennes bröst. Han strök liksom på lek med sitt pekfinger öfver ärret och kände den nya svulsten. Från den stunden visste han, att det icke fanns något hopp. Obönhörligt skulle sjukdomen skrida fram, och en ny operation skulle kanske endast påskynda dess utveckling. Han hade rådgjort med en berömd specialist, som varit

af samma mening som han: här fanns ingenting att göra. Han måste med korslagda armar se till, hur det käraste han ägde så småningom förtvinade och dog inför hans ögon.

Och han måste hålla god min, han måste se glad ut, så att hon ingenting skulle ana, ty sinnesrörelser kunde påskynda slutet. Han måste vara munter och sorglös och aldrig låta henne märka den oro, som gnagde hans inre.

SjälF sökte hon också vara munter och sorglös — och af samma anledning: den mest hänsynfulla ömhet. Hon anade, att hon snart skulle dö, men ville icke oroa sin man och sitt barn. Tids nog skulle de få veta det! — Och hon förstälde sig, hon log helt bokstafligt med döden i bröstet; men förställningen tog hårdt på hennes krafter, och snart blefvo plågorna och symptomen af den art, att de icke längre kunde döljas. Den flygande, ristande värken satte sig fast, blef brännande och svidande, svulsten närmade sig huden och började tränga på inifrån, som om den ville bana sig väg ut.

En eftermiddag hän emot jultiden kom Maria till Granudden. Styffadern var ute på sjukbesök; han brukade eljes alltid mottaga henne för att meddela henne underrättelser om den sjukas till-

stånd jämte förhållningsregler angående hvad som eljes kunde vara att iakttaga. — Hon inträdde i sofrummet helt tyst för att icke väcka modern, om hon sof.

Modern låg i sängen med en spegel framför sitt bröst; i spegeln betraktade hon det sjuka stället. Hon såg en figur bildad af de rödblå svällda ådrorna, hvilka lupo samman i den punkt, där svulsten tycktes vilja arbeta sig fram ur hullet.

»Se,» sade hon till Maria, »det liknar en insekt med många ben — — en skalbagge — — eller en kräfta.»

Maria visste mycket väl, att modern icke hade lång tid igen, men detta ord, som hon plötsligt hörde uttalas, gjorde ett skrämmande intryck — som om döden helt oförberedt rest sig ur en vrå af rummet. Han kom henne med ens så nära. — Hon föll på knä vid bädden och öfverhöljde sin mor med kyssar; tårarne runno utför hennes kinder och droppade som stänk från en varm källa ner öfver den sjuka punkten på moderns bröst. — Om medlidande, ömhet och kärlek ägt läkande kraft, så skulle dessa tårar ha helat såret.

Nu gåfvo de blott den sjuka visshet, att hon snart skulle dö, och att hennes make och barn visste det — vetat det länge.

* * *

Två månader senare var hon icke mer.



IX.

Moderns död hade gjort ett djupt intryck på Maria. Hon kunde icke glömma den; också alla detaljer i sjukdomens fortgång framstodo för hennes minne i hemska klarhet. Om nätterna drömde hon ofta om det frätande kräftsåret; då for hon upp med ett skri, som väckte själfva den hårdsofde Casimir. Han stirrade på henne med en däfven blick och frågade sömnigt: »Hvad är det?» Skälvande i hvarje led smög hon sig in till honom, och då han mekaniskt lade sin hand på hennes panna, märkte han, att pannan var våt af kallsvett. Men hon genomträngdes alltid af en stor trygghet så snart han slagit sina armar omkring henne; hans orubbliga lugn fördelade hennes oro, och det lindrade skrämselfn att få tala om drömmens innehåll. Han svarade aldrig ett ord till

tröst, och det hade händt, att han snarkat midt i berättelsen, men det kändes tryggt i alla fall; hon somnade slutligen själf i hans armar och drömde aldrig där.

När han reste till staden och stannade borta om natten, vågade hon icke ligga ensam. Kammarjungfrun fick då flytta sin säng till det lilla kabinetet utanför sofrummet, och dörren lämnades öppen. Ofta var detta dock icke nog för att lugna henne. Maria hade behof af någon att sluta sig till i dessa stunder af ångest, någon att hålla sig till helt bokstafligt och fysiskt, en kropp att taga i, när nerverna skälfde och kallsvetten pärlade på hennes panna. Men hon kunde icke lida den tanken, att någon annan skulle sofva i samma rum, där han brukade sofva vid hennes sida, därför hände det ofta under de långa vinterkvällarne, att hon smög sig ner till tant Sofie och bad att få stanna hos henne öfver natten.

»Hu-uh,» sade hon, i det hon svepte nattrocken tätt omkring sig, »jag fryser så!» Och tant Sofie såg, hur hon darrade.

Också föll hon af på en månads tid så synbart, att styffadern betänksamt skakade på hufvudet och började fundera på, hvad som kunde vara att göra. Själf hade han på denna månad blifvit alldeles hvit

i hufvudet, men eljes höll han sig käckt; han hade sitt hjälpmedel: arbete. Detta kunde han icke ordinera för Maria; hon var för svag; men det fanns ett annat, som för hennes räkning strax föll honom in: förströelse, någonting som upptog sinnet så helt som möjligt och lämnade sorgen så ringa utrymme som möjligt. — Hon skulle resa. Också för Casimir skulle det vara nyttigt att komma bort; han hade på sista tiden börjat fara in till staden långt oftare än nödigt var.

Alfred Johnson framställde sina skäl för tant Sofie, som fick i uppdrag att hänleda Casimirs uppmärksamhet på Marias hälsotillstånd.

Han såg på henne, högst förbluffad, då hon började tala därom. Själf hade han ingenting märkt. Var Maria icke frisk? Hade doktorn verkligen sagt...? — Han hyste den största respekt för »doktorn» — som han alltid kallade sin svärfar, när han talade om honom — och han började plötsligt bli orolig. Kunde det vara fara för handen? Han beslöt att rida öfver till Granudden en eftermiddag.

Han gjorde så och han fick besked. Luftombyte var nödvändigt. Och så blef det slutligen bestämdt, att Casimir och Maria skulle tillbringa den återstående delen af vintern i Stockholm.

Alfred Johnson skref till Eric Lindenow och bad honom ombesörja en bostad åt dem. Maria ville helst hyra en privat våning.

Eric Lindenow bodde nu åter i Stockholm. De första två åren efter den sommar, han tillbringat på Aspinge, hade han tjänstgjort dels vid K. Maj:ts beskickning i London, dels i Constantinopel som t. f. chargé d'affaires. Hemkallad och befordrad till byråchef i utrikesdepartementet, tycktes han för allvar ha slagit sig till ro i hufvudstaden, och hans vägar hade sedan aldrig burit ned åt Småland. Notifikationen om Alfild Johnsons död var den första underrättelse, han sedan länge mottagit från sina släktingar därinne bland furuskogarne — från den lilla värld, hvori han hållit på att trassla in sig en gång. Men detta dödsbud hade framkallat minnet af en älsklig och sympatisk kvinna, som varit honom mycket kär för länge, länge sedan. Och när han strax därefter mottog ett bref från sin gamle lärare och vän, berörde också detta samma sträng, väckte minnen från barndoms- och uppväxtåren. — Han skref och bad att få ställa nedre våningen i sin egen villa till släktingarnes förfogande; och den afton i mars, då de skulle anlända, inställde han sig för att möta dem på Centralstationens perrong.

Han hade kommit tidigt, och han fick vänta länge, marscherande upp och ned på platformen. Längsmed stationshusets vägg brunno lyktor, och det lyste ur fönstren till stationslokalerna; hela denna sida var idel ljus, som föll ut öfver perongen, där frusna vandrare rörde sig af och an; men ute i spårnätet under glashvalfvet var mörkt och öde.

Eric tänkte på Maria, tänkte med mild öfverlägsenhet på den sommarnatt, då han tillbringat några illa använda timmar drifvande i båten utanför hennes fönster — i månskenet! Det föreföll honom helt otroligt, att hans hjärta vid den tiden ännu kunnat vara så ungt, och att han själf kunnat vara så elegisk — han som i den svenska litteraturen uppstämt ett klingande skratt åt sentimentaliteten, ett skratt från fulla, friska lungor, ett skratt som likt en vindkåre trängt igenom grådaskigheten och gett vingar åt det lätta sinne som vågar njuta lifvets glädje och le på trots åt sorgerna!

Och nu skulle de träffas igen, han och hon!

Han försökte sondera sin egen stämning: var han manne icke en smula nyfiken att återse henne? Klappade icke hans hjärta fortare? — Nej! Han tänkte på henne med en varm välvilja och på

hennes make med en något öfverlägsen välvilja ;
men det var allt.

Ack, det var så länge sedan han förnummit
den ungdomliga känslan, när hjärtat ökar takten.
Också hjärtat blir tungfotadt med åren och vandrar
framåt med säfliga steg. Det är endast i pojkåren,
det dansar och hoppar. Och han var mer än
fyrtio år.

Men hvad som alltid skulle finnas hos honom
och alltid utgöra ett band mellan honom och Maria,
det var kärleken till ätten och minnena från Norr-
byholm. Detta hade de gemensamt; och därför
var han i alla fall glad öfver att få återse henne,
och hans tankar rörde sig kanske ändå en smula
liffligare än vanligt . . . ?

Han hade hunnit ända bort mot slutet af
perrongen, mot söder, och då han nu kom att
lyfta ögonen, varseblef han plötsligt ett stort gult
öga och ett mindre rödt, som stirrade vildt; han
såg lokomotivet som ett svart djur komma rusande
emot sig, det var redan inpå honom och föreföll
så förkrossande stort där det bröt fram ur mörkret.
Han ryggade tillbaka. Men strax därpå vände han
sig om och började gå nedåt igen, mot *Utgångs-*
skylten, där han ämnade postera sig för att säkrare

kunna finna sina båda resenärer i trängseln, när strömmen drog förbi.

Medan han gick där gled tåget förbi, och han hörde en basröst ropa från en kupé: »Se där är Eric.» Han vände hufvudet mot vagnen och upptäckte Casimir Du Camp bakom ett nedfällt fönster, viftande med hatten.

Sedan dörrarna öppnats, klef Casimir ned och hälsade öfvermåttan hjärtligt, men Erics ögon sökte bakom honom den spensliga lilla gestalt, som nu trädde fram; och underligt nog kände han någonting liknande ett hugg i hjärtetrakten. Det var af medlidande, det sade han sig själf.

Hon såg så klen ut. Det ansikte, som skymtades bakom den svarta krusflorslöjan, var sorgset och blekt. Hon räckte honom sin hand och hon tackade alltför hjärtligt för hans artighet. Hon lade alltför mycket af verklig känsla in i detta tack; hennes värdighet som *dam* tycktes honom nästan lida däraf. Och ändå — medan han såg på henne, upptog hon honom så helt, att han icke kunde få fram ett ord. Hvad blef det af hans egen värdighet som kavaljer och världsman? Han bara såg och såg. Det var som om den unga flickan, han mindes från Paris, trädte fram för hans inbillning igen; och det var som om en gammal kär melodi, den

just så.

han icke hört på länge, länge, ånyo dallrat igenom hans själ; och det var som om någonting lösgjort sig inom honom, någonting som legat bundet under alla dessa år, någonting varmt och skärt och fint, som det icke fanns ord för, men som i alla fall tycktes vilja kämpa sig fram till medvetenhet, från djupet af hans hjärta, där det låg och skälfde som soldis.

Han ledsagade dem till deras bostad, och när han sett dem väl installerade i villan, drog han sig tillbaka till de två rum i öfre våningen, hvilka han behållit för egen del. Men de träffades sedan hvarje dag, ty matrummet var gemensamt, och redan från första stund besökte han sina släktingar så ofta han kunde göra det utan att falla besvärlig. Han märkte snart, att han aldrig föll besvärlig, och att hemmet fortfarande var hans eget; det hade endast fått ett nytt behag, sedan hon flyttade in under dess tak.

*not all in
rest all in
Eri & ombr*

Han trufdes så väl i hennes sällskap. Inför hennes själfulla blåa ögon hade han alltid varit mera sig själf, mindre af den bålde riddaren, som så gärna bröt en lans för paradoxen. Det var en sådan hvila i detta: att få vara människa; och gentemot henne föll det sig helt naturligt. Hon hade en underbar förmåga att locka fram allt det

inom honom, som eljes var tillsidosatt och förkrympt; och barnet med de naiva ögonen, som trodde hela världen om godt, steg i hennes närhet alltid fram ur sin vrå.

Det var länge sedan han sett denna sida af sitt väsen; i många, många år hade den varit som död. Men detta barn var lyriken inom honom, malmen och innerligheten som gaf hans dikter klang och hans skönhetslängtan själ; och under den tid, det varit dödt, hade hans Musa också varit stum. Då det nu vaknade till lif igen, var det som när en sångfågel vaknar en vårmorgon: allt grönskade, svällde, knoppades, blommade, och solen lyste och själf sjöng han. Det var som om han åter förnummit inom sig de längtans fina, blåa vårdimmor, som livvets korsdrag sedan alltid blåser bort, men af hvilka det dock stannar kvar en aning hos män, som bevarat sitt hjärta ungt.

Också märkte han dag ifrån dag allt tydligare tecken till den kroppens och själens föryngring, som fransmännen kalla »la seconde jeunesse»; och när man såg honom: liflig, ledig och elegant, med spänstig hållning och lätt gång, och vid hans sida Casimir: säfflig och en smula klumpig, gående med tunga steg, och emellan dem Maria — så skulle man icke kunnat tro, att denna kvinnas

kärlek tillhörde honom, som tycktes vara den minst värd.

De syntes öfverallt i hvarandras sällskap, dessa tre: på konserter och teatrar, framför allt på operan, som då stod i sitt högsta flor. Där sutto de också en afton, då Shakspeares »En midsommarnattsdröm» skulle gå öfver scenen. Gasen var just skrufvad ner, parketten låg i halfskymning, alla dessa hufvud och ansikten, som skymtades i dunklet, tycktes vänta; det var som om hela salongen hållit andan, förbidande hvad som komma skulle. Då höjde sig ur denna tystnad de första tonerna af Ouver-tyren, Mendelssohns härliga tonskapelse.

Maria slöt ögonen, och det var som om hon befunnit sig inne i en värld af välljud, af spindelväfslätta tondrömmar, där månsken glittrade och luftiga väsen dansade i rytmisk takt öfver ängens mjuka gräs. Skogen susade melodiskt i sköna harmonier, och en len vind mättad med alla vårens dofter kom strykande fram genom luften och duggade ljumt ned öfver hennes ansikte — hon måste hämta andan, det var som om all denna vällukt skulle kväfva henne. Då reste sig plötsligt ur detta kaos af skönhet någonting starkt och fast och konkret som en kropp — en långt utdragen, silfverren ton, klingande af den varmaste längtan.

Det var som om en älskad röst talat till henne om allt hvad hon känt rikast och innerligast i de tillvarons solskensstunder, då lyckan stått i zenith.

Och hennes hjärta fylldes af tacksamhet. Hon öppnade ögonen till hälften, utsträckte sin hand och fattade sin makes, som hon tryckte. Den handtryckningen var som en blick full af sällhet, den sade mer än ord förmå tolka. Men hon visste så säkert, att han i detta nu kände detsamma som hon, att deras själar i detta ögonblick möttes i samma skönhetsrsynning. — —

Strax när musiken började förnam Eric ett välbefinnande, som liknade ett lätt rus. Det vimlade af idéer i hvarje vrå af hans hjärna, att tänka blef så lätt, som att flyga när man har vingar: en helt mekanisk akt, hvarigenom han höjde eller sänkte sig efter behag, höjde sig dit upp, där solen lyser och luften tindrar, sänkte sig långt ned till jorden, där de vinglösa skalbaggs-själarne kräla om i mörkret. Han hade sin ande så helt i sin makt, som en svala sin kropp, dess flykt var lätt och snabb, och han sväfvade än hit än dit, hvart tankarne buro honom; men från de höga rymderna såg han inga skarpa konturer, utan allting flöt samman i en stämningsdimma af toner och färger. I dess dunkel varnade han *hennes*, midt i en värld

af formlös skönhet — någonting hemligt och tyst
öfver hvilket månen duggade sitt fina silfverstoff . . .
En sommarnatt — halfdagerns mystiska ljus — en
skog med susande kronor — en insjö med vass-
kantad strand — och öfver allt månsken och tyst-
nad — och midt i drömvärlden en ensam kvinna
— naturens skönhet och sommarnattens poesi
lekamliggjord.

Men detta var blott de yttre dragen; under
dem gömde sig själen i denna drömda dikt, och
det var som om just den gett dikten dess under-
bara poesi. Den var någonting, som han hört en
gång för länge sedan, ett dunkelt minne, som för-
sökte arbeta sig fram till klarhet. Han intogs af
en våldsam längtan att gripa det, tolka det för sitt
medvetande. Denna längtan växte och växte, och
det var som om den öfvergått från honom till detta
drömda landskap, och när minnet slutligen klarnade,
var det som om hans egen längtan brutit fram ur
skogen i en lång, dallrande silfverton.

I detsamma märkte han Marias rörelse, då hon
tryckte Casimirs hand. Han såg på Casimir, som
icke ens öppnat ögonen. Middagen hade varit sen
och middagen hade varit god, och förra natten
hade Casimir återvändt hem först på morgonsidan,
därför satt han nu med andäktigt slutna ögon

och lät maten smälta vid tonerna af Mendelssohns härliga musik.

Eric förnam en sveda någonstädes inom sig; det var som om syra gjutits i hans blod och framkallat en kemisk förvandling; det var som om hans väsen delat sig i två personligheter, af hvilka den ene satt kvar vid sidan om Maria, lyssnande till musiken, medan den andre steg upp och gick fram emot henne och lättade sitt hjärta i en melankolisk sång:

»Hvi räckte du åt honom din fina, bleka hand? Icke förstod väl han din mening, icke kände väl han hvad du kände, när du sökte hans hand med din. Medan din ande sväfvar kring i skyn, ligger hans ande och sofver på jorden, och den handtryckning, hvarmed han besvarar din, är blott en omedveten rörelse i sömnen. — — *Mig* skulle du ha räckt handen, ty jag var med dig; min andes vingslag var det, du hörde i de ljusa rymderna, där din själ solade sig nyss. Jag kan känna med dina nerver, och mitt hjärta klappar i samma takt som ditt. *Mig* skulle du ha räckt handen! Jag ä! . . .»

Men innan bekännelsen blef uttalad, hade musiken tystnat, och en applådsalva bröt brutalt in i stämningen, lik en froströd hand, som slet

dess fina slöja i stycken. Casimir Du Camp vaknade och instämde i bifallsyttringen, medan han gång på gång kväfde en blasfemisk gäspning, som tycktes framkallad på lek af en sömnens genius, sväfvande i luften framför honom, kittlande hans mun med sin trollfjäder gång på gång.

Så gick ridån upp, och Casimir blef snart vid bästa humör. Han skrattade högt åt de groteska scenerna och särskildt kände hans jubel inga gränser, när Botten klef in på scenen med åsnehufvud på skuldrorna och när han lutade sitt gråludna fysiologi mot Titanias kind.

Under mellanakterna försvann den unge godsägaren regelbundet, och när han åter uppenbarade sig, var hans andedräkt punschångor. Han hade redan skaffat sig en stor umgängeskrets af militärer, som accepterat »fisken» i hans egenskap af baron och fideikomissinnehafvare. Å sin sida var Casimir icke noga i valet af sina dryckesbröder, om de blott ägde uniform och epåletter. Pengar hade han själf.

Det var numera nästan regel, att han tillbringade sina aftnar utomhus och kom sent hem. Han fann alltid förevändningar.

När ridån gått ned och människomängden strömmade ut genom vestibulen, höll sig Casimir

ännu trofast vid sin makas sida; men han hade icke hunnit långt, innan en hand helt förtroligt lades på hans axel och drog honom bort i vimlet. Först när Maria redan stigit upp i vagnen, blef hennes make åter synlig, men han kom blott för att kasta några ord in till henne i mörkret:

»Ja, jag blef engagerad — man vill nödvändigt ha mig med — slipper inte undan. — Nå, Eric för nog Mia hem. Eller vill du att jag skall vara förkläde?» Och han skrattade lömskt.

Själftva frågans form gjorde det omöjligt för Maria att säga ja. Hon blygdes inför Eric. Hon svarade ingenting; men hennes sinne blef tungt.

»Nå, godnatt, Mia!»

Och han kysste henne — kysste henne så varmt, att hennes hjärta åter fylldes af lycka.

»Dröj inte länge!» hviskade hon blott.

»Nej! — Adjö!»

Han skyldrade med kappen för Eric; han var numera helt beskyddande i sitt sätt gentemot sin hustrus kusin, och detta tog sig uttryck i hans hälsning. Det kom sig däraf, att han alltid kände sig en smula besvärad i Erics sällskap; han sökte dölja det genom att anslå en ton af kordial förtrolighet. Men hans öfverlägsenhet hade ännu en annan grund.

*Han kunde
vara öfverlägsen*

öfverlägsenhet

hjärtan

I de kretsar, där han umgicks, talades det mycket om Eric och Maria. De hade alltför ofta visat sig i hvarandras sällskap, för att icke bli föremål för skvaller i en storstads-småstad, där alla människor hade så väl reda på hvarandra som i Stockholm; men egendomligt nog hade skvallret för en enda gång farit varsamt fram med en kvinnas rykte. Kanske var denna mildhet emot den ena af parterna ingenting annat än raffinerad grymhet emot den andre. Kanske var det blott en skadeglad beräkning att placera den svenska litteraturens braverande Don Juan på en obesvarad böjelses sträckbänk och låta honom vrida sig där — honom, som skrattat åt sentimentaliteten, åt allt hvad olycklig kärlek hette, honom, som sjungit så månget trotsigt ode till Afrodite och den hedniska lifsglädjen. — Eller kanske var det blott en slump, att ett grand af sanning denna gång fallit i skvallrets brygd.

Casimir hade mer än en gång hört tydliga anspelningar på detta förhållande och förstått, att han med anledning af det verserande ryktet var föremål för en särskild uppmärksamhet. Detta smickrade honom. När han tänkte på saken, föreföll det honom högst rimligt, att ryktet talade sant; och det var med en viss skadeglädje som han

föreställde sig Eric försmäktande af obesvarad kärlek till hans egen lilla Mia, för hvilken han visste, att han själf var allt. Han kände ingen svartsjuka, därtill var han för trygg; och detta, att han visste henne vara föremål för en annans trängtan, gjorde henne blott ännu mera dyrbar för hans hjärta. Han njöt medvetandet därom med alldeles samma känslor, som en grosshandlare ser sin dyra vän på tribunen exponera sina trikåklädda behag för löjtnanter, grefvar och baroner. Också fick hans ansikte alltid ett belåtet och leende uttryck, när någon af hans umgängesvänner förtroligt slog honom på axeln och med en menande blick sade: »Du är allt en lyckans Pamphilius!»

Jojo! Han förstod mycket väl halfkväden visa, och han förstod också att värdera sin lycka! Det var som om den fått flera sidor för honom nu, sedan hans ögon efter hand blifvit öppnade för en mängd ting, som han aldrig hittills anat. Alla hans umgängesvänner hade läst franska romaner i dåliga öfversättningar, och alla hade de på teatern sett franska äktenskapskomedier, i hvilka hustrun ofta var markisinna och alltid var sin make otrogen. De unga löjtnanterna, som icke själf kunde försörja en hustru, önskade just ingenting hellre än att träda i förbindelse med en sådan vacker

markisinna, som kunde ha lust att bli sin herre och man otrogen. Olyckan var nu blott, att markisinnorna voro så sällsynta i vårt nordiska klimat, hvarför de små löjtnanterna icke heller upplefvat någonting, som på ringaste sätt kunde jämföras med hvad de skådat i de franska komedierna; men deras lifsåskådning hade rönt inflytande af den andliga näring de njutit, och de anade små romaner af Paul de Kock öfverallt i luften omkring sig. De voro så vissa om, att de funnos, som en skolpojke är viss om, att det finns fågelbon i den skog, han passerar. Men *hvar?* De voro så nyfikna, så nyfikna, och deras samtal buro alltid spår af denna nyfikenhet; den skymtade fram i mystiska uttryck sådana som »horn», hvilket ord Casimir för första gången hörde användt i en bemärkelse som icke bokstafligen kunde hänföras till nötboskap; det skymtade fram i blinkningar med ögat, i miner och åthäfvor, som alltid regelbundet följdes af skallande skratt. Casimir förstod, att den pryd- nad, som benämndes horn, icke i någon högre grad var ägnad att tillvinna dess innehafvare sympati, och det gick upp för honom, att en äkta mans vandring genom lifvet enligt dessa herrars uppfattning måste vara som en vandring mellan räfsaxar, och att det måste vara mera lycka än förtjänst,

om han kunde lotsa sig fram — förande en vacker kvinna vid armen — utan att fastna i något giller och mot sin vilja bli krönt. Också var han tacksam emot Maria för den trygghet, han själf kände, och som han nog alltid känt lika stark, fastän den förefallit honom som en helt naturlig sak, innan umgänget med den bildade hufvudstadsungdomen lärt honom, att den var en särskild lyckans gunst.

Därför var han också helt nöjd med tillvaron, då han nu såg vagnen rulla bort, och han smålog belåtet för sig själf vid tanken på, att han så lugnt kunde åse, hur hans hustru bortfördes af en man, som tillbad henne, bortfördes i denne mans egen vagn, till hans eget hem. Landtjunkaren från Småland hade blifvit helt fransysk till själen, och medan han med en liten löjtnant under armen marscherade genom Malmtorgsgatan upp emot »Kungen», lekte småleendet ännu på hans läppar — det öfverlägsna småleende, som i franska romaner och dramer är den lycklige älskaren förbehållet. —

När vagnen stannade utanför den lilla villan, helt nära brynet af Liljansskogen, stod Marias kammarjungfru på trappan och neg. Det lyste ur matsalens fönster. Supén var serverad, och Eric och Maria satte sig till bords utan ringaste förlägenhet.

Den dagliga sammanvaron hade alstrat en säregen förtrolighet, och Maria höll af sin kusin som om han varit hennes egen köttslige bror. Hon var fullkomligt trygg i hans sällskap, och han var henne till tröst i hennes bedröfvelse — ty nu efteråt kändes det i alla fall en smula tungt, att Casimír föredragit kamraternas sällskap framför hennes eget. I det ögonblick, då hans varma kyss berörde hennes läppar som ett hemligt budskap från hans hjärta, hade medvetandet om, att hon var älskad, fyllt henne så helt och fullt; det hade icke lämnat minsta utrymme för någon annan tanke; men nu, efteråt, kom reflexionen med sitt »hvarför»? Hvarför lämnade han henne ensam afton efter afton? Det måste vara någonting mycket starkt detta, som drog honom bort från henne. Och . . . Ja, hon visste, att han gick tungt i trapporna och att han oftast druckit mera än han tålte; men detta *ville* hon icke veta, hon ville glömma det, just därför var det henne en tröst, att Eric var hos henne denna natt. Hon kände sig orolig; hon skulle icke kunna sofva, om hon gick till sängs nu strax, och hon bad kammarjungfrun tända lampan i salongen, sedan hon först, småleende, frågat Eric, om han hade lust att sitta uppe och språka ännu en stund. »Casimir kan väl inte dröja mer

än en timmes tid,» sade hon. I detsamma slog klockan tolf. Hon anade, att Casimir skulle dröja långt utåt morgonsidan, men den aningen jagade hon bort.

De gingo in i salongen. Eric bäddade åt henne med sidenkuddar på chäslongen, och hon lät honom omhulda sig och smålog af tacksamhet för hvarje liten uppmärksamhet. När ljuset från lampan föll henne i ögonen, flyttade han lampskärmen, så att hennes ansikte kom i skuggan.

Och så satte han sig midt emot henne och tände en lätt cigarr. Hon tyckte om röken från Erics lilla havanna; den påminte henne om Casimir.

Och de talade förtroligt om gamla minnen från Norrbyholm och Aspinge och om gemensamma vänner och släktingar. Tiden gick; och Maria nämnde slutligen Gerdas namn.

»Hon gifte sig på hösten det året, då du var hos oss på Aspinge.»

Eric drog ett par bloss ur sin cigarr och blåste ut röken framför sig i en fin spiral.

»Och hon är lycklig?» sporde han.

»Det är hon väl.»

Han hörde på tonen, att Gerdas äktenskap icke var lyckligt — någonting som han redan

trodde sig ha förstått af enstaka yttranden, dem Casimir fällt. Men då han nu såg på henne med en forskande blick, tillade hon liksom för att bortförklara det intryck, hon framkallat genom sitt tonfall:

»Hon har ju barn.»

Den smekande ömhet, den bundna värme, hon lade in i det enda ordet: »barn», förrådde mera om henne själf, än en lång bekännelse. Det talade om längtan efter en sällhet, som hon aldrig skulle nå, men som hon drömde om i djupet af sitt hjärta.

Eric höll andan och teg för att icke förråda sin sinnesrörelse. Det lilla ordet var som ett poem fullt af moderslängtan och det hade trängt fram mot hennes vilja. Och om man frågade henne efter dess djupaste andemening, skulle hon förneka den — ty hon *var* lycklig eller trodde sig vara det. Men i hennes lycka fanns en enda hemlig brist: att hon icke hade barn.

De sutto länge tysta, hvar och en försjunken i sin stämning. Men så med ens kom det öfver Maria en förnimmelse af, att hans tankar följde hennes egna på deras dunkla vägar. Det var en förnimmelse af samma slag, som den nervösa känslan när någon fixerade en viss punkt af hennes

kropp, nacken eller ryggen; det var som om hon nu känt detsamma beträffande själen. Och för att dölja sin förvirring började hon tala om Gerda:

»Jag tror knappast, att hon och hennes man passa för hvarandra — eller kanske har hon aldrig hållit af sin man. Det förefaller mig ibland som om det varit någon annan, hon älskat. Hon har ju ingenting sagt — vi gled o ifrån hvarandra strax efter det jag blifvit gift — — det var nog min skull, till stor del — jag tror att lyckan gjorde mig egoistisk — — men jag kunde inte hjälpa det; det ligger visst i min natur att ge *allt* åt *en*. — Jag borde väl ändå ha haft mera öfver åt henne — men jag tyckte också, att hon blef så inbunden och bitter; och jag föreställde mig, att hon hade en kris att genomkämpa. — — Jag minns den sommaren, då du var på Aspinge — jag hade aldrig sett henne sådan! Hennes lynne var som aprilväder — ibland strålande solklart, ibland mulet — med hagelskurar. — — Då borde jag ju ha försökt vinna hennes förtroende. — För en häftig natur sådan som hennes är vårbrytningen farlig. — — Jag tror att tusentals unga kvinnor då kasta bort sitt lif af en nyck, i ett anfall af misshumör — — så var det kanske med henne. — — Hvad tror du?»

Han visste ingenting att svara. Frågan kom så oförberedt, och han kände ett sting i hjärtat. Han hade ju ingenting att förebrå sig, men han kunde icke utan sorg tänka på henne, hvars lifs lycka kanske förlust, därför att hon skänkt honom sin kärlek. — I stunder af missmod, då ensamheten blef honom tung, hade han ofta sagt till sig själf, att Gerda just var den kvinna, som skulle ha passat att bli hans maka. Med sin förnäma hållning, sin skönhet och sin elegans var hon som skapad att göra les honneurs i ett ambassadhotell, och hennes lifliga, hungrande intelligens skulle han lätt nog kunnat dressera till jaktfalk åt en diktares tankar. Hans förstånd sade honom, att en förbindelse emellan honom själf och Gerda Du Camp skulle ha blifvit mycket lycklig; det va blott hjärtat som ideligen protesterat — det hade icke varit möjligt att aftvinga det ett ja.

Nu såg han henne i tankarne nedgräfd i en aflägsen landsortsvrå vid sidan om en man, som hon icke älskade; och han tänkte på, hur allt hvad godt, som ursprungligen funnits inom henne, måste gå under i ett sådant förhållande.

Maria väntade en stund, men då hon intet svar fick, sade hon sakta, i en ton så mjuk, att orden berörde honom som dun:

»Ibland har jag tänkt, att det kanske var dig, hon älskade.»

Den innerliga förtrolighet, med hvilken hon sade det, ingaf honom en känsla af, att hvarje banal undflykt, hvarje yttrande som icke var helt och fullt uppriktigt, skulle skära in i stämningen som en falsk ton. Han svarade sakta:

»Det var det nog.»

Återigen blef det en stunds tystnad; så klang det från chäslongen:

»Stackars, stackars Gerda!»

Men för honom var det som om utropet icke gällt Gerda ensam, utan alla dem, som lida oförskyldt; det slog emot honom någonting af den oändliga sympati, han själf kände för alla de människohjärtan, hvilkas värme strålar ut i luften till ingen nytta. Och i det ögonblicket var smärtan, som han förnam, icke hans egen; den var mindre egoistisk, den var icke koncentrerad på en enda punkt; den hade vidgat sin famn och den rymde nu alla dem, som lidit och lida af samma åkomma som han, af denna hjärtats nerv-värk, mot hvilken det icke finns någon bot, som sällan dödar men som i stället gör lifvet så outhärdligt trist, att det tyckes som skulle det icke vara värdt att levas. —

Eric reste sig och räckte fram sin hand till godnatt. Det var sent. Men ännu många timmar senare brann arbetslampan på hans skrifbord däruppe i andra våningen. Och när Casimir utåt morgonsidan slog sin plånbok i bordet efter att ha betalt aftenens förtäring och raglade ut i tamburen med en silfverkrona i handen — åt rockvaktmästaren — och en annan krona under armen — Johan Ulrik Krona, underlöjtnant, kallad »Blykrona» af kamraterna, sedan de upptäckt, att han var falsk — då satt just Eric Lindenow och läste den dikt, han skrifvit:

Vinter.

»Jag gitter ej lasta den värld, som vi lefva i.
Det är banalt, som att kalla vår värld »den bästa»;
jag klagar ej öfver att mänskorna narrar förbli,
som älska och hata — blott aldrig förstå sin nästa.

Men när decemberskymningen faller på
och synviddens ödslighet i sitt mörker dränker . . .
på alla lyckogrand, som till spillo gå
jag i min ensamhet ofta med vemod tänker.

Då sörjer jag hvarje bubbla, som steg i glans
mot hoppets högblå, soliga sommarhimmel,

men brast och föll som stänk i en ögonfrans
och dunstade bort för vinden i lifvets vimmel.

Då sörjer jag hvarje frö till ett godt, som kväfts
och hvarje gnista af ljus, som stormen släckte,
och hvarje drömmens luftslott, som undergräfts,
som svunnit i dimmor hän, när dagen bräckte.

Jag tänker på hvarje känsla, som, innerlig,
steg fram ur ett hjärtas djup — och tillbakastöttes;
på alla ömhetsflingor, som hvar för sig
ha längtat att smälta samman — men aldrig möttes.

Jag ser de fina flingorna fladdra om
likt hvita sommarfåglar i vintervinden:
förfrusna kyssar åt någon, som aldrig kom
och aldrig visste att fånga dem upp på kinden.

De vilsna flingorna falla till jorden ner,
och hvita fjärilar trampas af smutsiga fötter. —
Jag sitter vid fönstret. Det skymmer mer och mer . . .
Jag känner sorgen värka kring hjärtats rötter.

Naturens ordning — är den så sinnrik ändå?
Den skimrar skönt i sin underbara förtrollning.
Men all den kärlek, som får till spillo gå?
Är icke det en skriande misshushållning?

När han slutat gick han fram till fönstret och öppnade det. Stora, mjuka flingor föllo långsamt därutanför. Han såg hvarken himmel eller jord, han såg blott denna ideliga jämna rörelse, som gaf intryck af oändlighet; och det var som om detta intryck af någonting, som aldrig skulle upphöra, bitit sig fast inom honom just på hans eget sinnes ömmaste punkt, och den sorg och det vemod, som nyss utvidgat sig och tagit form i dikten, krympte nu åter samman till någonting helt och hållet personligt — en svidande värk och dock ingenting konkret, en intensiv förnimmelse af tomhet i hjärtat, någonting liknande den fysiska hungern, när den nått förtviflans yttersta gräns.

Men han ville icke underkasta sig detta lidandets tyranni, och det steg upp inom honom en här af trotsiga tankar, som uppförde en krigsdans med skri och hån och skratt för att öfverrösta smärtan och tvinga hjärtat att glömma sin hunger.

Han började gå häftigt af och an i rummet. Hans resliga gestalt rätade ut sig i den mjuka arbetsrocken, hufvudet satt käckt på axlarne, och med en rörelse af handen strök han upp håret vid tinningen så att den svarta vingen, som slokat nedåt pannan medan han skref, nu åter höjde sig djärft och stolt, som kunde den med ett vingslag

lyfta honom öfver jordens sorger och smärtor till de lifsglädjens höga rymder, där idel lefnadslustiga änglar i skarlakansröda sidendräkter flyga om och prisa det knubbiga tvillingparet af gudabarn, den rusige Bacchus och den lystne Cupido.

Utan att han visste det hade hela hans andliga Jag satt sig i försvarsställning; han hade gentemot sig själf, gentemot det i sig, som led, antagit samma utmanande hållning, som om han befunnit sig i ett sällskap af sentimentala medmänniskor; han spelade för sig själf den roll, han så länge varit van att spela för andra; han var åter en rid-dare, i färd med att bestiga sin käpphäst och bryta en lans för den hedniska lifsglädjen.

Han kände blodet sjuda genom sina ådror, bulta i pulsarne, bränna under pannan och hjässan. I denna heta atmosfär föddes heta tankar.

Kunde han endast komma åt sin känsla, det skära och fina hvaraf han led! Kunde han endast draga det fram ur den hjärtats vrå, där det gömde sig! Kunde han blott en enda sekund hålla det upp i ljuset af sitt förnuft, så skulle han dräpa det, blåsa ut det som man släcker ett ljus, med det hånskratt, han höll i beredskap. Denna barns-liga sötmjölkskärlek väckte hans leda, mild och spenvarm och ljuf som den var! Ljuf! Det var

just ordet! Men det var ett ord, som han skulle vilja se utrotadt ur språket, ett ord för sentimentala mänskensmamseller och svärmande bodbetjänter! Hans tankar kastade sig öfver det med ett raseri, som, om detta lilla ord varit den känslans sångfågel, som han ville döda, plocka fjädrarne af, gissla . . . Men när denna Kainsbragd var fullbordad och det föreföll honom som om det icke återstått en enda trasa mer att slita sönder, sökte hans raseri ett nytt offer och vände sig mot sig själf. Föraktet hade gått tillbaka som ett svinhugg i Cambio från ordet till känslan och från känslan till honom själf; och nu fann han sig plötsligt gående af och an på golfvet med stora steg, fylld af ett vanvettigt raseri mot sig själf. Han hatade sig själf för denna känslas skull! Den förödmjukade honom, gjorde honom löjlig! Han erinrade sig sitt lifs många lätta eröfringar, och han sade till sig själf, att han aldrig skulle ha vunnit en enda seger, om han i sitt uppförande emot kvinnorna alltid varit lika tölpigt blyg, som han varit det emot henne, med hvilken han tillbringat halfva natten i sin egen salong utan att säga ett ord som icke hennes make kunde ha hört, utan att lyfta handen till en smekning, ja, utan att hans tanke oskärade henne ett ögonblick. Men det var just

däri det låg! Man kan ej taga den kvinna, inför hvilken tanken känner andakt, ty känslans innerlighet förlamar djärfheten, när han utsträcker sin hand emot henne . . . Så älskar en femtonåring sitt trettioåriga ideal och så älskar en och annan ofördärfvad gråhårsman sitt gosseideals sextonåriga dotterdotter! Men han borde ha visat, att han icke var någon yngling och att han hvarken var tillräckligt gråhårig eller tillräckligt ofördärfvad för att afsäga sig djäfvulen, världen och sitt eget kött!

Så rasade den bälde riddaren emot sig själf. Men djupt under den sjudande strömmen af tankar lefde känslan sitt eget lif, helt och hållet oberörd af smädelserna och hånet. Och den spred omkring sig i djupet någonting svalt och doftande, någonting af tystnaden och helgdagsron i en katolsk kyrka en sommardag, när de målade fönstren genomskimras af sol och helgonbilderna lysa förklarade på väggarna — och en aning om offertjänstens rökelse ännu sväfvar som ett skönjbart moln högst uppe under spetsbågshvalfvet — — och en ensam kvinna ligger på knä framför altaret — bedjande — med tårfyllda ögon. — —

Och riddaren steg af sin häst, och ur den rasande Rolands rustning smög det sig fram ett blödigt barn. Eric Lindenow satte sig gränsle öfver

en stol vid fönstret och lät sitt hufvud sjunka ned mot fönsterposten. Det snöade icke längre, himlen var klar, stjärnorna tindrade, och termometern hade sjunkit långt under nollpunkten. Han kände frostens iskalla händer kring sin panna, smekande som en kvinnas händer; och han vaggades hän i gråtmilda drömmar.

Då hörde han snön skrika under ett par nattvandrares fötter, och strax därefter trängde ett par lallande röster upp till honom.

»Hör du, Blykrona,» sade Casimir Du Camp, »ser du att det lyser däruppe? — Där bor Eric!» — Och så följde ett själlöst skratt i trio. Casimir vinglade, stödd på två nyförvärfvade vänner. Men när de närmade sig villan, försökte han lägga band på uppsluppenheten.

»Nu ska' vi vara tysta,» sludrade han. »Inte tala för högt! — — Se, grefvinnan — hustru min, förstår ni — hon sofver som en fågel — lätt som en fågel, förstår ni — — alldeles som en fågel. Och därför ska' ni ta' mej fan vara tysta — och inte skräna, förstår ni! För se hon tycker inte om skrän. Och om jag är — lite full — det kan hon se genom fingrarne med, förstår du — Blyhatt! Men om du också är full — då går det inte — —»

Eric stängde fönstret. Han var genomfrusen; han ryste till. Det var ingen vanlig kyla, han led af; det var en kyla genom märg och ben. — Han tänkte på denne lallande faun och på sina egna drömmars drottning. Hur var det möjligt, att hon kunde älska honom ännu, sedan hon sett honom en enda gång i detta tillstånd? Hur var det möjligt, att hon någonsin kunnat älska honom!

Hvad kände hon väl i denna natt, när han trädde in i hennes rum med vinglande steg, väckte henne med sitt buller och intog sin plats vid hennes sida, förande med sig en atmosfär af sprit och tobaksångor — och somnade som ett själlöst, svettigt djur? Kunde hon verkligen ännu ha en enda illusion i behåll? — —

— — Men Casimir hade dragit af sig stöflarne i tamburen och tassade så tyst som möjligt in i det lilla gårdsrummet, där han befallt sin betjänt att bädda de nätter, då han stannade länge ute och då han, af hänsyn till sin hustrus nattro, föredrog att gå till sängs i ensamheten.

Där sof han snart, till hälften afklädd, drinkarens dödliga sömn, och han vaknade icke ens, när ett häftigt men snart öfvergående illamående höll på att vända ut och in på hela hans kropp. Han vaknade icke heller, när Marias kammarjungfru,

som vanligt, steg in i rummet på morgonen för att utplåna spåren af nattens vederstyggligheter. — Den unga flickan var sin matmor hjärtligt tillgifven och åtnjöt hennes förtroende i långt högre grad än någon annan af tjänarne. Också förstod hon, att det skulle pina grefvinnan mindre, ifall ingen af de andra tjänarne fick veta någonting om dessa nattliga vederstyggligheter; därför utförde hon egenhändigt sin samaritan-gärning tidigt hvarje morgon.

Hon nämnde aldrig någonting till sin matmor därom; men det hade aldrig händt att icke grefvinnan, efter en sådan natt, gett henne ett par blanka silfverkronor.



X.

I medio af april lämnade Casimir och Maria Stockholm, men dessförinnan hade de båda tagit löfte af Eric, att han skulle tillbringa någon tid af sommaren på Aspinge.

»Kom efter så snart du kan,» sade Maria när hon från kupéns fönster räckte honom sin hand till afsked. Och tonfallet blef så varmt. Detta var icke någon höflighetsfras; det var en omedelbar, uppriktig önskan. Han misstog sig icke därpå — och han missuppfattade den icke. De båda kusinerna hade under dessa månader kommit hvarandra mycket nära, men han visste, att förhållandet emellan dem aldrig kunde bli af annan art än det var. Hennes känslolif var som en värld för sig, och allt hvad som fanns däri, tillhörde Casimir och endast Casimir. Det var som en sluten cirkel, och Casimir var medelpunkten däri; men i peri-

ferien möttes hon och Eric, och i allt hvad som låg utanför det helgade området var förtroligheten emellan dem oinskränkt.

Eric nöjde sig med hvad som på detta sätt kom honom till del. Hans kärlek formade sig efter hennes tillgifvenhet; han lärde sig kufva allt det fordrande och pockande i sin känsla, ty han visste, att en enda glimt af lidelse skulle vara nog att för alltid skrämma henne tillbaka. — Då först skulle han bli riktigt fattig, fattigare än nu. Nu njöt han åtminstone den förmånen att få vara i hennes närhet, att få sola sig i hennes tillgifvenhet. Och det var som om hon meddelat honom något af sitt eget lugn; hans trötta hjärta hvilade ut däri som en blomma under höstens bleka sol.

Efter det hon rest föll ensamheten öfver honom som en kväfvande dimma. Han försökte nog strida emot den, men den följde honom hvart han gick. Han återtog sina vanor, han tvingade sitt lif in i den gamla strömfåran, där det glidit fram helt makligt, innan hon ånyo fördes i hans väg. Men det hjälpte icke, ty allt hvad han själf älskade, hade också hon älskat, och de medel, med hvilka han eljes kunnat slå bort saknaden, gjorde den nu blott än mera häftig. Han kunde icke höra musik numera utan att den längtan tonerna

väckte till lif, öfverröstade nöjet och gjorde njutningen till ett lidande. Och på samma sätt var det med allt annat. Han fann sig afskuren från hvarje förströelse. Han var fullkomligt bragt ur jämvikten. Det var som om hans kropp blifvit beröfvad det bästa af sin näring och hans själ den asmosfär i hvilken den andades. Han saknade henne som om hon varit hälften af hans eget Jag.

Men tiden gick sin jämna gång, fast det föreföll honom som om stegen blifvit långa och tunga. Några dagar efter afresan fick han ett bref från Maria, som tolkade bådas tack; han svarade, och en vecka senare hade han åter ett litet bref. Och så småningom inordnade sig en regelbunden brevväxling i bådas lif. Det var som om den mildrat tomheten.

Och gräsmattorna grönskade i Humlegården, och björkarna i Lilljansskogen anlade sin nya sommarskrud, och det blef maj och juni och juli. En morgon i början af augusti kom Eric till Aspinge. — Där vistades just då den lille löjtnant Wollsiöe med friherrinna och tre barn.

Gerda Du Camp var mycket förändrad. Hon hade magrat, ansiktets uttryck var afvisande, dragen skarpa; kring munnen spelade ofta ett föraktligt leende, någonting missbelåtet och oharmoniskt,

skiftande mellan ironi och bitterhet. Mot sina barn var hon nedlåtande vänlig, som om det varit en annans barn, men gentemot sin man var hon hänsynslös, som om de taktens lagar, hvilka hon erkände i sitt umgänge med andra människor, alldeles icke gällde gentemot honom. Det kom sig kanske däraf, att hon från hans sida var föremål för en blind afgudadyrkan. Han svarade aldrig ett ord på hennes utfall; men det kom en nervös oro i rynkorna under hans ögon. Det var som om han kufvat en blinkning vid ett hugg, och kring munnen satte sig ett leende så träaktigt hårdt som en grimas. — Detta leende retade henne alltid till nya hänsynslösheter.

Själftva Casimir tyckte ibland, att det gick för långt. Det hände till och med en gång, att han upphof sin röst och sade, hackande af förtrytelse:

»Inte — inte ska' man ta tala så till sin man!
Wollsoe är — —»

Han hade ämnat säga, att svågern var alltför beskedlig, men hon afbröt honom:

»— inte någon man utan en station!»

Det var en stående elakhet, att hon hånade sin man för hans själftagna namn. Hon hade upptäckt, att det fanns en järnvägsstation i Skåne, som hette Vollsjö, och från den stunden fick han

ingen ro för namnlikheten. Till omväxling kallade hon honom ibland »Pettersson».

Emellan Casimir och Gerda fanns ingenting af den gamla förtroligheten kvar. I sitt stilla sinne tog Casimir alltid svågerns parti, fastän han icke öppet vågade uttala sina sympatier. — Maria och Gerda bemötte hvarandra med en kylig förbindlighet och undveko alla stötstenar, men i hemlighet pinades de af hvarandras sällskap. Särskildt efter det Eric kommit till Aspinge, hade det vaknat inom Gerda någonting liknande ett gammalt agg emot Maria — hvarför, visste Maria icke. Men hon led både af detta och af förhållandet mellan de båda makarna, som hon led vid åsynen af allt sjukligt och abnormt; framför allt gjorde det henne ondt i hjärtat, då hon såg denna mor så känslolös gentemot sina barn.

Det hände någon gång, att Gerda tog sin yngsta dotter till sig. En sådan stund var en högtidsstund för barnen, och de slöto sig då alltid till hennes sida, medan fadern stod på respektfullt afstånd och betraktade gruppen med strålande ögon — han vågade icke närma sig, han visste, att hon skulle möta honom med en sarkasm.

Vid ett sådant tillfälle sade Eric en gång:

»Om Rafael valt Gerda till modell för sina madonnor, skulle han bestämdt aldrig förmått inge någon speciell andakt för kallet att vara mor.»

Hon bleknade, och hennes ögon blefvo alldeles svarta, men hon sade ingenting. Det hände ofta, att Eric talade till henne i en ton, som hon icke skulle ha tålt af någon annan. Han kunde icke afhålla sig från att då och då taga revanche för alla de hänsynslösheter, med hvilka hon trakterade sin make — det var som om Eric känt sig sårad af dem på hela sitt köns vägnar. —

Maria satt och stirrade på gruppen, och hennes blickar fingo ett uttryck, som påminde Eric om en scen från Paris, hvilken bränt sig in i hans minne och gett honom ämne till en dikt:

Det var på *Café riche*. Ett sällskap engelska turister satt vid sin dinér. Den ena läckerheten följde efter den andra, och de glåmiga lorderna åto dem mekaniskt, likgiltigt, utan njutning. — Eric kom att kasta en blick ut om fönstret, och där såg han ett ansikte tryckt intill den stora spegelglasrutan, ett blekt och magert ansikte med insjunkna ögon, som följde hvarje munsbit mat på vägen till lordernas läppar. — Han var visst något af en läckermun, denne trasige tiggare, därför hade han valt sin plats utanför *Café riche*;

och som han icke kunde äta afskräden, hade han fått svälta länge — det syntes af ögonens hungriga uttryck.

Någonting af samma sjuka längtan fanns det i Marias blick, när hon stirrade på Gerda och hennes barn.

Maria hade, efter det hon återvändt hem, blifvit ännu mera aftärd och blek. Minnena från moderns sjukbädd, hvilka i Stockholm måst vika platsen för en mängd af nya intryck, hade nu åter fallit öfver henne; och hon hade mindre motståndskraft nu. Hon var så modlös och så trött. Hon led af en melankoli, som icke tycktes ha någon rimlig orsak; men hon inbillade sig, att hon snart skulle dö.

I hemlighet förberedde hon sig på döden, allt medan hon i det yttre sökte bevara alla tecken på sinnesro och lycka. Hon tänkte ofta på det kommande lifvet och läste Thomas a Kempis i ensamheten.

Det stilla vemodet, doldt som det var af en nästan glad själfbehärskning, gaf hennes väsen en underbar charme, någonting själfullt och eteriskt, som tog sig uttryck i hennes vackra leende, när det bröt sig mot ögonens djupa allvar. —

Casimir märkte ingenting. För att kunna fatta andras lidanden, måste man själf ha lidit.)

Han hade alltid varit frisk, och detta hade så småningom gjort honom blind för, att icke alla människor hade samma berghälsa som han. Maria klagade aldrig — tvärtom, hon var van att alltid dölja för honom, närhelst hon ansattes af någon krämpa, och hon njöt af medvetandet, att hon därigenom besparade honom ett lidande. Hennes Casimir hade den egenskapen att vara mycket känslig. — I själfva verket var han bepansrad som en alligator till kropp och själ.

Hans resor till staden följde numera tätt på hvarandra. I Stockholm hade hans smak för ungar-karls-sällskapslifvet tilltagit, och sedan han återvändt därifrån, hade det blifvit regel, att han for till staden minst en gång i veckan — liksom det hade blifvit regel, att han kom berusad hem. Han hade ännu samma lugnande antipati emot starka drycker, men han kunde icke längre undvara dem. Han hade sjunkit så långt, att han drack brännvin i ensamheten. Han drack med en min, som tömde han en giftbägare — det första glaset. De följande gledo lättare ner; och när han blef upprymd, gick allting af sig själf.

Men ibland fick han skrupler, och särskildt hade han alltid en hård kamp att utstå dagen efter det han kommit hem från en resa till staden.

Ingen bevittnade dessa tysta strider, då själföraktet marterade honom så, att han till sist måste försöka dränka det i sprit. Men betjänten, som städade efter honom i hans privata sofrum, visste alltid hvad det betydde, när han hörde dörren till det snidade skåpet i yttre rummet skrika. Då stod »Skälens» son på samma plats, där hans fader stått så ofta i lifvet, och släckte sin törst ur samma källa som han.

Sådana dagar höll sig Casimir alltid innestängd; men en half timmes tid före middagen uppenbarade han sig regelbundet för sin hustru och hade då gjort allt hvad göras kunde för att aflägsna hvarje spår af glåmighet och dåsighet. Den kalla duschen verkade föryngrande på hans lifsandar.

Då hade de båda en stund för sig, en stund af lycka. Då lefde smekmånaden upp igen, och tiden fick vingar, och hon var lika andlöst, solljust lycklig, som den första gången hon hvilade i hans armar och mötte hans kyss med sina läppar. — När tant Sofie, efter en diskret knackning på dörren, trädde in i rummet, fann hon dem sittande vid hvarandras sida, förlägna som två förälskade ungdomar, hvilka blifvit störda i den stund, då de för första gång låtit ögon och läppar öppet tala kärlekens språk. — Men den gamla mön såg icke

ens åt det håll, där de befunno sig; hennes ögon irrade omkring på motsatta väggen, och hon kastade orden handlöst ut i luften, när hon tillkännagaf att middagen var serverad.

Man väntade dem därute i matsalen. Casimir bjöd sin hustru armen och förde henne till bords. Hon intog sin plats och serverade soppan. Livvets prosa gjorde sina anspråk gällande; men öfver hennes ansikte låg ett skimmer af lycka, och det glittrade som af solsken i de vidgade pupillerna.

Efter middagen slog man sig ned i biblioteket eller salongen, och då hände det ofta under denna sommar, att Eric öppnade klaffen till flygeln och bad Maria spela. Om Casimir var hemma, lät hon aldrig bedja sig länge. Då visste hon, att *han* skulle förstå hvarje nyans af känsla och själ i föredraget; och kinderna fingo färg, och de späda fingrarne frambringade tonmassor af imponerande kraft — det var som om en storm dragit öfver tangenterna ibland; och ibland var det som om en döende vind andats öfver en harpa med spända silfversträngar.

Ibland sjöng hon också. Hennes repertoire hade aldrig varit stor, och allt som icke särskildt tilltalat Casimir, hade hon nu för länge sedan glömt. Endast några enkla visor bevarade hon ännu i

minnet och bland dem en liten fransk chanson, som hon själf öfversatt för Casimir och som erinrade henne om de sällaste stunderna i hennes lif.

Det var en folkvisa under formen af ett samtal mellan en mor och hennes dotter. Den unga flickan har hört talas om kärleken och grubblar däröfver; kanske har hennes hjärta också gifvit sitt första lifstecken, men allting inom henne är ännu så drömmande dunkelt, och hon vänder sig till sin mor för att söka klarhet:

»Säg mig, o moder, säg kan det vara
sanning att kärlek är narri bara?
Kan man väl älska, sin lefnad lång,
mer än en enda gång?»

»Nej, nej, min vän,
kärlek som flytt
kommer nog aldrig igen
på nytt.

Sinnenas lek,
älskog och smek —
det är ej kärlek än!»

I denna enkla visa lade hon in sin egen känslas innerlighet, den klingade från hennes läppar varm

som en lofsång, andaktsfull som en vingad bön, och hon kände sig lyft högt öfver jorden. — I ett hörn satt Casimir hopsjunken i en bekväm stol och blundade lycksaligt, tills hufvudet föll ned mot bröstet, då han, förskräckt, åter kastade det upprätt på halsen, medan hans däfna ögon åter öppnade sig för en stirrande blick.

Också Eric satt med slutna ögon. Han sof icke, men han drömde.

Han drömde, att det var för honom hon sjöng. Det var tanken på honom, som gaf hennes röst dess klang af äkta känsla; honom gällde värmen, honom innerligheten; hans kärlek var det, som gett färg åt de bleka kinderna och glans åt hennes djupblå ögon... Hans skapande fantasi lånade åt drömmen lifvets egen intensitet, och de kufvade känslorna svällde inom honom som Jerichorosor under ett sommarregn, och med hela sin varelse förnam han lyckan af att vara älskad. Och Gerda, som följde minspelet i hans ansikte, såg ett soligt och vackert leende leka kring hans läppar...

Men så tystnade sången med några lätta ackord. Casimir vaknade ur sin slummer och Eric ur sin dröm; och det var som om smärtan begagnat dessa korta stunder af hallucinerad lycka till att samlä nya krafter; den kastade sig öfver honom

och grep honom kring strupen, dref honom ut i luften och tvang honom att gå, gå, gå — han visste aldrig hur länge han gick, det var som om tiden stannat i sin gång lik en utsliten Moraklocka; men när han äntligen åter befann sig ensam i sitt rum och dignande af trötthet kastat sig handlöst, raklång på sin säng, dallrade ännu alla nerver som om hela organismen varit ett ostämmt strängospel och som om han själf förnummit sitt eget väsens disharmoni.

Det hände också någon gång, att disharmonien tog sig uttryck i en dikt, som både till innehåll och form stod i strid med hans litterära teorier.

I dessa dikter var han icke den bålde riddaren med den käckå hållningen och den stolta gången — han som trådde fram för sin publik med nonchalanta later, trotsigt småleende; här var han blott en människa, som sjöng för sig själf i en ensam stund; och det var som om sången inspirerats af hans sorgna — ännu en liten-liten smula gäckande — leende, och som om hans sinnes disharmoni funnit uttryck i rytmen. Hvar dikt hade sin melodi, som var dess själ. Till en af dem tyckte han sig höra lekande tonreminiscenser från en Caprice af Chopin:

»När jag hör unga skalder klaga
till fromma för vår vittherhet
att kvinnor leka och bedraga —
jag ler, jag ler med bitterhet.

Jag önskar, att du mig bedragit!
Jag drömmer, drömmer dagen lång
att falskheten din uppsyn tagit! —
Koketten ägnar jag en sång.

Jag önskar att du lett och gycklat,
om gycklet ock mitt hjärta bränt.
Jag önskar att du endast hycklat
den kärlek, jag med smärta känt!

Men du var sann, tyvärr! Du smög ej
in till mitt bröst af ysterhet.
Din blick bedrog ej, munnen ljög ej —
och däraf kommer min dysterhet!»

Det själstillstånd, som fått sitt uttryck i denna dikt, var dock långt ifrån konstant. Oftast kände han icke en skymt af bitterhet, endast ett blidt vemod, som öppnade hans hjärta för andras lidande på ett mera direkt och personligt sätt än hittills.

Subjektivismen i hans lifsåskådning hade hittills gjort honom nära nog okänslig så snart det gällde andra; men nu hade en stor sorg öppnat alla medlidandets dammar, det spirade och grodde inom honom, och det växte upp en förmåga att förstå allt mänskligt, hvilken han aldrig förr hade ägt. Han kände ett behof att visa vänlighet emot alla människor, och så småningom blef också hans sätt emot Gerda mjukare, mindre sarkastiskt-hårdt, än det varit förut. Han talade oftare vänligt till henne och han sökte hennes sällskap ibland. Då hände det också ibland, att den hårda masken öfver hennes ansikte mjuknade — och en gång hade han sett den falla af helt och hållet.

Det var en eftermiddag, då Maria sjöng. Casimir satt och nickade i sin stol; förutom honom fanns endast Eric i rummet, men dubbeldörrarna stodo öppna till salongen, och därute i en af de djupa fönsternischerna hade Gerda slagit sig ner, ensam. Från sin plats kunde Eric se henne, och i hela hennes ställning låg det någonting öfvergifvet och sorgset, som oemotståndligt fångslade hans uppmärksamhet. Det fanns icke spår af tvång, ingenting af reservation, ingenting af medvetenhet; det var som om hennes själ klädt af sig i ensamheten, blottat sig som en stackars sjuk-

*förläsnings
not.*

ling, när han vet sig osedd. Och plötsligt vände hon sitt ansikte emot honom.

Den smärta, som speglade sig i dessa drag, var icke uttryck för en fysisk affektion; den var större, djupare, starkare. Det var den sorg, som bär lidandets stenkolskrona på sin panna, och inför hvars majestät alla kroppens och själens småkrämpor falla till jorden som stoftgrund.

Han kunde icke glömma detta ansikte; dess uttryck förföljde honom. Om han varit en bildande konstnär, skulle han ha mejslat det i marmor, men han var blott en diktare och förmådde endast måla det med ord. När han om aftonen satt vid sitt öppna fönster, medan sommarnattens skymning föll på, flöt hela stämningen samman till en bakgrund åt detta ansikte och denna gestalt — — Men det var ett annat landskap, han såg i fantasien: ett slättlandskap med en albevuxen dalsänka, genom hvilken en flod brusar fram öfver stenig grund. Rundt omkring är utsikten fri; hvita björkstammar skymta i nattens skymning; dimmorna stiga, beslöjande markens grönska; öfver den vida slätten hänger en blekgrå sommarnattshimmel med matta stjärnor. Midsommar är förbi; näktergalen sjunger icke längre, och intet annat lefvande väsen stör den djupa tystnaden. Men

midt i naturens ensamhet står en ensam högväxt
kvinna, stirrande ned i strömmen.

Stämningen tog form i en dikt, som han
kallade

Natt.

Sommarnatten lent sig sänker.
Skymningen, den ljusa, dränker
nejden, solig nyss.
Tystnaden och svalkan blandas.
Djupt den varma jorden andas
efter solens kyss.

Sakta stiga ängens dimmor,
samma fram i hvita strimmor
öfver grönklädd dal.
Sakta, sakta fram de sväfva,
silkesfina slöjor väfva
mellan björk och al.

Ängden ligger sänkt i drömmar,
älfven ensam vakar, strömmar
emot hafvet hän . . .
Brusar häftigt, när hon finner
stenar i sin väg . . . försvinner
tyst bland mörka trån.

Just i kröken utpå näset,
där en gångstig genom gräset
sina slingor slår,
lutad öfver skumstänkt vatten,
mörk emot den ljusa natten,
hög, en kvinna står.

Febersjuka ögon stirra
vildt i vågorna, som irra
om på ilsam färd;
febersjuka tankar följa
hvarje pärlbekransad bölja
hän mot okänd fjärd.

Härligt vore det att glida,
glida emot hafvet vida
hän med böljors tåg,
utan lif och utan smärta
drifvas bort med fruset hjärta
öfver skummig våg!

Härligt vore det att domna,
domna hän i kyla, somna
ifrån blodets brand;
somna ensam, öfvergifven,

hamna ensam, vilsedrifven,
på en okänd strand!

Härligt vore det att glömma,
glömma tankarne, som ömma,
glömma, glömma blott! —
Och där nere glömskans vatten
rinner frestande i natten,
glansfullt, månskensgrått. — —

Tätare blir ängens dimma.
Ljusa, lätta skyar simma
öfver marken hän;
fina hvita andeväsen
sväfva luftigt öfver gräsen
mellan dalens trän.

Sakta, sakta fram de smyga
till den mörka kvinnan. Blyga,
dröjande på tå,
en sekund de tveksamt stanna...
höja sig, kring hennes panna
sina vingor slå.

Öfver ögon febersjuka
strykas händer, kyligt mjuka

som en majdags vind.
Öfver tinningar, som brinna,
stora, svala tårar rinna
ned på hennes kind.

Månprofilen långsamt glider
öfver fästet, natten lider,
ängens dimmor fly;
vaknande i närmsta alen,
ser den gråa näktergalen
morgon gry.

Öfver stigen, som från näset
genom daggbestänkta gräset
sina slingor slår,
ses en ensam, högrest kvinna
långsamt vandra bort . . . försvinna
mellan dalens snår.

I det hela taget diktade han mycket denna sommar, utan tanke på att andra ögon än hans egna skulle se hvad han skrifvit, och häraf kom det sig kanske, att han ibland tyckte sig ha anslagit en ton af äkta, omisskännelig sanning, hvilken gjorde ett intryck på honom själf, som om han

funnit en förborgad guldsträng på sin lyra eller upptäck en begrafven skatt i sitt eget väsen. Han, som i sina dikter hittills på ett demonstrativt sätt proklamerat sin kärlek till solen och dagen, därför att dess ljus hörde samman med klara färger och muntra melodier, han, som hånat de s. k. natt-poeterna, hvilka målade i grått och i svart, två färger som han hatade — han fann sig nu själf vara en troende tillbedjare af natten. Det var som om han upptäckt sommarnatten härute, stämmningsrikedomen i det glittrande månskenet och den själfulla tystnaden; och om aftnarne, när alla bjudit godnatt, ströfvade han ofta omkring i parken och österut längsmed insjöns skogbevuxna stränder.

Där såg han också Maria en natt.

* * *

Det var en afton i augusti. De ljusa nätternas tid var förbi och skymningen föll på. Dagen hade varit het, men hän på eftermiddagen hade det mulnat. Luften var fuktig; det duggade smått.

Trädgården utanför den hvita villan låg begrafven i dunkel, sjön skymtades som en grå filt,

bakom hvilken konturerna af skogen förtonade sig, tills de flöto samman i ett enda ogenomträngligt, grått.

I hvar sitt hörn af verandan sutto Alfred Johnson och Eric Lindenow, tigande, stirrande ut i grådaskigheten. De hade nyss slutat aftonmältiden och njöto nu hvarandras sällskap i denna förtroliga tystnad, medan bådas tankar, likt hemlösa fåglar, rörde sig af och an öfver det tomrum, *hon* lämnat efter sig, hon som nu var borta. Som en varm handtryckning kände de hvarandras sorg. De hade talat om henne hela aftonen; hela dagen, som de tillbringat i hvarandras sällskap, hade varit en åminnelse, en sorgedag.

De sutto tigande och rökte; men så småningom började det domnade samtalet lefva upp igen. Replikerna föllo i början enstaka, men efterhand som intresset blef lifligare, följde också orden raskare på hvarandra. Det var som om de båda velat skaka af sig den känslsamhet, den drömande melankoli, som de försjunkit i under samtalet om den döda. De talade nu åter om lifvet, om lifvet därborta på Aspinge.

»Ja,» sade doktorn, »muntert har där aldrig varit, men i sommar är det värre än någonsin. Eller hvad tycker du?»

»Jag vet inte. Det är ju sex år sedan jag var där sist.»

»Det är sant; allt eländet har kommit på de sista sex åren.»

»Hvad menar du?»

Alfred Johnson blickade bort emot det hörn, hvarifrån orden kommo, men han såg blott spetsen af Erics cigarr, som glödde till och falnade i dunklet, lik ett öga af en enögd dvärg, i hvars bröst lidelsen steg eller sjönk.

»Hvad jag menar! Som om du inte märkt det! — — Han är en fyllbult, hennes Casimir! Det är alltsammans!»

Dvärgögat glödde till.

»Nå, fyllbult är ett starkt ord. Han tar sitt glas . . .»

»Han dricker redan i smyg! Han har med sig brännvin, hvar gång han kommer från staden!»

Det blef en stunds tystnad. Underrättelsen om Casimirs djupa förfall väckte Erics medkänsla, väckte hela hans oegennyttiga ömhet för Maria till lif.

»Jag förstår inte, att man *kan* bli en drinkare — att man inte känner sig skyldig att bli en duktig karl — och en god människa — när man har den lyckan att äga *hennes* kärlek.»

Han sade det i egendomligt dämpad ton. Alfred Johnson svarade buttert som alltid, när han ville dölja sin mänskliga känsla:

»Det skulle inte ha hjälpt, om han blifvit gift med en af Guds egna änglar! Han skulle ha blifvit en gris i alla fall. Det finns ingen ryggrad i hans karakter.»

Återigen blef det en lång paus. Och med en isande förnimmelse af tomhet tänkte Eric på, hur det kunde ha blifvit — — — om hon gett sitt hjärta åt en annan man. Det var icke någon egoistisk tanke. Det föreföll honom som skulle han själf gärna ha försakat att äga henne, om han därmed kunnat köpa henne lyckan. — — Lyckan? Men hon var ju lycklig! Tanken föll öfver honom med en sådan kraft, som om någon plötsligt hvi-skat den i hans öra, och hans mun upprepade den ofrivilligt:

»Men hon är ju lycklig!»

»Hon är så pass lycklig, att hon nätt och jämt kan lefva. Såge hon honom med samma ögon som vi, skulle hon dö af det. Det är således väl, att hon är blind.»

»Ja, men — hur är det möjligt?»

Alfred Johnson smålog:

»Allting är möjligt för en kvinna som älskar!
Det är också möjligt, att hon ser, men i så fall
ser hon honom icke sådan han *är*, utan sådan
hennes inbillning diktat honom. Hon ser Endy-
mion, där vi andra se Silenus.»

Eric drog ett bloss ur cigarren:

»Nåja! En kvinnas kärlek har nu en gång
ingenting med logiken och sunda förnuftet att
skaffa. Det är aldrig värdt att fråga efter skäl. Men
Silenus är dum och Silenus är — mindre snygg;
och hon är en intelligent och finkänslig kvinna!»

»Jag har sett en intelligent och finkänslig
kvinna äta en rå potatis och njuta af den som om
det varit en persika. Hon var hypnotiserad, för-
stås; men det är man ju alltid, när man är kär!»

Eric smålog melankoliskt:

»Allt hvad du säger låter mycket antagligt,
men fast man vet det, kan man inte låta bli att
grubbla — öfver orsakerna, de yttre omständig-
heterna, som föranledt — — med ett ord: de äro
så olika, dessa två, olika som kropp och själ. — —»

»Ja, men kropp och själ höra just samman,
kom ihåg det!»

Kring Erics läppar lekte alltjämt det sorgsna
leendet. Han talade dämpadt, och rösten ljöd så
skör och tunn:

»Det är svårt att fatta i alla fall, att Casimir Du Camp någonsin kunnat vinna Maria Lindnows kärlek!»

»Sådan han är ja! Men sådan har han icke alltid varit! Det har nog funnits en del förutsättningar. — — När jag ser en katalog öfver Salonen i Paris och däri under en del konstnärers namn läser: »Elève de M:r . . .» den eller den, så tänker jag alltid på Casimir. — — De flesta män äro i afseende på sitt känslolif elever af en eller flera kvinnor. Naturligtvis måste materialets — hjärtelagets — beskaffenhet — den medfödda begåfningen för kärlek — också tagas med i räkningen; men liksom de bästa anlag kunna förstöras genom dålig handledning, så kunna mycket vackra resultat nås äfven där förutsättningarna icke eljes äro lysande, om endast utbildningen försiggår under gynnsamma omständigheter. — —»

»Och Casimir?» afbröt Eric, nyfiken att höra upplösningen.

»Casimir Du Camp var med afseende på sitt känslolif elev af sin syster — — och nu skall du inte tänka på Gerda sådan hon är nu, utan på den unga flickan, som ägde alla hjärtats förutsättningar — och ändå blef den maka, som hon blef!

Det intima förhållande, som under många år rådt emellan de båda syskonen hade säkert kvarlämnat i det eljes tämligen primitiva instrumentet, som bildade Casimirs själ, mången finare sträng, hvilken Maria endast behöfde beröra för att framkalla en ton, som klang i harmoni med hennes eget väsens grundton — — Det var väl också detta, som orsakat, att han någonsin kommit hennes nerver att dallra.»

»Nå, antag att du har rätt — låt oss utgå från det. Alltså: de älska hvarandra — han henne så mycket han förmår, och hon honom med all den innerlighet, hvaraf hon är mäktig. — — Jag menar: det finns ingen proportion mellan hans kärlek och hennes. Han liknar en bonde, som stillar sin hunger med utsökta läckerheter och dricker gammalt vin därtill! Han förstår icke att uppskatta det, för honom är det bara *mat*, någonting hvarmed han stillar sin hunger. En brödkant skulle kunnat göra samma nytta — — en körsa skulle kunnat göra honom lika lycklig!»

»Ja,» sade Alfred Johnson, »och — för att fullfölja din bild: Hon njuter hans kärlek som ett stycke hårdbakadt grofbröd; det är en läckerhet — det smakar som konfekt!»

»Men det är ingen rättvisa i detta byte, ingen proportion emellan hvad han får och hvad han ger! Han *får* så oändtligt mycket mer!»

Alfred Johnson nickade i mörkret:

»Just därför, att hon ger mest, känner hon det som om hon finge mest.

Kärlekens uttrycksmedel äro alltid enahanda, smekningarna alltid desamma, men för henne betyda hans ord och smekningar icke det, som de betyda för honom! Hennes känsla lägger sin egen värme och sin egen själ in i hans ord och smekningar, och du kan lita på, att hennes själ får vingar, när han stryker henne öfver kinden med sin grofva hand! Medan han aldrig ett ögonblick lyftes öfver jorden af hennes kärlek, hur innerlig och rik och fin den än är!»

Eric kastade cigarren utanför verandans barrier så afgörande, som ville han därmed afbryta diskussionen.

»Du har nog rätt,» sade han. »En kvinna lägger alltid sin egen kärleks själ in i den mans smekningar, som hon älskar.»

De sutto båda tysta några minuter. Därpå sade Alfred Johnson, med ett försök att ge samtalet en något gladare ton:

»Har du lagt märke till hur hon idealiserar honom? Hur hon, som eljes är så mild i sina omdömen, bryter stafven öfver alla punschfeta män med svällda magar och pussiga kinder? Hon föraktar sannerligen själfva den svenska manstypen: punschmopsen! Det kommer sig däraf, att Casimir händelsevis är mager — han tycks bli magrare ju mer han dricker. I annat fall skulle den svenska punschmopsen troligen ha blifvit hennes mansideal! — Och har du sett att håret börjar falla af honom i pannan? Det tycks, som om pannan växte — och hon inbillar sig, att han ser intelligent ut nu!»

Eric svarade ingenting. Alfred Johnson fick ett intryck af, att den skämtsamma tonen skurit emot hans stämning och gjort honom ondt.

»För resten har han en förtjänst,» tillade doktorn. »Han är henne trogen; och kvinnorna veta att värdera den egenskapen hos en man. Monandrien är en af deras allra outrotligaste instinkter, och där kärleken funnits, dör den visst aldrig, innan den instinkten fått ett dödssår.»

»Och där den aldrig funnits,» sade Eric, »blir mannens trofasthet blott en pina mer! Se på Gerda!»

»Ja, mellan henne och hennes man har kärlek aldrig funnits.»

»Nej, hon visar det i sitt uppförande. Det skulle Maria aldrig kunnat göra, om hon än blivit mycket olycklig.»

»Det skulle man icke heller ha trott om Gerda för sex år sedan!»

»Lifvet depraverar,» sade Eric torrt.

»Olyckan depraverar — ibland; förnedringen alltid. Och det ligger förnedring för en kvinna i att ge sig åt en man, som hon icke älskar. Det är ju prostitution! — — Det står i bibeln, att kroppen är den helige andes tempel — — det där gäller alla människor men kvinnorna mest.

— — När templet är skändadt, ha de ingen respekt för sig själfve längre! Och Gerda — — — Nå,» han hejdade sig, »alltsammans kommer kanske snarare däraf, att den store byggmästaren inte skapat Du Camparnes tempel af samma slags lera som Wiedarnes eller Lindenowarnes.»

»Ärftlighet således?» sade Eric en smula spetsigt. »Ja, nu för tiden härledas ju alla odygder däraf. Ärftligheten är den moderna syndabocken!»

»Jag tror nog, att många odygder härstamma däraf; men också många dygder, och det glömmar man alltför ofta. Man tänker bara på, att onda anlag ärfvas. Än de goda då — ärfvas icke de? Jo! Allt godt, som finns inom oss, fortplantas

säkerligen till våra barn — lika visst, som de ärfva våra fel, ärfva de också våra dygder. Det ligger något oändligt trösterikt för mänskligheten i den tanken, att allt det arbete, som vi nedlägga på utbildningen af de goda sidorna i vår karakter, icke är förspildt när vi gå bort, utan kommer våra barn till godo — liksom den trädgårdsanläggning, vi besörjt i lifvet på vår egen grund. Hvarje karakterens förtjänst, hvarje dygd, som vi uppfostra oss till, är ett ädelt fruktträd, planteradt i mänsklighetens stora trädgård. — — — Tänk nu på släkterna Wiedes och Mincks traditioner, tänk på, hur det låg kärlek och dygder i luften därnere på Norrbyholm, tänk på hvad det betyder att ha vuxit upp i ett sådant hem» — han sänkte rösten, och tonfallet blef andaktsfullt, — »och med en sådan mor som hon — — tror du då inte, att Maria måste blifva just den kvinna, hon är, just så god, så trofast, så känslig, så kärleksfull som hon är?»

Jo, Eric trodde det nog. I det hela taget voro de innerligt öfverens, de två. Det fanns ingen meningsskiljaktighet, därför blef samtalet ingen diskussion — det var blott som om de båda tänkt sina tankar högt. Den ene hörde icke heller alltid, hvarmed den andre slutat, därför blef det

också ibland språng i tankegången. — Nu var det Eric som talade:

»Hur omedvetet en kvinnas känslolif alltid utvecklar sig! Det liknar en växt, det knoppas och blommar — och det beror kanske endast af en slump, hvilken man som vinner henne! Han behöfver blott vara någorlunda sympatisk och befinna sig i grannskapet, när knoppen öppnar sina blad.» — Han teg en stund; därpå tillade han sakta: »När Maria var i Paris, hade knoppen ännu icke slagit ut. Jag gjorde ett klumpigt försök att öppna den; det misslyckades naturligtvis! Det där måste komma *inifrån*.»

Alfred Johnson nickade ut i mörkret:

»Och så kom hon hit, och blomningsstunden var inne — och du var inte här. När du kom, var det för sent; då stod hon brud. Men det fanns ett annat kvinnohjärta, som öppnade sig för dig. Det kunde *du* inte taga emot. Men det fanns en liten löjtnant, som skulle ha gett många år af sitt lif, om han därmed kunnat köpa just det, som du icke ville taga emot. Nå, han blef ju ändå far till hennes barn, fast han aldrig ägt hennes kärlek. Men det fanns nog en eller annan liten prästgårdsfröken, för hvilken den lille löjtnanten var allt! — — Sådant är lifvet!»

*so somt d
utt för o
våg i lif
tyg*

Eric fortsatte hans tankegång, drömmande:

»Jag ser dem draga förbi i ett långt tåg, dessa känslans martyrer. — Först ser jag en kvinna, som stirrat sig blind på en fantom och som förföljer skuggan af sitt eget hjärtas dröm. Hon vandrar utåt mot det mörka intet; och en man följer hennes steg. Hans ögon lysa af kärlek, han söker nå fram till hennes hand, som han aldrig hinner. Men efter honom kommer det åter en kvinna med ögonen lysande af kärlek — och det är på honom hon ser; hon följes af en annan man och han af en annan kvinna och så vidare i en oändlig serie... Men alla likna de henne, som går främst, däri, att föremålet alltid är en dikt af deras eget hjärta.»

Han sänkte rösten ännu mer, i det han fortsatte:

»Så var det också med Maria, tror jag. När hennes egen längtan vaknade och för första gången höjde sin röst ur ensamheten, då svarade en röst ur ensamheten. Det var blott ett eko af hennes eget hjärtas morgonsång, men hon trodde, att den kom från någon *annan*, ett väsen utom henne; och eftersom Casimir just befann sig i närheten, blef det i honom, hon diktade in sin längtan. Hon såg sin egen känsla lysa ur hans bruna ögon,

och hon tillbad dess skönhet som om det varit ett i och för sig existerande, lefvande väsen. Men det var blott en reflex.»

Tystnaden som följde blef lång; det tycktes som om sista ordet var sagdt. Men den bröts af Alfred Johnson, som tillade:

»Det finns kvinnor — och de äro alltid de mest ömtåliga — för hvilka kärleken är allt — — så fullständigt, att lifvet för dem endast blir ett skal kring denna tillvarons kärna. — Alfhild var sådan. Och redan i moderslifvet inplantades säkert hos Maria fröet till den känsla, som blommade i förhållandet till Casimir — — — liksom kanske också . . .» han hejdade sig plötsligt.

»Också?» frågade Eric och hans röst skälfdde, som om han anat en fara.

»Nåja, jag skall säga dig, hur det är. För fjorton dagar sedan kom Maria till mig. Hon sade sig ha en svulst i bröstet. Jag undersökte henne och fann svulsten — alldeles på samma ställe, där hennes mor blef sårad af marmorkanten den där sommaren du minns, tre månader innan Maria föddes. Det var just där kräftknölen sedermera utvecklade sig hos Alfhild. — — — Nu tror också Maria, att hon snart skall dö. Jag är säker på, att det sysselsätter hennes tankar mycket,

fastän hon döljer det under ett skenbart lugn. —
— Jag har sagt henne, att svulsten måste vara en
vanlig körtelsvulst. Kräften i bröstet angriper
nästan aldrig en kvinna förr, än hennes blom-
ningstid är förbi — — men hon tror det visst
inte. Hon tänker bestämdt mycket därpå, och det
kan befordra utvecklingen af en sjukdom, när in-
billningen är stark. Du vet, det finns exalterade
människor, som så länge gått och föreställt sig
Kristi sår, att de själfve slutligen fått sår alldeles
som om spikar genomborrat deras händer och
fötter. Någonting liknande kan inträffa, fruktar
jag, om hon inte kan förmås att glömma sina
sjukdomsgriller.»

Medan doktorn talade, kände Eric hur hans
kinder och händer blefvo iskalla; det smög sig en
kåre längsmed hans ryggrad; den steg uppåt och
slutade med en förnimmelse som af en hvirfvel-
vind kring hjärnan — han ryste till. Han märkte,
att han förlorat allt herravälde öfver sig själf, då
käkarne plötsligt började hacka emot hvarandra.
Vid denna upptäckt reste sig viljan med en kraft-
ansträngning, han bet samman tänderna. Men
ännu kände han hur det ryckte i musklerna.

Slutligen öppnade han munnen för en fråga:

»Är det en kräftsvulst?»

Och svaret kom ur mörkret:

»Jag vet inte.»

»Hvad tror du?»

»Ingenting! Sjukdomsfrön ärfvas och utvecklas enligt så dunkla lagar . . .»

Eric reste sig upp och sade godnatt. Det var bäddadt till honom i gästrummet. Han hade kommit roende till Granudden på förmiddagen, då det var klart; när det blef afton och började dugga, hade han beslutat stanna öfver natten.

Inkommen i sitt rum öppnade han båda fönstren. Det ösregnade nu därutanför; det plaskade, plaskade oupphörligt från takrännan; han lyssnade till det entoniga ljudet; och det var som om det döfvat hans medvetande så småningom. Han var så trött, kände sig så rådbråkad till kropp och själ, som om han undergått en svår operation, därvid han måst uppjuda hela sin viljekraft för att icke duka under för plågorna. Han kunde icke tänka; hjärnan låg som en het blyklump i hans hufvud; men ur hjärtetrakten förnams en dof, oartikulerad värk.

Han ångrade att han icke rott tillbaka till Aspinge. Han föreställde sig familjen samlad i biblioteket. Hon spelade och sjöng; han hörde hennes röst:

»Säg mig, o moder, säg, kan det vara
sanning, att kärlek är narri bara?
Kan man väl älska, sin lefnad lång,
mer än en enda gång?»

Och det skrek till inom honom af längtan
ett ögonblick.

Men så tänkte han på, att Casimir var borta.
Han hade rest till staden på förmiddagen. Då
sjöng hon icke!

Och en stor, djup sorgsenhet kom rullande
lik en våg af mörker, och han fick en förnim-
melse af, att någonting kämpade, brottades inom
honom, häftigt, som gällde det lifvet. Det var
som om den svarta vågen ville dränka honom,
krossa honom, förinta honom fullständigt, som
hade han behof af en fysisk ansträngning för att
öfvertyga sig själf, att han ännu var vid lif.

Därute strömmade regnet ner. Och plötsligt
kände han någonting liknande en oemotståndlig
yttre törst, en brännande åtrå efter svalka och
kyla. Han ville ut, ut i regnet; låta det falla öfver
sitt heta hufvud, låta det genomväta kläderna tills
han icke längre hade en torr tråd på sin kropp.

Han smög sig på tå genom förstugan och ut
på trappan. Det var kolmörkt, men han fann

vägen ner till bryggan. Där låg snipan, med hvilken han kommit, halffylld af regnvatten. Han tog öskaret och öste den läns. — Sin mössa hade han lagt ifrån sig. Regnet föll kylande öfver hjässan, rann öfver panna och tinningar ner på kinderna och så vidare ned öfver hals och rygg. Det svalkade så skönt.

När han öst båten läns, satte han sig på den våta toften, fattade årorna och rodde ut i mörkret.

Han såg icke en hand för sig, han styrde på instinkt mot Aspinge.

Så småningom började regnet falla mindre stridt och efter en stund upphörde det alldeles. Himlen blef klar, skogen aftecknade sig i silhouett mot horisonten i väster. Ofvanför dess taggiga rygg blänkte månen plötsligt fram, saffransgul och halfrund. Ännu tio minuters rodd och Aspinge skymtades ur dunklet i söder. Det lyste icke ur ett enda fönster, och detta ogästvänliga mörker skrämde honom. Han blef rädd för de timmar, han ännu skulle behöfva vaka där, ensam, inestängd i sitt rum, och plötsligt förändrade han kurs och styrde in emot stranden på andra sidan den lilla viken. Han sprang i land och gick upp i skogen. Där sjönk han slutligen ner på en mossklädd sten.

Han stirrade ut öfver sjön; mellan honom och stranden slingrade sig en gångstig förbi. Han kände platsen; han hade varit här ofta förr.

Han satt och tänkte på henne; och så såg han henne komma på stigen.

Hjärtat klappade så häftigt, som skulle han kväfvas. Han kunde icke resa sig och gå fram till henne; hon skulle bli skrämmd om han helt plötsligt gjorde buller och uppenbarade sig vid hennes sida, därför satt han tyst och vågade knappast andas. Hela hans varelse var i en nervös spänning — som när man en sommarmorgon sitter gömd bakom en buske och ser en hind komma fram ur skogen för att dricka ur en källa; en enda oförsiktig rörelse och den vackra synen skall försvinna.

Men han hade också en förnimmelse af, att hon kommit hit ut i naturen för att söka ro i dess djupa stillhet. Det skulle vara helgerån att störa hennes ensamhet. Han hyste en religiös vördnad för ensamheten: i ensamheten var det, själen tvådde sig ren från slagget, som fastnat vid den under det dagliga umgänget med människor; i ensamheten var det, man kom till rätta med sitt eget Jag; ensamheten var helig, i ensamheten bodde Gud; i ensamheten fanns lugn för

*det är själ
finhet*

upprörda känslor, hyla för ett sorgset sinne — och hon behöfde den säkert i dag.

Hon hade stannat på krönet af den lilla backen, som höjde sig just framför platsen, där Eric sjunkit ned. På hennes hufvud satt månen som ett jätte-diadem, och det glittrande vattnet bildade en bakgrund af ljus åt hennes spensliga gestalt, som aftecknade sig skarpt däremot; och sådan hon stod där, framåtlutad, lyssnande, tycktes hon just vara ett förkroppsligande af denna sensommarnatts poesi. För hans inbillning smälte hon samman med det månglittrande vattnet och den mörka skogen, och ändå var det som om hon behållit sin dominerande ställning midt i allt detta. Det var som om allt samlat sig kring henne, som om natten sänkt sig öfver jorden för att kyssa hennes fötter, som om hela naturen rundt omkring böjt sig under hennes spira, hyllat henne som sin drottning.

Det var blott några få minuter, han såg henne så. Medan hon stod där höjde hon sin arm och sköt med en rörelse full af behag sin hatt tillbaka från den heta pannan. Det såg ut som om hon vinkat. — — Dimmorna stego öfver sjön som dansande älfvor.

Hon vände sig om och forsatte sin väg.

Han satt länge och stirrade hän emot den punkt, där hon stått. Det var som om ett dunkelt minne velat arbeta sig till medvetenhet inom honom. Det var som hade han sett detta en gång förr, just denna kvinnosilhouett i detta samma landskap. Men när? Det arbetade och arbetade inom honom; och så ljusnade det med ens, och minnet bröt fram med en lång dallrande silfverton, och han såg klart allt hvad han endast anat dunkelt, när han med slutna ögon hörde Ouvertyren till »En midsommarnattsdröm», den gången då hon satt vid hans sida, lyssnande. Detta landskap var det, han sett i drömmen; dess medelpunkt och dess själ var hon, Maria, och silfvertonen var hans egen längtan.

Det var som om det fallit ljus öfver hennes lif i denna stund.

Han dröjde kvar på samma plats länge, länge; och alltjämt arbetade det inom honom. Men allt hvad han tänkte tog form i ett enda ord, som han upprepade för sig själf, gång på gång:

»Titania! Titania!»



XI.

Hösten kom och sommargästerna lämnade Aspinge. Det blef tyst och tomt i korridorerna, inga barn lekte på borggården, och amman körde icke längre med sin korgvagn öfver trädgårdens grusade gångar. Det omaka paret hade flyttat till sin egen gård för att åter tillbringa ett år i ostörd tète à tète, och Eric Lindenow hade återvänt till Stockholm.

Nere i parken hade trädens kronor gulnat; och i trädgården lyste det rödt mellan fruktträdens grenar. Höstens sista blommor slogo ut i ohejdad frodighet, och gräsmattornas blekgröna ludd fick växa utan ans och tukt. Det tjänade ingenting till att kasta bort sitt arbete, sade trädgårdsmästaren, ty det kunde nu icke dröja länge innan den första snön föll. Men innan dess måste han plocka frukterna af träden.

Stormen kom och hjälpte honom. Den skakade ner hela lass af äpplen och päron, men den afslet också de gula löfven och gjorde bladverk-skrudden så tunn, att den mörka grenstommen skymtade fram. Öfverallt där ett haf af grönt nyss stängde utsikten, blånade plötsligt himlen fram; det tycktes bli ljusare, det var som om horisonten utvidgat sig.

Men så blef luften grå en dag, och om natten föll den första snön. Den lade sig som ett tunt täcke öfver markens vissnande grönska, kantade trädens mörka grenar ofvantill med en valk af hvitt svandun, smälte på de återstående gula bladen och kom dem att skifta i metallisk glans.

Maria satt i biblioteket, hvars fönster vette mot väster, och stirrade ut i naturens ödslighet. Hon höll hufvudet lutadt mot sin hand, och det var som om höstens vemod afspeglat sig i hennes blåa ögon. Formlösa, underliga tankar rörde sig i hennes sinne, och på djupet af dem alla låg en aning om förintelsens mysterium. Det var som om hon sett naturen kämpa sin döds-kamp därutanför, flämta som ett ljus innan det slocknar. Det blef henne så tungt till sinnes, och hon kunde icke förjaga bilden af sin döende mor och af...

Nej, hon ville icke tänka på det! Hade icke hennes styffar sagt, att hon skulle slå bort det! Hon skulle vara glad och tänka ljusa tankar... Hon försökte mana fram de lyckliga minnen, som bodde i hvarje vrå af detta hem — hon sökte mana fram Casimirs bild — — men hon förnam en så underlig oro i hjärtat därvid.

Han hade ju mycket att styra om nu! Åringen var inbergad i ladorna, och säden var tröskad, det var ju naturligt, att han måste fara in till staden för att sälja grödan. Det var naturligt, att resorna skulle följa tätare på hvarandra, och att han skulle stanna längre borta.

Men under de mörka höstnätterna, då blåsten hven kring knutarne, och tornens väderflöjlar gnisslade, och ufvens hemska läte hördes så snart stormen höll andan, då kom det alltid öfver henne en vanvettig ångest där hon låg ensam, sömnlös, med den tomma bädden vid sidan om sig; och hon måste uppbjuda allt hvad hon ägde af sinnesstyrka för att behärska den. Långa stunder höll hon handen öfver klocksträngen; ett enda ryck vore nog för att tillkalla kammarjungfrun, men handen sjönk alltid åter ned i bädden, och hon svepte i stället täcket fastare omkring sig, liksom för att binda sig fast där hon låg. Hon ville icke

erkänna sin ensamhet och sin ångest hvarken för sin kammarjungfru eller för tant Sofie — instinkten sade henne, att det kunde kasta ett mindre fördelaktigt ljus öfver Casimir, om någon visste, hur hon var till mods under dessa hemska nätter.

Hennes hopp stod till vintern, den verkliga vintern med de långa aftnarne, då lampan tändes tidigt, och brasan flammade i kaminerna. Hon längtade efter årstiden med den varma famnen; den skulle sluta sina armar så lent kring människobarn, som höllo hvarandra kära . . . och icke tillåta *honom* att resa så ofta bort.

Vintern kom, men ännu alltjämt for Casimir lika ofta in till staden, och under de långa aftnarne sutto Maria och tant Sofie ensamma framför brasan i salongen eller vid den tända lampan i blåa för-maket; och under de långa nätterna vred sig Maria i ångest på sin bädd, lyssnande efter släpande steg och en själlös, lallande stämma.

Hvarje söndag kom doktorn regelbundet till Aspinge. Maria längtade efter det afbrott i hennes lifs enformighet, som dessa besök medförde, ty han muntrade henne alltid. Men när han om aftonen satt ensam i släden, fick hans ansikte ofta ett bekymradt uttryck, och han bestämde sig slutligen för att taga Casimir under behandling. Han fullföljde

sin afsikt, och Casimir spärrade upp ögonen, som vanligt, högst förvånad och förskräckt. Det kunde väl aldrig vara fara på färde? Härpå svarade doktorn undvikande, men Casimir måste lofva att resa något mindre ofta in till staden.

Han höll sitt löfte en vecka; en hel vecka stannade han oafbrutet hemma, och han mottog med stolt själfkänsla doktors komplimang för detta sitt välförhållande; men dagen efter var han försvunnen, och nu blef han borta tre hela dygn.

Det nya året kom, men det medförde ingen förbättring. Maria bleknade mer och mer. Hennes sinne var tungt, hennes aningar dystra, hennes hjärta sjukt. Men allt detta mörka i sin tillvaro behöll hon för sig själf; hon meddelade ingen sina farhågor; hon ville icke störa Casimirs lugn.

Styffadern iakttog henne emellertid noga och fann, att hon måste ryckas lös ur de förhållanden, i hvilka hon lefde. Den dagliga omgifningens dysterhet, ensamheten på denna gård djupt inne i skogen, där hon måste känna sig begrafven, allt detta verkade alltför nedsättande på hennes krafter och skulle sluta med att befordra utvecklingen af den sjukdom, han fruktade.

Det hade ofta varit på tal medan Eric vistades på Aspinge, att Maria och Casimir skulle tillbringa

*Som om
något
Kasimir
uppså
d.*

också den kommande vinterns sista månader i Stockholm, och Eric hade yrkat på att också för den sejouren få ställa sin villa till deras förfogande; men hittills hade ingenting därom varit bestämdt. Nu blef det helt hastigt afgjordt — efter det doktorn haft ännu ett enskildt samtal med Casimir — och redan i början af februari anlände Casimir och Maria till Stockholm.

Och lifvet gestaltade sig för dem båda just så, som under deras förra besök. Casimir återfann sina militära vänner oförminskadt törstiga, och själf var han densamme, alltjämt lika törstig och sällskaplig. Han gjorde nya bekantskaper och introducerades i en fashionabel klubb, där det idkades högt hasardspel. Det dröjde icke länge, innan han fått blod på tand, och för att mera obehindradt kunna följa sin smak för spel, började han så småningom visa sig mindre intresserad af musiken, tills han en dag helt öppet förklarade sig uttråkad af alla dessa operor och konserter.

»Det blir för mycket för mig!» sade han.
»Jag tror, jag sitter öfver!»

Maria gjorde inga invändningar. Han hade uttryckt en önskan, och hans önskan var hennes lag. Om någon annan uttryckt sig med samma ringaktning om musiken, som hon älskade, skulle

hon ansett en sådan människa för en barbar, men i Casimirs mun lät yttrandet helt naturligt, och hon förstod mycket väl, att en man kunde få för mycket af musik. Eftersom han icke fann något något nöje däri, skulle han naturligtvis stanna hemma; och hon skulle vara hos honom.

Hela Casimirs plan höll på att stranda! Han lyckades dock slutligen öfvertala henne att fara till operan på kvällen i sällskap med Eric. Men hon var i en feberaktig spänning hela eftermiddagen och kunde icke visa honom nog af alla de små uppmärksamheter, som äro kärlekens skiljemynt. När vagnen körde fram, stod hon ännu inne i hans rum, där kammarjungfrun tändt den stora lampan, så att det såg ljusst och gladt ut. Själf hade hon ordnat sidenkuddarne på chäslongen och lagt sina händer på kakelugnen för att öfvertyga sig om, att den var varm; och slutligen hade hon på bordet dukat upp läckerheter för kropp och själ: en bok — en af dem, hon själf älskade; några vackra térosor i ett kristallglas och en liten korg med vindrufvor och mandariner.

Han tackade henne för allt detta med ett famntag och en kyss; och hon kände sig rikligen belönad. I det ögonblicket var hvarje mörk aning försvunnen ur hennes själ, och hon ägnade icke

en tanke åt den flygande värken i bröstet, hvilken eljes alltid kom henne att drömma om döden. Hennes bröst fylldes af en enda allt behärskande stämning af solljus lycka.

När hon hörde Erics steg ute i tamburen, såg hon sin make ännu en gång in i ögonen, och plötsligt förde hon hans hand till sina läppar.

»Au revoir, pudel!»

Hon vände sig om och försvann utom dörren.

Casimir stod kvar, förbluffad, och såg efter henne, såg på sin hand, som hon kysst, såg hän till bordet, där lampskenet föll som solsken öfver sydfruktur och blommor — — och ett leende flög öfver hans ansikte. Han gick ut på trappan för att vifta farväl, återvände in i rummet och sträckte sig med välbehag på chäslongen; han grep efter boken och lade den bort igen, tog en mandarin ur korgen och tappade den på golvet, tog en drufva, som han lät försvinna i skuggan under mustascherna. Slutligen grep han efter rosorna och förde dem till näsan, men fnyste föraktligt åt deras doft — »de luktade lik». Hvarefter han åter sträckte på sig och gäspade. Och medan han låg där, mognade hans beslut till handling.

Han gick ut i tamburen och hämtade in rock, hatt och käpp; när han strax därefter såg sig fullt

promenadklädd i spegeln, nickade han förnöjdt åt sin bild och blef förtjust öfver att bilden nickade igen. Han släckte lampan och begaf sig ut i världsvimlet.

Långsamt och makligt passerade han Humlegården och Norrlandsgatan; det var ingen brådska på färde, och han studerade med intresse lifvet i gränderna. Han kände ingen frestelse att formera någon närmare bekantskap därmed, men att kasta en förstulen blick på ytan roade honom, och han smålog med mycken rutin emot de gatans nymfer, han mötte på sin väg. De frestade honom icke mer än ett stycke förskämdt kött skulle ha frestat honom, när han kom från sin rikliga måltid. Han gick genom Kungsträdgårdens mörka alléer, alljämt i samma makliga takt, svängande med käppen af och an i luften. Stora klara stjärnor tindrade på den mörkblå vinterhimlen ofvanför hans hufvud; marken var frusen och han hörde sina egna fasta steg. — Han vandrade midt i den östra allén, och ett evinnerligt tåg af skuggor strök honom förbi. Somliga uppförde en liten pantomim, en burlesk friar-scen, där en hes röst besvarades af ett fräckt skratt.

Spårvagnarnes klockor ringde. Dramatiska teaterns vestibul kastade en fläck af ljus ut i gatans

mörker. Han vände uppåt Arsenalsgatan. Den skinande urskifvan på Jakobs kyrka tillkännagaf, att klockan var half nio. Det var god tid. Han slokade öfver till operahuset och stannade för att studera affischen: *Fidelio* stod där. Han genomgånade personlistan; det kunde alltid komma till nytta i konversationen.

Men nu slog klockan tre kvart på nio, och hans gång blef raskare. Han passerade hastigt förbi Hotell Rydberg och vek af uppåt Malmtorgsgatan. På »Kungen» skulle han träffa sina spelorrrar. — —

Det blef sent innan han kom hem på natten, men Maria, som låg vaken, hörde hans tassande steg i tamburen, och när vattenkaraffen en stund därefter föll i golfvvet inne i hans rum, för hon förskräckt upp ur bädden, fruktande att någon olycka händt. Sedan dess fick hon icke en blund i sina ögon. Framåt morgonen hörde hon kammarjungfrun utföra sitt nattliga barmhärtighetsverk. Därefter föll hon i ett tillstånd af dvala; det var icke sömn, icke någon fullständig bedöfnings, ty hon förnam alltjämt den slitande värken i bröstet. Den hade nu satt sig fast på en bestämd punkt.

* * *

Det led mot slutet af april. Mälarens isar hade smält, och de frigjorda vågorna flammade i solen som hvita eldslågor. Himlen var blå, icke mjölkhvitt blå, som den är det om sommaren, utan friskt och kyligt blå, som den kan vara det under några få af vårens första solskensdagar. Ännu stodo träden i Humlegården kala, men gräsmattorna skiftade redan i grönt.

Genom fönstret i sitt sjukrum kunde Maria se de nakna björkarna i brynet af Liljansskogen. Grenar och kvistar hade antagit den violetta ton, som är det första tecknet till, att safven börjat stiga. Snart skulle knopparne slå ut . . . men när de första bladen stucko fram ur sina svepen, skulle hon bäddas ner i den mjuka, varma jorden.

Sjukdomen hade under de sista månaderna utvecklats sig med en allt ödeläggande hastighet; den hade gripit omkring sig både utåt och inåt, och efter operationen hade såret icke velat läkas. Nu visste hon, att hon skulle dö, och denna visshet fyllde henne med vemod där hon låg och blickade ut mot våren, hvars sommar hon aldrig skulle se.

Hennes sjukbädd stod i det stora rummet näst intill salongen, ett mellanting mellan växtrum och kabinett, möbleradt med låga, mjuka möbler, bland

hvilka hennes säng flyttats in. Alla växterna funnos kvar, med undantag af några få, hvilkas utdunstningar hon icke kunde tåla. Närmast henne spridde ett feberträd sin doft af kamfert, och öfver hennes hufvud lyfte en stor solfjäderpalm sina blad i luften som välsignande händer. Därunder låg hennes hufvud på det hvita örngåttet. Ansiktet hade blifvit så infallet; det var som ett lidande barns ansikte med en vuxen människas ögon. Dessa ögon föreföllo onaturligt stora och deras allvarliga uttryck hade blifvit ännu mer fördjupadt.

Luften i rummet var frisk men med en stickande nyans af karbol. På ett bord vid hennes hufvudgård stodo några små flaskor och låg en uppslagen bok. Det var Thomas a Kempis: »Om Kristi efterföljelse».

Klockan var icke mer än elfva på förmiddagen. Sköterskan hade aflägsnat sig ett ögonblick, efter att ha rensat såret och anlagt ett nytt förband. Nu kände sig den sjuka bättre. Den dofva värken, som aldrig lämnade henne, förnam hon som en lindring i jämförelse med den brännande, slitande värk, som tycktes härleda sig från det friska köttets häftiga reaktion emot det frätande giftet.

Men som en blytyngd låg tanken på döden öfver hennes sinne. Hon hade nog ofta förr haft aningar, gränsande till visshet om att hon icke hade lång tid att lefva; men aldrig hade vissheten trängt henne genom märg och ben så som nu.

Vid sin lefnads morgon och vid dess middagshöjd hade Maria sett döden som man ser hafvet på afstånd, lik en blå strimma vid horisonten. Hon visste nog, att därborta var gränsen för hennes vandring på jorden, men aldrig hade hon som nu stått ansikte mot ansikte med själfva oändligheten. Det var som om det helt plötsligt blifvit afton och hon helt plötsligt befunnit sig vid stranden; den blåa strimman hade utvidgat sig till någonting skrämmande stort och hotfullt mörkt; hennes blickar flögo spanande framåt: ditut gick hennes väg, där skulle hon sjunka utan att lämna efter sig ett spår. Och allt hvad hon förnummit af lycka på jorden skulle försvinna ur hennes medvetande som gyckelbilder i en dröm vid uppvakdet. Uppvaknandet? Ja! Uppvaknandet till lifvet — visserligen; men drömmen hade varit så schön!

Hon tänkte på döden med lugn resignation, och ändå med en ångest, som väl närmast gällde skilsmässan från Casimir. Dock trodde hon icke att denna skilsmässa skulle vara evigt; men en

skilsmässa skulle det ju bli, i alla fall, och det var som om hon i själfva saligheten skulle ha en känsla af tomhet, därför att han icke var med. Hon visste nog att detta var ogudaktigt; men hon kunde icke bli den förnimmelsen kvitt.

Hon upprepade för sig själf, att de skulle återse hvarandra en gång, kanske snart, ty i evigheten skulle år vara som sekunder; och medvetandet därom låg som en varm trygghet på djupet af hennes sinne. I de ögonblick då hon kände det starkast, längtade hon efter slutet. Då jublade det inom henne; lifvet var icke slut, om också hennes kroppsliga jag blef liflöst och kallt. Det fanns någonting inom henne, som icke kunde dö, som var af ädlare stoff än materien och därför icke underkastadt materiens lagar. Det var själen — det var hennes kärlek.

Maria hade alltid varit religiöst anlagd; men hennes gudsfuktan hade sin egen karakter. Hon behöfde icke dogmerna, icke de teologiska spetsfundigheterna, och hon hade aldrig funnit sig tillfredsställd hvarken af statskyrkan, sådan den är, eller af de frireligiöse apostlarnes ihåliga svada. En gång i sin ungdom — i Paris — hade hon träffat en katolsk präst, som tycktes henne ha förverkligat kristendomens anda i sitt lif och som

påverkat henne genom en karakterens skönhet, hvars like hon aldrig sett.

Det var en italiensk prins, som dolt sin furstliga värdighet under Père Carinis kåpa, sedan han skänkt bort allt sitt gods för att obehindradt kunna ägna sig åt kyrkans tjänst. Han var biktfader i en familj, där hon umgicks, och hon hade ofta talat med honom om lifvets viktigaste frågor. Genom allt hvad han sade skimrade något af den mildhet, det höga frisinne, som hon drömt om att finna hos hvarje förkunnare af den kristna läran. Hans religion hade en öppen famn, och hon kunde sluta sig till den utan att afsvärja den bekännelse, i hvilken hon vuxit upp. Han försökte aldrig att omvända henne; han hade förstätt, att hennes religiösa känsla icke kunde fördraga trycket af en dogm. = *läransats*

Hon föreställde sig det högsta väsendet som den oändliga kärleken och den eviga rättvisan. Inför hans ansikte kunde hvarje god människa träda fram med öppen panna och frimodig blick, att återlämna det pund, hon fått, och redogöra för dess förvaltning. Gud fordrade icke af sina tjänare, att de skulle släpa sig i stoftet för honom som slafvar. Han var för stor till det. Han fordrade icke heller den dagliga och småaktiga dyrkan,

hvertill den kristna kulten så småningom urartat. »Bokstafven dödar, men anden gör lefvande.» Det gällde att i sina handlingar och sitt lif inkarnera den kristna andan. Där ingen kärna fanns var skalet ingenting värddt; där icke lifvet stämde öfverens med läran var den yttre gudaktigheten blott en skrymtande fernissa, som icke bedrog den allvises öga.

Denna öfvertygelse var så djupt rotad i hennes väsen, att hon icke tyckte sig behöfva någon medlare mellan sig och sin Gud, hvilken i sin gudomliga vishet själf sofrade de goda från de onda och samlade alla de goda hos sig utan hänsyn till den lära de bekände. Allt var så klart emellan dem, som emellan hederliga tjänare och deras gode husbonde, hvilka icke behöfva någon advokat för den sista slutuppgörelsen.

Därför emotsåg hon också den sista slutuppgörelsen med lugn, och ändå ryste hon för döden — ty lifvet hade varit så skönt! När hon nu blickade tillbaka däröfver och såg det i hela sitt sammanhang, låg det där så solbelyst och friskt som en sommarmorgon, när daggen glindrar i gräset och fåglarne sjunga; och hon visste att hennes längtan ännu vid grafvens brädd skulle sträcka sig hän emot den lycka, som det rymt.

Men ju närmare det led emot slutet, dess mer samlade sig solljuset kring en enda bild — hans, som varit medelpunkten i allt.

Och medan hon låg där på sjukbädden dag ut och dag in var det som om hennes tacksamhet tilltagit i styrka för hvarje timme som gick. Den växte som en källa utan aflopp; den steg och steg. Någoting liknande hade hon känt ofta förut i lifvet, ty alltid hade hon förnummit det så, som om tacksamheten varit ett med hennes kärlek, och hennes kärlek hade tyckts henne stadd i tillväxt så långt hon kunde minnas tillbaka; men nu, i afskedets stund, nu då hon ensam skulle gå ut öfver det mörka vattnet, nu kände hon sin kärlek smärtsamt stor och sin tacksamhet svidande stark och det var som kunde hon icke dö lugn innan hon sagt honom ännu en gång, hur innerligt hon älskat honom, innan hon funnit ett uttryck för sitt stora, varma tack.

På detta tänkte hon också nu, när det knackade på dörren och Casimir trädde in. Hennes ögon fingo en underbart varm glans, när de vändes emot honom, och med ett lyckligt småleende lyfte hon sin genomskinliga hand från täcket och räckte den emot honom. Han lade sig på knä vid bädden, lutade sig öfver henne — varsamt för att

icke vidröra det sjuka bröstet — och kysste hennes panna. Hon slöt ögonen under hans kyss.

Han var blek af sinnesrörelse och nattvak. Han kunde icke vara ensam under dessa aftnar och dessa nätter, då han visste, att hon vred sig sömnlös på sitt plågoläger. Hon ville icke tillåta honom att vaka därinne, hon ville aldrig, att han skulle vara tillstädes, när plågorna ansatte henne så, att hon icke kunde behärska sig; han måste då alltid hålla sig borta från hennes sjukbädd. Men han kunde icke stanna hemma. Ensamheten skrämde honom, fyllde honom med ångest; han måste ut att söka sällskap, förströelse, glömska. Och han vandrade sin vanliga väg till »Kungen», satte sig vid sitt vanliga bord, träffade samma människor, hörde samma historier och drack sitt vanliga kvantum — d. v. s. för mycket. Ut på natten återvände han som vanligt och smög sig på strumplästen in i sitt rum, med osäkra steg.

Så hade Maria hört honom komma hem också i natt; men därpå tänkte hon icke nu, när hon såg honom med ett lidande och blekt ansikte knäböja vid bädden. Det minnet var utstruket ur hennes medvetande; i detta ögonblick var han för henne blott den utesägligt älskade maken, knä-

böjande för henne, som varit hans maka och hans allt och som han nu skulle mista — snart, snart. Det var sorgen däröfver, som hon läste i hans bleka ansikte och i de tårfyllda ögonen; och det kom öfver henne en underlig förnimmelse därvid: ty hans sorg smekte hennes hjärta och sargade det på samma gång. Men ur disharmonien reste sig snart den tacksamhet, som alltid låg slumrande på djupet af hennes själ och alltid steg upp på ytan, när hennes sinnen kommo i uppror. Nu fyllde den henne som en varm våg, och de stora blåa ögonen fingo ett beslöjadt, ett nästan döende uttryck, som nog hade funnits där ofta förr, i stunder af hängifvenhet, men som nu skrämde honom — det var som en erinran om allt hvad han nu skulle mista. Han böjde sitt hufvud mot sängkanten och brast i gråt.

Då kände han hennes kalla, skälfvande händer kring sitt hufvud; och hon började stryka, lugnande, med den ena handen genom hans hår, allt medan hon lät den andra hvila som ett kylande omslag på hans tinning. — Och så hörde han hennes röst, spröd och tunn, som den blifvit under sjukdomen, men ännu bevarande något af det vackra, varma uttryck, som den alltid fick, när det var till honom, hon talade.

»Så — så! Min stackars pudel! Inte gråta — för min skull! Om jag bara kunde säga dig ett tack så varmt som jag känner det — då skulle du kanske inte gråta mer — åtminstone inte öfver mig! Du har gjort mitt lif så ljust! Det ligger för mitt minne som en enda lycklig dröm — eller som en nordens sommarnatt — så ljus — och jag känner doften af blommande lindar, och jag hör suset af den kära, kära granskogen därhemma . . . Dyster och mörk var den ju, men din närvaro var nog att göra allting ljust!»

Hon tystnade. Det hördes intet annat ljud i rummet än Casimirs snyftningar, som han förgäfvets sökte kväfva. Han kunde icke lyfta sina ögon emot henne.

Inom henne brände längtan efter att tolka sitt tack, säga honom för sista gången, hur gränslöst hon älskat honom; men samtidigt kom den tanken öfver henne, att det, som hon kände, aldrig skulle kunna tolkas i ord, och den tankens vemod låg som en slöja öfver rösten, när hon fortsatte:

»Jag kan aldrig tacka dig, pudel!» — hon böjde sig öfver hans hufvud och tryckte en innerlig kyss på hans hjässa, just på den fläck, där håret började bli tunt och den hvita hufvudbotten skymtade fram — »aldrig så som jag skulle vilja

det, men du vet — — du vet — —» hon tystnade, sökande efter ord och stridande med gråten, som ville kväfva hennes röst. Hon kunde med möda framstamma de sista orden: »Å, jag kan ju ingenting säga, ingenting!»

I det hon släppte hans hufvud med sina händer, sjönk hon tillbaka mot kudden; det var som om denna känslans kamp att finna ord tagit hennes svaga krafter alltför starkt i anspråk, ty hennes ansikte blef så trött i sitt uttryck, och kallsvetten pärlade fram på hennes panna, ofvanför ögonen, som föllo igen. —

Sådana scener upprepades ofta; ty hon fann aldrig det ord, hon sökte, och för hvarje gång blef kampen svårare. Och det var som om sorgen öfver, att hon skulle dö, lämna honom ensam i världen, ofta trädte helt och hållet i bakgrunden för hennes ångest öfver att nödgas gå bort utan att ha afbördat sig detta tack.

En morgon, när Eric trädde in i rummet, räckte hon honom ett papper, fullskrifvet med hennes egen fina stil, som sjukdomen gjort darrande och orolig. — Det var hennes testamente. Hon hade nyss slutat det; hennes kinder hade ännu kvar två flammor af den rodnad, som gjutit sig öfver dem, medan hon skref; de mörka pupillerna

hade vidgat sig och ögonen glänste af exaltation. Hon tänkte på, att detta, som hon skrifvit här, skulle stanna kvar efter henne — dessa varma ord skulle icke förlora sin själ, om också hon själf blef själlös och kall, de skulle nå honom som en smekning från det andra landet — — och han skulle känna det, som om hon själf vore honom nära ännu länge efter det hon gått bort, nära i den kärlek, som öfverlevvat döden och som skulle andas emot honom från detta dokument.

»Eric,» bad hon »vill du ställa om det här? Att det blir uppsatt i laga form — och bevittnadt och — — ja, du förstår — så att det gäller?» Och hon tillade i dämpad ton: »Men låt det här lilla papperet följa med, så att Casimir kan se, hvad jag själf har skrifvit.»

Han nickade blott och tog papperet ur hennes hand. Han kände detta förtroende som en varm bindel kring sitt stackars svidande hjärta; ty i detta förtroende låg allt hvad som fallit honom till del af hennes hjärtas tillgifvenhet, allt hvad hans kärlek haft att värma sig vid. Det hade dock varit nog för den att lefva af — lefva sitt stilla, skygga, inbundna lif.

När han några timmar senare kom upp i sitt arbetsrum, satte han sig vid ett bord och läste hvad hon skrifvit:

»Jag Maria Eleonora Christina Du Camp, född Lindenow, förklarar härmed som min yttersta vilja, att allt hvad jag äger och som tillfallit mig i arf af min släkt på fäderne eller möderne, skall öfvergå med full besittningsrätt till min efterlevande make, friherre Casimir Du Camp.

På samma gång jag öfverlämnar åt alla dem, som hållit af mig i lifvet, att hvar i sin stad bidra till, att denna min sista önskan uppfylles, tackar jag dem alla för den kärlek, de skänkte mig i lifvet och för alla vänliga tankar, som de skola skänka mitt minne, sedan jag icke längre är till. I detta tack innesluter jag framför allt min styffar, Alfred Johnson, min kusin, Eric Lindenow och min afidna moders moster, den kära, tåliga, tjänstvilliga, hjärtegodas tante Sofie, äfvensom min barndomsvän och svägerska Gerda och hennes man.

Och du, min make och vän! hur skall jag finna ord att tolka mitt tack. Allt hvad jag upplefvat af lycka under dessa sista, rikaste år, har jag ju fått af dig. Jag lefde ju blott ett halft lif, innan du väckte mig med din första kyss och gaf mig den kostbara gåfvan — din kärlek. Tack, *älskade!* Jag önskar, att du kunde se in i min själ, nu när jag skrifver detta, du skulle då se, hur varmt detta tack är och hur hela min varelse,

allt hvad det finnes inom mig af varma och starka känslor, samlar sig kring *dig* i de sista timmarne af mitt lif.

Jag dör lugn och jag hoppas på ett återseende — sörj därför icke öfver, att jag går så tidigt ifrån dig; hade det endast berott på mig, då vet du nog, att jag skulle ha stannat. Men det kunde väl icke så vara. Jag har ibland tänkt på, att ett människolif måhända icke kan rymma mer än ett visst mått af lycka; kanske måste jag dö så ung, därför att jag varit så utsägligt lycklig. Kanske har man också lefvat nog, när man förnummit lyckan blott en enda timme; skulle då jag klaga — jag som fått mig sju soliga år beskärda!

Farväl och tack ännu en gång! Älskade! Jag önskar dig för ditt kommande lif all den lycka jag känt genom dig! Måhända skall du glömma mig en gång, sedan många år förflutit. Sörj icke däröfver! Gör dig inga förebråelser, om en ny kärlek en dag skulle ha vuxit upp i ditt hjärta. Jag önskar dig allt hvad det finns af sällhet på jorden, således också en ny maka, om ditt hjärta så begär. Kanske skall det bli henne förunnadt att skänka dig hvad jag icke kunnat ge dig — en arfvinge till ditt namn. Kanske skall hon på detta sätt bereda dig en rikare sällhet än hvad som blef

mig beskärdat att ge dig! Hvad jag vet är, att hon icke skall kunna älska dig mer, än jag har älskat och älskar dig!

Och så farväl, för sista gång. I mina tankar skall du vara hos mig, när jag dör, men jag skulle önska, att du icke såg mig lida. Du är så ömtålig — det skulle skära dig i hjärtat; och du behöfver all din kraft för att kunna bära saknaden, sedan jag är borta. — Men jag skall drömma, att du är hos mig, att du håller min hand i din.

Jag önskar, att man sveper mig i min brudklädning sedan jag är död. Lägg några friska myrtenkvistar på min hufvudgård, men begraf mig icke på Vimmerstads mörka kyrkogård, utan på kullen vid stranden österut från Aspinge, där jag själf låtit fälla furorna, så att utsikten är fri — under Guds egen blåa himmel, där solen skiner och där blommor dofta.» —

När Eric Lindenow läst till slut, reste han sig stilla och gick bort till den mörkaste vrån af rummet. Där stod han länge, med ansiktet gömdt i sin mjuka arbetsrock, som hängde på väggen.

Den bälde riddaren grät.

* * *

*

*

*

Fjorton dagar senare stod han på centralstationens perrong framför en svartklädd godsvagn, den sista i tåget. Luckan var skjuten åt sidan; man skymtade en skog af granar, mellan hvilka en blomsterhöljad kista hvilade på sin katafalk. På en stol vid kistans hufvud-ända satt Casimir Du Camp. Han ville följa sin hustru, vara henne nära på den sista färden.

En hvisselpipas ljud skar igenom luften. En stationskarl kom med brådskande steg. Casimir räckte Eric handen till ett stumt farväl — och tåget ångade bort. Ut i det skarpa solljuset gled den svarta vagnen; Casimir satt blek och blinkade med sina rödkantade, förgråtna ögon.

Öfver bron och genom tunnlarne gled tåget fram. Därutanför ökades farten. Gräsmattorna grönskade, skogarne grönskade, hela naturen stod i knoppning och blomning. Genom den vaknande våren i sitt sköna fosterland reste Maria Du Camp till sitt sista hvilorum.



XII.

Sju år senare krossades ätten Lindenows vapen
vid den siste telningens graf.

I en af hans skrifbordslådor fanns en dikt, som
bar namnet

Titania.

Kärlekens villkor bestämmas vid lottning!
Eros är grym och hård och blind! —
Känner du sagan om älfvornas drottning,
diktad af midsommarnattens vind?

*

Ännu för minnet hägrar ett tjusande
landskap i dunkel, vid synviddens rand.
Än i mitt öra hviskar den susande
vinden från vasskantad insjöstrand.

Månen på fästet, saffransgul, blödande
borta i västerled ses stå,
liksom ett märke, tryckt af ett glödande
finger i natthimlens djupa blå.

Upp emot rymdens oändlighet räcka sig
granarnas toppar rundt omkring
insjöns yta, hvars kanter sträcka sig
in under skogarnes mörka ring.

Skarpt i djupet af vattnets glänsande
mörker, skogsbandet, nedåt vändt,
står likt en krans af taggar, begränsande
nattens speglade firmament.

Midt öfver sjön, emellan de skuggande
skogarnes nedåt skjutande trän,
drager en vintergata af duggande
månsken rakt öfver vattnet hän.

⋆

Tydligt förnimmer jag steg i natten.
Medan jag lyssnar i skogens bryn
mellan mig och det glittrande vatten
träder en kvinna fram för min syn.

Framåtböjd stannar hon. Lent en susning
hän genom vassens toppar går.
Skogen andas. En saktelig krusning
månbeblänst spegel sönder slår.

Hela den smärta gestalten väfves
in i en fond af silfver och gull.
Tydligt jag skönjer hur barmen häfves
lätt, till en suck af längtan full.

Blott några korta sekunder dröjer
för mina ögon synen kvar.
Sedan, behagfullt, sin arm hon höjer. —
Månen har hvitnat och strålar klar.

Öfver dess vattrade silfverstrimma,
mellan de mörka skogarnes krans
stiger, månbeblänst, nattens dimma —
tråda små älfvor sin lätta dans.

En efter en ses sakta försvinna
in mellan strändernas mörka snår ...
Skogens ensamma, tysta kvinna
vänder sig långsamt om och går.

* * *

Ännu mina ögon stirra
ut mot vattnets hvita strimma,
sommarnattens vintergata
väfd af silfvertråd och gull.
Alla mina tankar irra
hän mot denna ljusa dimma,
som på insjöns vatten sväfvar
sagolik och stämningsfull.

I sitt mjuka sköte bär hon
namnet på den tysta kvinna,
som jag såg i nattens skymning
ensam, silfverstänkt.
Älfvekungens maka är hon,
som han aldrig kunnat vinna. —
Älfvekungens väna drottning
åt en faun sitt hjärta skänkt.

Oberon i skogen vallar
ensam med sin sjuka längtan,
och i nattens tystnad klingar
allt emellanåt,
vemodsfult, en ton som kallar
lik en suck af hjärtats trängtan,
lik en bön på välljuds vingar:
silfverhornets låt.

Men det sägs, för länge sedan
har han varit henne nära,
har, en sommarnatt som denna
hört Titanias hjärta slå. —
Månen lutade mot nedan.
Lik en slipad silfverskära
glänste den på firmamentet
i det mörka blå.

Af och an i vida ringar
sågs en sällsam skugga svärma,
lik en jättestor, fantastisk
fabel-flädermus;
lik ett knubbigt barn med vingar,
som en svalas flykt vill härma.
Bågen i dess händer glänste
fram i månens ljus.

Pilens klang i luften störde
nattens tystnad, hördes vida. —
Månbelyst emellan träden
älfvekungen stod.
Då han vacklade och förde
handen till sin vänstra sida,
lyste mellan hvita fingrar
rödt hans hjärteblod.

Men på andra sidan näset,
gömd emellan silfverklädda
granar, några vingslag borta
låg en månlyst äng;
där Titania sof i gräset,
medan älfvor syntes bädda
med konvaljer och med sippor
hennes brölloppäng.

Åter klang det. — Klangen hördes
genom nattens tystnad vida;
men den säkre skytten nådde
icke nu sitt mål.

Ej Titanias bröst berördes.
Pilen föll vid hennes sida
genomborrande en blommas
alabasterskål.

Barnets båge hade sprungit;
men en purpurfläck var stänkt i
blommans hvita kalk, där pilens
hulling bet sig in;
och det var som om den stungit
sår i kött, som om den trängt i
män'skomuskler, män'skofibrer,
mänskligt hull och skinn.

Nämna blommans namn är farligt,
ty det sägs, att än hon äger
samma underbara verkan,
samma trolska kraft;
plocka henne; smyg dig varligt
till en älskad kvinnas läger;
öfver hennes ögon pressa,
blommans röda saft —

strax igenom känslotomma
ådror lifvets safve stiger,
hjärtats sista svepe brister,
och dess röda knopp
öppnar sig, slår ut i blomma —
jungfrun då sin kärlek viger
åt den förste man, hon möter,
när hon vaknar opp.

Väl bekant är hemligheten
för den skogens skälm, som skalkas
lustigt med de älskogssjuka
män'skobarnen: Puck.
Listig, lekfull och förveten
han på vindens vingar nalkas
ditt, där han i nattens tystnad
hör en hjärtesuck.

Fram ur skogens dunkel bröt han,
när han hört, att bågen sprungit,
följde riktningen af pilen
och Titania fann.

Öfver hennes ögon göt han
från det sår, som pilen stungit,
röda trolska blomstersaften —
smålog och försvann.

✽

Men på gångstigen öfver ängen
kommer en raglande nordisk faun.
Gestalten är en människas,
men på skuldrorna
sitter ett raggigt hufvud
prydt med långa
ludna öron.

Ögonen stirra
stela, uttryckslösa
och fördunklade
af Nordens nektar.

Hela ansiktet
strålar grått.

Hållningen vittnar om,
att han känner sin styrka —
Som Silenus och Don Juan,
drinkare och älskare.

Raglande vandrar han
framåt stigen,
sjunger en sång om
kärlek och sprit.

I munter stämning
kommer han från gille
med vinlöf i håret —
Nordens vinlöf,
en krans af potatisblad,
som från öronen
slingrar sig ned öfver pannan.

Då han ser den unga, sköna
jungfrun, sofvande i gräset
stannar han
plötsligt
med ett ryck.
Det lyser upp i
hans däfna ögon,
och med smygande steg
och med vidgade näsborrar

närmar han sig tyst
den sofvandes läger.

I samma stund
vaknar Titania
Hennes ögon
stråla varmt af
kärleks lycka.
Hennes kinder
purpras lätt, och
hennes väna
drag få lif.
Handen sträcker hon
ut emot honom,
och han böjer sig
ned på knä,
närmande smeksamt
sitt raggiga hufvud
till hennes kind. —
Och i nästa stund
ses ett par hvita armar
slingra sig som ett halsband
kring en grå och luden hals.

Men från andra sidan skogen
ljuder en långt utdragen ton,

lik ett klagande rop i natten. —
Det är klangen af
Oberons horn.

Älfvekungen
kallar sin maka. —
Hon svarar icke.
Hon svarar aldrig.

Borta där furorna stå i ring,
i ring om gläntan i skogen,
församla sig älfvorna till dans
i ring om sin drottning
Titania.

Titania är lycklig.
Titania drömmer.
Fin och skär
sitter hon på en tron
af ciseleradt
månesilfver. —
Vid hennes sida
sitter *han*
mannen med det raggiga hufvudet
och de stora däfna ögonen.

Hennes hand
stryker smekande
öfver hans öra;
och hon böjer sig
öfver honom
för att möta
hans tomma blick.
»Min älskade!»

Hennes röst
ljuder som en skogskällas porlande.
Hjärtat bäfvar
af stilla lycka,
när han stryker
sitt raggiga hufvud
mot hennes hand.

Åter böjer hon sig
fram emot honom.
Hennes strålande ögon
möta hans däfna blick. —
Blicken tyckes henne
underbart djup.
Det är som grubblade han
öfver en gåta,
den han icke kan lösa.

Hon vill jaga det grubblande
uttrycket bort;
hon vill stryka molnet
bort från hans panna.
Hennes läppar öppna sig
som rosenblad för solen,
hviskande: »Jag vill,
att du är glad
du käre!
Säg!
Älskar du musik?»

Han nickar djupsinnigt.
De ludna öronen
böjas framåt
för att girigt
fånga hvarje minsta ton.

»Ja,» säger han,
med sin rostiga röst.
»Jag har ett ganska resonnabelt öra för musik!
Tag hit en grytring och ett spjäll!»

Hon finner honom kvick
och småler med beundran
medan hon lekande

liksom för att straffa honom
griper smeksamt
med handen kring hans öra.

Den andra handen höjer hon,
bjudande majestätiskt.

Och naturens
musikanter
lyda alla
hennes vink.

Det susar sakta
af violiner
genom skogens
djupa stillhet.

Alla nattens
melodier

ljuda skönt från träd och buskar,
blad och strå.

I det daggbestänkta gräset
skymtas dansande hvita väsen,
i ring, i ring.

— — — — —
Åsnan lutar sitt gråa hufvud
ömt mot Titanias bröst.

*

Dold bakom en vitstammig björk
står en man och betraktar dem båda.
Blek är hans panna, hans uppsyn mörk,
dystert hans ögon skåda

Girigt följa de hennes hand,
som de ludna öronen smeker.
Hjärtat vändas i feberbrand.
Löje kring läpparne leker.

Hvarje uttryck af känsla och själ,
hviskadt i åsnans långa öra,
fattar hans hjärta så innerligt väl,
kan han så tydligt höra.

Sinnet kokar af dygdig harm,
och när tomten just i detsamma
nalkas, griper mannens hans arm. —
Vredgade ögonen flamma.

»Hvarför . . .?» — Puck på sin herre ser.
Djupt i hans blick en skälm sig gömmer.
Skälmen säger: »Fråga ej mer,
herre! Själviskt du dömer.»

Oberon sänker sin panna lätt.
Tårar utför hans kinder strömma,
men han tänker: »Den lille har rätt,
jag är ej den, som skall döma.»

Dock, i naturens heliga namn!
— Vredgadt åter hans ögon brinna —
»Se!» — han pekar — »i djurets famn
hvilas den vänaste kvinna!

✓ »Denna förening är skändlig! Brott
mot naturens heliga lagar!
Ej jag sörjer min egen lott.
Henne djupt jag beklagar!»

*

Då lyfter Puck ånyo
sin blick och pekar med handen dithän
mot gruppen borta på ängen
emellan skogens trän.

Hans läppar öppna sig. Rösten
är vek och darrande vemodsfyll,
och orden från hans läppar
få klang af renaste gull.

»Hon är ju lycklig, herre.
Det skimrar af lycka rundt om hennes drag!
För henne är åsnan snillrik
och vacker som en dag!

2
»Hvad gör det *hvem* man skänker
sitt hjärta! Känslans egen halt
bestämmer måttet af lycka.
Att *älska* — det rymmer ju allt!»

✱

Det var en dröm — naturligtvis,
och ingen tror väl på drömmar.
Vår nyktra tid vill se bevis,
vill följa diktens sömmar
och kristiskt granska hvarje sting.
Man tror på ingenting!

Nå — jag behåller själf min skatt
och djupt i mitt hjärta den gömmer.
Hvad jag har lärt denna sommarnatt
jag aldrig, aldrig glömmer. —
Det var en dröm, en dikt — javäl,
men dikten har mening och själ.

Det är naturen själf, min mor,
som denna saga har diktat.
I mina öron, som jag tror,
sin hemlighet har hon biktat.
Och hennes röst var nattens vind,
som kysste min heta kind.

Jag tror, jag grät — förlåt mig, tid,
som bannlyst människotåren!
Den sorg, jag kände, var ljuf och blid
som smältande snö om våren.
Jag glömde mig själf, jag glömde allt —
Jag glömde, att hjärtat svalt.

Det var som om själen tvätt sig ren
från allt, som fräter och svider.
Den höstens klarhet, som fyllt mig se'n,
är barn af sommarens strider.
Den lycka som, blek, i minnet bor
är sorgens tvillingbror.

Och än i ljus för minnet står
en bild af kvinnan i skogen.
Jag minnes färgen af hennes hår:
som rågens, när den är mogen.

Jag minnes ögonen: djupa blå,
som blommor i åkerns strå.

Jag satt i skogens bryn och såg . . .
Hon gick förbi mig i natten.
Från dimman, som i månsken låg
på insjöns blanka vatten
föll öfver hennes lefnad ljus —
den tyddes af vindens sus.

Hon var Titania. Och han
som raglande gräset nötte,
när aftonstjärnan på fästet brann —
den man, hennes ögon mötte
med känslans eld just i den stund,
då hjärtat väckts ur sin blind.

Han var den lysmask, som tände först
en längtan, som aldrig brunnit.
Han stillade hennes ömhetstörst —
han var den man, hon funnit,
när lifvet sin bindel sönderref,
när barnet till kvinna blef.

Cupidos pil i det hvita kött
af sagans blomma, som fläckas,

✓ det hvita bladet, som färgas rödt —
betyder, att sinnena väckas.
I fabelns alabasterskål
där ligger en djup symbol.

✽

Den lille tomten har sagt det re'n,
hans ord i guldskrift smycka
den urna som rymmer Titantias ben:
*Hvar människas kärlekslycka
bestämmes af känslans egen halt.
Att älska — att älska är allt.*

Hon var Titania . . . och jag
var Oberon, månskenskungen,
en stackars hjälte med bleka drag
och rustningen genomstungen.
Den längtan, från hans hjärta sprang
var silfverhornets klang.



